

הצהרת האמונה של וסטמינסטר

תמצית דבר האלוהים

תוכן העניינים

5.....	הקדמה
9.....	פרק א כתבי־הקודש
19.....	פרק ב אלוהים והשילוש הקדוש
25.....	פרק ג צו אלוהים הנצחי
31.....	פרק ד הבריאה
35.....	פרק ה ההשגחה
43.....	פרק ו נפילת האדם לידי חטא, החטא והעונש על החטא
49.....	פרק ז ברית אלוהים עם האדם
55.....	פרק ח המשיח, המתווך
65.....	פרק ט חופש הרצון
69.....	פרק י קריאה אפקטיבית
75.....	פרק יא הצדקה
81.....	פרק יב אימוץ
83.....	פרק יג התקדשות
87.....	פרק יד אמונה מושיעה
91.....	פרק טו תשובה מחטא אלי חיים
95.....	פרק טז מעשים טובים
105.....	פרק יז התמדת הקדושים
109.....	פרק יח הביטחון בחסד ובישועה
115.....	פרק יט תורת אלוהים
123.....	פרק כ חירות משיחית וחופש המצפון
131.....	פרק כא עבודת אלוהים ויום השבת
141.....	פרק כב שבועות ונדרים חוקיים
147.....	פרק כג הרשויות האזרחיות
153.....	פרק כד נישואין וגירושין
159.....	פרק כה הקהילה
165.....	פרק כו שותפות הקדושים
169.....	פרק כז אודות הטבילה וסעודת האדון
173.....	פרק כח טבילה

179.....	סעודת האדון.....	פרק כט
185.....	משמעת קהילתית.....	פרק ל
189.....	ועידות ומועצות.....	פרק לא
193.....	מצבם של המתים ותחיית המתים.....	פרק לב
197.....	המשפט האחרון.....	פרק לג

הקדמה

האם אתה מבין את מה שאתה קורא בכתובים?

זוהי השאלה שהציג פיליפוס המבשר בפני אדם רם מעלה לפני אלפיים שנה (מעשי השליחים ח). האיש היה סריס של מלכת כוש וממונה על כל גנזיה. הוא עלה לירושלים לעבוד את אלוהים באחת הרגלים, קרוב לוודאי בפסח. בדרכו חזרה למולדתו ישב במרכבתו והמשיך לקרוא את כתבי הקודש. תשובתו לשאלה של פיליפוס הייתה: **"וְאֵיכָכָה אוֹכֵל אִם-אֵין אִישׁ אֲשֶׁר יוֹרְנִי?"** (מעשי השליחים ח 31). ענה הסריס על השאלה. הוא קרא בקול מתוך התנ"ך בעברית את ישעיה נג 7: **"בְּשָׁה לְטַבַּח יוֹבֵל וּכְרָחֵל לִפְנֵי גּוֹזְזִיָּה נֶאֱלָמָה וְלֹא-יִפְתָּח פִּיו..."** הסריס אז שאל את פיליפוס אם הנביא דיבר על עצמו או על איש אחר. פיליפוס התחיל ללמד אותו מהפסוק הזה, ובישר לו על ישוע.

דבר אלוהים איננו משתנה

דבר אלוהים הוא כמו אלוהים עצמו: הוא איננו משתנה. מה שכן משתנה היא הבנתו של האדם לגבי דבר אלוהים משתנה. באופן כללי, ההבנה לגבי כתבי הקודש התפתחה בהדרגה, ואנחנו נהנים מההתפתחות שחלה בדורות הקודמים. אך בכמה מחלקיה של הכנסייה הנוצרית כדוגמת הכנסייה הקתולית, הכתובים לא הובנו כיאות ולא יושמו כשורה. כתוצאה מכך יהודים ומאמינים פרוטסטנטים סבלו מרדיפות נוראיות ביותר ואולצו בכוח להמיר את דתם. אנשים רבים הומתו בגלל אמונתם ואפילו נשרפו חיים על ידי הכנסייה הקתולית. לאחר הרפורמציה באירופה שהובילה בין השאר ללימוד מעמיק וזהיר של הכתובים, נכתבו הצהרות אמונה שבהן סוכמה ההוראה של הכתובים.

באמצע המאה ה-17 התכנסו בווסטמינסטר שבלונדון התאולוגים הטובים והמיומנים ביותר בכל הזמנים מכל רחבי הממלכה הבריטית, וערכו דיונים במשך חמש שנים, במטרה לגבש הצהרה משותפת של אמונה. הצהרת אמונה היא סיכום של עקרונות הכתובים, בהתאם להבנה ולתפיסה של קבוצה של אנשים. הצהרה כזאת היא אמצעי להקנות לאנשי אלוהים אחדות באופן שבו

הם מבינים את הכתובים ומכריזים במה הם מאמינים. המאמצים האלה הניבו בשנת 1646 את הצהרת האמונה של וסטמינסטר. ההצהרה הוכיחה שהיא אמצעי יקר ערך גם ליחידים וגם לקבוצות כי מאז כתיבתה ועד עצם היום הזה, היא מציגה בבירור את עיקרי הוראת הכתובים. משיחיים רבים ברחבי העולם משתמשים בהצהרה הזאת כי הם מאמינים שהיא מצהירה בגלוי על העקרונות של כתבי הקודש.

אחדות הקהילה, גוף המשיח

הצהרת האמונה של וסטמינסטר מקדמת אחדות בהבנה שלנו לגבי כתבי הקודש. "קול צפוף נשאו קול, יחדו ירגנו: כי עין בעין יראו, בשוב יהוה ציון" (ישעיה נב 8). «וְהִנְנִי מְזַהֵר אֶתְכֶם אֲחֵי בָשָׂם אֲדִנְנוּ יִשׁוּעַ הַמָּשִׁיחַ לִהְיוֹת כְּלָכֶם פֶּה אֶחָד וְלֹא תִהְיֶינָה מַחְלָקוֹת בֵּינֵיכֶם כִּי אִם־תִּכְוֶנְנוּ יַחַד בְּלֵב אֶחָד וּבְעֶצֶה אֶחָד» (הראשונה לקורינתים א 10). "הִנֵּה מֶה טוֹב, וַיְמַה נָּעִים שָׁבַת אֲחֵים גַּם יַחַד" (תהילים קלג). מפסוקים אלה עולה בבירור שמוטלת עלינו החובה לקדם אחדות.

קיצור שמות הספרים בתנ"ך ובברית החדשה

ספרי התנ"ך

תהל'	יחז'	ברא'
משלי	הושע	שמות
איוב	יואל	ויק'
שה"ש	עמוס	במד'
רות	עוב'	דבר'
איכה	יונה	יהוש'
קהלת	מיכה	שופ'
אסתר	נחום	שמ"א
דני'	חבק'	שמ"ב
עזרא	צפנ'	מל"א
נחמ'	חגי	מל"ב
דהי"א	זכר'	ישע'
דהי"ב	מלא'	ירמ'

ספרי הברית החדשה

עבר'	אפס'	מתי
יעקב	פיל'	מרק'
פטר"א	קול'	לוקס
פטר"ב	תסל"א	יוח'
יוח"א	תסל"ב	מה"ש
יוח"ב	טימ"א	רומ'
יוח"ג	טימ"ב	קור"א
יהו'	טיט'	קור"ב
חזון	פילמ'	גלט'

הצהרת האמונה של וסטמינסטר

פרק א כתבי הקודש

1. די במידת האמת הטבועה בטבע האנושי, במעשי הבריאה ובאופן שאלוהים מנהל את העולם, המעידים במידה כה ברורה על טובו של אלוהים, על חכמתו ועל כוחו, כדי להותיר את בני האדם בלא תירוץ,^א אבל אין במידה זו די כדי להביא בני אדם להכיר את אלוהים ואת רצונו באופן הדרוש לישועה.^ב

^א **רומ' ב 14-15** כי כַּאֲשֶׁר הַגִּזִּים אֲשֶׁר אֵין-לָהֶם תּוֹרָה עוֹשִׂים מִטְבָּעַם כְּדִבְרֵי הַתּוֹרָה גַּם-בְּאֵין תּוֹרָה הֵם תּוֹרָה לְעַצְמָם: 15 בְּהִרְאוֹתָם כִּי מַעֲשֵׂה הַתּוֹרָה כְּתוּב עַל-לִבָּם וּמִצְוֹתֵיהֶם מַעֲשֵׂים בְּהֵם וּמִחֻשְׁבוֹתֵיהֶם בְּקִרְבָּם מִחִיבוֹת זֹאת אֶת-זֹאת אוֹ גַּם-מִזְכוֹת: **רומ' א 19-20** יַעַן אֲשֶׁר דַּעַת הָאֱלֹהִים גְּלוּיָהּ בְּקִרְבָּם כִּי הָאֱלֹהִים הוֹדִיעָם אוֹתָהּ: 20 כִּי מֵהוּתוֹ הִנְעִלְמָה הִיא כְּחוֹ הַנִּצְחִי וְאֵלֵהוּתוֹ מַעַת נִבְרָא הָעוֹלָם תְּנוּדָע בְּמַעֲשָׂיו וְתִרְאָה. לָכֵן אֵין לָהֶם תְּרוּץ: **תהל' יט 2-4** הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד-אֵל וּמַעֲשֵׂה יָדָיו מַגִּיד הֶרְקִיעַ: 3. יוֹם לְיוֹם יִבְיַע אִמְרוֹ וְלַיְלָה לַלַּיְלָה יִחְוֶה-דַּעַת: 4 אֵין-אִמְרוֹ וְאֵין דְּבָרִים בְּלִי נִשְׁמָע קוֹלָם: **רומ' א 32** יוֹדְעִים הֵמָּה אֶת-מִשְׁפָּט אֱלֹהִים כִּי-עוֹשִׂי אֵלֶּה בְּנִי-מוֹת הֵם וְלֹא לִבְדּוֹ שְׂנִיעֵשׂוּ אֶת-אֵלֶּה כִּי גַם-נִתְרַצָּתָה נִפְשָׁם בַּעֲשִׂיהֶם: **רומ' ב 1** לָכֵן אֵין לָהּ תְּרוּץ, אֲתָה בֶן-אָדָם הָדוֹן, תִּהְיֶה מִי שֶׁתִּהְיֶה, כִּי בְמַה-שֶׁתִּדְּוִן אֶת-חֻבְרָה תִּרְשִׁיעַ אֶת-נַפְשָׁהּ, בְּאֲשֶׁר אֲתָה הָדוֹן תַּעֲשֶׂה כְּמַעֲשֵׂהוּ:

^ב **קור"א א 21** כִּי אַחֲרֵי אֲשֶׁר בְּחֻכְמַת הָאֱלֹהִים לֹא יָדַע הָעוֹלָם בְּחֻכְמָתוֹ אֶת-הָאֱלֹהִים הָיָה רָצוֹן לִפְנֵי הוֹשִׁיעַ בְּסִכְלוֹת הַטָּפֹת הַבְּשׂוּרָה אֶת הַמֵּאֲמִינִים: **קור"א ב 13-14** וְאֵת-זֹאת נִדְבָר לֹא בְּדִבְרִים אֲשֶׁר תִּלְמָדִם חֻכְמַת בְּנֵי אָדָם כִּי אִם-בְּדִבְרִים אֲשֶׁר רוּחַ הַקֹּדֶשׁ תִּלְמָדִם וַיִּבְאֵר דְּבָרִים רוּחָנִיִּים עַל-פִּי הָרוּחַ: 14 הֵן הָאָדָם הַנִּפְשִׁי אֵינָנו מְקַבֵּל אֶת-דְּבָרֵי רוּחַ אֱלֹהִים כִּי-הֵמָּה סִכְלוֹת לוֹ וְלֹא יוֹכֵל לְהַבִּינָם בְּאֲשֶׁר הֵמָּה נִבְחֲנִים בְּדָרָה הָרוּחַ:

כיוון שכך, ראה אלוהים לנכון להתגלות לקהילה בתקופות ובדרכים שונות,¹ ולהכריז באוזניה על רצונו. אחר כך, דאג אלוהים לכך שהתגלותו תיכתב במלואה כדי להיטיב את שימור האמת והפצתה וכדי לבסס את הקהילה ולנחמה נוכח טבעו החוטא של האדם ונוכח רשעות השטן והעולם.² מסיבות אלה, וכיוון שאלוהים חדל לגלות את רצונו לעמו באותן דרכים שבהן התגלה בעבר,³ נחוצים כתבי הקודש בתכלית.⁴

י' עבר' א 1 האֱלֹהִים אֲשֶׁר־דָּבַר מִקֶּדֶם פְּעָמִים רַבּוֹת וּבְכָנִים שְׁנִים אֶל־ אֲבֹתֵינוּ בְּיַד הַנְּבִיאִים דָּבַר אֵלֵינוּ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים הָאֵלֶּה בְּיַד בְּנוֹ:

ט' משלי כב 19-21 לִהְיוֹת בִּיהוָה מְבֹטָח הַיּוֹם אַךְ-אַתָּה: 20 הֲלא כְתַבְתִּי לָךְ שְׁלֹשִׁים בְּמַעֲצוֹת וְדַעַת: 21 לְהוֹדִיעַךָ קִשְׁט אֲמָרִי אֲמַת לְהַשִּׁיב אֲמָרִים אֲמַת לְשִׁלְחֶיךָ: **לוקס א 3-4** גַּם אֲנִי אַחֲרֵי שֶׁקִּבַּתִּי הֵיטֵב אַחֵר כָּל־הַדְּבָרִים מֵרֵאשִׁיתָם חֲשַׁבְתִּי כִּי טוֹב לְכַתֹּבְכֶם אֵלֶיךָ לְפִי סֵדֶרִם תְּאוֹפִילוֹס הָאֲצִיל: 4 לְמַעַן תִּדַּע לְבִטָּח אֲמַת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר חֲנַכְתָּ בָּם: **מתי ד 4, 7, 10** וַיַּעַן וַיֹּאמֶר הֵן כָּתוּב לֹא עַל־הַלֶּחֶם לִבְדּוֹ יַחֲיֶה הָאָדָם כִּי עַל־כָּל־מוֹצָא פִּי־אֱלֹהִים: 7 וַיֹּאמֶר אֵלָיו יֵשׁוּעַ וְעוֹד כָּתוּב לֹא תִנְסֶה אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: 10 וַיֹּאמֶר אֵלָיו יֵשׁוּעַ סוּר מִמֶּנִּי הַשָּׁטָן כִּי כָתוּב לִיהוָה אֱלֹהֶיךָ תִשָּׁתַחֲוֶה וְאוֹתוֹ לְבָדוֹ תַעֲבֹד: **רומ' טו 4** כִּי כָל־אֲשֶׁר נִכְתָּב מִלְכָּנִים לְלַמְּדֵנוּ נִכְתָּב לְמַעַן תִּהְיֶה־לָנוּ תִקְוָה בְּסִבְלָנוֹת וּבְתַנְחוּמוֹת הַכְּתוּבִים: **ישע' ח 20** לְתוֹרָה וּלְתַעֲוָה אִם־לֹא יֹאמְרוּ כְּדָבָר הַזֶּה אֲשֶׁר אֵין־לוֹ שָׁחַר:

ח' עבר' א 1-2 האֱלֹהִים אֲשֶׁר־דָּבַר מִקֶּדֶם פְּעָמִים רַבּוֹת וּבְכָנִים שְׁנִים אֶל־אֲבֹתֵינוּ בְּיַד הַנְּבִיאִים דָּבַר אֵלֵינוּ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים הָאֵלֶּה בְּיַד בְּנוֹ: 2 אֲשֶׁר־נִתְּנוּ לְיֹרֵשׁ כָּל־וְגַם־עֲשֵׂה בְיָדוֹ אֶת־הָעוֹלָמוֹת:

י' טימ"ב ג 15 וּמִנְעוּרֶיךָ יָדַעְתָּ אֶת־כְּתָבִי הַקָּדָשׁ הַיְכָלִים לְהַחֲכִימָךְ אֶל־הַיְשׁוּעָה עַל־יְדֵי הָאֱמוּנָה בְּמַשִּׁיחַ יֵשׁוּעַ: **פטר"ב א 19** וְעַתָּה דָּבַר הַנְּבִיאָה יוֹתֵר קִיָּם אֲתָנוּ וְהִטִּיבְתֶּם עֲשׂוֹת אֲשֶׁר שָׁתַם לְבָכֶם אֵלָיו כְּמוֹ אֶל־נֶר מֵאִיר בְּמָקוֹם אֶפֶל עַד־כִּי יִבָּקַע אוֹר הַיּוֹם וְזָרַח כּוֹכָב הַנֶּגֶז בְּלִבְבָכֶם:

2. כתבי הקודש, דבר אלוהים הכתוב, הם כל ספרי התנ"ך והברית החדשה, ואלו הם:

<u>התנ"ך:</u>	<u>הברית החדשה:</u>
בראשית	הבשורה על-פי מתי
שמות	הבשורה על-פי מרקוס
ויקרא	הבשורה על-פי לוקס
במדבר	הבשורה על-פי יוחנן
דברים	מעשי השליחים
יהושע	אל-הרומיים
שופטים	הראשונה אל-הקורנתיים
שמואל א	השנית אל-הקורנתיים
שמואל ב	אל-הגלטיים
מלכים א	אל-האפסיים
מלכים ב	אל-הפיליפיים
ישעיה	אל-הקולסים
ירמיה	הראשונה אל-התסלוניקים
יחזקאל	השנית אל-התסלוניקים
הושע	הראשונה אל-טימותיוס
יואל	השנית אל-טימותיוס
עמוס	אל-טיטוס
עובדיה	אל-פילימון
יונה	אל-העברים
מיכה	אגרת יעקב
נחום	האגרת הראשונה לפטרוס
חבקוק	השליח
צפניה	האגרת השנית לפטרוס השליח
חגי	האגרת הראשונה ליוחנן השליח
זכריה	האגרת השנית ליוחנן השליח
מלאכי	האגרת השלישית ליוחנן השליח
תהילים	אגרת יהודה
משלי	חזון יוחנן
איוב	
שיר השירים	
רות	

כולם נכתבו בהשראת אלוהים כדי לשמש אמת מידה לאמונה ולחיים שעל-פיהם ננהל את חיינו ואת אמונתנו.¹

לוקס טז 29, 31 וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם יֵשׁ לָהֶם מִשֶּׁה וְהַנְּבִיאִים אֲלֵיהֶם יִשְׁמְעוּן:
31 וַיֹּאמֶר אֵלָיו אִם-לֹא יִשְׁמְעוּ אֶל-מִשֶּׁה וְאֶל-הַנְּבִיאִים גַּם כִּי-יָקוּם אֶחָד מִן-הַמֵּתִים לֹא יִצְמִינִי: **אפס' ב 20** בְּנוֹיִם עַל-יִסּוּד הַשְּׁלִיחִים וְהַנְּבִיאִים וְיִשׁוּעַ הַמַּשִּׁיחַ הוּא אָבִן הַפֶּנֶה: **חזון כב 18-19** מַעֲיֵד אֲנִי בְּכָל-הַשָּׁמַיִם דְּבָרֵי נְבוּאָת הַסֵּפֶר הַזֶּה אִם-יִוָּסֵף אִישׁ עֲלֵיהֶם יוֹסִיף עָלָיו הָאֱלֹהִים אֶת-הַמַּכּוֹת הַכְּתוּבוֹת בַּסֵּפֶר הַזֶּה: 19 וְאִם יִגְרַע אִישׁ מִדְּבָרֵי סֵפֶר הַנְּבוּאָה הַזֹּאת יִגְרַע הָאֱלֹהִים אֶת-חֻלְקוֹ מִסֵּפֶר הַחַיִּים וּמַעֲיֵר הַקֹּדֶשׁ הַכְּתוּבִים בַּסֵּפֶר הַזֶּה: **טימ"ב ג 16** כִּי כָל-הַכְּתוּב נִכְתָּב בְּרוּחַ אֱלֹהִים גַּם-מוֹעִיל לְהוֹרֹת וּלְהוֹכִיחַ וּלְיִשָּׁר וּלְיִסֵּר בְּצַדִּיק:

3. הספרים המכונים ספרים חיצוניים לא נכתבו בהשראת רוח אלוהים ואינם כלולים בקנון כתבי הקודש. לכן אין להם כל סמכות בקהילת אלוהים, ואין לקבלם או להשתמש בהם אלא כבכל ספרות אנושית אחרת.²

לוקס כז 27, 44 וַיִּחַל מִמִּשֶּׁה וּמִכָּל-הַנְּבִיאִים וַיִּבְאֵר לָהֶם אֶת-כָּל-הַכְּתוּבִים הַנִּצְמָרִים עָלָיו: 44 וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם אֵלֶּה הֵם הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דְּבַרְתִּי אֲלֵיכֶם בְּעוֹד הַיּוֹתִי עִמָּכֶם כִּי הִמְלֵא וּמְלֵא כָל-הַכְּתוּב עָלֵי בְּתוּרַת מִשֶּׁה וּבְנִבְיָאִים וּבַתְּהִלִּים: **רומ' ג 2** הִרְבֵּה מִכָּל-פְּנִים. בְּרַאשׁוֹנָה, כִּי-הִפְקָדוּ בְּגֵדֵם דְּבָרֵי אֱלֹהִים: **פטר"ב א 21** כִּי מַעֲוֹלָם לֹא-יִצְאָה נְבוּאָה בְּרָצוֹן הָאֵדָם כִּי אִם-בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר נִשָּׂאֵם דְּבָרוֹ אֲנָשֵׁי אֱלֹהִים הַקְּדוֹשִׁים:

4. סמכות כתבי הקודש, שבגללה יש להאמין בהם ולציית להם, אינה תלויה בעדות של אדם או של קהילה כלשהי, אלא אך ורק באלוהים (שהוא האמת עצמה) מחבר כתבי הקודש. לפיכך יש לקבל את מרות הכתובים, כי הם דבר אלוהים.³

פטר"ב א 19, 21 וְעַתָּה דְּבַר הַנְּבוּאָה יוֹתֵר קִים אֶתְנוּ וְהִטִּיבְתֶּם עֲשׂוֹת אֲשֶׁר שָׁתֶם לְבַבְכֶּם אֵלָיו כְּמוֹ אֶל-יְרֵ מֵאִיר בְּמָקוֹם אֲפֵל עַד-כִּי יִבָּקַע אוֹר הַיּוֹם וְזָרַח כּוֹכַב הַנִּגְהָ בְּלִבְבְּכֶם: 21 כִּי מַעֲוֹלָם לֹא-יִצְאָה נְבוּאָה בְּרָצוֹן הָאֵדָם כִּי אִם-בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר נִשָּׂאֵם דְּבָרוֹ אֲנָשֵׁי אֱלֹהִים הַקְּדוֹשִׁים: **טימ"ב ג 16** כִּי כָל-הַכְּתוּב נִכְתָּב בְּרוּחַ אֱלֹהִים וְגַם-מוֹעִיל לְהוֹרֹת

וְלִהְיוּכִים וְלִישָׁר וְלִיָּסָר בְּצֶדֶק: **יוח"א ה 9** אִם־נִקְבַּל עֲדוּת בְּנִי אָדָם וְהִנֵּה עֲדוּת הָאֱלֹהִים גְּדוֹלָה מִמֶּנָּה כִּי זֹאת הִיא עֲדוּת הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר הָעִיד עַל־בְּנוֹ: **תסל"א ב 13** בְּעִבּוּר זֹאת גַּם־נוֹדָה תְּמִיד לָאֱלֹהִים כִּי אַתֶּם בְּקִבְלָתֶם מֵאֲתָנִי דְּבַר שְׁמוּעַת הָאֱלֹהִים לֹא־קִבַּלְתֶּם אוֹתוֹ כְּדָבָר בְּנִי־אָדָם כִּי אִם־כְּמוֹ־שֶׁהוּא בְּאֶמֶת כְּדָבָר הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר הוּא גַם־פָּעַל בְּכֶם הַמֵּאֲמִינִים:

5. עדות הקהילה עשויה לגרום לנו להוקיר ולכבד את כתבי הקודש.⁵ תוכנם השמיימי, כוחה של האמת שבהם, כתיבתם הנעלה, ההסכמה המלאה בין כל חלקיהם, תכליתם (והיא לתת כבוד לאלוהים בלבד), ההתגלות המלאה שלהם לגבי הדרך היחידה לישועת האדם, מעלותיהם הרבות האחרות שאין דומה להן ושלמותם המוחלטת משמשים מכלול עדויות משכנע להיותם דבר אלוהים. למרות זאת, דעתנו האיתנה וביטחוננו באמתותם הבלתי ניתנת לערעור של הכתובים ובסמכותם האלוהית נובעים מפעולתו הנסתר של רוח הקודש, המעיד עליהם בלבנו באמצעות הכתובים.⁶

י"טמ"א ג 15 וְאִם־אַחֵר הִנֵּה תִדַּע אֵיךְ לְהִתְנַהֵּג בְּבֵית הָאֱלֹהִים שֶׁהִיא עֲדַת אֱלֹהִים חַיִּים עֲמוּד הָאֱמֶת:

יוח"א ב 20, 27 וְאַתֶּם הַמְּשַׁחָה לָכֶם מֵאֵת הַקְּדוֹשׁ וַיִּדְעֲתֶם הַכֹּל: 27 וְאַתֶּם הַמְּשַׁחָה אֲשֶׁר קִבַּלְתֶּם מֵאֲתָנִי עֲמֻדַת בְּכֶם וְלֹא תִצְטָרְכוּ לְאִישׁ אֲשֶׁר יִלְמְדְכֶם כִּי אִם־כְּאֲשֶׁר תִּלְמַד אֶתְכֶם הַמְּשַׁחָה בְּכָל־דְּבַר הִיא הָאֱמֶת וְאֵינָנָה כְּזָב וְכְאֲשֶׁר לְמִדָּה אֶתְכֶם כֵּן תַעֲמִדוּ בּוֹ: **יוח' טז 13-14** וְרוּחַ הָאֱמֶת בָּבָאזְ הוּא יְדַרֵּךְ אֶתְכֶם אֶל־כָּל־הָאֱמֶת כִּי לֹא יִדְבַר מֵעַצְמוֹ כִּי אִם־אֲשֶׁר יִשְׁמַע יִדְבַר וְהַבָּאוֹת יִגִּיד לָכֶם: 14 הוּא יַפְאֲרֵנִי כִּי מִשְׁלִי יִקַּח וְיִגִּיד לָכֶם: **קור"א ב 10-12** וְלֵנוּ גִלָּה הָאֱלֹהִים בְּרוּחוֹ כִּי הָרוּחַ חוֹקֵר אֶת־הַכֹּל גַּם אֶת־מַעֲמָקֵי הָאֱלֹהִים: 11 כִּי מִי הוּא בְּבִנִי אָדָם הַיֹּדֵעַ אֵת אֲשֶׁר בָּאָדָם בִּלְתִּי אִם־רוּחַ הָאֱדָם אֲשֶׁר בִּקְרָבוֹ כֵּן גַּם לֹא־יָדַע אִישׁ אֵת אֲשֶׁר בָּאֱלֹהִים בִּלְתִּי אִם־רוּחַ הָאֱלֹהִים: 12 וְאַנְחֵנוּ לֹא קִבַּלְנוּ אֶת־רוּחַ הָעוֹלָם כִּי אִם־הָרוּחַ מֵאֵת הָאֱלֹהִים לְמַעַן נִדַּע אֶת־אֲשֶׁר נָתַן לָנוּ מֵאֵת הָאֱלֹהִים בְּחִסְדּוֹ: **ישע' נט 21** וְאַנִּי זֹאת בְּרִיתִי אוֹתָם אָמַר יְהוָה רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ וַיְדַבְּרִי אֲשֶׁר־שִׁמְתִּי בְּפִיךָ לֹא־יִמְוָשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זֶרַע וּזְרַעַךְ אָמַר יְהוָה מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם:

6. כל תוכנית אלוהים בנוגע למה שנחוץ לכבודו, לישועת האדם, לאמונה ולחיים הוצגה בפירוש בכתבי הקודש, או יש להסיק אותה בהכרח ובהיגיון מתוך הכתובים. אין להוסיף לכתבי הקודש דבר, לא מתוקף טענה להתגלויות חדשות של הרוח ולא מתוקף מסורת אנושית.³ עם זאת, אנו מכירים בצורך בהארה מרוח אלוהים בלבו של אדם כדי שיבין הבנה המביאה לישועה את הדברים הנגלים בכתובים.³ אנו גם מכירים בכך שיש נסיבות מסוימות הנוגעות לעבודת אלוהים ולממשל הקהילה (להם שותפים כל עשייה וכל חברה אנושית) שיש להסדירן בהתאם להיגיון האנושי ולתבונה משיחית ובהתאם להוראות הכלליות של כתבי הקודש, שאותן יש לקיים בכל עת.⁷

טימ"ב ג 15-17 ומְנוֹעֲרִידָה יָדְעָתָה אֶת־פִּתְבִּי הַקֹּדֶשׁ הַיְכָלִים לְהַחֲפִימָה אֶל־הַיְשׁוּעָה עַל־יְדֵי הָאֱמוּנָה בְּמִשִּׁיחַ יֵשׁוּעַ: 16 כִּי כָל־הַכְּתוּב נִכְתָּב בְּרוּחַ אֱלֹהִים גַּם־מוֹעִיל לְהוֹרֹת וְלְהוֹכִיחַ וּלְיִשָּׁר וּלְיִסֹּר בְּצֶדֶק: 17 לְמַעַן אֲשֶׁר־יְהִיָּה אִישׁ הָאֱלֹהִים תָּמִיד וּמְהִיר לְכָל־מַעֲשֶׂה טוֹב: **גלט' א 8-9** אַבְל גַּם־אֲנַחְנוּ אוֹ־מִלְאָה מִן־הַשְּׁמַיִם אִם־יָבוֹא לְבָשָׁר אֶתְכֶם בְּשׁוֹרָה מִבִּלְעָדִי זֹאת אֲשֶׁר בְּשָׂרְנוּ אֶתְכֶם חֶרֶם יְהִיָּה: 9 כִּמּוֹ שְׁאֲמָרְנוּ כָּבֹד כְּ־נֶאֱמַר עֲתָה עוֹד־הַפֶּעַם אִישׁ כִּי־יִבָּשָׁר אֶתְכֶם בְּשׁוֹרָה מִבִּלְעָדִי אֲשֶׁר קִבַּלְתֶּם חֶרֶם יְהִיָּה: **תסל"ב ב 2** אֲשֶׁר לֹא־תִטְרֹף דַּעַתְכֶם פְּתָאם וְאֲשֶׁר לֹא תִבְהִלוּ לֹא בְרוּחַ וְלֹא בְּדַבּוּר וְלֹא בְּאַגֵּרָת כִּמּוֹ־שֶׁלּוּחָה מֵאֲתָנוּ כְּאֵלוּ הַיָּעִי יוֹם הַמִּשִּׁיחַ:

יוח' ו 45 הֲלֹא כָּתוּב בְּנְבִיאִים וְכָל־בְּנִיָּה לְמוֹדֵי אֱלֹהִים לָכוּ כָּל אֲשֶׁר שָׁמַע מִן־הָאָב וְלָמַד יָבֹא אֵלַי: **קור"א ב 9-12** אֲלֹא כְּכָתוּב אֲשֶׁר־עִין לֹא רָאָתָה וְאָזָן לֹא שָׁמְעָה וְלֹא עָלָה עַל־לֵב אָנוּשׁ אֶת אֲשֶׁר־הִכִּין הָאֱלֹהִים לְאֲהַבֵּיו: 10 וְלֹנֹו גִלָּה הָאֱלֹהִים בְּרוּחוֹ כִּי הָרוּחַ חוֹקֵר אֶת־הַכֹּל גַּם אֶת־מַעֲמָקֵי הָאֱלֹהִים: 11 כִּי מִי הוּא בְּבִנִי אָדָם הַיֹּדֵעַ אֶת אֲשֶׁר בָּאָדָם כִּי אִם־רוּחַ הָאָדָם אֲשֶׁר בְּקִרְבּוֹ כֵּן גַּם לֹא־יָדַע אִישׁ אֶת אֲשֶׁר בָּאֱלֹהִים בְּלִתִּי אִם־רוּחַ הָאֱלֹהִים: 12 וְאֲנַחְנוּ לֹא קִבַּלְנוּ אֶת־רוּחַ הָעוֹלָם כִּי אִם־הָרוּחַ מֵאֵת הָאֱלֹהִים לְמַעַן יָדַע אֶת־אֲשֶׁר נָתַן לָנוּ מֵאֵת הָאֱלֹהִים בְּחִסְדּוֹ:

קור"א יא 13-14 שִׁפְטוּ־נָא בְּנַפְשְׁכֶם הַנָּאֹהָ לְאִשָּׁה לְהַתְפַּלֵּל אֶל־הָאֱלֹהִים בְּגִלּוֹי רֹאשׁ: 13 אוֹ הֲלֹא גַם־הַטֹּבַע בְּעֶצְמוֹ יִלְמַד אֶתְכֶם כִּי אִישׁ אֲשֶׁר יִגְדַּל פָּרַע שָׁעַר רֹאשׁוֹ חֲרָפָה הִיא לוֹ: **קור"א יד 26, 40** וְעֲתָה מֵה־לְעִשׂוֹת אַחִי בְּהִקְהִלְכֶם יַחַד כָּל־אֶחָד וְאֶחָד מִכֶּם יֵשׁ־לוֹ מִזְמוֹר יֵשׁ־לוֹ

הוֹרָאָה יֵשׁ-לוֹ לָשׁוֹן יֵשׁ-לוֹ חֲזוֹן יֵשׁ-לוֹ בְּאוֹר אֶךְ-יַעֲשֶׂה הַכֹּל לְהַבְנוֹת: 40
הַכֹּל יַעֲשֶׂה כְּהִגֵּן וּכְשׁוֹרָה:

7. לא כל הכתוב בכתבי הקודש ברור מאליו באותה מידה, או ברור באותה מידה לכל הקורא בהם.^ט אבל הדברים שנחוץ לדעת אותם, להאמין בהם ולעשותם כדי להיוושע מוצגים ומוסברים במקום כזה או אחר בכתבי הקודש, כך שלא רק מלומדים אלא גם פשוטי עם יוכלו להבין במידה מספקת^ט אם ישתמשו כראוי באמצעים שבהם ה' מגלה את דרך הישועה.

^ט **פטר"ב ג 16** וְכֵן בְּכָל-אֲגֻדָּתוֹ בְּדַבְרוֹ-שֵׁם עַל-אֱלֹהִים וּבָהֶם יֵשׁ דְּבָרִים קָשִׁי הַהֲבִנָה וְהַבְעָרִים וְהַפְתָּאִים יִהְיֶכּוּ אֹתָם כַּאֲשֶׁר גַּם-יַעֲשׂוּ לְכַתְּבֵיהֶם הָאֲחֵרִים לְאֲבָדוֹ נִפְשָׁם:

^ט **תהל' קיט , 105, 130** גַּר-לְרִגְלִי דְבָרְךָ וְאוֹר לְנִתְיָבְתִּי: 130 פֶּתַח דְּבָרֶיךָ יֵאִיר מִבֵּין פְּתִיִּים:

8. התנ"ך בעברית (שהייתה שפת האם של עם אלוהים מקדם) והברית החדשה ביוונית (שבעת כתיבתה הייתה השפה הנפוצה בין העמים), נכתבו בהשראה ישירה של אלוהים ובהשגחתו המיוחדת, נשמרו טהורים לכל אורך הדורות, ועל כן הם נאמנים לכתבים המקוריים.^ט

^ט **שמ"ב כג 2** רוּחַ יְהוָה דָּבַר-בִּי וּמָלְתוּ עַל-לְשׁוֹנִי: **פטר"ב א 21** כִּי מַעוֹלָם לֹא-יִצְאָה נְבוּאָה בְּרָצוֹן הָאָדָם כִּי אִם-בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר נִשְׁאַם דְּבָרוֹ אֲנִשִּׁי אֱלֹהִים הַקְדוּשִׁים: **טימ"ב ג 16** כִּי כָל-הַכְּתוּב נִכְתָּב בְּרוּחַ אֱלֹהִים גַּם-מוֹעִיל לְהוֹרֹת וּלְהוֹכִיחַ וּלְיִשָּׁר וּלְיִסֵּר בְּצַדִּיק: **מתי ה 18** כִּי אֶמֶן אֹמַר אֲנִי לָכֶם עַד כִּי-יַעֲבִרוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ לֹא תַעֲבֹר יוֹד אַחַת אוֹ-קוֹץ אֶחָד מִן-הַתּוֹרָה עַד אֲשֶׁר יִקְרָא הַכֹּל: **לוקס כא 33** הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ יַעֲבִרוּ וּדְבָרִי לֹא יַעֲבִירוּ: **פטר"א א 23** כְּנֹלָדִים מִחֲדָשׁ לֹא מַצָּע נִשְׁחַת כִּי אִם-מַצָּע לֹא יִשְׁחַת בְּמִאֲמָר שֶׁל-אֱלֹהִים הַחַי וְהַקָּי לְעוֹלָם: **תהל' קיט 89** לְעוֹלָם יְהוָה דְּבָרְךָ נָצַב בְּשָׁמַיִם:

אי לכך, בכל נושא שיש בו מחלוקת הנוגעת לתכני אמונה או לאורח חיים, על הקהילה להסתמך בסופו של דבר על הכתובים בשפתם המקורית כסמכות סופית.^ט

^ח **ישע' ח 20** לתורה ולתעודה אם-לא יאמרו כדבר הזה אשר אין-לו שחר: **מה"ש טו 15** ולזאת מספמים דברי הנביאים ככתוב: **יוח' ה 39, 46** דרשו בכתובים אשר תחשבו שיש לכם חיי עולמים בהם והמה המעידים עלי: 46 כי לו האמנתם למשה גם-לי תאמינו כי הוא כתב עלי:

לכל השייכים לעם אלוהים יש זכות וזיקה לכתובים, וכולם מצווים לקרוא ולחקור את הכתובים ביראת אלוהים. כיוון ששפות המקור אינן ידועות לכולם, יש לתרגם את כתבי הקודש לשפה המדוברת של כל עם שאליו מגיעים הכתובים,^ט כדי שדבר אלוהים ישכון בשפע אצל כולם, שכולם יוכלו לעבוד אותו באופן הרצוי לו,^כ ושתהיה להם תקווה מתוך הסבלנות והנחמה שבכתובים.^{כא}

^ט **קור"א יד 6, 9, 11-12, 24, 27-28** ועתה אחי כי-אבוא אליכם ואדבר בלשונות מה-אויעל לכם אם-לא אדבר אליכם בחזון או בדעת או בנבואה או בהוראה: 9 כן גם-אתם אם-לא-תוציאו בלשונכם דבור מפרש איכה יודע המדבר הלא תהיו כמדברים לרוח: 11 לכן אם-אינני ידע פשר הקול אהיה נכרי בעיני המדבר והמדבר יהיה נכרי בעיני: 12 כן גם-אתם בהיותכם מתאזים לכחות רוחניות בקשו להעדיף במה-שיבנה את-העדה: 24 אבל אם-יתנבאו כלם ובא איש לא-מאמין או הדיוט אז ינכח על-ידי כלם וידון על-ידי כלם: 27 כי-ידבר איש בלשון ידברו-נא שנים שנים או על-היותר שלשה וזה אחר זה ואחד יפרש: 28 ואם-אין מפרש אז ידם בקהל וידבר לנפשו ולא להים:

^כ **קול' ג 16** דבר האדון ישכון בקרבכם בשפע רב בכל-חכמה ותלמוד ותעורר את-נפשכם בתהלות ותשבחות ושירות רוחניות ושירי ליהוה בנעימה בלבבכם:

^{כא} **רומ' טו 4** כי כל-אשר נכתב מלפנים, ללמדנו נכתב, למען תהיה-לנו תקוה בסבלנות ובתנחומות הכתובים:

9. כתבי הקודש עצמם הם קנה המידה שאינו ניתן לערעור בכל הנוגע לפרשנותם. כיוון שכך, כשמתעוררת שאלה באשר למשמעות האמיתית והמלאה של קטע כלשהו בכתובים (לכל קטע יש משמעות אחת בלבד, לא משמעויות רבות), יש להשיב עליה לאחר חקירה ובדיקה של קטעים אחרים המדברים בלשון ברורה יותר.^{כב}

^{כב} **פטר"ב א 20-21** וְזֹאת תִּדְעוּ רֵאשׁוֹנָה אֲשֶׁר כָּל-נְבוֹאֹת הַמִּקְרָא אֵינָנָה תֵּלֶה בְּפִתְרוֹן אָדָם מִלְּפֹ: 21 כִּי מֵעוֹלָם לֹא-יֵצֵאָה נְבוֹאָה בְּרִצּוֹן הָאָדָם כִּי אִם-בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר נִשְׁאַם דְּבָרוֹ אֲנֹשֵׁי אֱלֹהִים הַקְדוּשִׁים: **מה"ש טו 15** וְזֹאת מִסְכְּמִימִים דְּבָרֵי הַנְּבִיאִים כְּכַתוּב: **קור"א ב 13** וְאֵת-זֹאת נִדְבֵר לֹא בַדְּבָרִים אֲשֶׁר תִּלְמְדִם חֻכְמַת בְּנֵי אָדָם כִּי אִם-בַּדְּבָרִים אֲשֶׁר רוּחַ הַקֹּדֶשׁ תִּלְמְדִם וַיִּבְאֵר דְּבָרִים רוּחָנִיִּים עַל-פִּי הָרוּחַ:

10. כתבי הקודש אשר הם דברי רוח הקודש, הם הסמכות העליונה והבלעדית, ועל פיהם יש להכריע בכל מקרה של מחלוקת בנוגע לתכני אמונה ולאורח חיים. עלינו לקבל את הכרעותיהם באופן מוחלט. כל החלטותיהן של ועידות, דעות של אלו שקדמו לנו באמונה, תורות של בני אדם ודעות אישיות חייבות להימדד על-פי קנה מידה זה.^{כג}

^{כג} **שמ"ב כג 2** רוּחַ יְהוָה דָּבַר-בִּי וּמָלְתִּי עַל-לְשׁוֹנִי: **מת' כב 29** וַיַּעַן יֵשׁוּעַ וַיֹּאמֶר לָהֶם טְעִים אַתֶּם בְּאֲשֶׁר אֵינְכֶם יוֹדְעִים אֵת-הַכְּתוּבִים וְגַם אֵת-גְּבוּרַת הָאֱלֹהִים: **ישע' ח 20** לְתוֹרָה וּלְתַעֲוִיָּה אִם-לֹא יֹאמְרוּ כַּדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר אֵין-לוֹ שָׁחַר:

פרק ב

אלוהים והשילוש הקדוש

1. יש רק אלוהים חי^א ואמיתי אחד^ב, אין-סופי בקיומו ובשלמותו^ג, רוח טהורה-בשלמות^ד, בלתי נראה^ה, בלי גוף, חלקים^ו או רגשות^ז, שאינו ניתן לשינוי^ח, אדיר^ט, נצחי^י, בלתי נתפס^{יא}, כול-יכול^{יב}, חכם-בשלמות^{יג}, קדוש-בשלמות^{יד}, חופשי-בשלמות^{יז}, מוחלט-בשלמות^{יח}, הפועל בכל לטהלת כבודו על-פי התכנית^{יט} שגיבש ברצונו הצודק-בתכלית והבלתי ניתן לשינוי^כ, האהוב-בשלמות^{כא}, רב חסד, חנון, ארך אפיים, שופע בטוב ובאמת, הסולח על מעשי רשע, על עוונות וחטאים^{כב}, הגומל לדורשיו^{כג} ועם זאת צדיק ונורא-בשלמות במשפט^{כד}, שונא כל חטא^{כה} ואשר בשום פנים לא יזכה את האשמים בחטא.^{כו}

^א **דבר' ו 4** שָׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד: **קור"א ח 4, 6** וְעַל-דָּבָר אֲכִילַת זִבְחֵי הָאֱלִילִים הִנֵּה יִדְעֵנוּ כִּי-הָאֱלִיל אֵין בְּעוֹלָם וְאֵין אֱלֹהִים בְּלִתֵּי אֶחָד: **6** אָמֵנָם לָנוּ אֵךְ-אֵל אֶחָד הָאֵב אֲשֶׁר הִכָּל מְמָנוּ וְאֶנְחָנוּ אֵלָיו וְאֶדוֹן אֶחָד יִשׁוּעַ הַמָּשִׁיחַ אֲשֶׁר הִכָּל עַל-יָדוֹ וְאֶנְחָנוּ עַל-יָדוֹ:

^ב **תסל"א א 9** כִּי-פִיהֶם הִמָּסַפֵּר מֶה-הָיָה מְבֹאֲנוּ אֲלֵיכֶם וְאֵיךְ פָּנִיתֶם מַעֲבֹדֵת אֱלִילִים וְשִׁבְתֶּם לְאֱלֹהִים לַעֲבֹד אֶת-חַי וְאַמְתִּי: **ירמ' י 10** וַיְהוָה אֱלֹהִים אֲמַת הוּא-אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם:

^ג **איוב יא 7-9** הַחֲקֹר אֱלֹהִים תִּמְצָא אִם עַד-תִּכְלִית שְׂדֵי תִמְצָא: **8** גְּבִיחַ שָׁמַיִם מֶה-תִּפְעֹל עִמָּקָה מִשְׁאֹל מֶה-תִּדְעַ: **9** אֶרְכָּה מֵאֲרָץ מִדֶּה וּרְחִבָּה מִנֵּי-יָם: **איוב כ" 14** הֵן-אֵלֶּה קְצוֹת דְּרָכָיו וּמֶה-שֶּׁמֶץ דָּבָר נִשְׁמַע-בּוֹ וְרַעַם גְּבוּרָתוֹ מִי יִתְּבוֹן:

^ד **יוח' ד 24** הָאֱלֹהִים רוּחַ הוּא וְהַמְּשִׁתָּחוּיִם לֹא צָרִיכִים לְהִשְׁתַּחֲוֹת בְּרוּחַ וּבִבְּאֵמַת:

^ה **טימ"א א 17** ולמלך עולמים לאלהים הקים לעד והנעלם מעין והחכם לבדו לו הכבוד וההדר לעולמי עולמים. אמן:

^י **בר' ז 15-16** ונשמרתם מאד לנפשתיכם כי לא ראיתם כל-תמונה ביום דבר יהוה אליכם בחרב מתוך האש: **16** פן-תשחתון ועשיתם לכם פסל תמונת כל-סמל תבנית זכר או נקבה: **יוח' ז 24** האלהים רוח הוא והמשתחוים לו צריכים להשתחוות ברוח ובאמת: **לוקס כז 39** ראו את-ידי ואת-רגלי כי אנכי הוא משוני וראו כי רוח אין לו בשר ועצמות כאשר אתם ראים שיש-לי:

^י **ה"ש יד 11, 15** והמון העם כראותם את אשר עשה פולוס נשאו את-קולם ויאמרו בלשון לוקונית: ירדו אלינו האלהים בדמות אנשים: **15** ויצעקו לאמר: אנשים, למה תעשו כזאת? גם-אנחנו בני-אדם חלשים כמוכם, ונבשרה אתכם למען שוב תשובו מן-הבליכם אלה אל-אלהים חיים, אשר עשה את-השמים ואת-הארץ ואת-הים ואת-כל-אשר-בם:

^ח **יעקב א 17** כל-מתנה טובה וכל-מנחה שלמה תרד ממעל מאת אבי האורות, אשר חלופ וכל-צל שנוי אין-עמו: **מלא' ג 6** כי אני יהוה לא שניתי ואתם בני-יעקב לא כליתם:

^ט **מל"א ח 27** כי האמנם ישב אלהים על-הארץ הנה השמים ושמי השמים לא יכלכלוך אף כי-הבית הזה אשר בניתי: **ירמ' כג 23-24** האלהי מקרב אני נאם-יהוה ולא אלהי מרחק: **24** אם-יסתר איש במסתרים ואני לא-אראנו נאם-יהוה הלוא את-השמים ואת-הארץ אני מלא נאם-יהוה:

^י **תהל' ז 2** בטרם הרים ילדו ותחולל ארץ ותבל ומעולם עד-עולם אתה אל: **טימ"א א 17** ולמלך עולמים, לאלהים הקים לעד והנעלם מעין והחכם, לבדו, לו הכבוד וההדר לעולמי עולמים. אמן:

^{יא} **תהל' קמה 3** גדול יהוה ומהלל מאד ולגדלתו אין חקר:

^{יב} **ברא' יז 1** ויהי אברהם בן-תשעים שנה ותשע שנים ויבא יהוה אל-אברהם ויאמר אליו אני-אל שדי התהלך לפני והיה תמים: **חזון ז 8** ולכל-אחת מארבע החיות שש כנפים; מסביב ולפניהם הנה מלאות עינים,

ואין-דמי להן יומם ולילה ואמרות: קדוש, קדוש, קדוש, יהוה אלהים
צבאות, הוה והוה ויבוא:

^י **רומ' טז 27** לאלהים החכם לבדו, לו הכבוד בישוע המשיח לעולמים.
אמן:

^{יד} **ישע' ו 3** וקרא זה אל-זה ואמר קדוש קדוש קדוש יהוה צבאות מלא
כל-הארץ כבודו: **חזון ד 8** ולכל-אחת מארבע החיות יש כנפים; מסביב
ולפנימה הנה מלאות עינים, ואין-דמי להן יומם ולילה ואמרות: קדוש,
קדוש, קדוש, יהוה אלהים צבאות, הוה והוה ויבוא:

^{טו} **תהל' קטו 3** ואלהינו בשמים כל אשר-חפץ עשה:

^{טז} **שמות ג 14** ויאמר אלהים אל-משה אהיה אשר אהיה ויאמר כה
תאמר לבני ישראל אהיה שלחני אליכם:

^{יז} **אפס' א 11** אשר-גם לקחנו בו נחלתנו, אנחנו המיעדים לה מאז
במחשבת פעל הכל כעצת חפצו:

^{יח} **משלי טז 4** כל פעל יהוה למענהו וגם-רשע ליום רעה: **רומ' יא 36** הלא
הכל ממנו והכל על-ידו והכל אליו, אשר-לו הכבוד לעולמים. אמן:

^{יט} **יוח"א ד 8, 16** ואשר איננו אהב לא ידע את-האלהים, כי האלהים
הוא אהבה: **16** ואנחנו ידענו ונאמן באהבה אשר אלהים אהב אתנו.
האלהים הוא אהבה; והעמיד באהבה עמיד באלהים והאלהים עמיד בו:

^כ **שמות לד 6-7** ויעבר יהוה על-פניו ויקרא יהוה יהוה אל רחום וחנון
ארוך אפים ורב-חסד ואמת: **7** לצר חסד לאלפים נשא עון ופושע וחטאה
ונקה לא ינקה פקד עון אבות על-בנים ועל-בני בנים על-שלשים ועל-
רבעים:

^{כא} **עבר' יא 6** ובלי אמונה לא-יוכל איש להיות רצוי אל-האלהים, כי
כל-הקרב אליו צריך להאמין כי-יש אלהים וגמול הוא משיב לדרשיו:

^{כב} **נחמ' ט 32-33** ועתה אלהינו האל הגדול הגבור והנורא שומר הבטחה
והחסד אל-ימעט לפניך את כל-התלאה אשר-מצאתנו למלכינו לשורינו

וּלְכַהֲנֵינוּ וְלַנְּבִיאֵינוּ וְלַאֲבֹתֵינוּ וְלָכָל-עַמּוֹד מִיָּמֵי מַלְכֵי אֲשׁוּר עַד הַיּוֹם הַזֶּה:
33 וְאַתָּה צָדִיק עַל כָּל-הַבָּא עֲלֵינוּ כִּי-אַמֶּת עֲשִׂיתָ וְאַנְחֵנוּ הִרְשָׁעָנוּ:

^{כב} **תה' ה 5-6** כִּי לֹא אֵל חֲפָז רָשָׁע אַתָּה לֹא יִגְרָךְ רָע: 6 וּלֹא-יִתְנַצְּבוּ
הוֹלָלִים לְנֶגְדְּ עֵינֶיךָ שְׁנֵאתָ כָל-פְּעָלֵי אָנוּ:

^{כד} **נחום א 2-3** אֵל קְנוֹא וְנָקָם יְהוָה נָקָם יְהוָה וּבַעַל חֲמָה נָקָם יְהוָה לְצָרֵינוּ
וְנוֹטֵר הוּא לֹאִיָּבִינוּ: 3 יְהוָה אֶרְךָ אַפִּים וּגְדוֹל- כַּחַ וְנִשְׁקָה לֹא יִנְקָה יְהוָה
בְּסוּפָהּ וּבִשְׁעָרָה דִּרְכוֹ וְעָנָן אֲבָק רִגְלָיו: **שמות לד 7** נָצַר חֶסֶד לְאֶלְפִים
נִשְׂא עוֹן וְקָשַׁע וְחִטָּאָה וְנִשְׁקָה לֹא יִנְקָה פֶקֶד עוֹן אָבוֹת עַל-בָּנִים וְעַל-בָּנֵי
בָּנִים עַל-שְׁלֵשִׁים וְעַל-רִבְעִים:

2. לאלוהים יש בעצמו ומעצמו בלבד כל סוג של חיים, ^{כה} כבוד, ^{כז} טוב, ^{כח}
ואושר. לו בלבד יש, בעצמו ומעצמו, את כל הדרוש לו, והוא אינו זקוק
לאף אחד מהיצורים שברא, ^{כט} ואינו מפיק מהם כבוד כלשהו. ^ל הוא מגלה
בהם, באמצעותם, אליהם ועליהם את כבודו. הוא בלבד מקור כל הוויה,
וממנו, דרכו ואליו כל מה שקיים, ^{לא} והוא מושל עליהם בריבונות מוחלטת
כדי לעשות באמצעותם, למענם ובהם כל מה שירצה. ^{לב}

^{כה} **יוח' ה 26** כִּי כִפָּאֲשֶׁר לָאֵב יֵשׁ חַיִּים בְּעֶצְמוֹ, כֵּן נֶתַן גַּם-לָנוּ לְהִיּוֹת-לוֹ
חַיִּים בְּעֶצְמוֹ:

^{כו} **מה"ש ז 2** וַיַּעַן וַיֹּאמֶר: אֲנָשִׁים אֲחִים וְאָבוֹת, שְׁמָעוּ. אֱלֹהֵי הַכְּבוֹד נִרְאָה
אֶל-אֲבֹרְהָם אֲבִינוּ בְּהִיּוֹתוֹ בְּאֶרֶס נְהָרִים, לִפְנֵי שְׁבִיתוֹ בְּחָרֹן:

^{כז} **תה' קיט 68** טוֹב-אַתָּה וּמִטִּיב לְמַדְנֵי חֲקִידָה:

^{כח} **טימ"א ו 15** אֲשֶׁר יִרְאֶנָּה בַּעֲתָהּ הַמְּבָרָךְ וְהַשְׁלִיט לְבָדוֹ, מֶלֶךְ הַמַּלְכִּים
וְאֲדֹנֵי הָאֲדֹנִים: **רומ' ט 5** וְלָהֶם הָאָבוֹת, וּמֵהֶם יֵצֵא הַמְּשִׁיחַ, לִפְנֵי בָשָׂרוֹ;
אֲשֶׁר-הוּא אֵל עַל-הַכָּל, מְבָרָךְ לְעוֹלָמִים. אָמֵן:

^{כט} **מה"ש יז 24-25** הָאֵל אֲשֶׁר עָשָׂה אֶת-הָעוֹלָם וְכָל אֲשֶׁר-בוֹ, לֹא יִשְׁכֵּן
בְּהִיכָלוֹת מַעֲשֵׂה יָדַיִם, כִּי הוּא אֲדוֹן הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ: 25 גַּם-לֹא יִשְׁתַּוְּהוּ
יָדֵי בְנֵי-אָדָם, כְּאֵלֵינוּ יִצְטָרֵךְ לְדַבֵּר, כִּי הוּא הַנֹּתֵן לְכָל חַיִּים וּנְשָׁמָה וְכָל-
דָּבָר:

^ל **איוב כב 2-3** הלאל יספן-גבר כי-יספן עלימו משכיל: 3 החפץ לשדי כי תצדק ואם-בצע כי-תתם דרכיה:

^{לא} **רומ' יא 36** הלא הכל ממנו והכל על-ידו והכל אליו, אֲשֶׁר-לוֹ הַכְּבוֹד לעולמים. אָמֵן:

^{לב} **חזון ד 11** לך נאח, אֲדֹנָי, לַקַּחַת כְּבוֹד וְהִדָּר וְעַז, כִּי אַתָּה בְּרַאתָ הַכֹּל, וְהַכֹּל בְּרִצּוֹנְךָ הָיוּ וְנִבְרְאוּ: **טימ"א ו 15** אֲשֶׁר יִרְאֶנָּה בְּעֵתָהּ הַמְּבֹרָךְ וְהַשְׁלִיט לִבָּדוֹ, מֶלֶךְ הַמַּלְכִּים וְאֲדֹנֵי הָאֲדָנִים: **דני' ד 22, 32** גְּטָרִידוֹף מְקָרֵב בְּנֵי-אָדָם וְעַם חַיֵּת הַשָּׂדֶה יִהְיֶה מְדוּרָה. בְּכָקֵר יֶאֱכִילוּ עֶשֶׂב וּמִטַּל הַשָּׁמַיִם תִּרְטֹב, וְשִׁבְעָה עֶדְנִים יַעֲבְרוּ עָלֶיהָ, עַד שֶׁתִּכְבֵּר כִּי הָאֵל הַעֲלִיּוֹן שׁוֹלֵט בַּמַּמְלָכָה בְּנֵי-הָאָדָם וְלֹאֲשֶׁר חָפֵץ יִתְּנֶנָּה: 32 אֲשֶׁר לְמוֹלוֹ כָּל יוֹשְׁבֵי אֶרֶץ כְּאַפָּס נִחְשָׁבִים, הָעוֹשֶׂה כְּרִצּוֹנוֹ בְּצָבָא הַשָּׁמַיִם וּבְיוֹשְׁבֵי אֶרֶץ וְאִין מִי שִׁמְחָה בִּידּוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ: מָה עָשִׂיתָ?

הכול חשוף וגלוי לעיניו.^{לב} ידיעתו היא אין-סופית, וודאית ועצמאית מכל מה שנברא,^{לד} כך ששום דבר אינו מותנה או לא-וודאי בעיניו.^{לה} כל תכניותיו, מעשיו ומצוותיו קדושים-בשלמות.^{לו} המלאכים, בני אדם וכל היצורים חבים לו השתחווייה, עבודה וציות ככל שידרוש מהם.^{לז}

^{לב} **עבר' ד 13** ואין כל-נברא נסתֵר מנגדו, כי-הכל חשוף וגלוי לעיני-בַּעַל דְּבָרִים שְׁלָנוּ.

^{לד} **רומ' יא 33-34** 33 מֶה-עֲמֹק עֵשֶׂר חֲכָמַת אֱלֹהִים וְעֵשֶׂר דַּעְתּוֹ! מִשְׁפָּטִיו מִי יַחְקֹר וְדַרְכָּיו מִי יִמְצֵא? 34 כִּי מִי יָדַע אֶת-מַחְשַׁבְתּוֹ יְהוָה, אוֹ מִי הֵיךְ יוֹעֲצוֹ? **תהל' קמז 5** גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ וְרַב-כֹּחַ לְתַבּוּיָתוֹ אֵין מִסְפָּר:

^{לה} **מה"ש טו 18** נודעים לאלהים מעולם כל-מעשיו: **יחז' י"א 5** וַתִּפֹּל עָלַי רוּחַ יְהוָה וַיֹּאמֶר אֵלַי אָמֹר כֹּה-אָמַר יְהוָה כֹּן אֲמַרְתֶּם בַּיֵּת יִשְׂרָאֵל וּמַעֲלֹת רִיחְכֶם אֲנִי יִדְעֹתִיהָ:

^{לו} **תהל' קמה 17** צִדִּיק יְהוָה בְּכָל-דַּרְכָּיו וְחָסִיד בְּכָל-מַעְשָׁיו: **רומ' ז 12** וַיִּכְנֹן הַתּוֹרָה הִיא קְדוּשָׁה, וְהַמִּצְוָה קְדוּשָׁה וְיִשְׁרָה וְטוֹבָה:

^{לז} **חזון ה 12-14** קראים בקול גדול: נאח לשה הטבוח לקחת עז וְעֵשֶׂר וְחֲכָמָה וּגְבוּרָה וְהִדָּר וְכְבוֹד וּבְרָכָה: 13 וְכָל-בְּרִיָּה אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ

ומתחת לארץ ואשר על-הים וכל אשר בהם; את-כלם שמעתי אמרים
לאמר: לישוב על-הכסא ולשֵׁה הַבְּרָכָה וְהַהֲדָר וְהַכְבוֹד וְהַעֲזֹ לְעוֹלָמִי עוֹלָמִים:
14 ותאמְרָה אַרְבַּע החיות: אָמֵן. וְעֹשִׂים וְאַרְבָּעָה הַזִּקְנִים נָפְלוּ עַל-פְּנֵיהֶם
וַיִּשְׁתַּחֲווּ לַחֵי עוֹלָמִי הָעוֹלָמִים:

3. באלוהות האחת קיימות שלוש אישויות השותפות בצורה שווה ומלאה
באותה מהות, כוח ונצחיות: אלוהים האב, אלוהים הבן ואלוהים רוח
הקודש.^נ האב לא בא מאחר, לא הולד ולא נבע. הבן מולד לנצח מהאב.
^ט רוח הקודש נובע לנצח מהאב ומהבן.^מ

^נ **יוח"א ה 7** כי שלשה הם המעידים: **מתי ג 16-17** ויהי כאשר נטבל
ישוע וימהר לעלות מן-המים והנה נפתחו-לו השמים וירא את-רוח
אלהים יורדת כיונה ונחה עליו: **17** והנה קול מן-השמים אומר: זה בני
ידידי אשר-רצתה נפשי בו: **מתי כח 19** לכו ועשו לתלמידים את-כל-
הגוים, וטבלתם אתם לשם-האב והבן ורוח הקדוש: **קור"ב יג 13** חסד
האדון ישוע המשיח ואהבת האלהים והתחברות רוח הקדוש עם-כלכם
אמן:

^ט **יוח' א 14, 18** והדבר נהיה בשר וישכן בתוכנו, ונחזה תפארתו,
כתפארת בן יחיד לאביו, רב-חסד ואמת: **18** את האלהים לא-ראה איש
מעולם; הבן היחיד אשר בחיק האב, הוא הודיע:

^מ **יוח' טו 26** ובבוא הפרקליט אשר אשלחנו לכם מאת אבי, רוח האמת
היוצא מאת אבי, הוא יעיד עלי: **גלט' ד 6** ויזן כי-בנים אתם, שלח
האלהים בלבבכם את-רוח בנו הקורא אבא, אבינו:

פרק ג

צו אלוהים הנצחי

1. אלוהים קבע בנצח, על-פי התכנית שגיבש ברצונו הקדוש והחכם- בשלמות, בחירות ובאופן שאינו ניתן לשינוי, כל מה שמתרחש,^א וזאת בלי שהוא יהיה מקור החטא,^ב בלי לפגוע בחירות היצורים ובלי לבטל את חירותם ואת תלותם של גורמי משנה. להפך, בעשותו כך ביסס את חירותם ואת תלותם.^ג

^א **אפס' א 11** אֲשֶׁר-גַּם לְקַחְנוּ בּוֹ נִחַלְתָּנוּ, אֲנַחְנוּ הַמִּלְעָדִים לָהּ מֵאֲזַ בְּמַחֲשַׁבַת פֶּעַל הַכֹּל כְּעֶצֶת חֶפְצוֹ: **רומ' יא 33** מֶה-עֹמֵק עֲשֶׂר חֲכָמַת אֱלֹהִים וְעֲשֶׂר דַּעְתּוֹ! מִשְׁפָּטָיו מִי יַחְקֹר וּדְרָכָיו מִי יִמְצֵא? **עבר' ו 17** עַל-כֵּן כִּי אֲשֶׁר רָצָה הָאֱלֹהִים לְהַרְאוֹת בְּיוֹתֵר אֶת-יְרֵשִׁי הַהִבְטָחָה כִּי לֹא-תִשָּׁתַּנֶּה עֲצָתוֹ, עָרַב אֹתָהּ בְּשִׁבוּעָה: **רומ' ט 15, 18** כִּי לְמִשְׁהָ אָמַר: וְחַנְתִּי אֶת-אֲשֶׁר אֲחֹן, וְרַחֲמִיתִי אֶת-אֲשֶׁר אֲרַחֵם: **18** וַיּוֹצֵא מִזֶּה כִּי אֶת-אֲשֶׁר יַחְפֹּץ יַחְנִנֵנִי, וְאֶת-אֲשֶׁר יַחְפֹּץ יִקְשֶׁהוּ:

^ב **יעקב' א 13, 17** אַל-יֹאמַר הַמִּנְסֶה, הָאֱלֹהִים נִסָּנִי; כִּי הָאֱלֹהִים אֵינְנוּ מִנְסֶה בָרַע וְהוּא לֹא-יִנְסֶה אִישׁ: **17** כָּל-מִתְּנֶה טוֹבָה וְכָל-מִנְחָה שְׁלֵמָה תֵּרַד מִמַּעַל מֵאֵת אֲבֵי הָאֲזֹרוֹת, אֲשֶׁר חִלּוּף וְכָל-צֶל שְׁנוּי אֵין-עִמּוֹ: **יוח"א 5** וְזֹאת הִיא הַשְּׁמוּעָה אֲשֶׁר שָׁמַעְנוּ מִמֶּנּוּ וַנִּגַּד לָכֶם, כִּי הָאֱלֹהִים אֹרֹר הוּא וְכָל-חֹשֶׁךְ אֵין בּוֹ:

^ג **מה"ש ב 23** אֹתוֹ הִנָּמְסָר עַל-פִּי עֲצַת הָאֱלֹהִים הַנִּחְרָצָה וַיִּדְעֵתוּ מִקֶּדֶם לְקַחְתָּם וּבִידֵי רִשְׁעִים הוֹקְעֵתָם וְהִרְגָתָם אֹתוֹ: **מתי יז 12** אָבֵל אָמַר אֲנִי לָכֶם, כִּי אֵלֶיהֶם כָּבֵר בָּא וְלֹא הִכִּירָהוּ וַיַּעֲשֵׂה-בּוֹ כְּרִצּוֹנָם; וְכֵן גַּם כֵּן-הָאָדָם יַעֲנֶה עַל-יָדָם: **מה"ש ז 27-28** כִּי אֲמַנָם נוֹסְדוֹ הוֹרְדוֹס וּפְנִטְיוֹס פִּילָטוֹס עַם-הַגּוֹיִם וְלֹאֲמֵי יִשְׂרָאֵל עַל-יְשׁוּעַ, עֲבָדָהּ הַקָּדוֹשׁ אֲשֶׁר מִשְׁחָתָ: **28** לַעֲשׂוֹת אֶת אֲשֶׁר יָדָהּ וַעֲצָתָהּ מִקֶּדֶם גָּזְרָה לְהִיּוֹת: **יוח' יט 11** וַיַּעַן יְשׁוּעַ: לֹא

הִיְתָה-לָךְ רְשׁוּת עָלַי, לֹאֵא נָתַן-לָךְ מְלָמְעָלָה; לָכֵן עֲוֹן הַמִּסְגִּיר אֶתִּי אֵלֶיךָ
גָּדוֹל מֵעֲוֹנֶךָ: **משלי טז 33** בַּחִיק יוֹטֵל אֶת-הַגּוֹרֵל וּמִיָּהוּהָ כָּל-מִשְׁפָּטוֹ:

2. אלוהים יודע כל מה שיכול להתרחש בכל הנסיבות האפשריות,¹ אבל הוא לא קבע דבר משום שחזה דבר כלשהו בעתיד או שידע שינבע מנסיבות כאלה או אחרות.²

¹ **מה"ש טו 18** נִדְעִים לֵאלֹהִים מַעֲוֹלָם כָּל-מַעֲשָׂיו: **שמ"א כג 11-12**
הַיִּסְגְּרִי בַעֲלֵי קַעֲיָלָה בִּידוֹ הִירָד שְׂאוֹל כְּאֲשֶׁר שָׁמַע עֲבָדָךְ יְהוָה אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל הִגֵּד-נָא לַעֲבָדְךָ. וַיֹּאמֶר יְהוָה יִרְדּוּ: **12** וַיֹּאמֶר דָּוִד הַיִּסְגְּרוּ בַעֲלֵי
קַעֲיָלָה אֶתִּי וְאֶת-אֶנְשֵׁי בֶנְד-שְׂאוֹל וַיֹּאמֶר יְהוָה וְסִגִּירוּ: **מתי יא 21**,
23 אוֹי לָךְ כּוֹרְזִין! אוֹי לָךְ בֵּית-צִיּוֹן! כִּי הַגְּבוּרוֹת אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ בְּקִרְבְּכֶן
לֹא בָצוּר וּבְצִדּוֹן נַעֲשׂוּ, הֲלֹא-כִבֵּר שָׁבוּ בִּשְׁקָ וְאָפַר: **23** וְאַתָּה, כֹּפֵר-נְחוּסִים,
הַמְרוֹמָמָה עַד-הַשָּׁמַיִם, עַד-שְׂאוֹל תּוֹרְדִי. כִּי הַגְּבוּרוֹת אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ בְּתוֹכְךָ,
לֹא בְּסֻדּוֹם נַעֲשׂוּ, כִּי עֲתָה עֲמָדָה עַל-תְּלָה עַד-הַיּוֹם הַזֶּה:

² **רומ' ט 11, 13, 16, 18** כִּי בְּטָרִם יִלְדוּ בְּנֵיהָ וְעוֹד לֹא-עָשׂוּ טוֹב אוֹ-רָע,
לְמַעַן תִּקְוִים עֲצַת הָאֱלֹהִים כְּפִי בְּחִירָתוֹ, לֹא מִתּוֹךְ מַעֲשִׂים, כִּי אִם-כְּרִצוֹן
הַקָּרָא: **13** כְּכֹתוֹב: וְאֶהֱבֶה אֶת-יַעֲקֹב, וְאֶת-עֲשׂוֹ שְׂנֵאתִי: **16** וְעַל-כֵּן אֵין
הַדָּבָר לֹא-בִּיד הַרְצָה וְלֹא-בִּיד הָרֶץ, כִּי אִם-בִּיד הָאֱלֹהִים הַמְרַחֵם: **18**
וַיּוֹצֵא מִזֶּה כִּי אֶת-אֲשֶׁר יַחְפֹּץ יַחְנֶנּוּ, וְאֶת-אֲשֶׁר יַחְפֹּץ יִקְשְׁהוּ:

3. על-פי צו אלוהים ולמען יתגלה כבודו, יש בין בני אדם ומלאכים¹ אלו שנועדו מראש לחיי עולם, ואחרים שנועדו למוות נצחי.²

¹ **טימ"א ה 21** הִנְנִי מַעֲיִד בָּךְ נֶגֶד הָאֱלֹהִים וְאֶדְנִי יֵשׁוּעַ הַמְּשִׁים וְנֶגֶד
בְּחִירֵי הַמַּלְאָכִים, אֲשֶׁר-שָׁמַר תִּשְׁמֹר אֶת-זֹאת בְּלִי מִשְׁפָּט נִמְהָר וְלֹא-
תַעֲשֶׂה דָבָר בְּמִשְׁא פְּנִים: **מתי כה 41** וְאֵץ יֹאמֶר גַּם אֵל-הַנִּצָּבִים לְשִׁמְאֵלוֹ:
לֵכוּ מֵעַלִּי, אַתֶּם הָאֲרוּרִים, אֵל-אֵשׁ עוֹלָם הַמוֹכֶנָה לְשָׁטָן וּלְמַלְאָכָיו:

² **רומ' ט 22-23** וּמָה אֶפֹּא אִם-הָאֱלֹהִים, הִחָפֵץ לְהַרְאוֹת זַעֲמוֹ וּלְהוֹדִיעַ
גְּבוּרָתוֹ, נִשָּׂא בְּכָל-אֶרֶץ רוּחוֹ אֶת-כָּלִי הַזֶּעַם הַנִּכּוֹנִים לְאֲבָדוֹן? **23** וּלְהוֹדִיעַ
גַּם-אֶת-עֲשֶׂר כְּבוֹדוֹ עַל-כָּלִי הַחֲנִינָה, אֲשֶׁר יַעֲדֵם לְכָבוֹד? **אפס' א 5-6**
יַעֲדֵנוּ לֹא לְכָנִים עַל-יְדֵי יֵשׁוּעַ הַמְּשִׁים, כְּחָפֵץ רְצוֹנוֹ: **6** לְתַהֲלֵת כְּבוֹד חֲסִדוֹ,

אֲשֶׁר-חָנַן אֶתְּנוּ בִּידֵידוֹ: **משלי טז 4** כָּל פֶּעַל יְהוָה לְמַעַנְהוּ וְגַם-רָשָׁע לְיוֹם רָעָה:

4. מלאכים ובני אדם אלו נועדו ונבחרו מראש, כל אחד כלשעצמו ובאופן שאינו ניתן לשינוי. מספרם קבוע, ודאי ומדויק, כך שאין אפשרות להוסיף עליהם או לגרוע מהם.^ן

^ן **טימ"ב ב 19** אֶךְ-אֵיתָן הוּא יְסוֹד הָאֱלֹהִים וְזֶה חוֹתְמוֹ: יִדַּעַ יְהוָה אֶת אֲשֶׁר-לוֹ, וְעוֹד: יְסוֹר מַעְוָל כָּל-הַקּוֹרָא אֶת-שֵׁם הַמְּשִׁיחַ: **יוח יג 18** לֹא עַל-כִּלְכֵּם דְּבַרְתִּי, יוֹדַע אֲנִי אֶת-אֲשֶׁר בְּחַרְתִּי בָּהֶם, אֶךְ לְמַעַן יִמְלֹא הַכְּתוּב: אוֹכֵל לַחֲמִי הַגָּדִיל עָלַי עֵקֵב:

5. את אלו מבני האדם שנועדו מראש לחיים בחר אלוהים במשיח לכבוד נצחי^ט עוד לפני יסוד העולם, על-פי כוונתו הנצחית ושאונה ניתנת לשינוי ועל-פי תכניתו הנסתרת ורצונו הטוב והחופשי. הוא בחר אותם בחסדו ובאהבתו בלבד, בלי שצפה מראש שאיש מהם יאמין, יעשה מעשים טובים, יתמיד באמונתו או כל דבר אחר שנוגע להם כתנאי או סיבה להחלטתו, והכול לתפארת חסדו המופלא.^נ

^ט **אפס' א 4, 9, 11** כְּאֲשֶׁר בָּחַר אֶתְנוּ בּוֹ לִפְנֵי מוֹסְדוֹת תִּבְל, לְהִיּוֹת קְדָשִׁים וּתְמִימִים לִפְנֵינוּ, בְּאַהֲבָה: **9** וְהוֹדִיעֵנוּ אֶת-סוֹד רְצוֹנוֹ, כְּעֶצְתוֹ הַיְעוּצָה בּוֹ: **11** אֲשֶׁר-גַּם לְקַחְנוּ בּוֹ נִחְלַתְנוּ, אֲנַחְנוּ הַמֵּיַעֲדִים לָהּ מֵאִז בְּמַחֲשַׁבַת פֶּעַל הַכֹּל כְּעֶצֶת חֲפָצוֹ: **רומ' ח 30** וְאֵת אֲשֶׁר-יַעֲדָם מִקֵּדָם, אֵתָם גַּם-קָרָא. וְאֵת-אֲשֶׁר קָרָאָם, אֵתָם גַּם-הִצְדִּיק. וְאֵת אֲשֶׁר הִצְדִּיקָם, אֵתָם גַּם פָּאָר: **טימ"ב א 9** אֲשֶׁר-הוּא הוֹשִׁיעֵנוּ וּקְרָאָנוּ בְּקִרְיָאָה קְדוֹשָׁה, לֹא לְפִי מַעֲשֵׂינוּ, כִּי אִם-לְפִי עֲצָתוֹ וְחִסְדּוֹ הַנָּתָן לָנוּ בְּמַשִּׁיחַ יֵשׁוּעַ לִפְנֵי מוֹת עוֹלָם: **תסל"א ה 9** יַעַן אֲשֶׁר לֹא-יַעֲדָנוּ הָאֱלֹהִים לְחֶרֶן, כִּי אִם-לְנִחַל אֶת-הַיְשׁוּעָה עַל-יְדֵי אֲדָנָנוּ יֵשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ:

רומ' ט 11, 13, 16 כִּי בְּטָרֵם יִלְדוּ בְּנֵיהָ וְעוֹד לֹא-עָשׂוּ טוֹב אוֹ-רָע, לְמַעַן תִּקּוּם עֲצַת הָאֱלֹהִים כְּפִי בְּחִירְתּוֹ, לֹא מִתּוֹךְ מַעֲשִׂים, כִּי אִם-כְּרִצוֹן הַקּוֹרָא: **13** כְּפִתּוּב: וְאַהֲבָ אֶת-זַעֲקֵב, וְאֶת-עֵשׂוֹ שָׂנְאָתִי: **16** וְעַל-כֵּן אֵין הַדְּבָר לֹא-בִגְד הַרְצָה וְלֹא-בִגְד הָרֶץ, כִּי אִם-בִּגְד הָאֱלֹהִים הַמִּרְחָם: **אפס' א 4, 9** כְּאֲשֶׁר בָּחַר אֶתְנוּ בּוֹ לִפְנֵי מוֹסְדוֹת תִּבְל, לְהִיּוֹת קְדָשִׁים וּתְמִימִים לִפְנֵינוּ, בְּאַהֲבָה: **9** וְהוֹדִיעֵנוּ אֶת-סוֹד רְצוֹנוֹ, כְּעֶצְתוֹ הַיְעוּצָה בּוֹ:

^א **אפס' א 6, 12** לְתִהְיֶה כְּבוֹד חֲסֵדוֹ, אֲשֶׁר־חָנַן אֶתְנוּ בְּיָדֵדוֹ: 12 לְהִיִּתְנוּ לְתִהְיֶה כְּבוֹדוֹ, אֲנַחְנוּ אֲשֶׁר יִחַלְנוּ אֶל־הַמְּשִׁיחַ מֵאָז:

6. כפי שיעד אלוהים את הנבחרים לכבוד, כך גם, ברצונו הנצחי והחופשי- בשלמות, יעד מראש את כל האמצעים שיובילו לכך.^ב על כן, הנבחרים, שהיו לחוטאים באדם הראשון, נגאלים על ידי המשיח,^ג ונקראים לאמונה במשיח על ידי רוחו, הפועל בעת המתאימה בקריאה אפקטיבית. הם נצדקים, מאומצים, מקודשים^ד ונשמרים לישועה בכוחו על ידי אמונה.^ה אך ורק הנבחרים נגאלים על ידי המשיח, נקראים בקריאה אפקטיבית, נצדקים, מאומצים, מקודשים ונושעים.^ו

^ב **פטר' א 2** הַנִּבְחָרִים מִקִּדְם כְּפִי דַעַת אֱלֹהִים הָאֵב, בְּקִדּוֹשׁ הָרוּחַ, אֶל־ מִשְׁמַעַת יִשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ וְאֶל־הַזֵּית דָּמוֹ: חֲסֵד וְשָׁלוֹם לְמַכְבִּיר יִהְיוּ לָכֶם: **אפס' א 4-5** בְּאֲשֶׁר בָּחַר אֶתְנוּ בּוֹ לִפְנֵי מוֹסְדוֹת תִּבְלָה, לְהִיּוֹת קִדְּשִׁים וְתַמִּימִים לִפְנֵינוּ, בְּאַהֲבָה: 5 יַעֲדֵנוּ לוֹ לְבָנִים עַל־יְדֵי יִשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ, כְּחָפֶץ רְצוֹנוֹ: **אפס' ב 10** כִּי־פָעַל אֱלֹהִים אֲנַחְנוּ, נִבְרָאִים בַּמְּשִׁיחַ יִשׁוּעַ לְמַעַשִׂים טוֹבִים, אֲשֶׁר הֵכִין הָאֱלֹהִים מִקִּדְם לְמַעַן נִתְּהַלֵּךְ בָּהֶם: **תסל' ב 13** אֲבָל אֲנַחְנוּ חַיְבִים לַהּוֹדוֹת לְאֱלֹהִים בְּכָל־עַת בְּעִבּוּרָכֶם, אַחִי חַיְבִי הָאֲדוֹן, אֲשֶׁר הָאֱלֹהִים בָּחַר בָּכֶם מִרְאשִׁית לְיִשׁוּעָה בְּקִדּוֹשׁ הָרוּחַ וּבְאַמוּנַת הָאֱמֶת:

^ג **תסל' א 9-10** יַעַן אֲשֶׁר לֹא־יַעֲדֵנוּ הָאֱלֹהִים לְחֵרוֹן, כִּי אִם־לְנִחַל אֶת־הַיִּשׁוּעָה עַל־יְדֵי אֲדֹנָנוּ יִשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ: 10 אֲשֶׁר מֵת בְּעַדֵּנוּ, לְמַעַן אִם־נִשְׁקָד וְאִם־נִישָׁן חִיָּה נְחִיָּה עִמּוֹ יַחַד: **טיט' ב 14** אֲשֶׁר־נָתַן אֶת־נַפְשׁוֹ בְּעַדֵּנוּ לְגַאֲלָנוּ מִכָּל־עוֹל וּלְטַהֵר לוֹ עִם סִגְלָה הָרָזִי בְּמַעֲשִׂים טוֹבִים:

^ד **רומ' ח 30** וְאֶת אֲשֶׁר־יַעֲדֵם מִקִּדְם, אַתֶּם גַּם־קָרָא. וְאֶת־אֲשֶׁר קָרָא, אַתֶּם גַּם־הִצְדִּיק. וְאֶת אֲשֶׁר הִצְדִּיק, אַתֶּם גַּם פָּאָר: **אפס' א 5** יַעֲדֵנוּ לוֹ לְבָנִים עַל־יְדֵי יִשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ, כְּחָפֶץ רְצוֹנוֹ: **תסל' ב 13** אֲבָל אֲנַחְנוּ חַיְבִים לַהּוֹדוֹת לְאֱלֹהִים בְּכָל־עַת בְּעִבּוּרָכֶם, אַחִי חַיְבִי הָאֲדוֹן, אֲשֶׁר הָאֱלֹהִים בָּחַר בָּכֶם מִרְאשִׁית לְיִשׁוּעָה בְּקִדּוֹשׁ הָרוּחַ וּבְאַמוּנַת הָאֱמֶת:

^ה **פטר' א 5** הַנִּשְׁמָרִים בְּעִזֵּי אֱלֹהִים עַל־יַד הָאֱמוּנָה לְתִשׁוּעָה הַעֲתִידָה לְהַגְלוֹת בְּעַת־קָץ:

^{טו} **יוח' יז 9** אֲנִי בָעֵדָם אֶעֱתִיר לָךְ; לֹא בָעֵד הָעוֹלָם אֶעֱתִיר, כִּי אִם-בְּעֵד אֱלֹה אֲשֶׁר נָתַתָּ לִי, כִּי-לָךְ הִמָּה: **רומ' ח 28** וְהִנֵּה יִדְעֵנוּ כִּי לֹאֲהַבֵּי אֱלֹהִים הַקְּרוֹאִים בְּסוּד עֲצָתוֹ הַכֹּל יַפְעַל יַחַד לְהַטִּיב לָהֶם... (עד סוף הפרק). **יוח' ו 64-65** אָדָּם-יֵשׁ מִכֶּם אֲשֶׁר לֹא יֵאֱמִינוּ. כִּי יִשׁוּעַ יָדַע מֵרֹאשׁ מִי הֵם אֲשֶׁר אֵינָם מֵאֱמַיִנִים וּמִי הַמוֹסֵר אוֹתוֹ: **65** וַיֹּאמֶר: עַל-כֵּן אֶמְרֹתִי לָכֶם כִּי לֹא-יֻכַּל אִישׁ לְבוֹא אֵלַי בְּלֹתִי אִם-נָתַן-לוֹ מֵאֵת אָבִי: **יוח' י 26** אֲבָל אַתֶּם לֹא תֵאֱמִינוּ, יַעַן לֹא מִצֵּאֲנִי אַתֶּם, כִּי אֲשֶׁר אֶמְרֹתִי לָכֶם: **יוח' ח 47** אֲשֶׁר מֵאֵת הָאֱלֹהִים, הוּא יִשְׁמָע אֶת-דְּבָרֵי הָאֱלֹהִים; עַל-כֵּן אַתֶּם לֹא שֹׁמְעִתֶם, כִּי אֵינְכֶם מֵאֵת הָאֱלֹהִים: **יוח' א 19** מֵאֲתָנוּ יֵצְאוּ, אָדָּם-לֹא-מִשְׁלָנוּ הָיוּ; כִּי אֱלֹהֵי הָיוּ מִשְׁלָנוּ, כִּי אִזּוֹ הָיוּ עֹמְדִים עִמָּנוּ, אֲבָל לְמַעַן יִגְלוּ כִּי לֹא כָלָם מִשְׁלָנוּ הִמָּה:

7. על-פי עצת רצון אלוהים, שאינה ניתנת להבנה ושעל-פיה הוא מעניק או מונוע חסד כרצונו ולתהילת כבוד ריבונותו על יצוריו, ראה אלוהים לנכון לפסוח על שאר האנושות וליעד אותם לאי-כבוד ולזעם בגלל חטאיהם, לתהילת כבוד צדקו הנאדר.

מתי יא 25-26 בָּעֵת הַהִיא עָנָה יֵשׁוּעַ וַאֲמַר: אוֹדֶה אָבִי, אֲדוֹן הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, כִּי הִסְתַּרְתָּ אֶת-אֱלֹה מִן-הַחֲכָמִים וְהַנְּבוֹנִים וְגִלַּתָּם לְעוֹלָלִים: **26** הוּא, אָבִי, כִּי כֹן הָיָה רָצוֹן לְפָנֶיךָ: **רומ' ט 17-18, 21-22** כִּי-כֵן הַכְּתוּב אָמַר לְפָרְעֹה: בְּעִבּוֹר זֹאת הָעֲמֻדָתִיךָ, בְּעִבּוֹר הָרָאִתִּי בָךְ אֶת-כֹּחִי, וּלְמַעַן סַפֵּר שְׁמִי בְּכָל-הָאָרֶץ: **18** וַיּוֹצֵא מִזֶּה כִּי אֶת-אֲשֶׁר יַחְפֹּץ יַחַנְנוּ, וְאֶת-אֲשֶׁר יַחְפֹּץ יִקְשֶׁהוּ: **21** הָאִם-אֵין רְשׁוּת לִיצֵר עַל-הַחֲמֹר לַעֲשׂוֹת מִגֶּלֶם אֶחָד כָּלִי אֶחָד לְקָבוֹד, וְאֶחָד לְקָלוֹן? **22** וַיְמָה אֶפֹּא אִם-הָאֱלֹהִים, הַחֲפֹץ לְהִרְאוֹת זַעֲמוֹ וּלְהוֹדִיעַ גְּבוּרָתוֹ, נָשָׂא בְּכָל-אֶרֶץ רוּחוֹ אֶת-כָּלִי הַזֶּעַם הַנִּכְוָנִים לְאֲבֹדוֹן? **טימ"ב ב 19-20** אָדָּם-אֵיתָן הוּא יְסוּד הָאֱלֹהִים וְזֶה חוֹתָמוֹ: יָדַע יְהוָה אֶת אֲשֶׁר-לוֹ; וְעוֹד: יְסוּר מַעְגַּל כָּל-הַקּוֹרָא אֶת-שֵׁם הַמְּשִׁיחַ: **20** כִּי בְּבִית גָּדוֹל לֹא-כָלִי זֶהָב וְכֶסֶף בְּלִבָּד, אֲלָא גַם-שֵׁל-עַץ וְשֵׁל-חֶרֶשׁ, וַיְמָה לְקָבוֹד וַיְמָה לְבָזָיוֹן: **יהו' 4** כִּי הִתְגַּבְּבוּ לְבוֹא מִקְצֵת אֲנָשִׁים הַכְּתוּבִים מֵאִזּוֹ לְמִשְׁפַּט הַזֶּה, אֲנָשֵׁי רָשָׁע הַהֲפָכִים אֶת-חֶסֶד אֱלֹהֵינוּ לְזִמָּה וּכְפָרִים בְּאֱלֹהִים הַמַּשְׁלֵל הַיְּחִיד וּבִבְדָּלָנוּ יֵשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ: **פטר"א ב 8** וְהֵם נִכְשְׁלוּ יַעַן לֹא שָׁמְעוּ לְדָבָר וּלְזֹאת גַּם-נוֹעְדוּ:

8. יש לנהוג בתבונה מיוחדת ובזהירות בדוקטרינת הסוד המופלא הזה אודות הייעוד-מראש,^{טז} כך שאנשים אשר ילמדו על אודות רצון אלוהים

הנגלה בדברו ויצייתו לרצון זה, יוכלו להסיק מהעובדה הוודאית שנקראו בקריאה אפקטיבית, שבחירתם הנצחית אינה מוטלת בספק.^ט כך תשמש דוקטרינה זו מניע להלל, לכבד ולהעריץ את אלוהים, לענווה, לנמרצות ולנחמה רבה לכל הנשמעים בכנות לבשורה.^ז

^ח **רומ' ט 20** אַךְ בְּנ־אָדָם, מִי אַתָּה אֲשֶׁר תִּרְיֵב אֶת־הָאֱלֹהִים! הֲיֹאמַר יֵצֵר לִי־צִרּוֹ, לִמָּה כָּכָה עָשִׂיתָנִי? **רומ' יא 33** מִה־עֶמְקַ עֲשֶׂה חֲכָמִת אֱלֹהִים וְעֹשֶׂה דַעְתּוֹ! מִשְׁפָּטָיו מִי יַחְקֹר וְדַרְכָּיו מִי יִמָּצֵא? **דבר' כט 28** הַנִּסְתָּרוֹת לִיהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהַנִּגְלוֹת לָנוּ וּלְבָנֵינוּ עַד־עוֹלָם לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת:

^ט **פטר'ב א 10** לָכֵן, אַחִי, הוֹסִיפוּ וְהִשְׁתַּדְּלוּ לְחַזֵּק אֶת־קְרִיאַתְכֶם וּבְחִירַתְכֶם, כִּי בַעֲשׂוֹתְכֶם זֹאת כָּשׁוּל לֹא תִכְשְׁלוּ:

^ז **רומ' יא 5-6, 20** וְכֵן גַּם־בָּעֵת הַזֹּאת נוֹתֵרָה שְׁאָרִית עַל־פִּי בְּחִירַת הַחֶסֶד: 6 וְאִם הִיְתָה זֹאת עַל־יְדֵי הַחֶסֶד, לֹא הִיְתָה מִתּוֹךְ הַמַּעֲשִׂים, כִּי לוּלֵי כֵן הַחֶסֶד אֵינְנו־עוֹד חֶסֶד. וְאִם־הִיְתָה מִתּוֹךְ הַמַּעֲשִׂים, אֵינְנו־עוֹד חֶסֶד, כִּי לוּלֵי כֵן הַמַּעֲשֶׂה יִחַדֵּל לִהְיוֹת מַעֲשֶׂה: 20 כֵּן הוּא! הִמָּה נִגְדָּעוּ עַל־אֲשֶׁר לֹא הֵאֱמִינוּ, וְאַתָּה הִנֵּךְ נִצָּב עַל יְדֵי אֱמוּנָה. אֶל־תִּתְּנָאָה כִּי אִם־יֵרָא: **פטר'ב א 10** לָכֵן, אַחִי, הוֹסִיפוּ וְהִשְׁתַּדְּלוּ לְחַזֵּק אֶת־קְרִיאַתְכֶם וּבְחִירַתְכֶם, כִּי בַעֲשׂוֹתְכֶם זֹאת כָּשׁוּל לֹא תִכְשְׁלוּ: **רומ' ח 33** מִי יִגָּאֵשׁ אֶת־בְּחִירֵי אֱלֹהִים? הֵן אֱלֹהִים הוּא הַמַּצְדִּיק: **לוקס י 20** אַךְ בְּזֹאת אֶל־תִּשְׁמְחוּ כִּי־נִכְנָעִים לָכֶם הָרוּחוֹת, כִּי אִם־שִׂמְחוּ עַל אֲשֶׁר־נִכְתְּבוּ שְׁמוֹתֵיכֶם בְּשָׁמַיִם:

פרק ד הבריאה

1. בראשית רצה אלוהים האב, הבן ורוח הקודש,^א למען התגלות כבוד כוחו, חכמתו וטובו הנצחיים,^ב לברוא יש מאין את היקום ואת כל מה שבו, מה שנראה ומה שלא נראה, בשישה ימים, והכול טוב מאוד.^ג

^א **עבר' א 2** אֲשֶׁר-נִתְּנוּ לְיֹרֵשׁ כָּל-וְגֵם-עָשָׂה בְּיָדוֹ אֶת-הָעוֹלָמוֹת: **יוח א 2-3** הוּא הָיָה בְּרֵאשִׁית אֲצֶל הָאֱלֹהִים. 3 הִכַּל נְהִיָּה עַל-יָדוֹ, וּמִבְלָעָדָיו לֹא נְהִיָּה כָּל-אֲשֶׁר נְהִיָּה: **ברא' א 2** וְהָאֶרֶץ הָיְתָה תְּהוֹ וְבָהוּ וְחָשֹׁךְ: עַל-פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל-פְּנֵי הַמָּיִם: **איוב כו 13** בְּרוּחוֹ שָׁמַיִם שִׁפְרָה חִלְלָה יָדוֹ נָחַשׁ בָּרֶחַ: **איוב לג 4** רוּחַ-אֵל עָשָׂתָנִי וְנִשְׁמַת שְׁדֵי תַחְיִנִי:

^ב **רומ' א 20** כִּי מֵהוֹתוֹ הִנָּעֲלָמָה, הִיא כֹחַ הַנִּצָּחִי וְאֱלֹהוּתוֹ מַעֲת נִבְרָא הָעוֹלָם, תְּנוּדָע בְּמַעֲשָׂיו וְתִרְאָה. לָכֵן אֵין לָהֶם תְּרוּץ: **ירמ' י 12** עֲשֵׂה אֶרֶץ בְּכֹחוֹ מְכִין תִּבְל בְּחֻכְמָתוֹ וּבִתְבוּנָתוֹ נֹטָה שָׁמַיִם: **תהל' קד 24** מֶה-רַבּוֹ מַעֲשֵׂיָהּ יְהוָה כָּלֶם בְּחֻכְמָה עֲשִׂיתָ מְלָאָה הָאֶרֶץ קִנְיָנָה: **תהל' לג 5-6** אֲהִב צִדְקָה וּמִשְׁפָּט חֹסֵד יְהוָה מְלָאָה הָאֶרֶץ: 6 בְּדִבְרֵי יְהוָה שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיו כָּל-צָבָאִם:

^ג **ברא' א'. עבר' יא 3** בְּאֱמוּנָה נִבְּיָן כִּי-הָעוֹלָמוֹת נַעֲשׂוּ בְּדִבְרֵי הָאֱלֹהִים, לְמַעַן אֲשֶׁר יֵצֵא הַנִּרְאָה מִן-הַנֶּעֱלָם: **קול' א 16** כִּי-בּוֹ נִבְרָא כָּל אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם וּבָאֶרֶץ, כָּל הַנִּרְאָה וְכָל אֲשֶׁר-אֵינָנוֹ נִרְאָה, הֵן כִּסְאוֹת וּמִמְשָׁלוֹת הֵן שָׁרְרוֹת וְרִשְׁיוֹת; הִכַּל נִבְרָא עַל-יָדוֹ וּלְמַעְנֶהּ: **מה"ש יז 24** הָאֵל אֲשֶׁר עָשָׂה אֶת-הָעוֹלָם וְכָל אֲשֶׁר-בּוֹ, לֹא יִשְׁכֵּן בְּהִיכָלוֹת מַעֲשֵׂה יָדָיִם, כִּי הוּא אֲדוֹן הַשָּׁמַיִם וְהָאֶרֶץ:

2. אחרי שאלוהים יצר את כל היצורים האחרים, הוא ברא את האדם, זכר ונקבה,^א עם נפשות בנות אלמוות ובעלות תבונה,^ב בצלמו,^ג עם דעת, צדקה וקדושה אמיתית ותורת אלוהים כתובה בלבם,^ד עם יכולת לחיות על-פי תורה זו^ה ויכולת להפר אותה אם ירצו, רצון שהיה ניתן לשינוי.^ו בנוסף

לתורה שהייתה כתובה בלבם נצטוו אדם וחוה שלא לאכול מעץ הדעת טוב ורע. כל עוד נשמעו למצווה זו, הם היו מאושרים בחברת אלוהים¹ וניתן להם ממשל על היצורים.²

ז' ברא' א' 27 וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת-הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אֹתָם:

ח' ברא' ב' 7 וַיִּיצֶר יְהוָה אֱלֹהִים אֶת-הָאָדָם עֹפֶר מִן-הָאֲדָמָה וַיִּפַּח בְּאַפִּיו נְשָׁמַת חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה: **קהלת י"ב 7** וַיָּשֶׁב הָעֹפֶר עַל-הָאָרֶץ כְּשֶׁהָיָה וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל-הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נָתַןָּה: **לוקס כ"ג 43** וַיֹּאמֶר יֵשׁוּעַ אֵלָיו: אֲמֹן אֹמֵר אֲנִי לָךְ, כִּי הַיּוֹם תִּהְיֶה עִמָּדִי בְּגוֹ-עֵדֶן: **מתי י' 28** אַל-תִּירָאוּ מִן-הַהֲרֹגִים אֶת-הַגּוֹי, וְאֶת-הַנֶּפֶשׁ לֹא-יִוְכְּלוּ לְהָרֹג; אֲךָ תִּירָאוּ אֶת אֲשֶׁר-יִוְכַל לֵאבֹד גַּם אֶת-הַנֶּפֶשׁ גַּם אֶת-הַגּוֹי בְּגִיחָם:

ז' ברא' א' 26 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדְמוּתֵנוּ וַיִּרְדּוּ בִדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל-הָאָרֶץ וּבְכָל-הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׂ עַל-הָאָרֶץ: **קול' ג' 10** וּלְבָשֶׁתָם אֶת-הָאָדָם הַחֲדָשׁ, הַמִּתְחַדֵּשׁ בְּדַעַת כְּצֶלֶם בְּרָאוֹ: **אפס' ד' 24** וַתִּלְבָּשׁוּ אֶת-הָאָדָם הַחֲדָשׁ, הַנִּבְרָא כְּדְמוּת אֱלֹהִים בְּצִדְקָה וּקְדֻשַׁת הָאֱמֶת:

רומ' ב' 14-15 כִּי כְּאֲשֶׁר הַגּוֹיִם, אֲשֶׁר אֵין-לָהֶם תּוֹרָה, עוֹשִׂים מִטְבָּעַם כְּדִבְרֵי הַתּוֹרָה, גַּם-בְּאֵין תּוֹרָה, הֵם תּוֹרָה לְעַצְמָם: **15** בְּהִירְאוֹתָם כִּי מַעֲשֵׂה הַתּוֹרָה כְּתוּב עַל-לִבָּם, וּמִצְוֹנָם מַעֲדִיד בָּהֶם וּמַחֲשִׁבוֹתָם בְּקֶרְבָּם מַחֲבִיטֹת זֹאת אֶת-זֹאת אוֹ גַּם-מִזְכּוֹת:

קהלת ז' 29 לְבַד רָאָה-זֶה מִצְאָתִי אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים אֶת-הָאָדָם יִשָּׂר וְהִמָּה בִקְשׁוֹ חֲשִׁבֹנוֹת רַבִּים:

ז' ברא' ג' 6 וַתִּבְרָא הָאֲשָׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמֵאֲכָל וְכִי תִאָּוָה-הוּא לְעֵינַיִם וַיִּנְחָמֶד הָעֵץ לְהִשְׁכִּיל וַתִּסָּח מִפְּרִיו וַתֹּאכַל וַתִּתֵּן גַּם-לְאִישָׁהּ עִמָּהּ וַיֹּאכַל: **קהלת ז' 29** לְבַד רָאָה-זֶה מִצְאָתִי אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים אֶת-הָאָדָם יִשָּׂר וְהִמָּה בִקְשׁוֹ חֲשִׁבֹנוֹת רַבִּים:

ז' ברא' ב' 17 וַיִּמְעַץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ כִּי בַיּוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת: **ז' ברא' ג' 8-11, 23** וַיִּשְׁמְעוּ אֶת-קוֹל יְהוָה אֱלֹהִים מִתְּהִלָּה:

בָּנָן לְרוּחַ הַיּוֹם וַיִּתְחַבֵּא הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ מִפְּנֵי יְהוָה אֱלֹהִים בְּתוֹךְ עֵץ הָגֶן:
 9 וַיִּקְרָא יְהוָה אֱלֹהִים אֶל-הָאָדָם וַיֹּאמֶר לוֹ אֵיכָה: 10 וַיֹּאמֶר אֶת-קִלְעֵךְ
 שָׁמַעְתִּי בָּנָן וְאִירָא כִּי-עִירַם אָנֹכִי וְאַחֲבֵא: 11 וַיֹּאמֶר מִי הָגִיד לְךָ כִּי עִירַם
 אֶתָּה הֶמֶן-הָעֵץ אֲשֶׁר צֻוִּיתִיךָ לִבְלֹתִי אֲכַל-מִמֶּנּוּ אַכְלֶתָ: 23 וַיִּשְׁלַחְהוּ יְהוָה
 אֱלֹהִים מִגֹּן-עֵדֶן לַעֲבֹד אֶת-הָאֲדָמָה אֲשֶׁר לָקַח מִשָּׁם:

^א**ברא' א' 26, 28** וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדְמוּתֵנוּ וַיִּרְדּוּ בְּדִגְתַּת
 הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל-הָאָרֶץ וּבְכָל-הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׂ עַל-הָאָרֶץ:
 28 וַיְבָרֶךְ אֹתָם אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ וּמְלֵאוּ אֶת-הָאָרֶץ
 וּכְבִּשְׁתָּהּ וַיִּרְדּוּ בְּדִגְתַּת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבְכָל-חַיַּה הָרֹמֶשֶׂת עַל-הָאָרֶץ:

פרק ה

ההשגחה

1. אלוהים, הבורא הנאדר של כל הקיים, מקיים,^א מכוון, עושה כרצונו ומושל בכל היצורים המעשים והדברים,^ב מגדול ועד קטן,^ג וזאת בהשגחתו החכמה-בשלמות והקדושה-בשלמות,^ד על-פי ידיעתו-מראש המושלמת^ה והתכנית שגיבש ברצונו החופשי והבלתי ניתן לשינוי,^ו לתהילת כבוד חכמתו, כוחו, צדקו, טובו וחסדו.^ז

^א **עבר' א 3** והוא זהר כבודו וצלם גשיותו ונושא כל בדבר גבורתו, ואחרי עשתו בנפשו טהרת חטאתינו ישב לימין הגדלה במרומים:

^ב **דני' ד 31-32** ולקח הימים, אני בבוכדנצר, עיני לשמים נשאתי, ודעתי עלי תשוב, ואת העליון ברכתני, ואת חי העולם שבחתי ופארתי, אשר שלטונו שלטון עולם ומלכותו עם דור ודור: 32 וכל דרי הארץ כאין חשובים, וכרצונו עושה בחיל השמים ודרי הארץ, ואין אשר ימחה בידו ויאמר לו מה עשית: **תהל' קלה 6** כל אשר-חפץ יהוה עשה בשמים ובארץ בימים וכל-תהמות: **מה"ש יז 25-26, 28** גם-לא ישבתוהו ידי בני-אדם, כאלי יצטרף לדבר, כי הוא הנתן לכל חיים ונשמה וכל-דבר: 26 ויושב כל-עממי בני אדם על-כל-פני האדמה מדם אחד, ויצב מועדים קבועים וגבולות מושבם transgress 28 כי-בו אנחנו חיים ומתנועעים וקמים, כאשר גם-מקצת משורריכם אמרו: אף-ילידיו אנחנו: **איוב לח-מא**.

^ג **ימתי י 29-31** הלא תמכרנה שתי צפריים באסר? ואחת מהנה לא תפול ארצה מבלעדי אביכם: 30 ואתם, גם-שערות ראשכם נמנות כלן: 31 לכן אל-תיראו; הנכם יקרים מצפריים רבות:

^ד **משלי טו 3** בְּכֹל-מָקוֹם עֵינֵי יְהוָה צִפּוֹת רָעִים וְטוֹבִים: **תה' קד 24** מִה-רְבוּ מַעֲשֵׂיֶיךָ יְהוָה כֹּלֶם בְּחֻכְמָה עֲשִׂיתָ מְלָאָה הָאָרֶץ קִנְיָנָה: **תה' קמה 17** צָדִיק יְהוָה בְּכֹל-דִּרְכָּיו וְחָסִיד בְּכֹל-מַעֲשָׂיו:

^ה **מה"ש טו 18** נוֹדְעִים לֵאלֹהִים מַעֲוֹלָם כָּל-מַעֲשָׂיו: **תהל' צד 8-11** בִּינוּ בְּעָרִים בָּעַם וּכְסִילִים מִתִּי תִשְׁכִּילוּ: 9 הִנָּטַע אֲנִי הֲלֹא יִשְׁמָע אִם-יֵאָרַע עֵין הֲלֹא יִבִּיט: 10 הִיטֵר גּוֹיִם הֲלֹא יוֹכִיחַ הַמִּלְמַד אָדָם דָּעַת: 11 יְהוָה יִדַּע מַחְשְׁבוֹת אָדָם כִּי-הֵמָּה הֶבֶל:

^ו **אפס' א 11** אֲשֶׁר-גַּם לָקַחְנוּ בּוֹ נִחְלָתָנוּ, אֲנַחְנוּ הַמִּלְעָדִים לָהּ מֵאֲזַבְחֵי שִׁבְעַת פְּעֵל הַכֹּל כַּעֲצַת חִפְצוֹ: **תהל' לג 10-11** יְהוָה הַפִּיר עֲצַת-גּוֹיִם הַנִּיא מַחְשְׁבוֹת עַמִּים: 11 עֲצַת יְהוָה לַעֲוֹלָם תַּעֲמֹד מַחְשְׁבוֹת לְבוֹ לְדֹר וָדֹר:

^ז **ישע' סג 14** כִּבְהֵמָה בִּבְקָעָה תִּגְדֹּר רוּחַ יְהוָה תְּנִיחָנוּ כִּן נִהְיָה עִמָּךְ לַעֲשׂוֹת לָךְ שֵׁם תִּפְאָרֶת: **אפס' ג 10** לִמְעַן אֲשֶׁר תִּגְדַּע עֲתָה עַל-יְדֵי הָעֵדָה לְשָׁרִים וְלִשְׁלִיטִים אֲשֶׁר בְּמִרוֹמִים חֻכְמַת אֱלֹהִים הַמְּפִלְיָה דִּרְכֶּיהָ: **רומ' ט 17** כִּי-כֵן הַכְּתוּב אָמַר לְפָרְעֹה: בַּעֲבוּר זֹאת הָעֲמֻדָּתִי, בַּעֲבוּר הָרֵאֲתִי בָךְ אֶת-כַּחֲדִי, וְלִמְעַן סַפֵּר שְׁמִי בְּכָל-הָאָרֶץ: **ברא' מה 7** וַיִּשְׁלַחֲנִי אֱלֹהִים לִפְגִּיכֶם לְשׁוּם לָכֶם שְׁאֲרִית בְּאָרֶץ וּלְהַחְיֹת לָכֶם לְפָלִיטָה גְדֹלָה: **תהל' קמה 7** וְכָר רַב-טוֹבָה יִבְיָעוּ וְצִדְקָתָהּ יִרְגְּנוּ:

2. אלוהים הוא הגורם הראשוני לכול. במה שנוגע לידיעה-מראש ולתכניתו, כל מה שתכנן מתרחש בוודאות ובאופן שאינו ניתן לשינוי.^ל עם זאת, מכוח אותה השגחה, הוא מביא את כל מה שתכנן לידי התרחשות בהתאם לטבעם של הגורמים המשניים המשמשים אותו, אם בהכרח, אם באופן חופשי ואם באופן המותנה בטבעם של גורמים אחרים.^מ

^נ **מה"ש ב 23** אֲתוּ הַנִּמְסָר עַל-פִּי עֲצַת הָאֱלֹהִים הַנִּחְרָצָה וַיִּדְעֶתוּ מִקֵּדָם לְקַחְתָּם וּבִידֵי רָשָׁעִים הוֹקְעֶתָם וְהִרְגִּיתָם אֹתוֹ:

^ס **ברא' ח 22** עַד כָּל-זְמֵי הָאָרֶץ זָרַע וְקָצִיר וְקֹר וְחָם וְקֹץ וְחֹרֶף וַיּוֹם וְלֵילָה לֹא יִשָּׁבְתוּ: **ירמ' לא 35** כֹּה אָמַר יְהוָה נָתַן שְׁמֶשׁ לְאוֹר יוֹמָם חֹקֶת יָרֵחַ וְכוֹכָבִים לְאוֹר לַיְלָה רִגְעַ הַיּוֹם וַיַּהֲמוּ גִלְיוֹ יְהוָה צָבָאוֹת שְׁמוֹ: **שמות כא 13** וְאֲשֶׁר לֹא צָדָה וְהָאֱלֹהִים אָנָּה לִגְדּוֹ וְשִׁמְתִּי לָךְ מָקוֹם אֲשֶׁר יָנוּס שְׁמָה: **דבר' יט 5** וְאֲשֶׁר יָבֵא אֶת-רַעְיוֹהֶוּ בַּעֲרֹתָ לְחַטָּב עֲצִים וְנִדְחָה יָדוֹ

בַּרְזָן לְכֶרֶת הָעֵץ וְנִשֵּׁל הַבְּרָזֵל מִן-הָעֵץ וּמָצָא אֶת-רֵעֵהוּ וָמֵת הוּא יָנוּס
 אֶל-אֶחָת הָעָרִים-הָאֵלֶּה וְחִי: **מל"א כב 28, 34** וַיֹּאמֶר מִיכִיָּהוּ אִם-שׁוֹב
 תָּשׁוּב בְּשָׁלוֹם לֹא-דָבַר יִהְיֶה בִּי וַיֹּאמֶר שְׁמָעוּ עַמִּים כָּלֶם: 34 וַאִישׁ מִשָּׁן
 בִּקְשָׁתָה לְתֻמּוֹ וַיָּבֶה אֶת-מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל בֵּין הַדְּבָקִים וּבֵין הַשָּׁרְזָן וַיֹּאמֶר לְרַכְּבוֹ
 הַפָּדָה יָדָהּ וְהוֹצִיאֲנִי מִן-הַמַּחֲנֶה כִּי הִחֲלִיתִי: **ישע' י 6-7** בְּגוֹי חָנָף אֲשַׁלְּחֶנּוּ
 וְעַל-עַם עֲבָרְתִּי אֲצַנְנוּ לְשַׁלֵּל שָׁלָל וְלָבוֹז בּוֹ וּלְשׁוּמוֹ מִרְמָס כְּחֶמֶר חוּצוֹת: 7
 וְהוּא לֹא-כֵן יִדְמָה וּלְבָבוֹ לֹא-כֵן יַחֲשֹׁב כִּי לְהַשְׁמִיד בְּלָבָבוֹ וּלְהַכְרִית גּוֹיִם
 לֹא מַעֲט:

3. בשגרת השגחתו על העולם, אלוהים משתמש באמצעים,¹ אבל הוא חופשי
 לפעול כרצונו בלעדיהם,² בלי להיות מוגבל על-ידם³ ובניגוד להם.⁴

מה"ש כז 31, 44 וַיֹּאמֶר פּוֹלוֹס אֶל-שָׂר הַמַּאֲהָ וְאֶל-אֲנָשֵׁי הַצָּבָא לֵאמֹר:
 אִם-אֵלֶּה לֹא-נִשְׁבּוּ אֶתְנוּ בְּאֵינָה, לֹא תוּכְלוּ אֶתָּם לְהוֹשִׁיעַ: 44 וַיְהִי-כֵן,
 וַיִּמְלְטוּ כָלֶם אֶל-הַיַּבְּשָׁה: **ישע' נה 10-11** כִּי כָאֲשֶׁר יֵרֵד הַגִּשְׁם וְהַשֶּׁלֶג
 מִן-הַשָּׁמַיִם וְשָׁמָּה לֹא יָשׁוּב כִּי אִם-הִרְוָה אֶת-הָאָרֶץ וְהוֹלִידָהּ וְהִצְמִיחָהּ
 וְנָתַן זֶרַע לָזֶרַע וְלַחֵם לָאִכֹּל: 11 כֵּן יִהְיֶה דְבָרִי אֲשֶׁר יֵצֵא מִפִּי לֹא-יָשׁוּב
 אֵלַי רִיקָם כִּי אִם-עֲשֵׂה אֶת-אֲשֶׁר חָפְצָתִי וְהִצְלִיחַ אֲשֶׁר שָׁלַחְתִּי: **הושע ב**
23-24 וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא אֲעִנָּה נְאֻם-יְהוָה אֲעִנָּה אֶת-הַשָּׁמַיִם וְהֵם יַעֲנוּ
 אֶת-הָאָרֶץ: 24 וְהָאָרֶץ תַּעֲנֶה אֶת-הַדָּגָן וְאֶת-הַתִּירוֹשׁ וְאֶת-הַיִּצְהָר וְהֵם
 יַעֲנוּ אֶת-יִזְרְעֵאל:

הושע א 7 וְאֶת-בֵּית יְהוּדָה אֶרְחַם וְהוֹשַׁעְתִּים בִּיהוָה אֱלֹהֵיהֶם וְלֹא
 אוֹשִׁיעִם בִּקְשָׁתָהּ וּבְחֶרֶב וּבְמִלְחָמָה בְּסוּסִים וּבְכַרְשִׁים: **מתי ד 4** וַיַּעַן
 וַיֹּאמֶר: הֵן כְּתוּב, לֹא עַל-הַלֶּחֶם לִבְדּוֹ יַחְיֶה הָאָדָם, כִּי עַל-כָּל-מוֹצֵא פִּי-
 הָאֱלֹהִים: **איוב לד 20** רָגַע יָמָתוֹ וַחֲצוֹת לַיְלָה יִגְעָשׁוּ עִם וַיַּעֲבְרוּ וַיִּסְרוּ
 אֲבִיר לֹא בָיִד:

רומ' ד 19-21 וְלֹא רָפְתָה אֱמוּנָתוֹ וְלֹא הִתְבּוֹנֵן אֶל-גּוֹפּוֹ שֶׁכָּבַד מֵת
 בְּהִיטּוֹ כְּכֹרֶמֶת שָׁנָה וְאֶל-מוֹת רַחֵם שָׁרָה: 20 וְלֹא-הָיָה סֶפֶק בְּלִבּוֹ
 בַּהֲבִטַּחַת הָאֱלֹהִים, כַּחֲסֵר אֱמוּנָה, כִּי אִם-הִתְחַזַּק בְּאֱמוּנָה וַיִּתֵּן כְּבוֹד
 לָאֱלֹהִים: 21 וַיֵּדַע בְּלָבָב שָׁלֵם, כִּי אֶת-אֲשֶׁר הִבְטִיחַ גַּם-יָכֹל לַעֲשׂוֹתוֹ:

מל"ב ו 6 וַיֹּאמֶר אִישׁ-הָאֱלֹהִים אָנָּה נָפַל וַיִּרְאֵהוּ אֶת-הַמָּקוֹם וַיִּקְצֹב-עָץ
 וַיִּשְׁלַךְ-שָׁמָּה וַיָּצַךְ הַבְּרָזֵל: **דני' ג 27** וּמִתְכַּנְּסִים הָאֲחַשְׁדָּרְפָּנִים, הַסִּגְנִים

והפחות ויועצי המלך, רואים את האנשים האלה, אשר לא שלטה האש בגופם וישער ראשם לא נחרד, ושמלותיהם לא נשתנו, וריח אש לא עבר בהם:

4. כוחו הכל יכול, חכמתו הבלתי נדלית וטובו הנצחי של אלוהים מתגלים בהשגחתו על העולם, עד כדי כך שהשגחתו כוללת אפילו את החטא הראשון ואת כל חטאיהם של מלאכים ובני אדם; "וזאת לא בכך שהוא מרשה להם לפעול כפי שהם פועלים" אלא באופן שהרשאת מעשים אלו מלווה בכך שהוא מגביל ומכוון את מעשיהם בחכמה-מושלמת ויעילה-במידה מושלמת.¹⁰ בנוסף, אלוהים מכוון את כל המתרחש ומושל בו בדרכים רבות ושונות למטרותיו הקדושות¹¹ באופן שהחטא עצמו נובע מהיצורים בלבד ולא ממנו, כי הוא קדוש-בשלמות וצדיק-בשלמות. הוא אינו מקור החטא, אינו יכול להיות מקור החטא, ואינו יכול להתייחס לחטא כמעשה שראוי להיעשות.¹²

¹⁰ **רומ' יא 32-34** כי-האלהים הסגיר את-כלם לידי חסר אמונה, למען יחן את-כלם: **33** מה-עמק עשר חכמת אלהים ועשר דעתו! משפטיו מי יחקר וידרכיו מי ימציא? **34** כי מי ידע את-מחשבת יהוה, או מי היה יועצו? **שמ"ב כד 1** ויסף אף-יהוה לחרות בישראל וינסת את-דוד בהם לאמר לך מנה את-ישראל ואת-יהודה: **דהי"א כ"א 1** ויעמד שטן על-ישראל וינסת את-דוד למנוות את-ישראל: **מל"א כב 22-23** ויאמר אצא והייתי רוח שקר בפי כל-נביאיו ויאמר תפתה וגם-תוכל צא ועשה-כן: **23** ועתה הגה נתן יהוה רוח שקר בפי כל-נביאיו אלה ויהוה דבר עליך רעה: **דהי"א י 4, 13-14** ויאמר שאול אל-נשא כליו שלף חרבך ודקרני בה פן-יבאו הערלים האלה והתעללו-בי ולא אבה נשא כליו כי ירא מאד וינסח שאול את-החרב ויפל עליה: **13** וימת שאול במעלו אשר מעל ביהוה על-דבר יהוה אשר לא-שמר וגם-לשאול באוב לדרוש: **14** ולא-דרש ביהוה וימיתוה וינסב את-המלוכה לדוד בן-נשי: **שמ"ב טז 10** ויאמר המלך מה-לי ולכם בני צריה כה קלל כי יהוה אומר לו קלל את-דוד ומי יאמר מדוע עשיתו כן: **מה"ש ב 23** אותו הנמסר על-פי עצת האלהים הנחרצה וידיעתו מקדם לקחתם וידי רשעים הוקעתם והרגתם אותו: **מה"ש ז 27-28** כי אמן נוסדו הורדוס ופנטיוס פילטוס עם-הגוים ולאמי ישראל על-ישוע, עבדך הקדוש אשר משחת, **28** לעשות את אשר ידך וצעתך מקדם גזרה להיות:

^{טו} **מה"ש יד 16** וְאַשֶׁר בְּדֵרוֹת קָדָם הֵנִיחַ לְכָל-הַגּוֹיִם לָלֶכֶת בְּדִרְכֵיהֶם:

^{טז} **תהל' עו 11** כִּי-חֲמַת אָדָם תּוֹדֶךְ שְׁאֲרִית חֲמַת תַּחְגֹּר: **מל"ב יט 28** זַעַן הַתְּרַגְּזָה אֵלַי וְשִׁאֲנַנְךָ עָלַה בְּאֲזָנִי וְשִׁמְתִי חֲחִי בְּאַפִּי וּמִתְגִּי בְּשִׁפְתֶיךָ וְהִשְׁבַּתִּיךָ בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר-בָּאתָ בָּהּ:

^{יז} **ברא' נ' 20** וְאַתֶּם חֲשַׁבְתֶּם עָלַי רָעָה אֱלֹהִים חֲשָׁבָה לְטוֹבָה לְמַעַן עֲשֶׂה כִּיּוֹם הַזֶּה לְהַחֲיֶה עִם-רַב: **ישע' י' 6-7, 12** בְּגוֹי חָנָף אֲשַׁלְּחֵנּוּ וְעַל-עַם עֲבָרְתִי אֲצַנְנוּ לְשַׁלַּל שָׁלָל וּלְבֹז בֹּז וּלְשׁוּמוֹ מִרְמָס כְּחֹמֶר חוּצוֹת: **7** וְהוּא לֹא-כֵן יִדְמָה וּלְבָבוֹ לֹא-כֵן יַחֲשֹׁב כִּי לְהַשְׁמִיד בְּלִבָּבוֹ וּלְהַכְרִית גּוֹיִם לֹא מַעֲט: **12** וְהִיָּה כִּי-יִבְצַע אֲדָנִי אֶת-כָּל-מַעֲשָׂהוּ בְּהָר צִיּוֹן וּבִירוּשָׁלַם אֶפְקֹד עַל-פָּרִי-גִדָּל לִבָּב מֶלֶךְ-אֲשׁוּר וְעַל-תַּפְאֶרֶת רוּם עֵינָיו:

^{יח} **יעקב א 13-14, 17** אֶל-יֹאמֵר הַמִּנְסָה, הָאֱלֹהִים נָסָנִי; כִּי הָאֱלֹהִים אֵינְנוּ מְנַסֶּה בְּרָע וְהוּא לֹא-יִנְסָה אִישׁ: **14** כִּי אִם-יִנְסָה כָּל-אִישׁ בְּתַאֲנוֹת נַפְשׁוֹ אֲשֶׁר תִּסְיֶתְהוּ וּתְכַתְּהוּ: **17** כָּל-מִתְנָה טוֹבָה וְכָל-מִנְחָה שְׁלֵמָה תִּגְדַּד מִמַּעַל מֵאֵת אַבִּי הָאוֹרוֹת, אֲשֶׁר חִלּוֹף וְכָל-צֶל שְׁנוֹי אֵין-עִמּוֹ: **יוח"א ב 16** כִּי כָל אֲשֶׁר בְּחִלָּד, תַּאֲנוֹת הַבָּשָׂר וְתַאֲנוֹת הָעֵינִים וְגַאֲנוֹת הַהוֹן, אֵינְנוּ מִן-אַבְיֵנוּ, כִּי אִם-מִן-הַחֲלָד: **תהל' נ 21** אֵלֶּה עֲשִׂיתָ וְהִחַרְשָׁתִי דְמִית הָיִיתָ-אֶהְיָה כְּמוֹךָ אוֹכִיחֶךָ וְאֶעֱרָכָה לְעִינֶיךָ:

5. אלוהים, שהוא חכם-בשלמות, צדיק-בשלמות ורב-חסד בשלמות, לעתים משאיר את מאמיניו לזמן מה בידי פיתויים למיניהם ובידי טבעם החוטא כדי לייסר אותם על חטאיהם משכבר או לחשוף לעיניהם את כוחו הנסתר של החטא ואת מרמת לבבם, כדי שילמדו ענווה^ט וכדי להביא אותם להיתלות בו יותר ובהתמדה יתירה, וגם כדי להניע אותם לעירנות יתר נוכח הזדמנויות לחטוא שיהיו בעתיד, ולמטרות צודקות וקדושות אחרות.²

^ט **דה"ב לב 25-26, 31** וְלֹא-כִגְמַל עָלָיו הִשִּׁיב יַחֲזִיקָהוּ כִּי גָבַהּ לָבוֹ וַיְהִי עָלָיו קֶצֶף וְעַל-יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם: **26** וַיִּכְנַע יַחֲזִיקָהוּ בְּגִבָּה לָבוֹ הוּא וַיּוֹשֶׁבֵי יְרוּשָׁלַם וְלֹא-בָא עֲלֵיהֶם קֶצֶף יְהוָה בִּימֵי יַחֲזִיקָהוּ: **31** וְכֵן בְּמִלְצֵי שָׂרֵי בָּבֶל הַמְּשַׁלְחִים עָלָיו לְדַרְשׁ הַמּוֹפֶת אֲשֶׁר הָיָה בְּאַרְצָה עֲצוּבוֹ הָאֱלֹהִים לְנִסּוֹתוֹ לְדַעַת כָּל-בְּלִבָּבוֹ: **שמ"ב כד 1** וַיִּסָּף אֶף-יְהוָה לַחֲרוֹת בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּסָּת אֶת-דָּוִד בָּהֶם לֵאמֹר לֵךְ מִנָּה אֶת-יִשְׂרָאֵל וְאֶת-יְהוּדָה:

³ **קור' ב יב 7-9** ולמען אשר לא אתרומם ברב גדל החזינות, נתן-לי סלון בבשרי, מלאך השטן להפתני באגרוף, למען לא אתרומם: 8 על-זאת התחננתי שלש פעמים אל-האדון, להסירו ממני: 9 ואמר אלי: די-לך חסדי, כי בחלשה תשלם גבורתי. על-כן שמח לבי להתהלל בחלשותי, למען תשרה עלי גבורת המשיח: **תהל' עג. תהל' עז 1-12. מרק' יד 66-72. יוח' כא 15-17** יהי אחרי אכלם, אמר ישוע אל-שמעון פטרוס: שמעון בן-יונה, התאהב אתי יותר מאלה? ואמר אליו: כן, אדני, אתה ידעת כי אהבתיך. ואמר אליו: רעה את-טלאי: 16 ואמר אליו עוד הפעם: שמעון בן-יונה, התאהב אותי? ואמר אליו: כן, אדני, אתה ידעת כי אהבתיך. ואמר אליו: נהג את-צאני: 17 ואמר אליו פעם שלישית: שמעון בן-יונה, התאהב אותי? ויתעצב פטרוס על כי-אמר אליו בשלישית התאהב אותי? ואמר אליו: אדני, את-כל אתה יודע, וידעת כי אהבתיך. ואמר אליו ישוע: רעה את-צאני:

6. בתגובה לחטאיהם מן העבר של הרשעים ושל אלו שאין בהם יראת אלוהים, אלוהים, השופט הצדיק, מעוור ומקשה את לבם,³² ומונע מהם את חסדו, שבאמצעותו היו יכולים להבין ולבם יכל להשתנות.³³ לא רק זאת, אלא שלפעמים הוא גם נוטל מהם את המתנות שהיו להם³⁴ וחושף אותם לנסיבות שטבעם החוטא מנצל כדי להביאם לחטוא;³⁵ הוא גם מוסר אותם לתאוותיהם, לפיתויי העולם ולכוח השטן.³⁶ בדרך זו הם מקשים את לבם, אפילו בנסיבות שאלוהים משתמש בהן כדי לרכך את לבם של אחרים.³⁷

³² **רומ' א 24, 26, 28** על-כן גם-נתנם האלהים לטמאה בתאות לבם, לחלל את-גופם איש את-רעהו: 26 בעבור זאת נתנם האלהים לתאות בנשה, כי-נשיהם החליפו את-ארח דרכן בשלא כדרכן: 28 וכאשר מאסו דעת אלהים, נתנם האלהים בידי דעה נמאסה, לעשות את אשר-לא יעשה: **רומ' יא 7-8** ועתה, מה-הוא? את אשר-בקש ישראל לא השיג, אך הנבחרים הם השיגו; והנותרים הקשה לבבם: 8 ככתוב: נתן להם האלהים רוח תרדמה, עינים לא לראות ואזנים לא לשמע, עד-היום הזה:

³³ **זכר' כט 3** ולא-נתן יהוה לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמע עד היום הזה:

כג מתי יג 12 כי מי שִׁשֵּׁשׁ-לוֹ, נָתַן וַיִּתֵּן לוֹ וַיַּעֲדֵיךָ; וּמִי שֶׁאֵין לוֹ, גַּם אֶת אֲשֶׁר יֵשׁ-לוֹ יִקַּח מִמֶּנּוּ: **מתי כה 29** כִּי כָל-אִישׁ אֲשֶׁר יֵשׁ-לוֹ יִתֵּן לוֹ וַיַּעֲדֵיךָ; וְהָאִישׁ אֲשֶׁר אֵין-לוֹ גַּם אֶת אֲשֶׁר-לוֹ יִקַּח מִמֶּנּוּ:

כד דבר' ב 30 וְלֹא אָבָה סִיחֹן מֶלֶךְ חֲשָׁבוֹן הַעֲבְרָנוּ בּוֹ כִּי-הִקְשָׁה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת-רוּחוֹ וְאִמָּץ אֶת-לִבָּבוֹ לִמְעַן תִּתֵּנוּ בְּיָדְךָ כַּיּוֹם הַזֶּה: **מל"ב ח 12-13** וַיֹּאמֶר חֲזָאֵל מְדוּעַ אֲדֹנִי בָכָה וַיֹּאמֶר כִּי-יָדַעְתִּי אֶת אֲשֶׁר-תַּעֲשֶׂה לְבָנִי יִשְׂרָאֵל רָעָה מִבְּצִרְיָהֶם תִּשְׁלַח בָּאִשׁ וּבַחֲרִיָּהֶם בַּחֲרֹב תַּהְרֹג וְעַלְלִיהֶם תִּבְרֹטֵשׁ וְהִרְתִּיהֶם תִּבְקָע: **13** וַיֹּאמֶר חֲזָאֵל כִּי מָה עֹבֵדְךָ הַכָּלָב כִּי יַעֲשֶׂה הַדָּבָר הַגָּדוֹל הַזֶּה וַיֹּאמֶר אֱלִישָׁע הִרְאֵנִי יְהוָה אֱתָדְךָ מֶלֶךְ: עַל-אַרְסָּה:

כה תהל' פא 12-13 וְלֹא-שָׁמַע עָמִי לְקוֹלִי וַיִּשְׂרָאֵל לֹא-אָבָה לִּי: **13** וְאֲשַׁלְּחֵהוּ בְּשָׂרִירוֹת לְבָס יִלְכוּ בְּמוֹעֲצוֹתֵיהֶם: **תסל"ב ב 10-12** וּבְכָל-מִרְמַת אָנוֹן בְּאַבְדִּים, תַּחַת אֲשֶׁר לֹא קִבְּלוּ אֶת-אַהֲבַת הָאֱמֶת הַהוֹשָׁע: **11** וּבַעֲבוּר זֹאת יִשְׁלַח לָהֶם הָאֱלֹהִים מְדוּחֵי שׂוֹא לְהֶאֱמִין בְּשִׁקָּר: **12** לִמְעַן יִדְּוֹנוּ כָל-אֲשֶׁר לֹא-הֵאֱמִינוּ בָּאֱמֶת כִּי אִם-רָצוּ בַּעֲוֹלָה:

כו שמות ז 3 וַאֲנִי אֶקְשֶׁה אֶת-לֵב פְּרָעָה וְהִרְבִּיתִי אֶת-אוֹתֹתַי וְאֶת-מוֹפְתָי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם: **שמות ח 11, 28** וַיֵּרָא פְּרָעָה כִּי הִיתָה הִרְוָחָה וְהַכְּבֵד אֶת-לְבוֹ וְלֹא שָׁמַע אֲלֵהֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה: **28** וַיִּכְבֵּד פְּרָעָה אֶת-לְבוֹ גַּם בַּפֶּעַם הַזֹּאת וְלֹא שָׁלַח אֶת-הָעַם: **קור"ב ב 15-16** כִּי-רִיחַ נִיחֹחַ הַמְּשִׁיחַ אֲנַחְנוּ לְאֱלֹהִים, גַּם בְּתוֹךְ הַנוֹשָׁעִים וְגַם בְּתוֹךְ הָאֲבָדִים: **16** לְאֵלֶּה רִיחַ מוֹת לְמוֹת וְלְאֵלֶּה רִיחַ חַיִּים לַחַיִּים. וּמִי-זֶה רָאוּי לְכָךְ? **ישע' ח 14** וְהִיא לְמַקְדָּשׁ וּלְאֶבֶן נֶגֶף וּלְצוּר מְכַשּׁוֹל לְשֹׁנֵי בְּתֵי יִשְׂרָאֵל לֶפֶךְ וּלְמוֹקֵשׁ לְיוֹשֵׁב יְרוּשָׁלַם: **פטר"א ב 7-8** לָכוּ לָכֶם הַמַּאֲמִינִים הַיָּקָר, אֲבָל לְסוֹבְרִים הָאֶבֶן אֲשֶׁר מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הִיתָה לְרֹאשׁ פְּנֵה וּלְאֶבֶן נֶגֶף וּלְצוּר מְכַשּׁוֹל: **8** וְהֵם נִכְשְׁלוּ יַעַן לֹא שָׁמְעוּ לְדָבָר וְלִזְאוֹת גַּם-נוֹעְדוּ: **ישע' ו 9-10** וַיֹּאמֶר לָךְ וְאִמְרַתְּ לָעַם הַזֶּה שְׁמָעוּ שְׁמוּעָה וְאֵל-תִּבְיֵנוּ וְרֹאוּ רָאוּ וְאֵל-תִּדְעוּ: **10** הַשְׁמֹן לֵב-הָעָם הַזֶּה וְאֶזְנֵי הַכְּבֵד וְעֵינֵי הַשֹּׁעַ פֶּן-יִרְאֶה בְּעֵינָיו וּבְאֶזְנוֹ יִשְׁמַע וּלְבָבוֹ יִבִּין וְשֵׁב וִרְפָּא לוֹ: **מה"ש כח 26-27** לָךְ וְאִמְרַתְּ לָעַם הַזֶּה: שְׁמָעוּ שְׁמוּעָה וְאֵל-תִּבְיֵנוּ וְרֹאוּ רָאוּ וְאֵל-תִּדְעוּ: **27** כִּי שְׁמֹן לֵב הָעָם הַזֶּה וְאֶזְנֵי כְּבֹדוֹ וְאֶת-עֵינָיו הַשֹּׁעַ; פֶּן-יִרְאֶה בְּעֵינָיו וּבְאֶזְנֵי יִשְׁמַע וּלְבָבוֹ יִבִּין וְשֵׁב וִרְפָּאֵתוֹ:

7. השגחת אלוהים מקיפה את כל היצורים, אך הוא משגיח באופן מיוחד על קהילתו ומכוון את הכל לטובתה.¹²

¹² **טימ"א ד 10** כי לזאת אֶנְחֵנוּ גַם-יִגְעִים גַם-נַעֲלָבִים, עַל-אֲשֶׁר הוֹחֵלְנוּ לְאֱלֹהִים חַיִּים שֶׁהוּא מוֹשִׁיעַ לְכָל-הָאָדָם, וּבִיּוֹתֵר לְמַאֲמִינִים: **עמוס ט 8-9** הִנֵּה עֵינֵי אֲדֹנָי יְהוִה בְּמַמְלָכָה הַחֲטָאָה וְהַשְׁמֵדְתִּי אֹתָהּ מֵעַל פְּנֵי הָאָדָמָה אֲפֹס כִּי לֹא הִשְׁמִיד אֲשַׁמִּיד אֶת-בֵּית יַעֲקֹב נְאֻם-יְהוִה: **9** כִּי-הִנֵּה אֲנֹכִי מַצְנֶה וְהַנְעוּתִי בְּכָל-הַגּוֹיִם אֶת-יִשְׂרָאֵל כִּי אֲשֶׁר יֵנוּעַ בְּכַבְדָּהּ וְלֹא-יִפּוֹל צָרוֹר אַרְץ: **רומ' ח 28** וְהִנֵּה יִדְעֵנוּ כִּי לְאֱהָבֵי אֱלֹהִים הַקְּרוֹאִים בְּסוֹד עֲצָתוֹ הַכֹּל יַפְעַל יַחַד לְהַטִּיב לָהֶם: **ישע' מג 3-5, 14** כִּי אֲנִי יְהוִה אֱלֹהֶיךָ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל מוֹשִׁיעַךָ נִתַּתִּי כְּפָרֶךָ מִצָּרִים כּוֹשׁ וּסְבָא תַחֲתֶיךָ: **4** מֵאֲשֶׁר יִקְרָתְךָ בְּעֵינֵי נִכְבְּדֶתְךָ וְאֲנִי אֶהְבֶּתִּיךָ וְאַתָּה אָדָם תַּחֲתֶיךָ וְלֹאֲמִים תַּחַת נַפְשְׁךָ: **5** אֶל-תִּירָא כִּי אֶתֶּךָ-אֲנִי מִמּוֹרָח אֲבִיא זֶרַעַךָ וּמִמַּעַרְב אֶקְבָּצֶךָ: **14** כֹּה-אָמַר יְהוִה גֹּאֲלְכֶם קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל לְמַעַנְכֶם שְׁלַחְתִּי בְבִלָּה וְהוֹרֵדְתִּי בְּרִיחִים בְּכֶם וּכְשִׁדִּים בְּאֵינוֹת רִנְתֶּם:

פרק ו

נפילת האדם לידי חטא, החטא והעונש על חטא

1. הורינו הראשונים פותו בערמת השטן וחטאו בכך שאכלו את הפרי האסור.^א אלוהים, על-פי תכניתו החכמה והקדושה, ראה לנכון להתיר זאת כי תכנן להשתמש בחטאם לתהילת כבודו.^ב

^א **ברא' ג 13** ויאמר יהוה אלהים לאשה מה-זאת עשית ותיאמר האשה הנחש השיאני ואכל: **קור"ב י"א 3** אך ירא אנכי, פן פאשר השיא הנחש בערמתי את-חיה, פן תשטינה גם-מחשבותיכם מן-התמימות אשר עם-המשיח:

^ב **רומ' יא 32** כי-האלהים הסגיר את-כלם לידי חסר אמונה, למען יחן את-כלם:

2. בחטא זה איבדו אדם וחוה את צדקתם המקורית ואת חברת אלוהים,^ג מתו בחטא^ד וכל יכולתם וחלקי נפשם וגופם נטמאו כליל.^ה

^ג **ברא' ג 6-8** ותיארא האשה כי טוב העץ למאכל וכי תאנה-הוא לעינים ונחמד העץ להשכיל ותקח מפריו ותאכל ותתן גם-לאישה עמה ואכל: **7** ותפקחנה עיני שניהם וידעו כי עירמם הם ויתפרו עליה תאנה ויעשו להם חגרת: **8** וישמעו את-קול יהוה אלהים מתהלך בגן לרוח היום ויתחבא האדם ואשתו מפני יהוה אלהים בתוך עץ הגן: **קהלת ז 29** לבד ראה-זה מצאתי אשר עשה האלהים את-האדם ישר והמה בקשו חשבנות רבים: **רומ' ג 23** כי-כלם חטאו וחסרי-כבוד אלהים המה:

^ד **ברא' ב 17** ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו כי ביום אכלך ממנו מות תמות: **אפס' ב 1** גם-אתכם המתים לפנים בפשעיכם וחסאתיכם:

^ה **טיט' א 15** הן הכל טהור לטהורים, אבל לנטמאים ולאנשים מאמינים אין-דבר טהור, כי נטמאה גם-דעתם גם-רוחם: **ברא' ו 5** וירא יהוה כי

רָבָה רַעַת הָאָדָם בְּאֶרֶץ וְכָל-יֵצֵר מְחַשְׁבֵּת לְבוֹ רַק רַע כָּל-הַיּוֹם: **יִרְמ' יז 9**
 עֶקֶב הֵלֵב מִכָּל וְאֶנֶשׁ הוּא מִי יִדְעֵנוּ: **רומ' ג 10-18** כִּכְתוּב: אִין צָדִיק, אִין
 גַּם-אֶחָד: **11** אִין מְשֻׁכֵּל, אִין-דִּרְשׁ אֶת-אֱלֹהִים: **12** הִכָּל סָר וַחֲדוֹ, אִין בָּם
 מוֹעִיל, אִין עֲשֵׂה-טוֹב, אִין גַּם-אֶחָד: **13** קָבֵר פְּתוּחַ גְּרוֹנָם, לְשׁוֹנָם יַחֲלִיקוּן,
 חֲמַת עֲכָשׁוּב תַּחַת שְׁפָתֵימוֹ: **14** אֲשֶׁר אֱלֹה פִּיהֶם מָלֵא וּמִרְרוֹת: **15** רָגְלֵיהֶם
 יִמְהָרוּ לְשֹׁפֵד-דָּם: **16** שֹׁד וְשֹׁבֵר בְּמַסְלוֹתֶם: **17** וְדָרְךָ שְׁלוֹם לֹא יָדְעוּ: **18**
 אִין פֶּחַד אֱלֹהִים לִנְגֵד עֵינֵיהֶם:

3. בהיות אדם וחוה שורש האנושות כולה, אשמת חטאם יוחסה לכל צאצאיהם הטבעיים, ומותם בחטא וטבעם החוטא הועברו לכל אלו.¹

י' ברא' א 27-28 וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת-הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא
 אוֹתוֹ זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אוֹתָם: **28** וַיְבָרֶךְ אוֹתָם אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים
 פְּרוּ וּרְבוּ וּמָלְאוּ אֶת-הָאָרֶץ וּכְבָּשָׁה וּרְדוּ בָדָגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבְכָל-
 חַיָּה הָרֹמֶשֶׂת עַל-הָאָרֶץ: **ברא' ב 16-17** וַיֵּצֵא יְהוָה אֱלֹהִים עַל-הָאָדָם
 לֵאמֹר מִכָּל עֵץ-הַגֵּן אָכַל תֹּאכַל: **17** וּמִעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ
 כִּי בַיּוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת: **מה"ש יז 26** וַיּוֹשֶׁב כָּל-עַמְמֵי בְנֵי אָדָם
 עַל-כָּל-פְּנֵי הָאֲדָמָה מִדָּם אֶחָד, וַיַּצַּב מוֹעֲדִים קְבוּעִים וּגְבוּלוֹת מוֹשְׁבָם:
רומ' ה 12, 15-19 לָכֵן כַּאֲשֶׁר עַל-יְדֵי אָדָם אֶחָד בָּא הַחֲטָא לְעוֹלָם,
 וְהַמָּוֶת עָקֵב הַחֲטָא, וְכֵן עָבַר הַמָּוֶת עַל-כָּל-בְּנֵי אָדָם, מִפְּנֵי אֲשֶׁר כָּלָם
 חָטְאוּ: **15** אֲךָ לֹא כְדִבְרֵ-הַפֶּשַׁע, דָּבַר הַמִּתְנָה. כִּי אִם-בְּפִשַׁע הָאֶחָד מֵתוּ
 הָרַבִּים, עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה חֲסֵד אֱלֹהִים וּמִתְנָתוֹ שְׁפֹעַ שְׁפָעוּ לְרַבִּים
 בְּחֲסֵד הָאָדָם הָאֶחָד, יִשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ: **16** וְלֹא כְּכִי שְׁנַעֲשָׂה עַל יְדֵי חוֹטָא
 אֶחָד, כֵּן הַמִּתְנָה; כִּי הַמְּשִׁפֵּט יַצָּא מֵאֶחָד לְהַרְשִׁיעַ, אֲבָל מִתְנַת הַחֲסֵד
 הִיא לְהַצִּדִּיק מִפְּשָׁעִים רַבִּים: **17** כִּי אִם-בְּפִשַׁע הָאֶחָד מָלְךְ הַמָּוֶת עַל-יְדֵי
 הָאֶחָד, עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה מְקַבְּלִי שְׁפָע הַחֲסֵד וּמִתְנַת הַצִּדְקָה יִמְלֹכוּ
 בַּחַיִּים עַל-יְדֵי הָאֶחָד, יִשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ: **18** לָכֵן כְּכִי שְׁבִפֶּשַׁע אֶחָד הִרְשָׁעָה
 לְכָל-בְּנֵי-אָדָם, גַּם-בְּצִדְקַת אִישׁ אֶחָד הַצִּדְקָה לַחַיִּים לְכָל-בְּנֵי-אָדָם: **19**
 כִּי כַּאֲשֶׁר בְּמִרֵּי הָאָדָם הָאֶחָד הָיוּ הָרַבִּים לְחוֹטָאִים, כֵּן גַּם עַל-יְדֵי צִוִּית
 הָאֶחָד יִהְיוּ הָרַבִּים לְצִדִּיקִים: **קור' א טו 21-22, 49** כִּי אַחֲרֵי אֲשֶׁר-בָּא
 הַמָּוֶת עַל-יְדֵי אָדָם אֶחָד, גַּם-תַּחֲתִית הַמֵּתִים בָּאָה עַל-יְדֵי אָדָם אֶחָד: **22**
 כִּי כַּאֲשֶׁר בָּאָדָם מֵתִים כָּלָם, כֵּן גַּם-יַחְיוּ כָּלָם בְּמִשְׁחִי: **49** וְכַאֲשֶׁר לְבָשׁוּ
 דְמוֹת הָאָדָם אֲשֶׁר מַעֲכָר, כֵּן נִלְבָּשׁ גַּם-דְמוֹת הָאָדָם אֲשֶׁר מִן-הַשָּׁמַיִם:

^ד **‘תהל’ נא 5** כי-פָּשַׁעִי אֲנִי אָדָע וְחַטָּאתִי נִגְדִי תָמִיד: **ברא’ 3** וַיְחִי אָדָם שְׁלֹשִׁים וּמֵאָת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בְּדָמוֹתָו כְּצִלְמוֹ וַיִּקְרָא אֶת-שְׁמוֹ שֵׁת: **איוב יד 4** מִי-יִתֵּן טְהוֹר מִטָּמֵא לֹא אֶחָד: **איוב טו 14** מָה-אֶנּוּשׁ כִּי-יִזְכָּה וְכִי-יִצְדָּק יִלּוּד אִשָּׁה:

4. כל מעשי החטא נובעים מהטבע החוטא המקורי,^ד ומכוח טבע חוטא זה איננו חפצים בטוב כלשהו, איננו מסוגלים לטוב כלשהו, אנחנו מתנגדים לכל טוב שהוא^ט ונוטים מטבענו לכל רע.^ז

^ח **יעקב א 14-15** כִּי אִם-יִנָּסֶה כָּל-אִישׁ בְּתַאֲוֹת נַפְשׁוֹ אֲשֶׁר תִּסְתִּיתָהוּ וּתְפַתְּהוּ: **15** וְאַחֲרֵי-כֵן הִרְתָּה הַתַּאֲוָה וּתְלֵד חַטָּא; וְהַחַטָּא כִּי נִשְׁלַם יוֹלִיד אֶת-הַמָּוֶת: **אפס’ ב 2-3** אֲשֶׁר הִתְהַלַּכְתֶּם בָּהֶם לְפִי דוֹר הָעוֹלָם הַזֶּה, כְּרָצוֹן שֹׁר מִמְּשַׁלֵּת הָאֹוִיר וְהוּא הָרוּחַ הַפֹּעֵל כָּעֵת בְּבִנְי הַמָּוִי: **3** וְגַם-אֲנַחְנוּ קָלְנוּ בְּתוֹכָם הִלְכְנוּ לִפְנֵים בְּתַאֲוֹת הַבָּשָׂר, לַעֲשׂוֹת חִפְצֵי בָשָׂרנוּ וּמַחְשְׁבוֹתֵינוּ, וְנָהִי אֲדָ-בְנֵי רָגִז בְּטִבְעֵנוּ כְּשָׂאָר בְּנֵי אָדָם: **מתי טו 19** כִּי מִן-הֶלֶב יוֹצְאוֹת מַחְשְׁבוֹת רָע, רְצִיחוֹת, נְאוּפִים, זְנוּנִים, גִּבְבוֹת, עֲדִיּוֹת שֶׁקֶר וְגִדּוּפִים:

^ט **‘רומ’ 6** כִּי הַמַּשִּׁיחַ, בְּעוֹדֵנוּ חַלְשִׁים, מֵת בָּעֵתוֹ בְּעַד הַרְשָׁעִים: **‘רומ’ ח 7** יַעַן מַחְשַׁבַת הַבָּשָׂר שְׂנֵאת אֱלֹהִים הִיא, בְּאֲשֶׁר לֹא נִכְפָּה לְתוֹרַת הָאֱלֹהִים - וְאִף אֵינָנָה יְכוּלָה: **‘רומ’ ז 18** כִּי יִדְעֵתִי כִּי-בִי, בְּבִשְׂרִי, לֹא שׁוֹכֵן טוֹב. הֵן הִרְצוֹן יֵשׁ עִמָּדִי, אֲבָל עֲשׂוֹת הַטוֹב אֵינֶנִּי מוֹצֵא: **‘קול’ א 21** וְגַם-אַתָּם אֲשֶׁר הֵייתֶם מְלַפְּנִים מוֹזְרִים וְאֵיבִים בְּנִטּוֹת לְבַבְכֶּם אַחֲרֵי הַמַּעֲשִׂים הָרָעִים:

^ז **‘ברא’ ו 5** וַיֵּרָא יְהוָה כִּי רַבָּה רָעַת הָאָדָם בָּאָרֶץ וְכָל-יֹצֵר מַחְשַׁבַת לְבֹו רָק רַע כָּל-הַיּוֹם: **ברא’ ח 21** וַיִּרַח יְהוָה אֶת-רִיחַ הַנִּיחֹחַ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-לְבֹו לֹא-אֶסָּף לְקַלֵּל עוֹד אֶת-הָאָדָמָה בַּעֲבוּר הָאָדָם כִּי יֹצֵר לֵב הָאָדָם רַע מִנְּעֻרָיו וְלֹא-אֶסָּף עוֹד לְהַכּוֹת אֶת-כָּל-חַי בְּאֲשֶׁר עֲשִׂיתִי: **‘רומ’ ג 10-12** כְּפִתּוֹב: אֵין צָדִיק, אֵין גַּם-אֶחָד: **11** אֵין מַשְׁכִּיל, אֵין-דֹרֵשׁ אֶת-אֱלֹהִים: **12** הַכֹּל סָר וַחֲדָיו, אֵין בָּם מוֹעִיל, אֵין עֹשֶׂה-טוֹב, אֵין גַּם-אֶחָד:

5. הטבע החוטא המקורי נותר בחיים הללו בנולדים מחדש.^ז על אף שהוא נסלח ומומת במשיח, הוא וכל המעשים הנובעים ממנו הם באמת ובתמים חטא.^ח

^א **יוח"א 8, 10** אם-נאמר כי אין-בנו חטא, הגנו מתעים את-נפשתינו והאמת אין בנו: 10 ואם-נאמר כי לא חטאנו, לכזב נשימנו ודברו אין בנו: **רומ' ז 14, 17-18, 23** אם-כן, מה-נאמר? הכי התורה חטא היא? חליקה! אלא לא ידעתי את-החטא בלתי על-ידי התורה; כי לא-הייתי יודע החמוד, לולי אמרה התורה: לא תחמד: 8 וימצא החטא סיבה לו במצוה לעזר בקרבי כל-חמוד, כי מבצעדי התורה החטא מת הוא: 23 אך ראה-אני באברי חק אחר, הלחם לחק-שכלי ויוליכני שבי לתורת החטא אשר באברי: **יעקב ג 2** כי כלנו מרבים להכשל; ואשר לא-יפשל בדבור, הוא איש תמים וביכלתו לשום רסן גם-לכל-גופו: **משלי כ 9** מי-לאמר זכיתי לבי טהרתי מחטאתי: **קהלת ז 20** כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה-טוב ולא יחטא:

^ב **רומ' ז 5, 7-8, 25** כי בעת היותנו בפשר, תשוקות החטא, אשר התעוררו על-ידי התורה, היו פעלות באברינו לעשות פרי למות: 7 אם-כן, מה-נאמר? הכי התורה חטא היא? חליקה! אלא לא ידעתי את-החטא בלתי על-ידי התורה; כי לא-הייתי יודע החמוד, לולי אמרה התורה: לא תחמד: 8 וימצא החטא סיבה לו במצוה לעזר בקרבי כל-חמוד, כי מבצעדי התורה החטא מת הוא: 25 אוֹדָה לאלהים בגיוע המשיח אֲדֹנָינוּ: **גלט' ה 17** כי הִפְשֵׁר מִתְאֲוָה הִפְדָּ מֶן-הָרִיחַ וְהָרִיחַ הִפְדָּ מֶן-הַבֶּשֶׂר; וּשְׁנֵיהֶם מִתְקַוְּמִים זֶה לָזֶה, עַד-שֶׁלֹּא תוּכְלוּ לַעֲשׂוֹת אֶת אֲשֶׁר תַּחֲפֹצוּ:

6. כל חטא, המקורי ומעשי החטא הנובעים ממנו, הוא עברה על תורת אלוהים הצודקת ונוגד את תורתו.³ לכן, מעצם טבעו, מביא החטא על החוטה אשמה⁴ אשר בגללה הוא נמסר לזעם אלוהים⁵ ולקללת התורה,⁶ ובכך הופך החטא את האדם לבן מוות⁷ ולמי שנתון לכל המצוקות הרוחניות⁸ הנוגעות לעולם הזה⁹ ולנצח.¹⁰

^ג **יוח"א ג 4** כל-העשה חטא גם-פִּשֵׁעַ בתורה הוא; והחטא הוא פִּשֵׁעַ בתורה:

^ד **רומ' ב 15** בהראותם כי מעשה התורה פתוב על-לכם, ומצפונם מעיד בהם ומחשבותם בקרבם מחיבות זאת את-זאת או גם-מזכות: **רומ' ג 9, 19** ועתה, מה-הוא? הִישָׁלֵנוּ מַעֲלָה יְתֵרָה? לא, במאומה; כָּבֵר הוֹכֵחֵנוּ כי גם-הַיְּהוּדִים גַּם-הַיֵּינָנִים כָּלָם בִּיד החטא: 19 וְאַנְחֵנוּ יָדַעְנוּ כי כָּל-מֶה-

שְׁאוּמַרְתָּ הַתּוֹרָה מִדְּבַרְתָּ הִיא אֶל-אֱלֹהָ אֲשֶׁר כְּפוּפִים לַתּוֹרָה, לְמַעַן יִסְכַּר
כָּל-פֶּה וְהָיָה כָּל-הָעוֹלָם מְחֻיָּב לְדִין לִפְנֵי אֱלֹהִים:

^{טו} **אפס' ב 3** גם-אֲנַחְנוּ כָּלְנוּ בְּתוֹכְכֶם הֵלַכְנוּ לִפְנֵים בְּתַאוֹת הַבֶּשֶׁר, לַעֲשׂוֹת
חֲפָצֵי בְשָׁרֵנוּ וּמַחֲשָׁבוֹתֵינוּ, וְנָהִי אִךְ-בְּגֵי רָגֵז בְּטַבָּעֵנוּ כְּשֶׁאֵר בְּגֵי אָדָם:

^{טז} **לט' ג 10** כִּי בְּגֵי מַעֲשֵׂי הַתּוֹרָה תַּחַת הַקָּלָה הַמָּה, שְׁנַאֲמַר: אַרּוּר אֲשֶׁר
לֹא-יָקִים אֶת-כָּל-הַדְּבָרִים הַכְּתוּבִים בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה לַעֲשׂוֹת אוֹתָם:

^{יז} **רומ' ו 23** כִּי-שֹׁכֵר הַחֲטָא הוּא הַמָּוֶת, וּמִתְּנַת חֲסֵד אֱלֹהִים הִיא חַיִּי עוֹלָם
בְּמַשִּׁיחַ יֵשׁוּעַ אֲדֹנָינוּ:

^{יח} **אפס ד 18** חֲשִׁכֵי הַדַּעַת וּמוֹזָרִים לַחַיִּי אֱלֹהִים, מִפְּנֵי אוֹלָתָם אֲשֶׁר בָּהֶם,
כִּי-טוֹחַ מִהַשְׁכִּיל לִבָּבָם:

^{יט} **רומ ח 20** כִּי לֹא מִרְצוֹנָה נִכְפַּכָּה הַבְּרִיאָה לַהֲבֵל, כִּי אִם-מִפְּנֵי הַכּוֹפֵף
אֹתָהּ אֶלִי-תִקְוָה: **איכה ג 39** מֶה-יִתְּאוּנוּ אָדָם חֵי גֶבֶר עַל-חֲטָאוֹ:

^כ **מתי כה 41** וְאָז יֹאמֶר גַּם אֶל-הַנִּצָּבִים לְשִׁמְאֵלוֹ: לָכוּ מֵעַלִי, אַתֶּם
הָאֲרוּרִים, אֶל-אֵשׁ עוֹלָם הַמוּכְנָה לְשָׂטָן וּלְמַלְאָכָיו: **תסלו"ב א 9** אֲשֶׁר
יִשְׂאוּ מִשְׁפָּט אֲבָדוֹן עוֹלָם מֵאֵת פְּנֵי הָאֲדוֹן וּמִהֲדָר גְּאוּנוֹ:

פרק ז

ברית אלוהים עם האדם

1. המרחק בין אלוהים לאדם הוא כה גדול עד שלולא בחר אלוהים להשפיל את עצמו, בני האדם לא יכלו לעולם לזכות ממנו לברכה ולגמול, וזאת על אף שהם, כיצורים בעלי תבונה, חבים לו, בוראם, חוב של ציות. את מעשה השפלה זה מרצונו החפשי ראה אלוהים לנכון לבטא במונחים של ברית.^א

^א **ישע' מ 13-17** מי-תִּכַּן אֶת-רוּחַ יְהוָה וְאִישׁ עֲצָתוֹ יוֹדִיעֵנוּ: 14 אֶת-מִי נוֹעֵץ וַיְבִיגֵהוּ וַיִּלְמְדֵהוּ בְּאֵרֶחַ מִשְׁפָּט וַיִּלְמְדֵהוּ דַעַת וַיְדַרְךְ תְּבוּנוֹת יוֹדִיעֵנוּ: 15 הֵן גּוֹיִם כְּמֶר מְדָלִי וּכְשֹׁחַק מֵאֲזֻנִּים נִחְשְׁבוּ הֵן אֲנִים כְּדָק יִטּוּל: 16 וַיִּלְבְּנוּ אֵין דִּי בְּעַר וְחִיתוֹ אֵין דִּי עוֹלָה: 17 כָּל-הַגּוֹיִם כְּאֵין נִגְדּוּ מֵאַפִּס וְתִהְיֶה נִחְשְׁבוּ-לוֹ: **איוב ט 32-33** כִּי-לֹא-אִישׁ כְּמוֹנִי אֶעֱנֶנּוּ נְבוֹא יַחֲדוּ בְּמִשְׁפָּט: 33 לֹא יֵשׁ-בִּינִינוּ מוֹכִיחַ יֵשֶׁת יָדוֹ עַל-שִׁנֵּינוּ: **שם"א ב 25** אִם-יַחֲטֵא אִישׁ לֹאִישׁ וּפְלִלּוֹ אֱלֹהִים וְאִם לִיהוָה יַחֲטֵא-אִישׁ מִי יִתְפַּלֵּל-לוֹ וְלֹא יִשְׁמְעוּ לְקוֹל אֲבִיהֶם כִּי-חֲפֹץ יְהוָה לְהַמִּיתָם: **תהל' קיג 5-6** מִי כִיְהוָה אֱלֹהֵינוּ הַמְּגַבִּיחַ לְשִׁבְתָּ: 6 הַמִּשְׁפִּילִי לְרֹאוֹת בְּשָׂמִים וּבְאַרְצָ: **תהל' ק 2-3** עֲבָדוּ אֶת-יְהוָה בְּשִׂמְחָה בְּאוֹ לִפְנֵי בְּרִנָּה: 3 דַּעוּ כִּי יְהוָה הוּא אֱלֹהִים הוּא-עֲשֵׂנוּ וְלוֹ אֲנַחְנוּ עִמּוֹ וְצֵאן מִרְעִיתוֹ: **איוב כב 2-3** הֲלֵאֵל יִסְכֹּן-גִבֹּר כִּי-יִסְכֹּן עֲלִימוֹ מִשְׁכִּיל: 3 הַחֲפֹץ לְשֹׁדֵי כִי תִצְדֵּק וְאִם-בִּצָּע כִּי-תִתֵּם דִּרְכֶּיךָ: **איוב לה 7-8** אִם-צִדְקָתְךָ מֵה-תִּתֵּן-לוֹ אוֹ מֵה-מִּיָּדֶךָ יִקַּח: 8 לֹא־יֵשׁ כְּמוֹד רִשְׁעָךָ וּלְבָן-אָדָם צִדְקָתְךָ: **לוקס יז 10** כִּכָּה גַם-אַתֶּם, אַחֲרֵי עֲשׂוֹתְכֶם אֶת-כָּל-אֲשֶׁר צִוִּיתֶם, אִמְרוּ, עֲבָדִים אֵין-מוֹעִיל בָּם אֲנַחְנוּ, כִּי רַק אֶת-הַמָּטָל עָלֵינוּ לַעֲשׂוֹת עָשִׂינוּ: **מה"ש יז 24-25** הֲאֵל אֲשֶׁר עָשָׂה אֶת-הָעוֹלָם וְכָל-אֲשֶׁר-בוֹ, לֹא יִשְׁכֹּן בְּהִיכָלוֹת מַעֲשֵׂה יָדָיִם, כִּי הוּא אֲדוֹן הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ: 25 גַם-לֹא יִשְׁבְּתוּהוּ יְדֵי בְנֵי-אָדָם, כִּאֲלוֹ יִצְטָרֵךְ לְדַבֵּר, כִּי הוּא הַנִּתֵּן לְכָל חַיִּים וּנְשָׁמָה וְכָל-דָּבָר:

2. הברית הראשונה שנכרתה עם האדם הייתה ברית של מעשים³ שעל-פיה הובטחו לאדם חיים, ובו, באדם, גם לצאצאיו בתנאי שהאדם יציית בשלמות.⁴

³ **גלט' ג 12** והתורה איננה מן-האמונה, כי אם-אשר-יעשה אתם האדם וחי בהם:

⁴ **רומ' י 5** כי-משה כתב על-הצדקה מתוך התורה, ככתוב: אשר יעשה אתם האדם וחי בהם: **רומ' ה 12-20**.

⁵ **ברא' ב 17** ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו כי ביום אכלך ממנו מות תמות: **גלט' ג 10** כי בגי מעשי התורה תחת הקללה המה, שנאמר: ארור אשר לא-יקים את-כל-הדברים הכתובים בספר התורה לעשות אותם:

3. בחטאו הפך האדם את עצמו למי שאינו יכול לזכות בחיים על-פי אותה ברית. משום כך ראה אלוהים לנכון לכרות בחסדו ברית שנייה,⁶ את ברית החסד. בברית זו מציע אלוהים לחוטאים, ללא תנאי, חיים וישועה באמצעות ישוע המשיח, מחייב אותם להאמין במשיח כדי שיוושעו,⁷ ומבטיח לתת את רוח קודשו לכל אלה שנועדו לחיים, כדי שיפעל בהם כך שגם ירצו וגם יוכלו להאמין.⁸

⁶ **גלט' ג 21** ועתה הכי התורה סתרת את-הבטחות האלהים? חלילה! כי אלו נתנה תורה אשר בכלה להחיות, אז באמת הייתה הצדקה על-ידי התורה: **רומ' ח 3** כי מה-שלא יכלה התורה לעשות, הנחלשה על-ידי הבשר, עשה האלהים בשלחו את-בנו בדמות בשר החטא לכפר על החטא, וירשיע את-החטא בבשר: **רומ' ג 20-21** וען אשר ממעשי התורה לא-יצדק לפניו כל-בשר, כי על-ידי התורה דעת החטא: **21** ועתה בבלי תורה צדקת אלהים לאור נצאה, אשר מעידים עליה התורה והנביאים: **ברא' ג 15** ואיבה אשית בינך ובין האשה ובין זרעך ובין זרעיה הוא יושפך ראש ואתה תשופנו עקב: **ישע' מב 6** אני יהוה קראתיך בצדק ואחזק בידך ואצרך ואתננך לברית עם לאור גוים:

⁷ **מרק' טז 15-16** ויאמר אליהם: לכו אל-כל-העולם וקראו את-הבשורה לכל-הבריאה: **16** המאמין ונטבל הוא ינושע, ואשר לא-יאמין

יִאָשֶׁם: יו"ח' ג' 16 כִּי-כָכָה אָהַב הָאֱלֹהִים אֶת-הָעוֹלָם עַד-אֲשֶׁר נָתַן אֶת-בְּנוֹ אֶת-יְחִידוֹ לְמַעַן לֹא-יֵאבֹד כָּל-הַמֵּאֲמִין בּוֹ, כִּי אִם-יִחְיֶה חַיֵּי עוֹלָמִים: **רומ' י' 6, 9** וְהִצְדָּקָה אֲשֶׁר מִתּוֹךְ הָאֱמוּנָה כֹּה אִמְרַת: אֶל-תֹּאמַר בְּלִבְבְּךָ מִי-יַעֲלֶה הַשָּׁמַיְמָה? הֲלֹא זֹאת, לְהוֹרִיד אֶת-הַמְּשִׁיחַ: **9** כִּי אִם-תּוֹדֶה בְּפִיךָ אֲשֶׁר יִשׁוּעַ הוּא הָאֱדוֹן, וְתֵאֱמִין בְּלִבְבְּךָ אֲשֶׁר הָאֱלֹהִים הַקִּימוּ מֶרְ-הַמֵּתִים, אַזְ תִּישָׁע: **גלט' ג' 11** וְגִלּוֹי הוּא כִּי עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה לֹא-יִצְדָּק הָאָדָם לִפְנֵי הָאֱלֹהִים, כִּי-צָדִיק בְּאֵמוּנָתוֹ יִחְיֶה:

'יחז' לו' 26-27 וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב חֲדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה אֶתֶּן בְּקִרְבְּכֶם וְהִסְרַתִּי אֶת-לֵב הָאָבִן מִבְּשָׁרְכֶם וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב בָּשָׂר: **27** וְאֶת-רוּחִי אֶתֶּן בְּקִרְבְּכֶם וְעָשִׂיתִי אִתְּךָ אֲשֶׁר-בְּחֻקֵּי תִלְכוּ וּמִשְׁפָּטֵי תִשְׁמְרוּ וְעָשִׂיתֶם: **יו"ח' ו' 45-44** לֹא-יִוָּכַל אִישׁ לְבּוֹא אֵלַי בְּלֹתִי אִם-יִמְשָׁכֶהוּ אָבִי אֲשֶׁר שְׁלַחְנִי, וְאֲנִי אֶקִּימֵנּוּ בַּיּוֹם הָאֶחָד: **45** הֲלֹא כָתוּב בְּנִבְיָאִים: וְכָל-בְּנֵיךָ לְמַדְי יְהוָה; לָכוּ כָל אֲשֶׁר שָׁמַע מִן-הָאָב וְלָמַד יָבֹא אֵלַי:

4. ברית החסד מוצגת תכופות בכתובים במונחים של צוואה, ביחס למותו של ישוע המשיח, מחבר הצוואה, ולירושה הנצחית וכל מה ששייך לה והמוענק על-פיה.⁶

"עבר' ט' 15-17 וּבִעֲבוּר זֹאת הוּא גַם-מִתּוֹךְ: לְבְרִית חֲדָשָׁה, לְמַעַן אֲשֶׁר-יִירָשׁוּ הַמְּקֻרָאִים אֶת-הַבְּטָחַת נַחֲלַת עוֹלָם אַחֲרֵי אֲשֶׁר-מֵת, לְפָדוֹת מִן-הַפְּשָׁעִים אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ תַּחַת הַבְּרִית הָרִאשׁוֹנָה: **16** כִּי בַּמָּקוֹם שֶׁיֵּשׁ צוֹאָה, צָרִיךְ לָדַעַת מוֹת מְקִימָה: **17** כִּי רַק-בְּמוֹת הַמֵּת תִּכּוֹן צוֹאָה, וְאֵינָנָה בְּתִקְפָּה בְּעוֹד מְקִימָה בְּחַיִּים: **עבר' ז' 22** גַּם-הַבְּרִית טוֹבָה וְיִתְרָה הִיא אֲשֶׁר יִשׁוּעַ עָרַב אוֹתָהּ: **לוקס כב' 20** וְכֵן גַּם-אֶת-הַכּוֹס אַחֵר הִסְעוּדָהּ, לֵאמֹר: זֶה הַכּוֹס הִיא הַבְּרִית הַחֲדָשָׁה בְּדָמֵי הַנִּשְׁפָּךְ בְּעֲדָכֶם: **קור' א' יא' 25** וְכֵן גַּם-אֶת-הַכּוֹס אַחֵר הִסְעוּדָהּ, וַיֹּאמֶר: הַכּוֹס הַזֹּאת הִיא הַבְּרִית הַחֲדָשָׁה בְּדָמֵי, עָשׂוּ-זֹאת לְזִכְרוֹנִי בְּכָל-עֵת שֶׁתִּשְׁתּוּ:

5. ברית החסד נוהלה באופן שונה בתקופת התורה ובתקופת הבשורה.⁷ תחת יד התורה היא נוהלה באמצעות הבטחות, נבואות, קרבנות, ברית מילה, שֶׁהַפֶּסַח וְדִמְיוֹיִים אֲחֵרִים שֶׁנִּמְסְרוּ לַעַם יִשְׂרָאֵל, שְׂכוֹלֵם הַעִידוֹ עַל הַמִּשְׁחִי שִׁיבּוֹא.⁸ זֶהוּ הַמְּנַהֵל הַיֶּשֶׁן שֶׁל בְּרִית הַחֶסֶד.⁹ לַעַת הַהִיא הִיָּה בִּאלּוֹ דִּי, וְהֵם הָיוּ מִסּוּגִלִּים לְהַשִּׁיג אֶת מִטְרַתָּם מִכּוּחַ פְּעוּלַת רוּחַ הַקּוֹדֶשׁ,

ללמד ולבסס את הנבחרים באמונה במשיח המובטח,²⁰ שבאמצעותו זכו לסליחת חטאים מלאה ולישועת עולם.

^ט **גלט' ג 8-9** והכתוב צֶפֶה שְׁעֵתִיד הָאֱלֹהִים לְהַצְדִּיק אֶת-הַגּוֹיִם מִתּוֹךְ; הָאֱמוּנָה וְקִדְּם לְבָשָׁר אֶת-אַבְרָהָם לֵאמֹר וְנִבְרָכוּ בְּךָ כָּל-הַגּוֹיִם: 9 עַל-כֵּן יִתְבָּרְכוּ בְּנֵי הָאֱמוּנָה עִם-אַבְרָהָם הַמַּאֲמִין: **קור"ב ג 6-9** אֲשֶׁר הִכְשִׁיר אֹתוֹ לְמִשְׁכַּבְתִּי בְּרִית חֲדָשָׁה, לֹא שֶׁל-הָאוֹתִיּוֹת, אֲלָא שֶׁל-הָרוּחַ; כִּי-הָאוֹת יָמִית, וְהָרוּחַ יְחִיָּה: 7 וְאִם-יִשְׁרֹת הַמֵּנוֹת, הַחֲרוּת בְּאוֹתִיּוֹת עַל-הָאֶבֶן, נִרְאָה בְּכָבוֹד עַד-שֶׁלֹּא יָכֻלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְהִבִּיט אֶל-פָּנָי מִשֶּׁה מִפְּנֵי כְבוֹד פָּנָיו הַעֲמִיד לְהִבְטִיל: 8 כְּמָה יִגְדֵּל כְּבוֹד יִשְׁרֹת הָרוּחַ? 9 כִּי אִם-הַיִּשְׁרֹת אֲשֶׁר לְחִיב כְּבוֹד הוּא, כְּמָה יַעֲדֹף בְּכָבוֹד הַיִּשְׁרֹת אֲשֶׁר לְזִכּוֹת:

^י **עבר' ח-י. רומ' ז 11** וְאוֹת הַמִּילָה קִבֵּל לְחוֹתֶם צִדְקַת הָאֱמוּנָה אֲשֶׁר הִיִּתְהַלּוּ בְּעֶרְלָתוֹ, לִהְיוֹת לְאֵב לְכָל-הַמַּאֲמִינִים אֲף כִּי עֲרִלִים הֵם, לִמְעַן גַּם-לָהֶם תִּחְשָׁב הַצִּדְקָה: **קול' ב 11-12** וְבוֹ אַתֶּם גַּם-נְמוּלִים מִילָה שֶׁלֹּא בְּיָדִים, בְּהַפְשֻׁטֵת גּוֹף הַבָּשָׂר הַחוּטָא, הִיא מִילַת הַמַּשִּׁיחַ: 12 כִּי נִקְבְּרָתֶם אֹתוֹ בְּטַבִּילָה, אֲף-קִמְתֶּם אֹתוֹ בְּתַחִיָּה עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה בְּגִבּוֹרֵת אֱלֹהִים אֲשֶׁר הִעִירוֹ מִן-הַמֵּתִים: **קור"א ה 7** בְּעֵרֹ אֶת-הַשָּׂאוֹר הַנָּשׁוּן, לִמְעַן תִּהְיוּ עֹסֶה חֲדָשָׁה. הֲלֹא לָחֵם מִצּוֹת אַתֶּם, כִּי גַם-לָנוּ כִּסְחָנוּ הַנִּזְבָּח בְּעֵדְנוּ הוּא הַמַּשִּׁיחַ:

^{יא} **גלט' ג 7-9, 14** דָּעוּ אֲפֹא כִּי-בְנֵי הָאֱמוּנָה, בְּנֵי אַבְרָהָם הֵמָּה: 8 וְהַמִּקְרָא, בְּרִאֲתוֹ מֵרֹאשׁ כִּי הָאֱלֹהִים יַצְדִּיק אֶת-הַגּוֹיִם מִתּוֹךְ הָאֱמוּנָה, קִדְּם לְבָשָׁר אֶת-אַבְרָהָם, לֵאמֹר: וְנִבְרָכוּ בְּךָ כָּל-הַגּוֹיִם: 9 עַל-כֵּן בְּנֵי הָאֱמוּנָה יִתְבָּרְכוּ עִם-אַבְרָהָם הַמַּאֲמִין:

^{יב} **קור"א י 1-4** וְלֹא אֶכְחִיד מִכֶּם, אֲחִי, אֲשֶׁר אֲבוֹתֵינוּ הָיוּ כָּלֶם תַּחַת הָעֵנָן וְכָלֶם עָבְרוּ בְּתוֹךְ הַיָּם: 2 וְכָלֶם נִטְבְּלוּ לְמַשָּׁה בְּעֵנָן וּבַיָּם: 3 וְכָלֶם אָכְלוּ מֵאֶכָל אֶחָד רוּחָנִי: 4 וְכָלֶם שָׁתוּ מִשְׁקָה אֶחָד רוּחָנִי, כִּי שָׁתוּ מִן-הַצּוּר הָרוּחָנִי הַהֵלֶךְ עִמָּהֶם - וְהַצּוּר הַהוּא הָיָה הַמַּשִּׁיחַ: **עבר' יא 13** כִּפִּי אֱמוּנָה מִתּוֹ כָּל-אֵלָה וְלֹא הִשְׁיִגוּ אֶת-הַהִבְטָחוֹת, רַק מִרְחוּק רָאוּ אוֹתָן וַיִּשְׁמְחוּ לְקִרְאָתָן וַיִּזְדוּ כִּי-גֵרִים הֵם וְתוֹשָׁבִים בְּאַרְצִי: **יוח' ח 56** אַבְרָהָם אֲבִיכֶם שָׁשׁ לְרֹאוֹת אֶת-יוֹמִי, וַיֵּרָא וַיִּשְׁמַח:

6. המשיח הוא מהות ההבטחות, הנבואות, הדימויים והנהלים⁹ שבמנהל הישן של ברית החסד. בתקופת הבשורה, מאז נגלה המשיח, האמצעים שבהם מתנהלת ברית החסד הם הכרזות דבר אלוהים, הטבילה וסעודת האדון,¹⁰ שהם אמנם מועטים במספר ומתנהלים בפשטות יתירה, בפחות כבוד הנראה לעין, אך ברית החסד מוצגת בהם לכל העמים, יהודים וגויים,¹¹ בשלמות רבה יותר, עם ראיות ברורות יותר ועם מסוגלות רוחנית רבה יותר.¹² זהו המנהל החדש של ברית החסד.¹³ אין, על כן, שתי בריתות חסד שונות במהותן, אלא ברית חסד אחת ויחידה, שהתנהלה בדרכים שונות.¹⁴

⁹ **קול' ב 17** אשר הם צל הדברים העתידיים לבא, וגופם הוא במשיח:

¹⁵ **מתי כח 19-20** לכו ועשו לתלמידים את-כל-הגוים, וטבלתם אתם לשם-האב והבן ורוח הקדוש: 20 ולמדתם אתם לשמור את-כל-אשר צויתי אתכם; והנה אנכי אתכם כל-הימים עד-קץ העולם. אמון: **קור"א יא 23-25** כי-כה קבלתי אנכי מן-האדון את-אשר גם-מסרתי לכם, כי האדון ישוע, בפילה ההוא אשר-נמסר בו, לקח את-הלחם: 24 ויברך ויבצע ויאמר: קחו, אכלו, זה גופי הנבצע בעדכם, עשו-זאת לזכרוני: 25 וכן גם-את-הכוס אחר הסעודה, ויאמר: הכוס הזאת היא הברית החדשה בדמי, עשו-זאת לזכרוני בכל-עת שתשתו:

¹⁶ **מתי כח 19** לכו ועשו לתלמידים את-כל-הגוים, וטבלתם אתם לשם-האב והבן ורוח הקדוש: **אפס' ב 15-19** בבטלו האיקה בבשרו את-תורת המצות בגזרותיהן, לברא בנפשו את-השנים לאיש-אחד חדש ויעש שלום: 16 ויברך את-שגיהם בגוף אחד לאלהים על-ידי צליבתו, בהמיתו בנפשו את-האיכה: 17 ויבא ויבשר שלום לכם הרחוקים והקרובים: 18 כי על-ידו יש לשגינו מבוא ברוח אחד אל-אבינו: 19 לכן אינכם עוד גרים ותושבים, כי אתם בני-עיר אחת עם-הקדושים ובני בית אלהים:

¹⁷ **עבר' יב 22-28** כי אם-באתם אל-הר ציון ואל-עיר אלהים חיים, אל-ירושלים שבשמים: 23 ואל-עצרת רבבות המלאכים ועדת הבכורים הכתובים בשמים ואל-אלהים שפט הכל ואל-רוחות הצדיקים הנשלמים: 24 ואל-ישוע מתוך הברית החדשה ואל-דם ההגיה המיטיב דבר מדם-הבל: 25 לכן ראו פן-תמאנו לשמע אל-המדבר; כי הן לא נמלטו המאנים לשמע אל-המדבר עמהם בארץ, אף כי-אנחנו אם-נמאן לשמע בקול

המדבר מן-השמים: 26 אשר קולו הרעיש אז את-הארץ ועתה זה הבטים
לאמר: עוד אחת ואני מרעיש לא לבד את-הארץ, כי-גם את-השמים:
27 וזו, עוד אחת שאמר, משמיע חליפת הנרעשים, אשר הם עשויים, למען
יעמד אשר איננו נרעש: 28 לכן אנחנו המקבלים מלכות אשר לא תמוט
נבאה-נא בתודה ונעבד בך את-האלהים כרצונו בצניעות וביראה: **ירמ'**
ל"א 32-33 כי זאת הברית אשר אכרת את-בית ישראל אחרי הימים
ההם נאם-יהוה נתתי את-תורתך בקרבם ועל-לבם אכתבנה והייתי להם
לאלהים והמה יהיו-לי לעם: 33 ולא ילמדו עוד איש את-רעהו ואיש
את-אחיו לאמר דעו את-יהוה כי-כולם ידעו אותי למקטנם ועד-גדולם
נאם-יהוה כי אסלח לעונם ולחטאתם לא אזהר-עוד:

" לוקס כב 20 וכן גם-את-הכוס אחר הסעודה, לאמר: זו הכוס היא
הברית החדשה בדמי הנשפך בעדכם:

" גלט' ג 14, 16 למען אשר תבא ברפת אברהם במשיח ישוע על-הגוים,
למען אשר נשא את-הבטחת הרוח על-ידי האמונה: 16 והנה לאברהם
נאמרו ההבטחות ולזרעו. ולא-אמר: ולזרעך, כאלו לרבים, אלא כאלו
לביחיד: ולזרעך, והוא המשיח: **רומ' ג 21-23, 30** ועתה בבלי תורה
צדקת אלהים לאור נצאה, אשר מעידים עליה התורה והנביאים: 22
והיא צדקת אלהים באמונת ישוע המשיח, אל-כל ועל-כל המאמינים
בו, כי אין הבדל: 23 כי-כלם חטאו וחסרי-כבוד אלהים המה: 30 כי
אחד האלהים המצדיק את-הנמולים מתוך האמונה, ואת-הערלים על-
ידי האמונה: **תהל' לב 2** אשרי אדם לא יחשב יהוה לו עון ואין ברוחו
רמיה: **רומ' ז 3, 6, 16-17, 23-24** כי הכתוב, מה-הוא אמר? והאמן
אברהם ביהוה, ויחשבה לו צדקה: 6 כאשר גם-דוד מתאר את-איש
האדם, אשר האלהים יחשב-לו צדקה בלא מעשים, באמרו: 16 על-כן
מתוך אמונה הירושה, למען תהיה לפי-חסד, ולמען תכון ההבטחה לכל-
הזרע, לא לבני התורה לבדם, כי-גם לבני אמונת אברהם, אשר הוא אב
לכלנו - 17 ככתוב: כי אב-המון גוים נתתך - לעיני אלהים אשר בו
האמין, המחיה את-המתים והקורא את אשר לא-היה קיים: 23 ולא-
למענו בלבד כתובה זאת שנחשבה לו: 24 כי אם-גם למעננו, אשר תחשב
לנו, המאמינים במי שהקים את-ישוע אדנינו מן-המתים: **עבר' יג 8** ישוע
המשיח גם-תמול גם-היום הוא וגם-לעולמים: **מה"ש טו 11** אבל
בחסד ישוע המשיח אדנינו נאמין להושע כמוהם כמונו:

פרק ח

המשיח, המתווך

1. ראה אלוהים לנכון, על-פי תכניתו הנצחית, לבחור ולייעד את האדון ישוע, בנו הילוד היחיד, להיות המתווך בין אלוהים לבין האדם,^א הנביא,^ב הכוהן והמלך,^ג ראש הקהילה ומושיעה,^ד יורש הכל' ושופט העולם.^ה בנצח אלוהים מסר לישוע עם שיהיה לו לזרע^ו ואשר באמצעות ישוע ובבוא העת ייגאל, ייקרא, יוצדק, יקודש ויפואר בכבוד.^ז

^א **ישע' מב 1** הן עבדי אֶתְמָד-בוּ בְחִירִי רָצְתָה נַפְשִׁי נְתַתִּי רוּחִי עָלָיו מְשֻׁפָּט לְגוֹיִם יוֹצֵא: **פטר"א א 19-20** כִּי אִם-בְּדָם יָקָר שָׁל-שָׁה תָמִים וּמוֹם אֵין-בוּ, בְּדָם הַמְּשִׁיחַ, 20 הַנּוֹדֵעַ מֵרָאשׁ, לִפְנֵי מוֹסְדוֹת תִּבְלִי, וְנִגְלָה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים לְמַעַנְכֶם: **יוח' ג 16** כִּי-כָכָה אָהֵב הָאֱלֹהִים אֶת-הָעוֹלָם עַד-אֲשֶׁר נָתַן אֶת-בְּנוֹ אֶת-יְחִידוֹ לְמַעַן לֹא-יָאֲבֹד כָּל-הַמֵּאֲמִין בּוֹ, כִּי אִם-יִחְיָה חַיִּי עוֹלָמִים: **טימ"א ב 5** כִּי אֶחָד הוּא הָאֱלֹהִים וְאֶחָד הוּא הָעֶלְמִד בֵּין אֱלֹהִים וּבֵין בְּנֵי אָדָם, הוּא בֶן-אָדָם הַמְּשִׁיחַ יִשׁוּעַ:

^ב **מה"ש ג 22** הן מִשָּׁה אָמַר אֶל-אַבּוֹתֵינוּ: נָבִיא יָקִים לָכֶם יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם מִקֶּרֶב אֲחֵיכֶם, כְּמֹנִי; אֵלָיו תִּשְׁמָעוּן כָּל אֲשֶׁר יִדְבֵּר אֲלֵיכֶם:

^ג **עבר' ה 5-6** בן גַּם-הַמְּשִׁיחַ לֹא-כִבֵּד אֶת-עַצְמוֹ לְהִיּוֹת כֹּהֵן גָּדוֹל, כִּי אִם-הָאָמַר אֵלָיו: בְּנִי אַתָּה, אֲנִי הַיּוֹם יִלְדְּתִיךָ: 6 כְּמוֹ שֶׁאָמַר גַּם-בְּמִקּוֹם אַחֵר: אַתָּה כֹּהֵן לְעוֹלָם עַל-דִּבְרֹתַי מִלְכִּי-צִדִּיק:

^ד **תהל' ב 6** וְאֲנִי נִסְכָּתִי מִלְכִּי עַל-צִיּוֹן הִר-קִדְשִׁי: **לוקס א 33** וְעַל-בֵּית יַעֲקֹב יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד, וְלִמְלָכוּתוֹ אֵין קֵץ:

^ה **אפס' ה 23** כִּי הָאִישׁ הוּא-רֹאשׁ הָאִשָּׁה, כְּאֲשֶׁר הַמְּשִׁיחַ הוּא רֹאשׁ הָעֵדָה, וְהוּא מוֹשִׁיעַ שָׁל-הַגּוֹף:

^ו **עבר' א 2** אֲשֶׁר-נָתַנּוּ לְיֹרֵשׁ כָּל וְגַם-עֲשָׂה בְיָדוֹ אֶת-הָעוֹלָמוֹת:

^י **מה"ש יז 31** יען אֲשֶׁר שֶׁת-יּוֹם לְשֹׁפֵט תִּגַּל בְּצֶדֶק עַל-יְדֵי אִישׁ אֲשֶׁר הִפְקִידוּ, וַיִּתֵּן עֲדוּת נֶאֱמָנָה לְכֻלָּם בְּהִקְיָמוֹ אוֹתוֹ מִן-הַמֵּתִים:

^ח **יוח' יז 6** אֶת-שְׁמִךְ הוֹדַעְתִּי לְבָנֵי הָאָדָם אֲשֶׁר נִתְּתָם לִי מִתּוֹךְ הָעוֹלָם. לָךְ הָיוּ וְלִי נִתְּתָ אֹתָם וְאֶת-דְּבָרְךָ נִצְרוּ: **תהל' כב 31** זָרַע יַעֲבֹדֵנוּ יִסְפֹּר לְאֹדְנֵי לְדוֹר: **ישע' נג 10** וַיְהִיָּה חֲפָץ דְּכָאוֹ הַחֲלִי אִם-תְּשִׁים אִשָּׁם נַפְשׁוֹ יִרְאֶה זָרַע יִצְרִי: יָמִים וְחֲפָץ יִהְיֶה בְּיָדוֹ יִצְלַח:

^ט **טימ"א ב 6** אֲשֶׁר נָתַן אֶת-נַפְשׁוֹ כִּכָּר בְּעַד כָּל. וְזֹאת הָעֲדוּת הַבָּאָה בְּעֵתָה: **ישע' נה 4-5** הֵן עֵד לְאוֹמִים נִתְּתִיו נֶגִיד וּמִצִּיָּה לְאֻמִּים: **5** הֵן גּוֹי לֹא-תִדְעַתְּ תִּקְרָא וְגוֹי לֹא-יִדְעוּךָ אֱלֹהֶיךָ יִרְצוּ לִמְעַן יִהְיֶה אֱלֹהֶיךָ וּלְקֹדוֹשׁ יִשְׁאָל כִּי פֶאֶרְךָ: **קור"א א 30** וּמִמֶּנּוּ אֹתָם בְּמִשִּׁיחַ יִשׁוּעַ, אֲשֶׁר הָיָה לָנוּ לְחֻכְמָה מֵאֵת הָאֱלֹהִים וּלְצִדְקָה וּלְקֹדוֹשׁ וּלְפִדְיוֹם:

2. במלאת העתים, בן האלוהים, האישיות השנייה בשילוש, בהיותו אלוהים עצמו מנצח עד נצח, ואשר לו מהות אחת ושווה עם האב, לקח לעצמו את טבע האדם, על כל התכונות המהותיות לטבע זה ועל כל החולשות הרגילות של אדם, אך בלא חטא.^ט רוח הקודש הרה בכוחו את המשיח ברחמה של הבתולה מרים וממהותה האנושית.^י כך אוחדו באישיות אחת, בקשר בל-ייפרד, טבע האלוהות וטבע האנושיות - המושלמים והשוניים במכלול הווייתם - בלי שטבע כלשהו ישתנה, יתערבב באחר או יאבד את שונותו.^י האישיות האחת הזאת הוא אלוהים עצמו ואדם עצמו, אך משיח אחד, המתווך היחיד בין אלוהים לאדם.^י

^י **יוח' א 1, 14** בְּרִאשִׁית הָיָה הַדָּבָר, וַהֲדָבָר הָיָה אֶת הָאֱלֹהִים, וְאֱלֹהִים הָיָה הַדָּבָר: **14** וַהֲדָבָר נִהְיָה בֶּשֶׁר וַיִּשְׁכֵּן בְּתוֹכֵנוּ, וַנִּחְזֶה תִּפְאֳרָתוֹ, כְּתִפְאֳרֵת בֶּן יָחִיד לְאָבִיו, רַב-חֶסֶד וְאַמֶּת: **יוח"א ה 20** וַיִּדְעֵנוּ כִּי בָא בֶן-אֱלֹהִים וַיִּתֵּן-לָנוּ בִּינָה לְדַעַת אֶת-הָאֱמֶת; וּבְאֱמֶתִי אֲנַחְנוּ, בִּבְנוֹ יִשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ. זֶה הוּא הָאֵל הָאֱמֶתִי וְחַי הָעוֹלָם: **פיל' ב 6** אֲשֶׁר אֵף כִּי-הָיָה בְּדִמּוּת הָאֱלֹהִים לֹא-חָשַׁב לוֹ לְשָׁלַל הַיּוֹתוֹ שָׁנָה לְאֱלֹהִים: **גלט' ד 4** וּבְמַלְאֵת הָעֵת, שָׁלַח הָאֱלֹהִים אֶת-בְּנוֹ, אֲשֶׁר נוֹלַד מֵאִשָּׁה וַנִּתֵּן תַּחַת יַד-הַתּוֹרָה:

^ט **עבר' ב 14, 16-17** וַיַּעַן כִּי הִילָדִים כָּלָם יָחִדוּ בֶּשֶׁר וְדָם, אֵף-הוּא לְבָשׁ בֶּשֶׁר וְדָם כְּמוֹהֶם, לְמַעַן אֲשֶׁר יִבְטַל עַל-יְדֵי הַמּוֹת אֶת אֲשֶׁר-לוֹ מִמִּשְׁלַת הַמּוֹת - הוּא הַשָּׁטָן: **16** כִּי אִמָּנָם לֹא בְּמַלְאָכִים הַחֲזִיק, כִּי אִם-בְּזָרַע אֲבָרָהֶם הַחֲזִיק: **17** עַל-כֵּן הָיָה עָלָיו לְהַדְּמוֹת לְאָחָיו בְּכָל-דָּבָר, לְמַעַן

אֲשֶׁר-יְהִיָּה כֹהֵן גָּדוֹל רַחֲמָן וְנֶאֱמָן בְּעֻנְיִי אֱלֹהִים, לְכַפֵּר עַל-חַטָּאת הָעָם:
עבר' ד 15 כִּי אֵין לָנוּ כֹהֵן גָּדוֹל אֲשֶׁר לֹא-יִכָּל לְהַצְטַעַר עַל-חַלְלִינוּ, כִּי
 אִם-הִמְנִסָּה בְּכָל כְּמוֹנוֹ, אָז בְּלִי-חַטָּא:

לוקס א 27, 31, 35 אֶל-בְּתוּלָה מְאֻרְשָׁה לְאִישׁ אֲשֶׁר-שְׁמוֹ יוֹסֵף, מִבֵּית
 דָּוִד, וְשֵׁם הַבְּתוּלָה מְרִים: 31 וְהִנֵּה הָרָה וְלִדְתָּ בֶן, וְקָרָאתָ אֶת-שְׁמוֹ יֵשׁוּעַ:
 35 וַיַּעַן הַמְּלָאךְ וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ תָּבוֹא עָלֶיךָ וּגְבוּרַת עֲלִיּוֹן תַּצֵּל
 עָלֶיךָ: עַל-כֵּן קְדוֹשׁ יֵאמָר לִילּוּד בֶּן-הָאֱלֹהִים: **גלט' ד 4** וּבִמְלֹאת הַעֵת,
 שָׁלַח הָאֱלֹהִים אֶת-בָּנוֹ, אֲשֶׁר נוֹלַד מֵאִשָּׁה וְנָתַן תַּחַת יַד-הַתּוֹרָה:

לוקס א 35 וַיַּעַן הַמְּלָאךְ וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ תָּבוֹא עָלֶיךָ וּגְבוּרַת
 עֲלִיּוֹן תַּצֵּל עָלֶיךָ: עַל-כֵּן קְדוֹשׁ יֵאמָר לִילּוּד בֶּן-הָאֱלֹהִים: **קול' ב 9** כִּי בּוֹ
 בְּגוּפּוֹ שָׁכַן כָּל-מְלֵא הָאֱלֹהוּת וּבוֹ אֵתִם נִמְלָאִים: **רומ' ט 5** וְלָהֶם הָאֲבוֹת,
 וַיִּמָּהֶם יֵצֵא הַמְּשִׁיחַ, לְפִי בְשָׁרוֹ, אֲשֶׁר-הוּא אֵל עַל-הַכֹּל, מִבְּרֶךְ לְעוֹלָמִים.
 אָמֵן: **פטרי"א ג 18** כִּי גַם-הַמְּשִׁיחַ עָנָה פַּעַם אַחַת עַל-חַטָּאתֵינוּ, הַצִּדִּיק
 בְּעַד הָרָשָׁעִים, לְקַרֵּב אֶתְנוּ אֶל-הָאֱלֹהִים; הוֹמֵת לְפִי הַבְּשָׂר, וַיְחִי בְרוּחַ:
טימ"א ג 16 וּבְנֵי גָדוֹל סוֹד הַחֲסִידוֹת: אֱלֹהִים נִגְלָה בְּבָשָׂר, נִצְדָּק בְּרוּחַ,
 נִרְאָה לְמַלְאָכִים, הִגִּד בְּגוֹיִם, נִתְקַבַּל בְּאַמּוֹנָה בְּעוֹלָם, נַעֲלָה בְּכָבוֹד:

רומ' א 3-4 עַל-דִּבְרֵי בָנוּ הַנוֹלָד מֵאִרְעָה דָּוִד לְפִי הַבְּשָׂר: 4 אֲשֶׁר נוֹדַע
 כְּבֶן-הָאֱלֹהִים בְּגִבּוּרָה לְפִי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ בְּתַחֲתִיתוֹ מִבֵּין הַמֵּתִים, הוּא יֵשׁוּעַ
 הַמְּשִׁיחַ אֲדִנָּנוּ: **טימ"א ב 5** כִּי אֶחָד הוּא הָאֱלֹהִים וְאֶחָד הוּא הָעֹלָמִד בֵּין
 אֱלֹהִים וּבֵין בְּנֵי אָדָם, הוּא בֶן-אָדָם הַמְּשִׁיחַ יֵשׁוּעַ:

3. האדון ישוע, כשטבעו האנושי מאוחד בדרך זו עם טבעו האלוהי, קודש
 ונמשח ברוח הקודש בלא מידה,^{טו} בו צפונים כל אוצרות החכמה והדעת^{טז}
 ובו רצה האב שישכון כל המלוא.^{טז} כל זאת כדי שבהיותו קדוש, תמים
 וטהור, מלא חסד ואמת,^{טז} יהיה מצויד בשלמות כדי למלא את משרת
 המתווך והעֶרֶב.^{טז} משרה זו לא לקח המשיח לעצמו אלא נקרא לה על-ידי
 אביו,^{טז} שמסר לידו את כל הסמכות והזכות לשפוט, וציווה עליו לממש
 אותן.^{טז}

טהל' מה 8 אֶהְבֵּת צִדִּיק וּתְשַׁנָּא-רָשָׁע עַל-כֵּן מְשַׁחֵה אֱלֹהִים אֱלֹהֶיךָ שְׁמָן
 שֶׁשׁוֹן מִחִבְרָה: **יוח' ג 34** כִּי אֶת-אֲשֶׁר שָׁלַחוּ אֱלֹהִים דִּבְרֵי אֱלֹהִים יִדְבָּר;
 כִּי-לֹא בַמֶּדָּה נָתַן אֱלֹהִים אֶת-הָרוּחַ:

^{טו} **קול' ב 3** אֲשֶׁר צָפוּנִים בּוֹ כָּל-אֲצֻרֹת הַחֲכָמָה וְהַדָּעַת:

^{יז} **קול' א 19** כִּי-כֵן הָיָה הָרָצוֹן לְשִׁכּוֹן בּוֹ אֶת-כָּל הַמְּלֹא:

^{יח} **עבר' ז 26** כִּי נִאֲוָה-לָנוּ כִּהֵן כָּזָה, שֶׁהוּא חֲסִיד תָּמִים וְטָהוֹר וְנִבְדָּל מִן-הַחֲטָאִים וְנִשָּׂא מִהַשְּׁמַיִם: **יוח' א 14** וְהַדָּבָר נִהְיָ בָּשָׂר וַיִּשְׁכֵּן בְּתוֹכֵנוּ, וְנִחְיָה תַּפְאֲרָתוֹ, כִּתְּפֹאֶרֶת בֶּן יַחִיד לְאֲבִיו, רַב-חֶסֶד וְאַמֶּת:

^{יט} **מה"ש י 38** אֶת אֲשֶׁר-מָשַׁח הָאֱלֹהִים אֶת-יִשְׁוֹעַ הַנִּצְרִי בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ וּבִגְבוּרָה, וַיַּעֲבֹר בְּאֶרֶץ עֵשָׂה חֶסֶד וְרֹפָא אֶת-כָּל-הַנִּכְבָּשִׁים תַּחַת יַד הַשָּׁטָן, כִּי הָאֱלֹהִים הָיָה עִמּוֹ: **עבר' יב 24** וְאֶל-יִשְׁוֹעַ מִתּוֹךְ הַבְּרִית הַחֲדָשָׁה וְאֶל-דָּם הַהִזְיָה הַמִּיטִיב דָּבָר מִדָּם-הַבֶּל: **עבר' ז 22** גַּם-הַבְּרִית טוֹבָה וְיִתְרָה הִיא אֲשֶׁר יִשְׁוֹעַ עָרַב אוֹתָהּ:

^כ **עבר' ה 4-5** וְאֶת-הַגִּדְלָה הַזֹּאת לֹא-יִקַּח אִישׁ לַעֲצֻמוֹ, רַק הַקְּרוּא לָהּ מֵאֵת הָאֱלֹהִים, כִּמּוֹ אֶהְרֹן: **5** כֵּן גַּם-הַמְּשִׁיחַ לֹא-כִבֵּד אֶת-עֲצֻמוֹ לְהִיטוֹ כִּהֵן גָּדוֹל, כִּי אִם-הָאֱמִיר אֵלָיו: בְּנֵי אֶתָּה, אֲנִי הַיּוֹם יִלְדִּיתִיךָ:

^{כא} **יוח' ה 22, 27** כִּי הָאֵב לֹא-יָדִין אִישׁ, כִּי אִם-כָּל-הַמְּשֻׁפָּט נִתֵּן לָבוֹ, לְמַעַן יִכְבְּדוּ כָלָם אֶת-הַבֶּן כַּאֲשֶׁר יִכְבְּדוּ אֶת-הָאֵב: **27** וְאִם-שִׁלְטוֹן נִתֵּן לוֹ לַעֲשׂוֹת מְשֻׁפָּט, כִּי בֶן-אָדָם הוּא: **מתי כח 18** וַיִּגַּשׁ יִשְׁוֹעַ וַיְדַבֵּר אֵלֵיהֶם לֵאמֹר: נִתֵּן-לִי כָל-שִׁלְטוֹן וּבָאֶרֶץ: **מה"ש ב 36** לָכֵן יָדַע-נָא בֵּית יִשְׂרָאֵל כִּלּוֹ כִּי לְאֲדוֹן וּלְמְשִׁיחַ שְׁמוֹ הָאֱלֹהִים, אֶת-יִשְׁוֹעַ זֶה אֲשֶׁר צִלְבִּיתָם:

4. מִשְׁרָה זֶה קִיבַל הַמְּשִׁיחַ עַל עֲצֻמוֹ בְּרָצוֹן רַב.^{כב} כְּדֵי לְמַלֵּא אוֹתָהּ, הוּא הִיָּה כַּפּוֹן לְתוֹרָה^{כג} וְקִיִּים אוֹתָהּ בְּשִׁלְמוֹת,^{כד} הוּא סָבַל מִיד אֱלוֹהִים עֵינוּיִי נִפְשׁ עֲזִים^{כה} וְכַאֲבִים עֲזִים בְּגוֹפוֹ,^{כו} נִצְלַב וּמָת,^{כז} נִקְבֵּר וְנִשְׁאָר תַּחַת יַד הַמּוֹת אֲבֵל גּוֹפוֹ לֹא נִרְקַב.^{כח} בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי הוּא קָם מִן הַמָּתִים^{כט} בְּאוֹתוֹ גּוֹף שְׁבוֹ סָבַל,^ל וְאִשֶּׁר בּוֹ עָלָה לְשָׁמַיִם, שֵׁם הוּא יוֹשֵׁב לִימִין אֲבִיר^{לא} וּמִפְּגִיעַ.^{לב} הוּא יֹשׁוּב לְשִׁפּוֹט אֶת בְּנֵי הָאָדָם וְאֵת הַמַּלְאָכִים בַּקֵּץ הָעוֹלָם.^{לג}

^{כב} **תה'ל' מ 8-9** אֲזַי אֶמְרִיתִי הִנֵּה-בָאתִי בְּמִגְלַת-סִפָּר כָּתוּב עָלַי: **9** לַעֲשׂוֹת-רָצוֹןךָ אֱלֹהִי חֲפָצִיתִי וְתוֹרַתְךָ בְּתוֹךְ מַעֲי: **עבר' י 5-10** וּבַעֲבוּר זֹאת אֶמְרָ בְּבֹאוֹ לְעוֹלָם: צָבַח וּמִנְחָה לֹא חֲפָצָתִי, גּוֹף כּוֹנֵנָתִי לִי: **6** עוֹלָה וְחִטָּאָה לֹא שִׁאֲלָתִי: **7** אֲזַי אֶמְרִיתִי: הִנֵּה-בָאתִי - בְּמִגְלַת-סִפָּר כָּתוּב עָלַי - לַעֲשׂוֹת

רצונך אֱלֹהִי: 8 אַחֲרֵי אֲמָרוּ לְמַעַלְהָ, זָבַח וּמִנְחָה עוֹלָה וְחֻטָּאת לֹא חִפְצְתָּ וְלֹא שְׂאֵלְתָּ, אֲשֶׁר יִקְרִיבוּ אִתָּם עַל-פִּי הַתּוֹרָה: 9 אַזְּ אֲמַר: הִנֵּה-בָאתִי לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ אֱלֹהִי. מַעֲבִיר בָּזָה אֶת-הָרִאשׁוֹנָה לְמַעַן הַקִּים אֶת-הַשְּׂנִיָּה: 10 וּבְרָצוֹן הִזָּה מְקַדְּשִׁים אֲנַחֲנוּ עַל-יְדֵי הַקִּרְבֹּת קָרְבָן גּוֹף יִשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ בְּפַעַם אַחַת: יוֹח' י 18 וְאִישׁ לֹא יִקְחָנָה מֵאִתִּי, כִּי אִם-אֲנִי מַעֲצָמִי אֶתְנַנֶּה. יֵשׁ-בְּיָדִי לָתֵת אֹתָהּ וּבְיָדִי לָשׁוּב לְקַחְתָּהּ; אֶת-הַמִּצְוָה הַזֹּאת לְקַחְתִּי מֵעַם אָבִי: פִּיל' ב 8 וַיִּשְׁפֹּל אֶת-נַפְשׁוֹ וַיִּכְנַע עַד-מָוֶת - עַד-מִיתַת הַצְּלִיבָה:

^כ **גלט' ד 4** וּבְמִלַּת הָעֵת, שָׁלַח הָאֱלֹהִים אֶת-בָּנוּ, אֲשֶׁר נוֹלַד מֵאִשָּׁה וְנָתַן תַּחַת יַד-הַתּוֹרָה:

^כ **מתי ג 15** וַיַּעַן יֵשׁוּעַ וַיֹּאמֶר אֵלָיו הַיֵּחָה לִּי כִּי כֵן נִצְוָה לָנוּ לְמַלֵּא כָל-הַצִּדְקָה וַיִּנַּח לוֹ: **מתי ה 17** אַל-תַּחֲשֹׁבוּ כִּי בָאתִי לְהַפֵּר אֶת-הַתּוֹרָה אוֹ אֶת-דְּבָרֵי הַנְּבִיאִים; לֹא בָאתִי לְהַפֵּר, כִּי אִם-לְמַלֵּאת:

^כ **מתי כו 37-38** וַיִּקַּח אֹתוֹ אֶת-פֶּטְרוֹס וְאֶת-שְׁנֵי בְנֵי זְבִדִּי וַיַּחֲלֵל לְהַעֲצֹב וְלִמְוֹג: 38 וַיֹּאמֶר לָהֶם: נִפְשֵׁי מָרָה-לִּי עַד-מָוֶת, עֲמִדוּ פֹה וְשִׁקְדוּ עִמָּי: **לוקס כב 44** וַיָּבֹאוּ עָלָיו חֲבֵלֵי-מָוֶת וַיֹּסֶף לְהִתְפַּלֵּל בְּחִזָּקָה, וַתְּהִי זַעַתוֹ כְּנֻטֵּי דָם יְרֵדִים לָאָרֶץ: **מתי כז 46** וַיִּכְעַת הַשָּׁעָה הַתְּשִׁיעִית וַיִּצְעַק יֵשׁוּעַ בְּקוֹל גָּדוֹל: אֱלִי, אֱלִי, לָמָּה שָׁבַקְתָּנִי? וַתִּרְגֹּמוּ: אֱלִי, אֱלִי, לָמָּה עֲזַבְתָּנִי?

^כ **מתי כו-כז.**

^כ **פיל' ב 8** וַיִּשְׁפֹּל אֶת-נַפְשׁוֹ וַיִּכְנַע עַד-מָוֶת - עַד-מִיתַת הַצְּלִיבָה:

^כ **מה"ש ב 23-24, 27** אֹתוֹ הִנְמָסָר עַל-פִּי עֲצַת הָאֱלֹהִים הַנִּחְרָצָה וַיִּדְעֵתוּ מְקַדָּם לְקַחְתָּם וּבִידֵי רִשְׁעִים הוֹקְעֵתָם וְהַרְגָתָם אֹתוֹ: 24 וְהָאֱלֹהִים הִקְיָמוּ מִן-הַמֵּתִים בְּהִתִּיר אֶת-חֲבֵלֵי הַמָּוֶת, בְּאֲשֶׁר נִמְנַע מִן-הַמָּוֶת לַעֲצֹר אֹתוֹ: 27 כִּי לֹא-תַעֲזֹב נִפְשִׁי לְשָׂאוֹל, לֹא-תִתֵּן חֲסִידְךָ לְרִאוֹת שְׁחַת: **מה"ש יג 37** וְאֲשֶׁר הָאֱלֹהִים הִקִּים אוֹתוֹ, הוּא לֹא-רָאָה הַשְּׁחַת: **רומ' ו' 9** בְּאֲשֶׁר יִדְעָנוּ כִּי הַמְּשִׁיחַ אַחֲרֵי אֲשֶׁר הוֹקֵם מִן-הַמֵּתִים לֹא יָמוֹת עוֹד; וְהַמָּוֶת לֹא יִשְׁלֹט בּוֹ עוֹד:

^כ **קור' א טו 3-4** כִּי מִסְרָתִי לָכֶם בְּרִאשׁוֹנָה אֶת אֲשֶׁר גַּם-קִבַּלְתִּי, כִּי-הַמְּשִׁיחַ מֵת בְּעַד חַטָּאתֵינוּ, כְּפִי הַכְּתוּבִים: 4 וְכִי נִקְבֵּר וְכִי הוֹקֵם בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, כְּפִי הַכְּתוּבִים:

^ל **יוח' כ 25, 27** ויגידו לו התלמידים הנשארים: ראה ראינו את-האדון. ויאמר אליהם: אם-לא אראה בידיו את-רשם המסמרות ואשים את-אצבעי במקום המסמרות ואשים את-ידי בצדו, לא אאמין: 27 ואחר אמר אל-תומא: שלח אצבעך הנה וראה את-ידי ושלח את-ידך הנה ושים בצדי ואל-תהי חסר אמונה, כי אם-מאמין:

^{לא} **מרק' טז 19** ויהי אחרי אשר-דבר אתם האדון וינשא השמימה ויגש לימין האלהים:

^{לב} **רומ' ח 34** ומי-הוא המרשיע? הן המשיח הוא אשר מת, ויותר מזה, אשר הוקם מעם המתים והוא לימין האלהים, וגם מכגיע בעדנו: **עבר' ט 24** כי המשיח לא-בא אל-הקדש הנעשה בידים, שהוא רק-דמות האמיתי, כי אם-בא אל-עצם השמים לראות עתה בעדנו את-פני האלהים: **עבר' ז 25** אשר על-כן יוכל גם-להושיע בכל וכל את-הננשים על-ידו לאלהים כי חי-הוא תמיד להכגיע בעדם:

^{לב} **רומ' יד 9-10** כי לזאת מת המשיח ונקם ויחי, למען יהיה אדון גם על-המתים גם על-החיים: 10 ואתה, למה-זה תדין את-אחיד? או אתה, למה תבזו לאחיד? הלא כלנו עתידים לעמוד לפני כסא דין המשיח: **מה"ש א 11** ויאמרו: אתם אנשי הגליל, מה-תעמדו פה וציניכם השמימה? ישוע זה אשר לקח מאתכם השמימה, כן בוא יבוא כאשר ראיתם אותו עלה השמימה: **מה"ש י 42** ויצו אתנו להשמיע לעם ולהעיד כי אותו שם האלהים לשופט החיים והמתים: **מתי יג 40-42** והנה, כאשר ולקטו היונין ונשפרו באש כן יהיה בקץ העולם הזה: 41 כן-האדם ישלח את-מלאכיו ולקטו ממלכותו את כל-המכשלות ואת כל-פעלי האון: 42 והשליכו אותם אל-תנור האש; שם תהיה היללה וחרק השנים: **יהו' 6** והמלאכים, אשר לא-שמרו את-משרתם כי אם-עזבו את-זבלם, שמרם במוסרות עולם ובאפלה למשפט היום הגדול: **פטר' ב 4** כי לא-חס אלהים על-המלאכים אשר חטאו, כי אם-הורידם לקצבי הרים ויטגירו בכבלי אפל, לשמרם למשפט:

5. האדון ישוע סיפק בשלמות את הצדק של אביו בכך שציית בשלמות והקריב את עצמו, ברוח הנצחי, פעם אחת ולתמיד.^{לד} על ידי מעשהו זה רכש המשיח בעבור כל מי שהאב נתן לו, ריצוי וירושת-עולם במלכות השמים.^{לה}

^{יד} **רומ' ה 19** כי באֲשֶׁר בְּמִרְיָהּ הָאָדָם הָאֶחָד הָיוּ הָרַבִּים לְחוּטָאִים, כִּן גַּם עַל-יְדֵי צִיּוֹת הָאֶחָד יְהִיוּ הָרַבִּים לְצַדִּיקִים: **עבר' ט 14, 16** אֲף כִּי-בְּדָם הַמְּשִׁיחַ, אֲשֶׁר-הִקְרִיב אֶת-עֲצָמוֹ לְאֱלֹהִים בְּרוּחַ נֹצֵחַ וּבְלִי-מוֹם יִטְהַר לְבַבְכֶּם מִמַּעֲשֵׂי מוֹת לַעֲבֹד אֶת-אֱלֹהִים חַיִּים: **16** כִּי בְּמָקוֹם שֶׁנִּשְׁט צוֹאָה, צָרִיד לְדַעַת מוֹת מְקִימָה: **עבר' י 14** כִּי הוּא בְּקֶרֶבָן אֶחָד הַשְּׁלִים לְנֶחֶץ אֶת-הַמְּקַדָּשִׁים: **אפס' ה 2** וְהִתְהַלְכוּ בְּאַהֲבָה, כְּאֲשֶׁר גַּם-הַמְּשִׁיחַ אָהַב אֶתְנוּ וְהִקְרִיב אֶת-נַפְשׁוֹ בַּעֲדֵנוּ לְקֶרֶבָן וְזָבַח לְאֱלֹהִים לְרִיחַ נִיחּוּחַ: **רומ' ג 25-26** אֲשֶׁר שְׁמוֹ הָאֱלֹהִים לְפָנֵינוּ לְכַפֵּרָה עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה בְּדָמוֹ, לְהִרְאוֹת אֶת-צַדִּיקוֹתוֹ, כִּי פָסַח בְּחַמְלָתוֹ עַל-הַחֲטָאִים שֶׁנַּעֲשׂוּ לְפָנֵינוּ: **26** לְהִרְאוֹת אֶת-צַדִּיקוֹתוֹ בָּעֵת הַזֹּאת, לְהִיוֹתוֹ צַדִּיק וּמַצְדִּיק אֶת-בְּן-אֱמוּנַת יִשְׁוּעַ:

^{לה} **דני' ט 24, 26** שְׁבַעִים שָׁבָעִים נִחְתָּד: עַל-עֲמֻדָּה וְעַל-עִיר קְדֻשָּׁה לְכָלֵּא הַפֶּשַׁע וּלְהַתֵּם חֲטָאת וּלְכַפֵּר עוֹן וּלְהַבִּיא צִדִּיק עַל־מִיָּם וּלְחַתֵּם חֲזוֹן וּנְבִיא וּלְמַשֵּׁחַ קֹדֶשׁ קְדָשִׁים: **26** וְאַחֲרֵי הַשְּׁבַעִים שָׁשִׁים וּשְׁנַיִם יָכַרַת מְשִׁיחַ וְאִין לוֹ וְהָעִיר וְהַקְדָּשׁ יִשְׁחִית עִם נֶגִיד הַבָּא וְקִצּוֹ בְּשִׁטָּף וְעַד קֶץ מְלַחְמָה נִחְרָצַת שְׁמִמּוֹת: **קול' א 19-20** כִּי-כֵן הָיָה הָרָצוֹן לְשָׁכֵן בּוֹ אֶת-כָּל הַמְּלוּא: **20** וּלְרִצּוֹת אֶל-עֲצָמוֹ אֶת-הַכֹּל עַל-יָדוֹ, בַּעֲשׂוֹתוֹ שְׁלוֹם בְּדָם-צָלְבוֹ, עַל-יָדוֹ, הוּא אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ הוּא אֲשֶׁר בְּשָׁמַיִם: **אפס' א 11, 14** אֲשֶׁר-גַּם לְקַחְנוּ בּוֹ נִחְלָתָנוּ, אֲנַחְנוּ הַמֵּי־עַדִּים לָהּ מֵאִז בְּמַחֲשַׁבְת פֶּעַל הַכֹּל כַּעֲצַת חִפְצוֹ: **14** כִּי זֶה עֶרְבוֹן יִרְשָׁתָנוּ, לְפָדוֹת-לוֹ עִם סִגְלָה לְתַהֲלֵת כְּבוֹדוֹ: **יוח' יז 2** כְּאֲשֶׁר נָתַתְּ לוֹ הַשְּׁלֵטוֹן עַל-כָּל-בָּשָׂר, לְמַעַן יִתֵּן חַיִּי עוֹלָמִים לְכָל אֲשֶׁר-נָתַתְּ לוֹ: **עבר' ט 12, 15** גַּם לֹא-בָּא בְּדָם שְׁעִירִים וְעִגְלִים, אֲלָּא בְּדָם-נַפְשׁוֹ בָּא בְּפֶעַם-אַחַת אֶל-הַקְדָּשׁ פְּנִימָה, וַיִּמָּצָא גְּאֻלַּת עוֹלָם: **15** וּבַעֲבוּר זֹאת הוּא גַּם-מִתְּנֵד לְבְרִית הַדָּשָׁה, לְמַעַן אֲשֶׁר-יִרְשׁוּ הַמְּקַרְאִים אֶת-הַבְּטָחַת נַחֲלַת עוֹלָם אַחֲרֵי אֲשֶׁר-מֵת, לְפָדוֹת מִן-הַפֶּשָׁעִים אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ תַּחַת הַבְּרִית הָרִאשׁוֹנָה:

6. על אף שהפדות לא הוגשמה במציאות על ידי המשיח אלא אחרי שלבש בשר, הזכות, הכוח והמתנות הנובעים ממנה הוענקו לנבחרים במהלך כל הדורות מראשית העולם, בתוכן ההבטחות ובאמצעותן, וכן גם בדימויים ובקרבתו שבהם ישוע נגלה, ואשר באמצעותם הועד עליו שהוא זרע האישה אשר ישוף את ראש הנחש והשה שזבח מראשית העולם, בהיותו עצמו, ללא שינוי, אתמול, היום ולעולמים.¹⁷

^ל **גלט' ד 4-5** ובמלאת העת, שלח האלהים את-בנו, אשר נולד מאשה ונתן תחת גד-התורה: 5 לפדות את אשר היו תחת גד-התורה, למען יקבל את-משפט הבנים: **ברא' ג 15** ואיבה אנשית בינה ובין האשה ובין זרעו ובין זרעה הוא ישובד ראש ואתה תשובנו עקב: **חזון יג 8** וישתחו לך כל-ישגי הארץ אשר לא-נכתבו שמותם בספר החיים אשר לשה הטבוח מיום הניסד תבל: **עבר' יג 8** ישוע המשיח גם-תמול גם-היום הוא הוא וגם-לעולם:

7. המשיח, בפועל כמתווך, פועל בהתאם לטבע האנושי והאלוהי שלו ובאמצעותם, כשכל טבע פועל בהתאם למה שיאה לו.^ל למרות זאת, בגלל אחדות אישיותו של המשיח, לפעמים הכתובים מייחסים לטבע אחד את מה שיאה לטבע האחר, השייך לאותה אישיות.^ל

^ל **עבר' ט 14** אף כי-דם המשיח, אשר-הקריב את-עצמו לאלהים ברוח נצחי ובלי-מום יטהר לבבכם ממעשי מות לעבד את-אלהים חיים: **פטר' א ג 18** כי גם-המשיח ענה פעם אחת על-חטאתינו, הצדיק בעד הרשעים, לקרב אתנו אל-האלהים; הומת לפי הבשר, ויחי ברוח:

^ל **מה"ש כ 28** לכן שמרו את-נפשותיכם ואת-כל-העדר, אשר הקים אתכם רוח הקדש לפקידים בו, לרעות את-עדת האלהים אשר קנה-לו בדם-נפשו: **יוח' ג 13** ואיש לא-עלה השמימה בלתי אם-אשר ירד מן-השמים - בן-האדם אשר הוא בשמים: **יוח"א ג 16** בזאת הפרנו את-האהבה, כי הוא נתן את-נפשו בעדנו; גם-אנחנו חייבים לתת את-נפשותינו בעד אחינו:

8. בכל מי שלמענם רכש המשיח פדות, הוא בלי ספק וביעילות מיישם פדות זו ומעניק להם אותה.^ל הוא מפגיע בעדם^מ ומגלה להם בכתובים ובאמצעותם את סודות הישועה^{מא}, משכנע אותם באמצעות רוחו להאמין ולציית, מושל בלבם באמצעות דברו ורוחו^{מב} ומתגבר על כל אויביהם בכוחו הכל יכול ובחכמתו, באופנים ובדרכים התואמים את תוכנית ישועתו המופלאה והעמוקה מחקור.^{מג}

^ל **יוח' ו 37, 39** כל אשר יתנו-לי אבי יבוא אלי, והבא אלי לא אהדפנו החוצה: 39 וזה רצון האב אשר שלחני, כי כל-אשר נתן לי לא-לאבד לי, כי אם-אקימנו ביום האחרון: **יוח' י 15-16** כאשר האב ידעני ואני

יְדַעְתִּי אֶת-הָאֵב; וְאֶת-נִפְשִׁי אָתָּן בְּעַד הַצֹּאן: 16 וְצֹאן אַחֲרוֹת יֵשׁ-לִי, אֲשֶׁר אֵינִן מִן-הַמִּכְלָה הַזֹּאת, וְעַלִּי לִנְהַל גַּם-אֹתָן; וְתִשְׁמַעְנָה קוֹלִי וְהִיָּה עֹדֵר אַחַד וְרֵעָה אַחַד:

^מ **יוח"א ב 1-2** בְּנִי, הִנְנִי כֹתֵב אֲלֵיכֶם אֶת-זֹאת לְבִלְתִּי תַחֲטְאוּ. וְאִם-יַחֲטָא אִישׁ, יֵשׁ-לָנוּ מְלִיץ לִפְנֵי אֲבִינוּ, יִשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ הַצָּדִיק: 2 וְהוּא כִפְרָה עַל-חַטֹּאתֵינוּ, וְלֹא עַל-חַטֹּאתֵינוּ לְבַד, כִּי גַם-עַל-חַטֹּאת כָּל-הָעוֹלָם: **רומ'** **ח 34** וּמִי-הוּא הַמְּרַשִּׁיעַ? הֵן הַמְּשִׁיחַ הוּא אֲשֶׁר מֵת, וְיִיתֵר מֵזֹאת, אֲשֶׁר הוֹקֵם מֵעַם הַמֵּתִים וְהוּא לִימִין הָאֱלֹהִים, וְגַם מִפְּגִיעַ בְּעַדְנוּ:

^{מא} **יוח' טו 13, 15** אֵין לְאִישׁ אֶהְבָּה יִתְרָה, מִתְּתוֹ אֶת-נִפְשׁוֹ בְּעַד יְדֵידָיו: 15 לֹא-אֶקְרָא לָכֶם עוֹד עֲבָדִים, כִּי הָעֶבֶד אֵינָנו יֹדֵעַ אֶת-אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֲדֹנָיו; כִּי אִם-אֲמַרְתִּי יְדִידִי אַתֶּם, כִּי כָל-אֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי מֵאֵת אָבִי הוֹדַעְתִּי אֲתָכֶם: **אפס' א 7-9** אֲשֶׁר-בּוֹ לָנוּ הַפְּדִיּוֹם בְּדָמוֹ וּסְלִיחַת הַפְּשָׁעִים כָּרֵב חֲסִדוֹ: 8 אֲשֶׁר הִשְׁפִּיעוּ עָלֵינוּ בְּכָל-חֲכָמָה וְהַשְׁכָּל: 9 וְהוֹדִיעֵנוּ אֶת-סוֹד רְצוֹנוֹ, כַּעֲצָתוֹ הַיְעוּצָה בּוֹ: **יוח' יז 6** אֶת-שִׁמְךָ הוֹדַעְתִּי לְבְנֵי הָאָדָם אֲשֶׁר נָתַתָּם לִי מִתּוֹךְ הָעוֹלָם. לָךְ הָיוּ וְלִי נָתַתָּ אֹתָם וְאֶת-דְּבָרְךָ נִצְרוּ:

^{מב} **יוח' יז 16** וְאֲנִי אֲשַׁאֲלֶה מֵאָבִי וְהוּא יִתֵּן לָכֶם פְּרָקְלִיט אַחֵר, אֲשֶׁר-יִשְׁכֹּן אֲתָכֶם לִנְצַח: **עבר' יב 2** וְנִבִּיטָה אֶל-יִשׁוּעַ רֹאשׁ הָאֲמוּנָה וּמִשְׁלִימָה, אֲשֶׁר בְּעַד הַשְׁמַחָה הַשְּׂמוּרָה לוֹ סִבַּל אֶת-הַצֶּלֶב, וַיִּבֹּז הַחֲרָפָה, וַיִּשָּׁב לִימִין כִּסֵּא הָאֱלֹהִים: **קור' ב ז 13** וּבְהִיּוֹת לָנוּ הָרוּחַ הַהוּא שֶׁל-הָאֲמוּנָה, בְּדָבָר הַכְּתוּב: הָאֲמֻנָתִי כִי-אֲדַבֵּר, גַּם-אֲנַחְנוּ נִאֲמִין וְעַל-כֵּן נִדְבֵר: **רומ' ח 9, 14** וְאַתֶּם אֵינְכֶם בְּבִשָּׁר, כִּי אִם-בְּרוּחַ, אִם-אֲמָנָם רוּחַ הָאֱלֹהִים שֶׁכֵּן בְּקִרְבְּכֶם. כִּי מִי שֶׁאֵין-בּוֹ רוּחַ הַמְּשִׁיחַ אֵינָנו שְׁלוֹ: 14 כִּי-כָל אֲשֶׁר רוּחַ אֱלֹהִים יִנְהַג, בְּנֵי אֱלֹהִים הֵמָּה: **רומ' טו 18-19** כִּי לֹא-אֶעֱזֹ פָּנַי לְדָבָר דָּבָר זוֹלָתִי אֲשֶׁר עֲשֶׂה הַמְּשִׁיחַ עַל-יָדִי, לְמַעַן הַטּוֹת בְּאִמְרוֹ וּבְמַעֲשֵׂה אֶת-לֵב הַגּוֹיִם לְסוֹר לְמִשְׁמַעְתּוֹ: 19 בְּגִבּוּרֵת אֹתוֹת וּמוֹפְתִים וּבְגִבּוּרֵת רוּחַ אֱלֹהִים, עַד-כִּי מִלֵּאֲתִי לְבָשָׁר מִירוּשָׁלַיִם וּסְבִיבוֹתֶיהָ וְעַד לְאֶלּוּרִיקוֹן אֶת-בִּשְׁוֹרֵת הַמְּשִׁיחַ: **יוח' יז 17** קִדַּשׁ אֹתָם בְּאַמְתָּךְ, דְּבָרְךָ אֲמֵת הוּא:

^{מג} **תהל' קי 1** נָאִם יְהוָה לְאֲדֹנֵי שָׁב לִימִינִי עַד-אֲשִׁית אֵיבֶיךָ הַדָּם לְרִגְלֶיךָ: **קור' א טו 25-26** כִּי-הוּא מְלֹךְ יִמְלֹךְ עַד כִּי-יִשְׁתִּי אֶת-כָּל-אֵיבָיו תַּחַת רַגְלָיו: 26 וְאַחֲרוֹן הָאֵיבִים אֲשֶׁר יִבְטֹל הוּא הַמָּוֶת: **מלא' ג 20-21** וְזִרְחָה לָכֶם וְרָאִי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צִדְקָה וּמִרְפָּא בְּכַנְפֶיהָ וּצְאֹתָם וּפְשָׁתָם כַּעֲגִל מִרְבֵּק:

21 וְעִסּוּתֶם רְשָׁעִים כִּי-יְהִי אַפֶּר תַּחַת כַּפּוֹת רַגְלֵיכֶם בַּיּוֹם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת: **קוֹל' ב 15** וַיִּפְּשֹׁט אֶת-הַשָּׁרִים וְהַשְּׁלִיטִים וַיִּתֶּנָּם בְּיַד
דָּמָה לְרֹאשָׁהּ בָּם, וַיּוֹלִיכֶם שׁוֹלָל בְּנִפְשׁוֹ: **רומ' יא 33** מֶה-עֲמֹק עֶשֶׂר חֲכָמֹת
אֱלֹהִים וְעֶשֶׂר דַּעְתּוֹ! מִשְׁפָּטָיו מִי יַחְקֹר וּדְרָכָיו מִי יִמָּצֵא?

פרק ט

חופש הרצון

1. אלוהים העניק לרצון האדם חירות טבעית, כך שדבר לא נכפה על הרצון, ואין ברצון זה, מטבעו, נטייה שלא ניתן לשנותה לכיוון הטוב או הרע.^א

^א **מתי יז 12** אָבֵל אָמַר אֲנִי לָכֶם, כִּי אֵלֶיהוּ כָּבֵד בָּא וְלֹא הִכִּירָהוּ וַיַּעֲשׂוּ-בּו כְּרִצּוֹנִם; וְכֵן גַּם בֶּן-הָאָדָם יַעֲנֶה עַל-יָדָם: **יעקב א 14** כִּי אִם-יִנָּסֶה כָּל-אִישׁ בְּתַאוֹת נַפְשׁוֹ אֲשֶׁר תִּסְיִתְהוּ וּתַפְתְּהוּ: **דבר' ל 19** הַעֲדֹתִי בְּכֶם הַיּוֹם אֶת-הַשְּׂמִים וְאֶת-הָאָרֶץ הַחַיִּים וְהַמּוֹת נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַבִּרְכָּה וְהַקְלָלָה וּבְחִרָתָ בְּחַיִּים לְמַעַן תַּחֲיֶה אֶתְּךָ וְזֶרְעֶךָ:

2. כשהיה האדם נקי מחטא, היו לו חירות ויכולת לרצות ולעשות את הטוב ואת הרצוי בעיני אלוהים.^ב אבל חירות ויכולת אלה היו ניתנות לשינוי, ומכאן שהוא היה יכול לאבד אותן.^ג

^ב **קהלת ז 29** לְבַד רָאִה-זֶה מְצֵאתִי אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים אֶת-הָאָדָם יֶשׁוּר וְהִמָּה בְּקִשׁוֹ חֲשִׁבֹנוֹת רַבִּים: **ברא' א 26** וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ וְיִרְדּוּ בִדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל-הָאָרֶץ וּבְכָל-הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׂ עַל-הָאָרֶץ:

^ג **ברא' ב 16-17** וַיִּצַּו יְהוָה אֱלֹהִים עַל-הָאָדָם לֵאמֹר מִכָּל-עֵץ-הַגֶּן אָכַל תֹּאכַל: 17 וּמִעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ כִּי בַיּוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת: **ברא' ג 6** וַתֵּרָא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמֵאכָל וְכִי תֹאמָה-הוּא לְעֵינַיִם וַיִּנְחָמָהּ הָעֵץ לְהַשְׁכִּיל וַתִּקַּח מִפְּרִיו וַתֹּאכַל וַתֵּתֶן גַּם-לְאִשָּׁה עִמָּה וַיֹּאכַל:

3. כשהפך האדם לחוטא, הוא איבד לחלוטין את היכולת לרצות טוב רוחני כלשהו המלווה את הישועה.^ד לכן מתנגד האדם מטבעו ובכל הווייתו לטוב.^ה הוא מת בחטא' ואינו מסוגל, בכוחו, לשנות את טבעו או להכין את עצמו לכך.^ו

¹ **רומ' ה 6** כי המִשִּׁיחַ, בְּעוֹדֵנוּ חַלְשִׁים, מֵת בְּעֵתוֹ בְּעַד הָרָשָׁעִים: **רומ' ח 7** יַעַן מַחְשַׁבַת הַבָּשָׂר שֶׁנֶּאֱתָת אֱלֹהִים הִיא, בְּאִשָּׁר לֹא נִכְפְּפָה לְתוֹרַת הָאֱלֹהִים - וְאִף אֵינָנָה יִכְלֹה: **יוח' טו 5** אֲנֹכִי הוּא הַגֶּפֶן; וְאַתֶּם הַשָּׂרִיגִים. הָעֵמִיד בִּי וְאֵנִי בּוֹ, הוּא יַעֲשֶׂה-פְּרִי לָרֵב, כִּי בִלְעָדִי לֹא תוֹכְלוּן עֲשׂוֹת מֵאוֹמָה:

² **רומ' ג 10, 12** כְּפָתוּב: אֵין צָדִיק, אֵין גַּם-אֶחָד: **12** הַכֹּל סָר יַחְדּוֹ, אֵין בָּם מוֹעִיל, אֵין עֲשֵׂה-טוֹב, אֵין גַּם-אֶחָד:

³ **אפס' ב 1, 5** גַּם-אַתֶּכֶם הַמֵּתִים לָפָנִים בְּפִשְׁעֵיכֶם וְחַטֹּאתֵיכֶם: **5** אַחֲרֵי הָיִיתֶנּוּ מֵתִים בְּפִשְׁעִים, הִחֲיֵנוּ עִם-הַמִּשִּׁיחַ - בְּחֶסֶד נִשְׁעַתֶּם: **קול' ב 13** גַּם-אַתֶּכֶם הַמֵּתִים בְּפִשְׁעִים וּבְעֶרְלַת בְּשָׂרְכֶם, הִחֲיָה אֹתוֹ, בְּסִלַּח לָכֶם אֶת-כָּל-פִּשְׁעֵיכֶם:

⁴ **יוח' ו' 44, 65** לֹא-יֻכַּל אִישׁ לָבוֹא אֵלַי בְּלֹתִי אִם-יִמְשָׁכֵהוּ אָבִי אֲשֶׁר שִׁלְחָנִי, וְאֵנִי אֶקְיָמֵנוּ בְּיוֹם הָאַחֲרוֹן: **65** וַיֹּאמֶר: עַל-כֵּן אֶמְרֹתִי לָכֶם כִּי לֹא-יֻכַּל אִישׁ לָבוֹא אֵלַי בְּלֹתִי אִם-נִתֵּן-לוֹ מֵאֵת אָבִי: **אפס' ב' 2-5** אֲשֶׁר הִתְהַלַּכְתֶּם בָּהֶם לְפִי דוֹר הָעוֹלָם הַזֶּה, כְּרָצוֹן שָׂר מִמְשַׁלַּת הָאָדָם וְהוּא הָרוּחַ הַפָּעֵל כָּעֵת בְּבִנֵי הָמָרִי: **3** וְגַם-אֲנַחְנוּ כָּלֵנוּ בְּתוֹכְכֶם הִלְכֵנוּ לָפָנִים בְּתַאֲוֹת הַבָּשָׂר, לַעֲשׂוֹת חֲפָצֵי בְשָׂרֵנוּ וּמַחְשָׁבוֹתֵינוּ, וְנָהִי אֲדָ-בְּנֵי רָגִז בְּטִבְעֵנוּ כְּשָׂאֵר בְּנֵי אָדָם: **4** אַבְל-הָאֱלֹהִים הַמֶּלֶא וְרַחֲמִים, בָּרַב אֶהְבֵּתוֹ אֲשֶׁר אֶהֱבֵה אֹתָנוּ: **5** אַחֲרֵי הָיִיתֶנּוּ מֵתִים בְּפִשְׁעִים, הִחֲיֵנוּ עִם-הַמִּשִּׁיחַ - בְּחֶסֶד נִשְׁעַתֶּם: **קור' א ב 14** הֵן הָאָדָם הַנִּפְשִׁי אֵינָנו מְקַבֵּל אֶת-דְּבָרֵי רוּחַ אֱלֹהִים, כִּי-הֵמָּה סִכְלוֹת לוֹ; וְלֹא יֻכַּל לְהַבִּינָם, בְּאִשָּׁר הֵמָּה נְדוּנִים בְּדֶרֶךְ הָרוּחַ: **טיט' ג 3-5** כִּי גַם-אֲנַחְנוּ הָיִינוּ מִלִּפְנֵים חֲסָרִי דַעַת וְסוֹבְרִים וְתוֹעִים וְעֹבְדִים לְתַאֲוֹת וּלְתַשׁוּקוֹת שָׁנוֹת וּמִתְהַלְכִּים בְּרָשָׁעָה וְקִנְיָה וּשְׁנוּאִים וְשִׁנְאִים אִישׁ אֶת-אֶחָיו: **4** אֲמַנָם כְּאֲשֶׁר נִגְלָה נָעַם אֱלֹהִים מוֹשִׁיעֵנוּ וְרַחֲמָנוּתוֹ אֶל-הָאָדָם: **5** אִזּוֹ לֹא בְּגִלָּל מַעֲשֵׂי הַצְּדָקָה אֲשֶׁר עָשִׂינוּ הוֹשִׁיעַ אֹתָנוּ, כִּי אִם-מִתּוֹךְ חֲסָדוֹ, עַל-יְדֵי טְבִילַת הַתּוֹלְדָה הַשְּׂנִיָּה וְחֲדוּשׁ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ:

4. כאשר משנה אלוהים את טבעו של חוטא ומעניק לו מעמד של חסד, הוא משחרר אותו משעבוד טבעו לחטא,¹ ובחסדו בלבד מעניק לו יכולת לרצות ולעשות טוב רוחני באופן חופשי.² עם זאת, משום הטבע החוטא שעדיין נותר באדם, הוא אינו שואף בכל לבו לטוב בלבד, אלא גם לרע.³

^ח **קול' א 13** אֲשֶׁר הוּא חֲלָצְנוּ מִמַּמְשָׁלַת הַחֲשָׁד וְהַעֲבִירָנוּ לְמַלְכוּת בְּנוֹ אֶהוֹבוּ: **יוח' ח 34** וַיַּעַן אֹתָם יֵשׁוּעַ: אֲמָן, אֲמָן אֲנִי אֹמֵר לָכֶם, כָּל-עֲשֵׂה חֲטָא, עָבַד הַחֲטָא הוּא:

^ט **פיל' ב 13** כִּי הָאֱלֹהִים הוּא הַפְּעֵל בְּכֶם גַּם-לַחֲפֹץ גַּם-לַפְעֵל כְּפִי רְצוֹנוֹ: **רומ' ו 18, 22** וְאַחֲרֵי אֲשֶׁר שִׁחָרְרְתֶם מִיַּד הַחֲטָא, הַשְׁתַּעֲבַדְתֶּם לַצִּדְקָה: **22** אָכֵן עַתָּה, בְּהִיּוֹתְכֶם מְשֻׁחָרְרִים מִיַּד הַחֲטָא וּמְשַׁעֲבָדִים לְאֱלֹהִים, יֵשׁ לָכֶם פְּרִיכָם לְקַדְשָׁה, וְאַחֲרִיתוֹ חַיֵּי עוֹלָם:

גלט' ה 17 כִּי הַבָּשָׂר מִתְאַוָּה הֶפְדָּ: מִן-הַרוּחַ וְהַרוּחַ הֶפְדָּ: מִן-הַבָּשָׂר; וּשְׁנֵיהֶם מִתְקוֹמְמִים זֶה לָזֶה, עַד-שֶׁלֹּא תוּכְלוּ לַעֲשׂוֹת אֵת אֲשֶׁר תַּחֲפֹצוּ: **רומ' ז 15, 18-19, 21, 23** כִּי-אֲשֶׁר אֲנִי פֹעֵל לֹא טוֹב בְּעֵינַי, כִּי אֵינְנִי עֹשֶׂה אֵת אֲשֶׁר-אֲנִי רֹצֶה בּוֹ, כִּי אִם-אֲשֶׁר שָׁנְאֵתִי אוֹתוֹ אֲנִי עֹשֶׂה: **18** כִּי יִדְעֵתִי כִּי-בִי, בְּבָשָׂרִי, לֹא שׁוֹכֵן טוֹב. הֵן הָרָצוֹן יֵשׁ עִמָּדִי, אָבָל עֲשׂוֹת הַטוֹב אֵינְנִי מוֹצֵא: **19** כִּי אֵינְנִי עֹשֶׂה הַטוֹב אֲשֶׁר-אֲנִי רֹצֶה בּוֹ, כִּי אִם-הִרַע אֲשֶׁר אֵינְנִי רֹצֶה בּוֹ, אוֹתוֹ אֲנִי עֹשֶׂה: **21** וַיִּכְּן, מִצָּא-אֲנִי בִי זֶה הַחֹק: בְּרָצוֹתִי לַעֲשׂוֹת הַטוֹב, וְדִבְקִי הָרַע: **23** אֵד רָאָה-אֲנִי בְּאַבְרִי חֹק אַחֵר, הִלַּחֵם לְחֹק-שְׁכָלִי וַיּוֹלִיכֵנִי שָׁבִי לְתוֹרַת הַחֲטָא אֲשֶׁר בְּאַבְרִי:

5. רק כשיפואר האדם,^{טו} תינתן לרצונו נטייה חופשית, שלמה ובלתי הפיכה לטוב בלבד.

^{טו} **אפס' ד 13** עַד כִּי-נִגְיַע כְּלָנוּ לְאַחֲדוֹת הָאֱמוּנָה וְדַעַת בֶּן-הָאֱלֹהִים, כְּאִישׁ אֶחָד שְׁלָם, לְשַׁעוֹר קוֹמַת מְלוֹא הַמְּשִׁיחַ: **עבר' יב 23** וְאֶל-עַצְרַת רַבְבוֹת הַמַּלְאָכִים וְעַדַת הַבְּכוֹרִים הַכְּתוּבִים בְּשָׁמַיִם וְאֶל-אֱלֹהִים שֹׁפֵט הַכָּל וְאֶל-רוּחוֹת הַצַּדִּיקִים הַנְּשָׁלָמִים: **יוח"א ג 2** אֶהוֹבִי, עַתָּה בָּנִים לְאֱלֹהִים אֲנַחְנוּ, וְעוֹד לֹא נִגְלָה מֵה-נִהְיָה. אֵד יִדְעֵנִי כִּי בְהַגְלוֹתוֹ נִדְמָה-לוֹ, כִּי נִרְאָהוּ בְּאֲשֶׁר הוּא: **יהו' 24** וְלֹאֲשֶׁר יָכוֹל לְשַׁמְרָכֶם בְּבָלִי מְכָשׁוֹל וּלְהַעֲמִיד אֶתְכֶם בְּשִׁשּׁוֹן תְּמִימִים לִפְנֵי כְבוֹדוֹ:

פרק י

קריאה אפקטיבית

1. טוב בעיני אלוהים לקרוא את כל אלו שייעד מראש לחיים, ואותם בלבד, בזמנו המיועד והרצוי, בקריאה אפקטיבית.^א הוא עושה זאת באמצעות דברו ורוחו.^ב בני האדם נקראים ממצב של חטא ומוות, שהוא מצבם הטבעי, לחסד ולישועה על-ידי ישוע המשיח.^ג הוא מאיר באופן רוחני את הבנתם ובאופן המביא לישועתם, כדי שיבינו את דברי אלוהים.^ד הוא מסיר את לב האבן שלהם ונותן להם לב בשר, מחדש את רצונם, ובכוחו הכל-יכול מניע אותם בהכרח אל הטוב.^ה בכך הוא מושך אותם אל ישוע המשיח באופן המבטיח שאכן יבואו.^ו את כל זאת הוא עושה באופן כזה שהם באים מרצון ובלא כפייה, כיוון שבחסדו גרם להם לרצות זאת.^ז

^א **רומ' ח 30** וְאֵת אֲשֶׁר-יַעֲדָם מִקִּדְם, אַתֶּם גַּם-קִרְאָה. וְאֵת-אֲשֶׁר קִרְאָם, אַתֶּם גַּם-הַצְדִּיק. וְאֵת אֲשֶׁר הַצְדִּיקָם, אַתֶּם גַּם פָּאָר: **רומ' יא 7** וְעַתָּה, מִה-הוּא? אֵת אֲשֶׁר-בִּקֵּשׁ יִשְׁרָאֵל לֹא הִשִּׁיג, אֶךְ הַנִּבְחָרִים הֵם הַשִּׁיגוּ; וְהַנּוֹתָרִים הִקְשָׁה לָבָבָם: **אפס' א 10-11** עַל-דִּבְרֵי הַנְּהִיגָתוֹ בְּמִלֵּאת הַעֲתִים, לְקַבֵּץ אֶת-הַכָּל תַּחַת הַמְּשִׁיחַ, הֵן מִה-שֶׁבַשְׁמִים הֵן מִה-שֶׁבַעָרָץ: **11** אֲשֶׁר-גַּם לְקַחְנוּ בּוֹ נִחְלָתָנוּ, אֲנִיחָנוּ הַמֵּיַעֲדִים לָהּ מֵאֵז בְּמַחְשַׁבַת פֶּעַל הַכָּל כְּעֶצֶת חֶפְצוֹ:

^ב **תסל"ב ב 13-14** אֲבָל אֲנִיחָנוּ חַיִּים לְהוֹדוֹת לְאֱלֹהִים בְּכָל-עַתָּה בְּעִבְרִיָּה, אַחִי חַיִּיבִי הָאָדוֹן, אֲשֶׁר הָאֱלֹהִים בָּחַר בָּכֶם מֵרֵאשִׁית לִישׁוּעָה בְּקִדּוֹשׁ הָרוּחַ וּבְאַמּוּנַת הָאֱמֶת: **14** לְזֵאת קִרְאָה אֶתְכֶם בְּבִשּׁוּרָתָנוּ, לְנַחֵלַת כְּבוֹד אֲדֹנָנוּ יֵשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ: **קור"ב ג 3, 6** כִּי בְּיָדוֹעַ שְׂאֵתָם אֲגִיר הַמְּשִׁיחַ עֲרוּכָה עַל-יָדֵי שְׂרוּתָנוּ, כְּתוּבָה לֹא בְּדִי, כִּי אִם-בְּרוּחַ אֱלֹהִים חַיִּים; וְלֹא עַל-לִוְחוֹת אֲבָן, כִּי אִם-עַל-לִוְחוֹת בָּשָׂר הֵלֵב: **6** אֲשֶׁר הִקְשִׁיר אֶתָּנוּ לַמְּשִׁיחַ בְּרִית חֲדָשָׁה, לֹא שָׁל-הָאוֹתִיּוֹת, אֲלָא שָׁל-הָרוּחַ; כִּי-הָאוֹת וְיָמִית, וְהָרוּחַ יְחִיָּה:

רומ' ח 2 כי תורת רוח החיים במְּשִׁיחַ יְשׁוּעַ שְׁחָרְרָה אֶתִי מִתּוֹרַת הַחַטָּא וְהַמּוֹת: **אפס' ב 1-5** גם-אַתְּכֶם הַמֵּתִים לָפְנִים בַּפְּשָׁעֵיכֶם וְחַטֹּאתֵיכֶם: **2** אֲשֶׁר הִתְהַלַּכְתֶּם בָּהֶם לְפִי דוֹר הָעוֹלָם הַזֶּה, כְּרָצוֹן שָׂר מִמְּשַׁלֵּת הָאֱוִיר וְהוּא הָרוּחַ הַפֹּעֵל כָּעַת בְּבִנִי הַמָּרִי: **3** וְגַם-אֲנַחְנוּ כָּלְנוּ בְּתוֹכְכֶם הַלְכְּנוּ לָפְנִים בְּתַאוֹת הַבָּשָׂר, לַעֲשׂוֹת חֲפָצֵי בָשָׂרנוּ וּמַחְשָׁבוֹתֵינוּ, וְנָהִי אִךְ-בְּנֵי רָגִז בְּטִבְעֵנוּ כְּשֶׁאֵר בְּנֵי אָדָם: **4** אֲבָל-הָאֱלֹהִים הַמָּלֵא רַחֲמִים, בְּרַב אֲהַבְתּוּ אֲשֶׁר אָהַב אֶתְנוּ: **5** אַחֲרֵי הָיִיתֵנוּ מֵתִים בַּפְּשָׁעִים, הִחְיֵנוּ עִם-הַמְּשִׁיחַ - בַּחֲסֵד נִשְׁעָתָם: **טִימ'ב א 9-10** אֲשֶׁר-הוּא הוֹשִׁיעֵנוּ וּקְרָאֵנוּ בְּקִרְיָאָה קְדוֹשָׁה, לֹא לְפִי מַעֲשֵׂינוּ, כִּי אִם-לְפִי עֲצָתוֹ וְחֲסִדּוֹ הִנָּתַן לָנוּ בַּמְּשִׁיחַ יְשׁוּעַ לָפְנֵי יָמוֹת עוֹלָם: **10** וְעַתָּה נִגְלָה בְּהַרְאוֹת מוֹשִׁיעֵנוּ יְשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ, אֲשֶׁר בָּטַל אֶת-הַמּוֹת וַיּוֹצֵא לָאוֹר עַל-יָדֵי הַבְּשׂוּרָה אֶת-הַחַיִּים וְאֶת אֲשֶׁר-אֵינָנו עוֹבְרִי:

מ'ש כו 18 לָפָקָה אֶת-עֵינֵיהֶם, לְמַעַן יָשׁוּבוּ מִחֲשָׁד לָאוֹר וּמִיַּד הַשָּׁטָן אֶל-הָאֱלֹהִים וְיִמָּצְאוּ בְּאֵמוּנָתָם בִּי אֶת-סְלִיחַת הַחַטָּאִים וְאֶת-הַנִּחְלָה בְּתוֹךְ הַמְּקֻדָּשִׁים: **קור'א ב 10, 12** וְלָנוּ גַלְיָה הָאֱלֹהִים בְּרוּחוֹ, כִּי הָרוּחַ חוֹקֵר אֶת-הַכֹּל, גַּם אֶת-מַעֲמָקֵי הָאֱלֹהִים: **12** וְאֲנַחְנוּ לֹא קִבַּלְנוּ אֶת-רוּחַ הָעוֹלָם, כִּי אִם-הָרוּחַ מֵאֵת הָאֱלֹהִים, לְמַעַן נִדַּע אֶת-אֲשֶׁר נָתַן לָנוּ מֵאֵת הָאֱלֹהִים בַּחֲסִדּוֹ: **אפס' א 17-18** כִּי-יָתַן לָכֶם אֱלֹהֵי אֲדִינֵנוּ יְשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ, אָבִי הַכְּבוֹד, אֶת-רוּחַ הַחֻקָּה וְהַחַיּוֹן לְדַעַת אֹתוֹ: **18** וַיָּאֵר עֵינֵי לְבַבְכֶּם, לְמַעַן תִּדְעוּ אִי-זוֹ הִיא תוֹחַלֶּת קְרִיאתוֹ וְאִי-זֶה הוּא עֹשֶׂר כְּבוֹד נִחְלָתוֹ בְּקֻדְשִׁים:

יחז' לו 26 וְנִתְּתִי לָכֶם לֵב חָדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה אֲתָן בְּקִרְבְּכֶם וְהִסְרֹתִי אֶת-לֵב הָאֲבֹן מִבְּשָׂרְכֶם וְנִתְּתִי לָכֶם לֵב בָּשָׂר:

יחז' יא 19 וְנִתְּתִי לָהֶם לֵב אֶחָד וְרוּחַ חֲדָשָׁה אֲתָן בְּקִרְבְּכֶם וְהִסְרֹתִי לֵב הָאֲבֹן מִבְּשָׂרְכֶם וְנִתְּתִי לָהֶם לֵב בָּשָׂר: **פִּיל' ב 13** כִּי הָאֱלֹהִים הוּא הַפֹּעֵל בְּכֶם גַּם-לַחֲפֹץ גַּם-לַפֹּעֵל כְּפִי רְצוֹנוֹ: **דבר' ל 6** וּמִל יִהְיֶה אֱלֹהֶיךָ אֶת-לִבְבְּךָ וְאֶת-לִבְבִּי וְרָעָה לְאֲהָבָה אֶת-יִהְיֶה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל-לִבְבְּךָ וּבְכָל-נַפְשְׁךָ לְמַעַן חַיִּיךָ: **יחז' לו 27** וְאֶת-רוּחִי אֲתָן בְּקִרְבְּכֶם וְעֲשִׂיתִי אֶת אֲשֶׁר-בְּחָסִי תִלְכוּ וּמִשְׁפָּטִי תִשְׁמְרוּ וְעֲשִׂיתֶם:

^י **אפס א 19** ואי-זה הוא יתרון גדלת גבורתו בנו המאמינים כפי פִּעֻלַּת עצם כחו: **יוח' ו 44-45** לא-יוכל איש לבוא אלי בלתי אם-ימשכהו אבי אשר שלחני, ואני אקיימו ביום האחרון: 45 הלא כתוב בנביאים: וכל-בניך למודי יהוה; לכן כל אשר שמע מן-האב ולמד יבא אלי:

^ח **שה"ש א 4** משכני אחריו נרוצה: **תהל' קי 3** עמד נדבת ביום חילך בהדרי-קדש מרחם משחר לך טל ילדתיו: **יוח' ו 37** כל אשר יתנונו-לי אבי יבוא אלי, והבא אלי לא אהדפנו החוצה: **רומ' ו' 16-18** הלא ידעתם, כי לאשר תתנו את-נפשכם להיות עבדיו לסור למשמעתו, הן עבדים אתם לאשר תשמעו-לו, אם-לחטא אלי-מות, אם-למשמעת אלי-צדקה? 17 אבל תודות לאלהים, כי-הייתם עבדי החטא, אז שמעתם בכל-לבבכם אל-מהות ההוראה אשר נמסרתם לה: 18 ואחרי אשר שחררתם מידי החטא, השתעבדתם לצדקה:

2. קריאה אפקטיבית זו, נובעת אך ורק מחסדו החופשי והמיוחד של אלוהים, לא ממה שהוא צפה מראש באדם,^ו כי האדם סביל לחלוטין עד שהוא מתעורר ומתחדש ברוח הקודש.^ז בדרך זו ניתנת לו היכולת להיענות לקריאה זו ולאמץ לליבו את החסד שהיא מציעה ומעניקה.^א

^ט **טימ"ב א 9** אשר-הוא הושיענו וקראנו בקריאה קדושה, לא לפי מעשינו, כי אם-לפי עצתו וחסדו הנתן לנו במשיח ישוע לפי ימות עולם: **טיט' ג 4-5** אָמֵנָם כָּאֲשֶׁר נִגְלָה נָעַם אֱלֹהִים מוֹשִׁיעֵנו וְרוֹחֲמֹנוּ אֵל-הָאָדָם: 5 אז לא בגלל מעשי הצדקה אשר עשינו הושיע אותנו, כי אם-מתוך חסדו, על-ידי טבילת התולדה השנייה וחדוש רוח הקדש: **אפס' ב 4-5, 8-9** אבל-האלהים המלא רחמים, ברב אהבתו אשר אהב אותנו: 5 אחרי היותנו מתים בפשעים, החנינו עם-המשחים - בחסד נושעתם: 8 כי-בחסד נושעתם על-ידי האמונה; ולא מידכם היתה זאת, כי-מתת אלהים היא: 9 לא מתוך המעשים, שלא יתהלל איש: **רומ' ט 11** כי בטרם ילדו בקיה ועוד לא-עשו טוב או-רע, למען תקום עצת האלהים כפי בחירתו, לא מתוך מעשים, כי אם-כרצון הקרא:

^ז **קור"א ב 14** אך האדם הנפשי אינו מקבל את דברי רוח אלהים, שכן סכלות הם בעיניו; גם אין הוא יכול לדעת אותם, משום שהם נבחנו באפן רוחני: **רומ' ח 7** שהרי מחשבות הברש עוונות את אלהים מפני

שְׁאִינָּו נִכְנָעוֹת לְתוֹרַת אֱלֹהִים, אֶף אֵינָּו יְכוּלוֹת לְהִכָּנַע: **אפס' ב 5** אֶף כִּי מֵתִים הָיִינוּ בְּפִשְׁעֵינוּ, הִחֲיֵנוּ עִם הַמָּשִׁיחַ - הוּא בְּחֶסֶד נוֹשְׁעֵתָם!

יוח ו 37 כָּל אֲשֶׁר יִתְּנֵנוּ-לִי אָבִי יָבוֹא אֵלַי, וְהָבֵא אֵלַי לֹא אֶהְדָּפְנוּ הַחוּצָה: **יחז' לו 27** וְאֶת-רוּחִי אֶתֶן בְּקִרְבְּכֶם וְעָשִׂיתִי אֵת אֲשֶׁר-בְּחָקִי תֵּלַכְוּ וּמִשְׁפָּטִי תִשְׁמְרוּ וְעָשִׂיתֶם: **יוח' ה 25** אָמֵן, אָמֵן אֲנִי אֹמֵר לָכֶם, כִּי-תָבוֹא שָׁעָה, וְעָתָה הִיא, אֲשֶׁר יִשְׁמְעוּ הַמֵּתִים אֶת-קוֹל בֶּן-הָאֱלֹהִים וְהַשְׁמָעִים חַיָּה יְחִיו:

3. תִּינוּקוֹת שֶׁנִּבְחָרוּ וּשְׁמֵתִים בִּינְקוֹתֶם מֵחוּדָשִׁים וְנוֹשְׁעִים עַל יְדֵי הַמָּשִׁיחַ וּבִרְחוּ, **2** הַפּוֹעֵל בְּכָל מָקוֹם, זָמַן וְדֶרֶךְ שֶׁהוּא חָפֵץ. **2** כֵּךְ גַּם לִבִּי כָל הַנִּבְחָרִים שְׁאִינָּם מִסּוּגָלִים לְהִיקְרָא עַל יְדֵי הוֹרָאֵת דְּבַר אֱלֹהִים. **7**

לוקס יח 15-16 וַיָּבִיאוּ אֵלָיו גַּם אֶת-הַיְלָדִים לְמַעַן יַגַּע בָּהֶם. וַיֵּרָאוּ הַתַּלְמִידִים וַיִּגְעֲרוּ בָּם: **16** וַיִּקְרָא אֹתָם יֵשׁוּעַ אֵלָיו וַיֹּאמֶר: הֵנִיחוּ לַיְלָדִים לָבוֹא אֵלַי וְאַל-תִּמְנְעוּם, כִּי לְאֵלֶּה מַלְכוּת הָאֱלֹהִים: **מה"ש ב 38-39** וַיֹּאמֶר פְּטְרוֹס אֵלֵיהֶם: שׁוּבוּ מִדְּרָכֵיכֶם וְהִטְבְּלוּ כָּל-אִישׁ מִמֶּם עַל-יָשָׁם יֵשׁוּעַ הַמָּשִׁיחַ לְסִלִּיחַת חַטָּאֵיכֶם, וְקַבְּלֶתֶם אֶת-מִתְּנַת רֹחַ הַקֹּדֶשׁ: **39** כִּי לָכֶם הַהִבְטָחָה וּלְבָנֵיכֶם וּלְכָל הָרְחוּקִים, לְכָל-אֲשֶׁר קָרָא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ: **יוח' ג 3, 5** וַיַּעַן יֵשׁוּעַ וַיֹּאמֶר אֵלָיו: אָמֵן, אָמֵן אֲנִי אֹמֵר לָךְ, אִם-לֹא יוֹלֵד אִישׁ מִלְּמַעְלָה, לֹא-יּוּכַל לָרְאוֹת מַלְכוּת הָאֱלֹהִים: **5** וַיַּעַן יֵשׁוּעַ: אָמֵן, אָמֵן אֲנִי אֹמֵר לָךְ, אִם-לֹא יוֹלֵד אִישׁ מִן-הַמַּיִם וְהָרוּחַ, לֹא-יּוּכַל לָבוֹא אֶל-מַלְכוּת הָאֱלֹהִים: **יוח"א ה 12** אֲשֶׁר יֵשׁ-לוֹ הַבֶּן יֵשׁ-לוֹ חַיִּים; וְאֲשֶׁר אֵין-לוֹ בֶּן-הָאֱלֹהִים אֵין לוֹ חַיִּים: **רומ' ח 9** וְאַתֶּם אֵינְכֶם בְּבֶשֶׁר, כִּי אִם-בְּרוּחַ, אִם-אֲמָנָם רֹחַ הָאֱלֹהִים שֶׁכֵּן בְּקִרְבְּכֶם. כִּי מִי שְׁאִין-בּוֹ רֹחַ הַמָּשִׁיחַ אֵינָּנוּ שָׁלוֹ:

יוח' ג 8 הָרוּחַ בְּאֲשֶׁר יַחְפֹּץ שֵׁם הוּא נֹשֵׁב וְאַתָּה תִּשְׁמָע אֶת-קוֹלוֹ, אֲךָ לֹא תִדַּע מֵאֵינָּו בָּא וְאֵנָּה הוּא הוֹלֵךְ; כֵּן כָּל-הַנוֹלֵד מִן-הָרוּחַ:

יוח"א ה 12 אֲשֶׁר יֵשׁ-לוֹ הַבֶּן יֵשׁ-לוֹ חַיִּים; וְאֲשֶׁר אֵין-לוֹ בֶּן-הָאֱלֹהִים אֵין לוֹ חַיִּים: **מה"ש ז 12** וְאֵין הַיְשׁוּעָה בְּאַחֵר וְאֵין תַּחַת הַשָּׁמַיִם שֵׁם אַחֵר, הַנֶּתֶן לְבְנֵי אָדָם, אֲשֶׁר-בּוֹ נִשְׁע:

4. אחרים שלא נבחרו, על אף שהם נקראים באמצעות עדות דבר האלוהים,¹⁰ ועל אף שרוח הקודש עשוי לפעול בהם אך לא לישועתם,¹¹ לעולם אינם באים באמת למשיח, ועל כן אינם יכולים להיושע.¹² על אחת כמה וכמה בני אדם שאינם אווזים באמונה המשיחית אינם יכולים להיושע בכל דרך אחרת, גם אם יקפידו לעצב את חייהם על-פי הגיונם, על-פי מצפונם ועל-פי חוקי הדת שהם אווזים בה.¹³ כל ניסיון לטעון ולעמוד על כך שהם יוכלו להיושע בדרך זו הוא מעשה מרושע ביותר וראוי לגנאי.¹⁴

¹⁰ **מתי כב 14** כי רבים הם הקוראים ומעטים הנבחרים:

¹¹ **מתי ז 22** והיה ביום ההוא יאמרו רבים אלי: אֲדֹנָי, אֲדֹנָי, הֲלֹא בִשְׁמֶךָ נִבְּאֵנוּ וּבִשְׁמֶךָ גִּרְשָׁנוּ יְשׁוּעָה עָשִׂינוּ גְבוּרוֹת רַבּוֹת? **מתי יג 20-21** וְהַנֶּזְרַע עַל-הַסֵּלַע, הוּא הַשְׂמִיעַ אֶת-הַדְּבָר וַיִּמְהַר וַיִּקְחֵנוּ בִשְׂמֹחָה: **21** אֵךְ אֵין-לוֹ שָׂרֵשׁ תַּחְתּוֹ וְרֹק לְשַׁעַה יֵצֵא, וַיִּבְהִיּוּת צָרָה וַיְדִיכָה עַל-אֲדוֹת הַדְּבָר מִיַּד נִכְשָׁל: **עבר' ו 4-5** כִּי אֵלֶּה אֲשֶׁר-נִגְהַ עֲלֵיהֶם הָאוֹר וְטָעְמוֹ מִמִּתְּנַת הַשָּׁמַיִם וְנִתֵּן לָהֶם חֶלֶק בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ: **5** וְטָעְמוֹ אֶת-דְּבַר-אֱלֹהִים הַטּוֹב וְכַחוֹת הָעוֹלָם הַבָּא, וַיִּמְעְלוּ מַעַל:

¹² **יוח' ו 64-66** אֵךְ-יֵשׁ מִכֶּם אֲשֶׁר לֹא יֵאֱמִינוּ. כִּי יִשׁוּעַ יָדַע מֵרֵאשׁ מִי הֵם אֲשֶׁר אֵינֶם מֵאֱמָנִים וּמִי הַמוֹסֵר אוֹתוֹ: **65** וַיֹּאמֶר: עַל-כֵּן אֶמְרֹתִי לָכֶם כִּי לֹא-יִוָּכַל אִישׁ לָבוֹא אֵלַי בְּלֹתִי אִם-נִתֵּן-לוֹ מֵאֵת אָבִי: **66** מִן-הַעַת הָיְתָה רַבִּים מִתְלַמְּדָיו נֹסְגִי אַחֲרָי וְלֹא יִסְפּוּ לְהִתְהַלֵּךְ אוֹתוֹ: **יוח' ח 24** לָכֵן אֶמְרֹתִי אֵלֵיכֶם, כִּי תָמוּתוּ בַּחֲטָאֵיכֶם; כִּי אִם-לֹא תֵאֱמִינוּ כִּי-אֲנִי הוּא, בַּחֲטָאֵיכֶם תָּמוּתוּ:

¹³ **מה"ש ז 12** וְאֵין הַיְשׁוּעָה בְּאַחַר וְאֵין תַּחַת הַשָּׁמַיִם שֵׁם אַחֵר, הַנִּתֵּן לְבְנֵי אָדָם, אֲשֶׁר-בּוֹ נִשְׁע: **יוח' יז 6** וַיֹּאמֶר אֵלָיו יִשׁוּעַ: אֲנֹכִי הֲנִי הַדֶּרֶךְ וְהָאֵמֶת וְהַחַיִּים; לֹא-יָבֹא אִישׁ אֶל-הָאָב כִּי-אִם-עַל-יָדִי: **אפס' ב 12** כִּי-אַתֶּם בָּעַת הַהִיא הֵייתֶם בְּלִי מְשִׁיחַ, מוֹזְרִים לַעֲדַת יִשְׂרָאֵל וְנִכְרִים לְבְרִיתוֹת הַהִבְטָחָה, בָּאֵין תִּקְוָה וּבָאֵין לָכֶם אֱלֹהִים בְּעוֹלָם: **יוח' ז 22** אַתֶּם מְשִׁתְּחוּיִם אֶל-אֲשֶׁר לֹא יִדְעֶתֶם, וְאֲנִי מְשִׁתְּחוּיִם אֶל-אֲשֶׁר יָדַעְנוּ, כִּי הַיְשׁוּעָה מִן-הַיְהוּדִים הִיא: **יוח' יז 3** וְאֵלֶּה הֵם חַיֵּי הָעוֹלָמִים, לַדַּעַת אוֹתָךְ אֲשֶׁר אַתָּה לְבַדָּךְ אֵל אֱמֶת וְאֵת-יִשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ אֲשֶׁר שְׁלַחְתָּ:

^ט **יוח"ב 9-11** כל-העֵבֶר על-תּוֹרַת הַמְּשִׁיחַ וְאַיִנָּנוּ עֹמֵד בָּהּ, אֵין לוֹ אֱלֹהִים; וְהַעֲמִיד בְּתוֹרַת הַמְּשִׁיחַ יֵשׁ-לוֹ גַם-הָאֵב גַם-הַבֵּן: 10 כָּל-הַבָּא אֲלֵיכֶם וְלֹא יָבִיא אֶת-הַתּוֹרָה הַזֹּאת, לֹא-תֹאסְפוּ אוֹתוֹ הַבִּיטָה וְלֹא תִשְׁאַלוּ-לוֹ לְשָׁלוֹם: 11 כִּי הַשֹּׁאֵל בְּשִׁלּוֹמוֹ הוּא מִשְׁתַּתֵּף בְּמַעֲשָׂיו הָרָעִים: **קור"א טז 22** מִי שֶׁלֹא יֵאָהֵב אֶת-הָאָדוֹן יִשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ, יִחָרֵם! מָרֹן אֶתָּא: **גלט' א 6-8** תָּמָּה אֲנִי כִי-סִרְתֶּם מִהֵר מֵאַחֲרֵי הַקּוֹרָא אֶתְכֶם בְּחֹסֶד הַמְּשִׁיחַ אֶל-בְּשׁוֹרָה זָרָה: 7 וְהִיא אֵינָנָה אַחֲרֵת; רַק שְׂנִישׁ אֲנָשִׁים הַעֲבָרִים אֶתְכֶם וַחֲפָצִים לַהֲפֹךְ אֶת-בְּשׁוֹרַת הַמְּשִׁיחַ: 8 אָבֵל גַּם-אֲנַחְנוּ אוֹ-מִלְאָךְ מִן-הַשָּׂמַיִם אִם-יָבוֹא לְבִשֹׁר אֶתְכֶם בְּשׁוֹרָה מִבִּלְעָדִי זֹאת אֲשֶׁר בְּשִׁרְנוּ אֶתְכֶם, חָרִם יִהְיֶה:

פרק יא

הצדקה

1. את אלו שקרא אלוהים בקריאה אפקטיבית הוא גם מצדיק חינוס,^א לא על ידי כך שהוא מחדיר בהם צדקה אלא בכך שהוא מוחל להם על חטאיהם, ובכך שהוא מתייחס אליהם כצדיקים ומקבל אותם ככאלו. הוא אינו מתייחס אליהם בדרך זאת מכוח מעשה הנעשה בהם או מעשה שהם עושים, אלא בזכות המשיח בלבד. הוא גם אינו מצדיק אותם בכך שהוא מייחס להם אמונה, או שהם מאמינים למעשה, או לכל ציות אחר הנובע מהבשורה כאילו בכך ייצדקו, אלא בכך שהוא מייחס להם את הציות (לתורה) של המשיח ואת סיפוקו (כפרה על חטא כפי שדורש הצדק של אלוהים).^ב הם מקבלים את המשיח ואת צדקתו ומסתמכים עליהם באמונה, שהיא עצמה איננה נובעת מהם אלא מתנת אלוהים.^ג

^א **רומ' ח 30** וְאֵת אֲשֶׁר-יַעֲדֶם מִקֶּדֶם, אֹתָם גַּם-קָרָא. וְאֵת-אֲשֶׁר קָרָא, אֹתָם גַּם-הִצְדִּיק. וְאֵת אֲשֶׁר הִצְדִּיקָם, אֹתָם גַּם פָּאַר: **רומ' ג 24** וְנִצְדָּקִים חֲנֹם בְּחִסְדּוֹ עַל-יְדֵי הַפְּדוּת אֲשֶׁר בְּמִשְׁיחַ יֵשׁוּעַ:

^ב **רומ' ד 5-8** אָבֵל לְאֲשֶׁר אֵינָנו פֹּעֵל, כִּי אִם-מֵאֱמִין בְּמִצְדִּיק אֶת-הַרְשָׁע, אֱמוּנָתוֹ תִּחְשָׁב לוֹ לְצִדְקָה: **6** כֹּאֲשֶׁר גַּם-דָּוִד מִתְאַר אֶת-אוֹשֶׁר הָאָדָם, אֲשֶׁר הָאֱלֹהִים יַחְשָׁב-לוֹ צִדְקָה בְּלֹא מַעֲשִׂים, בְּאֶמְרוֹ: **7** אֲשֶׁרִי נְשׁוּי-פֶשַׁע כְּסוּי חֲטָאָה: **8** אֲשֶׁרִי אָדָם לֹא-יַחְשָׁב יִהְיֶה לוֹ עוֹן: **קור' ב ה 21,19** יַעַן אֲשֶׁר אֱלֹהִים הָיָה בְּמִשְׁיחַ מְרַצָּה אֶת-הָעוֹלָם לְעֲצֻמוֹ, וְלֹא-חֲשָׁב לָהֶם אֶת-פִּשְׁעֵיהֶם, וְיִשָּׁם בָּנוּ אֶת-דְּבַר הַרְצוּי: **21** כִּי אֶת-אֲשֶׁר לֹא-יָדַע חֲטָאתָ, אֹתוֹ עָשָׂה לְחֲטָאתָ בְּעֲדָנוּ, לְמַעַן נִהְיֶה-בּוֹ אֲנַחְנוּ לְצִדְקַת אֱלֹהִים: **רומ' ג 22, 24-25, 27-28** וְהִיא צִדְקַת אֱלֹהִים בְּאֱמוּנָתָ יֵשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ, אֶל-כָּל וְעַל-כָּל הַמֵּאֱמִינִים בּוֹ, כִּי אֵין הַבְּדִיל: **24** וְנִצְדָּקִים חֲנֹם בְּחִסְדּוֹ עַל-יְדֵי הַפְּדוּת אֲשֶׁר בְּמִשְׁיחַ יֵשׁוּעַ: **25** אֲשֶׁר שָׁמוּ הָאֱלֹהִים לְפָנֵינוּ לְכַפֵּרָה עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה בְּדָמוֹ, לְהַרְאוֹת אֶת-צִדְקָתוֹ, כִּי פָסַח בְּחַמְלָתוֹ עַל-הַחֲטָאִים שֶׁנַּעֲשׂוּ לְפָנָיו: **27** וְעַתָּה, אֵיךְ הֵתֵתְהָלָלוֹת! הֲלֹא הִשְׁבַּתָּה. וְעַל-יְדֵי תוֹרַת-מֹה? הֲעַל-יְדֵי-

תורת המעשים? לא, כי על-ידי תורת האמונה: 28 לכן מצאנו כי באמונה יצדק האדם בבלי מעשי תורה: **טיט' ג 5, 7** אז לא בגלל מעשי הצדקה אשר עשינו הושיע אותנו, כי אם-מתוך חסדו, על-ידי טבילת התולדה השנייה וחדוש רוח הקדוש: 7 למען נצדק בחסדו ונירש לפי התקנה את-חיי העולמים: **אפס' א 7** אשר-בו לנו הפדיוס בדמו וסליחת הפשעים כרב חסדו: **ירמ' כג 6** בָּיָמָיו תִּנְשָׁע יְהוּדָה ויִשְׂרָאֵל יִשְׁכֹּן לְבָטָח וְזֶה-שְׁמוֹ אֲשֶׁר-יִקְרָאוּ יְהוָה צִדְקוֹ: **קור"א א 30-31** וממנו אתם במשיח ישוע, אשר הנה לנו לחקמה מאת האלהים ולצדקה ולקדוש ולפדיוס: 31 ויהי ככתוב: המתהלל יתהלל ביהוה: **רומ' ה 17-19** כי אם-בפשע האחד מלך המוות על-ידי האחד, על אחת כמה וכמה מקבלי שפע החסד ומתנת הצדקה ימלכו בחיים על-ידי האחד, ישוע המשיח: 18 לכן כפי שבפשע אחד הרשעה לכל-בני-אדם, גם-בצדקת איש אחד הצדקה לחיים לכל-בני-אדם: 19 כי באשר במרי האדם האחד היו הרבים לחוטאים, כך גם על-ידי ציות האחד יהיו הרבים לצדיקים: **עבר' ט 22** וכמעט הכל יטהר בדם על-פי התורה ואין כפרה בלא-שפיכת דם:

י' מה"ש י 43 ועליו כל-הנביאים מעידים כי יקבלו סליחת החטאים בנשמו כל-המאמינים בו: **גלט' ב 16** ומדעתנו כי לא-יצדק אדם מתוך מעשי התורה, כי אם-באמונת ישוע המשיח, גם-אנחנו האמנו במשיח ישוע, למען נצדק מאמונת המשיח ולא מפעשי התורה; כי מפעשי התורה לא יצדק כל-בשר: **פיל' ג 9** ולא תהיה-לי צדקתי מתוך התורה, כי אם-באמונת המשיח, הצדקה הבאה מאת האלהים באמונה: **מה"ש יג 38-39** לכן, אנשים אחרים, יודע לכם כי על-ידי-זה הגד לכם סליחת החטאים: 39 ובכל אשר לא-יכלתם להצטידק בתורת משה, כל-המאמין יצדק על-ידו: **אפס' ב 7-8** להראות בדרות הבאים את-גדלת עשר חסדו בטובתו עלינו במשיח ישוע: 8 כי-בחסד נושעתם על-ידי האמונה; ולא מידכם היתה זאת, כי-מתת אלהים היא:

2. רק אמונה שמקבלת באופן כזה את המשיח ואת צדקתו ומסתמכת עליהם, היא בלבד האמצעי להצדקה.⁷ אבל היא אינה לבדה באדם הנצדק אלא שהיא תמיד מלווה בכל מתנות החסד המושיעות האחרות. היא איננה אמונה מתה אלא אמונה הפועלת באהבה.⁸

י' יוח' א 12 והמקבלים אותו, נתן-עז למו להיות בנים לאלהים, המאמינים בשמו: **רומ' ג 28** לכן מצאנו כי באמונה יצדק האדם בבלי מעשי תורה:

רומ' ה 1 לכן אחרי אשר נצדקנו באמונה שלום לנו עם האלהים באדנו
ישוע המשיח:

^ה **יעקב ב 17, 22, 26** ככה גם-האמונה, אם-אין בה מעשים, מתה היא
בעצמה: 22 הנך ראה כי-היתה האמונה עזרת למעשיו, ומתוך המעשים
השלמה האמונה: 26 כי כאשר הגוף בלי נשמה מת הוא, כן גם-האמונה
בלי-מעשים מתה היא: **גלט' ה 6** כי במשיח איננה נחשבת לא המילה
ולא הערלה, כי אם-האמונה הפעלת באהבה:

3. המשיח, על-ידי הציות והמוות שלו, סילק בשלמות את חובם של כל מי
שבדרך זו נצדקים וסיפק בעבורם, כראוי, באמת ובשלמות את הצדק של
אביו. על אף זאת, כיוון שהמשיח נמסר למענם על ידי אלוהים האב,^ו
והציות שלו וסיפוק הצדק של האב נתקבלו במקומם^ו בחינם ולא בזכות
דבר כלשהו שבהם, הצדקתם נובעת מחסד חופשי בלבד.^ו זאת כדי שגם
מעשה הצדק חסר הפשרות של אלוהים וגם חסד אלוהים השופע
יזכו להכרה ולכבוד בהצדקתם של חוטאים.^ו

^י **רומ' ה 8-10, 19** אבל בזאת הודיע האלהים את-אהבתו אלינו, כי
המשיח מת בעדנו בהיותנו עוד חוטאים: 9 ועתה, אחרי אשר נצדקנו
בדמו, על אחת כמה וכמה נושע בו מן-החרון: 10 כי אם בהיותנו איבים
נרצינו לאלהים במות בנו, על אחת כמה וכמה אחרי אשר נרצינו, נושע
עתה בחייו: 19 כי כאשר במרי האדם האחד היו הרבים לחוטאים, כך
גם על-ידי ציות האחד יהיו הרבים לצדיקים: **טימ"א ב 5-6** כי אחד
הוא האלהים ואחד הוא העלמד בין אלהים ובין בני אדם, הוא כן-אדם
המשיח ישוע: 6 אשר נתן את-נפשו כפר בעד כל. וזאת העדות הבאה
בעתה: **עבר' י 10, 14** וברצון הזה מקדשים אנחנו על-ידי הקרבת קרבן
גוף ישוע המשיח בפעם אחת: 14 כי הוא בקרבן אחד השלים לנו
את-המקדשים: **דני' ט 24, 26** שבעים שבעים נחתך על-עמך ועל-עיר
קדשך לכלא הפשע ולהתם חטאת ולכפר עון ולהביא צדק לעמים ולהתם
חזון ונביא ולמשיח קדש קדשים: 26 ואחרי השבעים ששים ושנים יבדת
משיח ואין לו והעיר והקדש ישחית עם נגיד הבא וקצו בשטף ועד קץ
מלחמה נחרצת שממות: **ישע' נ"ג 4-6, 10-12** אכן חלינו הוא נשא
ומכאבנו סבלם ואנחנו חשבהנו נגיע מכה אלהים ומענה: 5 והוא מחלל
מפשענו מדכא מעונותינו מוסר שלומנו עלי ובהבדתו נרפא-לנו: 6 כלנו
כצאן תעינו איש לדרך פנינו ויהנה הפגיע בו את עון כלנו: 10 ויהנה

חָפֵץ דָּבָאוּ הַחֲלִי אִם-תְּשִׁים אֶשְׁם נַפְשׁוֹ יִרְאֶה זֶרַע יֵאָרִיךְ יָמִים וְחָפֵץ יִהְיֶה בְּיָדוֹ יִצְלַח: 11 מִעֲמַל נַפְשׁוֹ יִרְאֶה יִשְׁבַּע בְּדַעְתּוֹ נִצְדִיק צָדִיק עֹבְדֵי לַרְבִּים וְעֵינֹתָם הוּא יִסְבֹּל: 12 לָכֵן אֶחְלֶק-לוֹ בְּרָבִים וְאֶת-עֲצוּמִים יַחְלֶק שָׁלָל תַּחַת אֲשֶׁר הָעֵרָה לַמָּוֶת נַפְשׁוֹ וְאֶת-פְּשָׁעִים נִמְנָה וְהוּא חֲטֵא-רַבִּים נָשָׂא וְלִפְשָׁעִים יִפְגִּיעַ:

^י **רומ' ח 32** אֲשֶׁר-עַל-בָּנוּ יַחֲידוֹ לֹא חָס, כִּי אִם-הִסְגִּירוֹ בְּעַד כָּלָנוּ, הֲלֹא גַם-יִתֵּן לָנוּ עֲמּוֹ אֶת-הַכֹּל?

^ח **קור' ב 21** כִּי אֶת-אֲשֶׁר לֹא-נָדַע חֲטָאת, אֹתוֹ עָשָׂה לְחֲטָאת בְּעֲדָנוּ, לְמַעַן נִהְיֶה-בּוֹ אֲנַחְנוּ לְצִדְקַת אֱלֹהִים: **מתי ג 17** וְהִנֵּה קוֹל מִן-הַשָּׁמַיִם אוֹמֵר זֶה בְּנִי יִדִּי אֲשֶׁר-רָצִיתָ נַפְשִׁי בּוֹ: **אפס' ה 2** וְהִתְהַלְכוּ בְּאַהֲבָה, כַּאֲשֶׁר גַּם-הַמְּשִׁיחַ אָהַב אֶתְנוּ וְהַקָּרִיב אֶת-נַפְשׁוֹ בְּעֲדָנוּ לְקַרְבָּן וְזָבַח לְאֱלֹהִים לְרִיחַ נִיחּוֹחַ:

^ט **רומ' ג 24** וְנִצְדָּקִים חָנֹם בְּחִסְדּוֹ עַל-יְדֵי הַפְּדוּת אֲשֶׁר בְּמִשְׁחֵי יֵשׁוּעַ: **אפס' א 7** אֲשֶׁר-בּוֹ לָנוּ הַפְּדִיּוֹם בְּדָמּוֹ וְסִלִּיחַת הַפְּשָׁעִים כְּרִב חִסְדּוֹ:

^י **רומ' ג 26** לְהִרְאוֹת אֶת-צִדְקָתוֹ בָּעֵת הַזֹּאת, לְהִיּוֹתוֹ צָדִיק וּמַצְדִּיק אֶת-בְּרִיאָמוֹנָת יֵשׁוּעַ: **אפס' ב 7** לְהִרְאוֹת בְּדִרוֹת הַבָּאִים אֶת-גְּדֻלַּת עֹשֶׂר חִסְדּוֹ בְּטוֹבָתוֹ עָלֵינוּ בְּמִשְׁחֵי יֵשׁוּעַ:

4. עוד בנצח החליט אלוהים להצדיק את כל הנבחרים,^נ ובמלאת העת המשיח מת בעבור חטאיהם וקם לתחיה עבור הצדקתם;^י על אף זאת, אין הנבחרים נצדקים עד שבבוא הזמן מעניק להם רוח הקודש את המשיח.^י

^נ **גלט' ג 8** וְהִמָּקְרָא, בְּרִאוֹתוֹ מֵרֹאשׁ כִּי הָאֱלֹהִים יִצְדִּיק אֶת-הַגּוֹיִם מִתּוֹךְ: הָאֱמוּנָה, קֹדֶם לְבָשָׂר אֶת-אֲבָרֵהֶם, לֵאמֹר: וְנִבְרָכוּ בְּךָ כָּל-הַגּוֹיִם: **פטר' א א 2, 19-20** הַנִּבְחָרִים מִקֹּדֶם כְּפִי דַעַת אֱלֹהִים הָאֵב, בְּקִדּוֹשׁ הָרוּחַ, אֶל-מִשְׁמַעַת יֵשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ וְאֶל-הַזֵּית דָּמּוֹ: חִסְדֹּ וְשָׁלוֹם לְמַכְבִּיר יִהְיוּ לָכֶם: 19 כִּי אִם-בְּדָם יִקָּר שָׁל-שָׁה תָמִים וּמוֹם אֵין-בּוֹ, בְּדָם הַמְּשִׁיחַ: 20 הַנּוֹדַע מֵרֹאשׁ, לִפְנֵי מוֹסְדוֹת תִּבְל, וְנִגְלָה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים לְמַעַנְכֶם: **רומ' ח 30** וְאֶת אֲשֶׁר-יַעֲדָם מִקֹּדֶם, אֵתָם גַּם-קָרָא. וְאֶת-אֲשֶׁר קָרָא, אֵתָם גַּם-הַצְדִּיק. וְאֶת אֲשֶׁר הַצְדִּיקָם, אֵתָם גַּם פָּאָר:

ג' גלט' ד 4 ובמלאת העת, שלח האלהים את-בנו, אשר נולד מאשה ונתן תחת יד-התורה: **טימ"א ב 6** אשר נתן את-נפשו כפר בעד כל. וזאת העדות הבאה בעתה: **רומ' ד 25** אשר נמסר עבור פשעינו והקם עבור הצדקתנו:

קול' א 21-22 וגם-אתם אשר הייתם מלפנים מוזרים ואיבים בנטות לבבכם אחרי המעשים הרעים: **22** עתה רצה אתכם בגוף בשרו על-ידי מותו, להעמידכם לפניו קדשים ובלי-מום ודפי: **גלט' ב 16** ומדעתנו כי לא-יצדק אדם מתוך מעשי התורה, כי אם-באמונת ישוע המשיח, גם-אנחנו האמנו במשיח ישוע, למען נצדק באמונת המשיח ולא ממעשי התורה; כי ממעשי התורה לא יצדק כל-בשר: **טיט' ג 3-7** כי גם-אנחנו היינו מלפנים חסרי דעת וסוברים ותועים ועבדים לתאוות ולתשוקות שונות ומתהלכים ברשעה וקנאה ושנואים ושונאים איש את-אחיו: **4** אמנם כאשר נגלה נעם אלהים מושיענו ורחמנותו אל-האדם: **5** אז לא בגלל מעשי הצדקה אשר עשינו הושיע אותנו, כי אם-מתוך חסדו, על-ידי טבילת התולדה השניה וחדוש רוח הקדש: **6** אשר שפך עלינו למכביר על-ידי ישוע המשיח מושיענו: **7** למען נצדק בחסדו ונירש לפי התקנה את-חיי העולמים:

5. אלוהים ממשיך לסלוח לנצדקים על חטאיהם;⁷ ועל אף שלעולם לא יוכלו לאבד את מעמדם כנצדקים,¹⁰ הם מסוגלים, בחטאיהם, להיות נתונים לכעסו האבהי של אלוהים, וזיו פניו לא יושב להם עד שיכניעו את לבם, יודו בחטאיהם, יתחננו למחילה ויחדשו את אמונתם ואת חזרתם בתשובה.¹⁰

מתי ו 12 וסלח-לנו את-חבותינו כאשר סלחנו גם-אנחנו לחיבינו: **יוח"א א 7, 9** אך אם-באור גלד, כאשר הוא באור, הנה נתחברנו יחד ודם-ישוע המשיח בנו יטהרנו מכל-חטא: **9** ואם-נתודה את-חטאתינו, נאמן הוא וצדיק, לסלח לנו את-חטאתינו ולטהרנו מכל-עון: **יוח"א ב 1-2** בני, הנני כתב אליכם את-זאת לבלתי תחטאו. ואם-יחטא איש, יש-לנו מליץ לפני אבינו, ישוע המשיח הצדיק: **2** והוא כפרה על-חטאתינו, ולא על-חטאתינו לבד, כי גם-על-חטאת כל-העולם:

לוקס כב 32 ואני התפללתי בעדך אשר לא-תכלה אמונתך; ואתה כאשר תשוב, חזק את-אחיך: **יוח' י 28** ואני אתן לך חיי עולמים; ולא

תִּבְדֹּק וְלֹא יִשָּׁחַד לֹא-יִחַטֵּף אֶתְהוֹן מִיָּדִי: **עבר' י 14** כִּי הוּא בְּקִרְבּוֹ
אֶחָד הַשָּׁלִים לְנֹחַ אֶת-הַמִּקְדָּשִׁים:

^{טו} **תהל' פט 32-33** אִם-חֲקִיתִי יִחַלְלוּ וּמִצּוֹתַי לֹא יִשְׁמְרוּ: **33** וּפְקֻדָּתִי
בְּשֹׁבֵט פְּשָׁעִים וּבִנְגָעִים עֲוֹנִים: **34** וְחֲסָדִי לֹא-אֶפִּיר מַעֲמֹו וְלֹא-אֲשַׁקֵּר
בְּאִמּוּנָתִי: **תהל' נא 9-14** תַּחֲטְאֵנִי בְּאִזּוֹב וּבְאֶטֶר תַּכְבֹּסֵנִי וּמִשְׁלֵג אֲלַבֵּן:
10 תִּשְׁמִיעֵנִי שְׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה תַּגְלִנֵּה עֲצֻמוֹת דְּכִיתִי: **11** הַסֵּתֵר פָּנֶיךָ מִחֲטֵאִי
וְכָל-עֲוֹנֹתַי מַחֶה: **12** לֵב טָהוֹר בְּרָא-לִי אֱלֹהִים וְרוּחַ נָכוֹן חִדַּשׁ בְּקִרְבִּי:
13 אֶל-תִּשְׁלִיכֵנִי מִלִּפְנֵיךָ וְרוּחַ קִדְשְׁךָ אֶל-תִּקַּח מִמֶּנִּי: **14** הַשִּׁיבָה לִּי שְׁשׁוֹן
יִשְׁעֶךָ וְרוּחַ נְדִיבָה תִּסְמְכֵנִי: **תהל' לב 5** חֲטָאתִי אֹדִיעֶךָ וְעֲוֹנִי לֹא-כִסִּיתִי
אֶמְרָתִי אֹדֶה עָלַי פֶּשַׁעִי לִיהוָה וְאַתָּה נִשְׂאֵת עָוֹן חֲטָאתִי סֵלָה: **מתי כו**
75 וַיִּזְכֹּר פְּטְרוֹס אֶת-דְּבַר יֵשׁוּעַ אֲשֶׁר אָמַר אֵלָיו לֵאמֹר - בְּטָרִם יִקְרָא
הַתַּרְגּוּל תַּכְחֹשׁ בִּי שְׁלֹשׁ פְּעָמִים; וַיֵּצֵא הַחוּצָה וַיִּמָּרַר בְּבָכִי: **קור"א יא**
30, 32 בְּעָבוֹר זֹאת יֵשׁ-בְּכֶם חוֹלִים וְחַלְשִׁים רַבִּים וְהַרְבֵּה יִשְׁנֻן הַמּוֹת:
32 וְכַאֲשֶׁר נָדוֹן נִסְסָר עַל-יַד הָאָדוֹן, לְמַעַן לֹא נִחָיֵב עִם-הָעוֹלָם: **לוקס א**
20 וְהִנֵּה תֵאָלֵם וְלֹא תוּכַל לְדַבֵּר עַד-הַיּוֹם אֲשֶׁר תִּהְיֶה זֹאת, תַּחַת כִּי-לֹא
הָאִמָּנֶת בְּדַבְרִי, אֲשֶׁר יִמְלֹאוּ לְמוֹעֲדָם:

6. הצדקת המאמינים הכפופים לברית הישנה הייתה, בכל המובנים, זהה
להצדקת המאמינים הכפופים לברית החדשה.^{טז}

^{טז} **גלט ג 9, 13-14** עַל-כֵּן בָּנֵי הָאִמּוּנָה יִתְבָּרְכוּ עִם-אֲבֵרָהֶם הַמַּאֲמִין:
13 הַמְּשִׁיחַ פָּדָנוּ מִקַּלְלֵת הַתּוֹרָה בְּהִיּוֹתוֹ לְקַלְלָהּ בְּעֵדֵנוּ, שֶׁנֶּאֱמַר: קַלְלֵת
אֱלֹהִים תָּלוּ: **14** לְמַעַן אֲשֶׁר תִּבְאֵ בְּרֶכֶת אֲבֵרָהֶם בְּמִשְׁחֵי יֵשׁוּעַ עַל-הַגּוֹיִם,
לְמַעַן אֲשֶׁר נִשָּׂא אֶת-הַבְּטָחַת הָרוּחַ עַל-יָדֵי הָאִמּוּנָה: **רומ ד 22-24** עַל-
כֵּן גַּם-נִחַשְׁבָה-לוֹ לְצַדִּיקָה: **23** וְלֹא-לְמַעַנִּי בְּלִבְדִּי כְּתוּבָה זֹאת שֶׁנִּחַשְׁבָה לוֹ:
24 כִּי אִם-גַּם לְמַעַנִּנוּ, אֲשֶׁר תִּחַשֵּׁב לָנוּ, הַמַּאֲמִינִים בְּמִי שֶׁהָקִים אֶת-יֵשׁוּעַ
אֲדֹנֵינוּ מִן-הַמֵּתִים: **עבר' יג 8** יֵשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ גַּם-תָּמוּל גַּם-הַיּוֹם הוּא הוּא
וְגַם-לְעוֹלָמִים:

פרק יב

אימוץ

לכל הנצדקים מעניק אלוהים בבנו יחידו, ישוע המשיח, ולמענו, את מתנת החסד שהיא אימוצם לבנים;^א מכוח האימוץ הם נכללים בין ילדי האלוהים ונהנים מהחירויות והזכויות שמעמד זה מעניק.^ב שם אלוהים נקרא עליהם,^ג הם מקבלים את רוח האימוץ,^ד יש להם זכות לגשת בביטחון אל כס החסד,^ה ניתן להם לקרוא אל אלוהים "אבא, אבינו",^ו הם זוכים ממנו לרחמים,^ז להגנה,^ח ולהספקת צורכיהם^ט ומיוסרים על ידו כפי שאב מייסר את בניו;^י אך לעולם אינם נדחים^{יא} אלא חתומים ליום הגאולה^{יב} ונוחלים את ההבטחות^{יג} כנוחלי ישועה נצחית.^{יד}

^א **אפס' א 5** יַעֲדֵנוּ לוֹ לְבָנִים עַל-יְדֵי יֵשׁוּעַ הַמָּשִׁיחַ, כְּחָפְץ רְצוֹנוֹ:

^ב **גלט' ד 4-5** וּבְמִלֵּאת הַיָּמִים שָׁלַח הָאֱלֹהִים אֶת-בְּנוֹ יְלֹד אִשָּׁה וְנָתַן תַּחַת יָד-הַתּוֹרָה: **5** לַפְּדוּת אֶת אֲשֶׁר הָיוּ תַּחַת יָד-הַתּוֹרָה לְמַעַן נִקְבְּלָ מִשְׁפֵּט הַבָּנִים: **רומ' ח 17** וְאִם-בָּנִים אָנֹכְנוּ, גַּם-יִרְשִׁים אֲנֵנוּ: יִרְשִׁי אֱלֹהִים וְשִׁתְּפִים לְמֹשִׁיחַ בִּירְשָׁתוֹ, אִם-אֲמַנָּם נִתְּעָנָה אֲתוֹ, לְמַעַן גַּם-אֲתוֹ נִקְבֹּד: **יוח' א 12** וְהַמִּקְבָּלִים אֹתוֹ, נָתַן-עֵז לָמוֹ לִהְיוֹת בָּנִים לְאֱלֹהִים, הַמְּאֱמִינִים בְּשִׁמוֹ:

^ג **ירמ' יד 9** וְאַתָּה בְּקִרְבְּנוּ יְהוָה וְשִׁמְךָ עָלֵינוּ נִקְרָא אֶל-תַּנְחֲנוּ: **קור' ב 18** וְהִיִּיתִי לָכֶם לָאֵב וְאַתֶּם תִּהְיוּ-לִי לְבָנִים וּלְבָנוֹת, נְאֻם-יְהוָה צְבָאוֹת: **חזון ג 12** הַמְּנַצֵּחַ, אֶתְנַנּוּ לְעַמּוּד בְּהִיכַל אֱלֹהֵי וְלֹא-יֵצֵא עוֹד הַחוּצָה. וְכַתְּבִתִּי עָלָיו אֶת-שֵׁם אֱלֹהֵי וְאַת-שֵׁם עִיר אֱלֹהֵי, יְרוּשָׁלַיִם הַחֲדָשָׁה, הַיִּרְדָּת מִשְׁמִינִים מֵעַם-אֱלֹהֵי, וְאַת-שְׁמִי הַחֲדָשׁ:

^ד **רומ' ח 15** כִּי לֹא קִבַּלְתֶּם רוּחַ עֲבָדוֹת לָשׁוּב לִירָא, כִּי אִם-קִבַּלְתֶּם אֶת-רוּחַ הָאֱמוּנָה, אֲשֶׁר בּוֹ קִרְאִים אֲנֹכְנוּ: אָבָא, אָבִינוּ:

^ה **אפס' ג 12** אשר פתחון פינו ממנו וקרבתנו בבטחה על-יד אמונתו: **רומ' ה 2** אשר בידו מצאנו באמונה מבוא אל-החסד הזה אשר אנחנו למדים בו, ונתהלל בתקות כבוד האלהים:

^י **גלט' ד 6** ונען כי-בנים אתם, שלח האלהים בלבבכם את-רוח בנו הקורא אבא, אבינו:

^י **תהל' קג 13** פרחם אב על-בנים רחם יהוה על-יראיו:

^ח **משלי יד 26** ביראת יהוה מבטח-עו ולבנו יהיה מחסה:

^ט **מתי ו' 30, 32** ואם-ככה מלביש האלהים את-חציר השדה אשר היום צמח ומחר ישלך לתוך התנור, אף כי-אתכם, קטני האמונה? **32** כי את-כל-אלה מבקשים הגוים; הלא ידע אביכם אשר בשמים כי אתם צריכים לכל-אלה: **פטור"א ה 7** השליכו עליו כל-יהבכם, כי הוא ידאג לכם:

^י **עבר' יב 6** כי את-אשר יאהב יהוה יוכיח, וכאב את-בן ירצה:

^{יא} **איכה ג 31** כי לא יזנח לעולם אדני:

^{יב} **אפס' ד 30** ולא תעצבו את-רוח הקדש של-אלהים, אשר נחתמתם בו אל-יום הגאלה:

^{יג} **עבר' ו 12** שלא תעצלו, כי אם-תלכו באמונה וארץ רוח בעקבות היוזשים את-ההבטחות:

^{יד} **פטור"א א 3-4** ברוך האלהים אבי אדננו ישוע המשיח, אשר כרב רחמיו שב והוליד אותנו לתקוה חיה בהקמת ישוע המשיח מעם המתים: **4** לנחלה אשר לא תשחת ולא תגאל ולא תבל, הצפונה בשמים לכם: **עבר' א 14** הלא-הם כלם רוחות השרת, שלוחים לעזרה בעד העתידים לרשת את-הישועה?

פרק יג

התקדשות

1. אלוהים בורא לב חדש ורוח חדשה בנקראים על-ידי קריאה אפקטיבית. הנולדים מחדש מתקדשים יותר ויותר בפועל ובעצמם בזכות מות המשיח ותחייתו^א, באמצעות דברו ורוחו השוכנים בהם^ב. שלטון גוף החטא נחרב כולו^ג, ותשוקותיו השונות נחלשות ומוממות יותר ויותר^ד. בנושעים אלו, מתרחש תהליך של החייאה גוברת, והם מתחזקים יותר ויותר בכל חסדי אלוהים המובילים לישועה^ה; כתוצאה הם שוקדים על קדושה אמיתית, שבלעדיה לא יראה איש את אלוהים^ו.

^א **קור'א ו 11** וְכֹאֵלָה לְפָנַי הָיוּ מְקַצְתְּכֶם, אֲבָל רְחַצְתֶּם, אֲבָל קִדְשְׁתֶּם, אֲבָל הִצַּדְקְתֶּם בְּשֵׁם הָאֱדוֹן יֵשׁוּעַ וּבְרוּחַ אֱלֹהֵינוּ: **מה"ש כ 32** וְעַתָּה, אֲחִי, אֲנִי מִסֵּר אֶתְכֶם לְאֱלֹהִים וְלְדָבָר חֲסִדּוֹ, אֲשֶׁר-לוֹ הֵיכֵלְתָּ לְבָנוֹת אֶתְכֶם וְלָתֵת לָכֶם נְחִלָּה בְּקֶרֶב כָּל-הַמְקֻדָּשִׁים: **פיל' ג 10** לְדַעַת אוֹתוֹ וְאֶת-גְּבוּרַת תְּחִיטּוֹ וְהַתְחַבְּרוּת עִנּוּיּוֹ וְלַהֲדָמוֹת לְמוֹתוֹ: **רומ' ו 5-6** כִּי-אִם נִטְעֵנוּ יַחַד לְדָמוֹת מוֹתוֹ, אָכֵן גַּם-נִהְיָה בְּדָמוֹת תְּחִיטּוֹ: **6** בְּאֲשֶׁר יוֹדְעִים אֲנִיחֵנוּ, כִּי-נִצָּלְבֹּ אִתּוֹ הָאֱדָם הַיֵּשֶׁן אֲשֶׁר בָּנוּ, לְמַעַן יִשְׁמַד גּוֹף הַחֲטָא, לְבִלְתִּי הֵיטֵיבנוּ עוֹד עֲבָדִים לַחֲטָא:

^ב **יוח' יז 17** קִדַּשׁ אֶתֶם בְּאֱמִתִּי; דְּבָרְךָ אֱמֶת הוּא: **אפס' ה 26** לְמַעַן קִדְשֶׁהָ בְּדַבְּרוֹ אַחֲרֵי אֲשֶׁר-טִהְרָה בְּרַחֲיִצַּת הַמַּיִם: **תסל"ב ב 13** אֲבָל אֲנִיחֵנוּ חִיבִים לְהוֹדוֹת לְאֱלֹהִים בְּכָל-עֵת בְּעִבּוּרְכֶם, אֲחִי חֲבִיבֵי הָאֱדוֹן, אֲשֶׁר הָאֱלֹהִים בָּחַר בְּכֶם מֵרַאשִׁית לִישׁוּעָה בְּקִדּוֹשׁ הָרוּחַ וּבְאֱמוּנַת הָאֱמֶת:

^ג **רומ' ו 6, 14** בְּאֲשֶׁר יוֹדְעִים אֲנִיחֵנוּ, כִּי-נִצָּלְבֹּ אִתּוֹ הָאֱדָם הַיֵּשֶׁן אֲשֶׁר בָּנוּ, לְמַעַן יִשְׁמַד גּוֹף הַחֲטָא, לְבִלְתִּי הֵיטֵיבנוּ עוֹד עֲבָדִים לַחֲטָא: **14** כִּי מִשׁוּל לֹא יִמָּשֶׁל הַחֲטָא בְּכֶם עוֹד; כִּי אֵינְכֶם תַּחַת יַד-הַתּוֹרָה, כִּי אִם-תַּחַת יַד-הַחֲסֵד:

^ד **גלט' ה 24** ואֲשֶׁר הֵם לְמַשִּׁיחַ צִלְבוֹ אֶת-בְּשָׂרָם עִם-כָּל-תְּשׁוּקָתוֹ וְתַאֲוָתָיו: **רומ' ח 13** כִּי אִם-תִּתְחַיֶּה לִפִּי הַבָּשָׂר, מוֹת תָּמִיתוּן. וְאִם-עַל-יְדֵי הָרוּחַ תִּמְיִתוּ אֶת-מַעַלְלֵי הַבָּשָׂר, חַיָּה תִּהְיֶה:

^ה **קול' א 11** לְהִתְחַזֵּק בְּכָל-כֹּחַ, כְּגִבּוֹרֵת כְּבוֹדוֹ, לְכָל-סִבְלָנוֹת וְאַרְצֵי רוּחַ עִם-שְׂמִיחָה: **אפס' ג 16-19** לָתֵת לָכֶם, לִפִּי-עֹשֶׂר כְּבוֹדוֹ, לְהִתְחַזֵּק בְּגִבּוֹרָה עַל-יְדֵי רוּחוֹ לְאָדָם הַפְּנִימִי: **17** שִׁישְׁכֶן הַמַּשִּׁיחַ בְּלִבְכֶּם בְּאַמוּנָה וְהִיִּיתֶם מְשֻׁרָשִׁים וּמְיֻסָּדִים בְּאַהֲבָה: **18** לְמַעַן תּוּכְלוּ לְהַשִּׁיג עִם-כָּל-הַקְדָּשִׁים מֵה-הוּא הָרִחֹב וְהָאֲרֶץ וְהַעֲמֹק וְהַגְּבוּהָ: **19** וְיִדְעֶתֶם אֶת-אַהֲבַת הַמַּשִּׁיחַ, הַנִּעֲלָה עַל-כָּל-דָּעַת, וְנִמְלֵאתֶם אֶת-כָּל-מְלוֹא הָאֱלֹהִים:

^ו **קור' ב ז 1** לָכֵן, חֲבִיבִי, בְּהִיּוֹת לָנוּ הַהִבְטָחוֹת הָאֵלֶּה נִטְהַרָה אֶת-עַצְמֵנוּ מִכָּל-טִמְאַת בָּשָׂר וְרוּחַ, לְהַשְׁלִים קְדֻשָּׁתֵנוּ בִּירֵאת אֱלֹהִים: **עבר' יב 14** וְדַפּוּ אֶת-הַשְּׁלוֹם עִם-כָּל-אָדָם וְאֵת הַקְדָּשָׁה, אֲשֶׁר בְּלַעֲדֶיהָ לֹא-יֵרָאֶה אִישׁ אֶת-הָאֲדוֹן:

2. הַתְּקַדְּשׁוֹת זֹאת נּוֹגַעַת לְכָל כּוֹלֵה שֶׁל הוּיִיתָ הָאָדָם^ז אֲף שְׁבַחִים הָאֵלֹהִים הֵיא אֵינָה מוֹשַׁלְמַת כִּי נּוֹתָרִים בְּכָל הַיְּבִטִּי הוּיִיתוּ שְׂרִידֵי הַטִּבֵּעַ הַחוּטָא,^ח וּמֵהֶם מִתְּעוֹרָרֵת מִלַּחְמָה מִתְּמַדָּת וּחִסְרֵת פְּשׁוּת, כִּשְׁהַבְשָׁר מִשְׁתוֹקֵק לְהַפֵּךְ מִן הָרוּחַ וְהָרֹחַ הַהֵפֶךְ מִן הַבָּשָׂר.^ט

^י **תסל"א ה 23** הוּא אֱלֹהֵי הַשְּׁלוֹם יִקְדֹּשׁ אֶתְכֶם קְדָשָׁה שְׁלֵמָה, וְכָל-רִיחְכֶם וְנִפְשְׁכֶם וְגוֹפְכֶם יִשְׁמֵר תָּמִיד בְּבוֹא אֲדֹנָנוּ יִשׁוּעַ הַמַּשִּׁיחַ:

^י **יוח"א א 10** וְאִם-נֹאמַר כִּי לֹא חָטָאנוּ, לְכַזֵּב נִשְׁיָמְנוּ וְיִדְּבְרוּ אֵין בָּנוּ: **רומ' ז 18, 23** כִּי יִדְעֵתִי כִּי-בִּי, בְּבָשָׂרִי, לֹא שׁוֹכֵן טוֹב. הֵן הֶרְצוֹן יֵשׁ עִמָּדִי, אֲבָל עֲשׂוֹת הַטוֹב אֵינֶנִּי מוֹצֵא: **23** אֲךָ רָאֵה-אֲנִי בְּאַבְרִי חֹק אַחֵר, הַלָּחֵם לְחֶק-שְׂכָלִי וְיִזְלִיכֵנִי שָׁבִי לְתוֹרַת הַחֲטָא אֲשֶׁר בְּאַבְרִי: **פיל' ג 12** לֹא כָאֵלֹהִים הַשְּׁגִיתִי כִּכֵּר אוֹ כָאֵלֹהִים הַשְּׁלֵמִתִּי, אֲבָל אֲרֹדִי אוֹלִי אֲשִׁיג, כָּאֲשֶׁר גַּם-הַשִּׁיגִנִּי הַמַּשִּׁיחַ יִשׁוּעַ:

^ט **גלט' ה 17** כִּי הַבָּשָׂר מִתְּאֵוָה הֶפֶךְ מִן-הָרוּחַ וְהָרוּחַ הֶפֶךְ מִן-הַבָּשָׂר; וְשִׁנְיָתָם מִתְּקוּמָמִים זֶה לָזֶה, עַד-שֶׁלֹּא תּוּכְלוּ לַעֲשׂוֹת אֶת אֲשֶׁר תַּחֲפֹצוּ: **פטר"א ב 11** אֲהוּבִים, אֲזִהִירְכֶם כְּגֵרִים וְתוֹשָׁבִים, הַנִּזְרוּ מִתְּאֵוֹת הַבָּשָׂר הַמִּתְגַּרֵּת בְּנִפְשׁ:

3. על אף ששרידי הטבע החוטא שנותרו בכל היבטי הווייתו של האדם ניצחו במלחמה זו לזמן מה, יכריעו לבסוף ההיבטים שחודשו, כי רוח המשיח יקדש ויחזק אותם בכל עת.^א כך גדלים הקדושים בחסד^ב ומשלימים את קדושתם ביראת אלוהים.^ג

רומ' ז 23 אַךְ רָאֵה-אֲנִי בְּאֲבְרִי חֹק אַחֵר, הַלֵּחִם לְחֶק-שְׁכָלִי וְיוֹלִיכֵנִי שָׁבִי לְתוֹרַת הַחֹטָא אֲשֶׁר בְּאֲבְרִי:

^א **רומ' ו 14** כִּי מְשׁוּל לֹא יִמְשַׁל הַחֹטָא בָּכֶם עוֹד; כִּי אֵינְכֶם תַּחַת יַד-הַתּוֹרָה, כִּי אַם-תַּחַת יַד-הַחֹסֶד: **יוח"א ה 4** כִּי-כָל הַנוֹלָד מֵאֵת הָאֱלֹהִים מְנַצֵּחַ אֶת-הָעוֹלָם; וְאַמּוֹנָתָנוּ - הַנִּצָּחוֹן הַמְנַצֵּחַ אֶת-הָעוֹלָם: **אפס' ד 15-16** כִּי אִם-נִדְבַר הָאֱמֶת בְּאַהֲבָה וְנִגְדָּלָה בְּכָל-דְּבַר לֹו לַמְּשִׁיחַ, שֶׁהוּא הָרֹאשׁ: **16** אֲשֶׁר מְמַנּוּ כָל-הַגּוֹי בְּהִיתוֹ מְרַכֵּב וּמְדַבֵּק בְּכָל-חֲבוּר הַשְּׁמוּשׁ, כְּכִי מֵדֵת הַפְּעֻלָּה הַנְּתוּנָה לְכָל-אֲבֵר וְאֲבֵר, יִרְבֶּה וְיִגְדֵּל לְהַשְׁלֵמַת בְּנֵינוּ בְּאַהֲבָה:

^ב **פטר"ב ג 18** וְיִרְבוּ בַּחֹסֶד וּבִדְעַת אֲדִנָּנוּ וּמוֹשִׁיעֵנוּ יֵשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ, אֲשֶׁר-לֹו הַכְּבוֹד גַּם-הַיּוֹם וְגַם-לְיּוֹם הָעוֹלָם. אֲמֵן: **קור"ב ג 18** וְאַנְחֵנוּ כָּלְנוּ בְּפָנִים מְגֻלִּים רְאִים אֶת-כְּבוֹד הָאֲדוֹן בְּמִרְאָה וְנִחְלָף אֶל-עֵצָם דְּמוּת הַהִיא, מְכַבֵּד אֶל-כְּבוֹד, כְּהִחְלָף מֵאֵת אֲדוֹן הָרוּחַ:

^ג **קור"ב ז 1** לָכֵן, חֲבִיבִי, בְּהִיּוֹת לָנוּ הַהִבְטָחוֹת הָאֵלֶּה נִטְהָרָה אֶת-עֲצָמָנוּ מִכָּל-טִמְאָת בֶּשָׂר וָרוּחַ, לְהִשָּׁלִים קִדְשָׁתָנוּ בִּירְאַת אֱלֹהִים:

פרק יד

אמונה מושיעה

1. אמונה היא מתנת חסד שבאמצעותה ניתנת לנבחרים היכולת להאמין אמונה המביאה לישועת נפשם.^א אמונה כזו היא פעולת רוח המשיח בלבם,^ב ובדרך כלל מתממשת בלב האדם באמצעות הוראת דבר אלוהים;^ג באמצעות טבילה במים, סעודת האדון ותפילה היא גם גדלה ומתחזקת.^ד

^א **עבר' י 39** אִמְנֵם אֶנְחֵנוּ אֵינְנוּ מֶן-הַנִּסְוִגִּים אַחֲרֵי לְאַבְדֹּם, כִּי אִם-מֶן-הַמַּאֲמִינִים לְהַצִּילַת הַנַּפְשׁ:

^ב **קור' ב ז 13** וּבְהִיּוֹת לָנוּ הַרוּחַ הַהוּא שֶׁל-הָאֱמוּנָה, כַּדָּבָר הַכְּתוּב: הָאֱמִינִי כִּי-אֲדַבֵּר, גַּם-אֶנְחֵנוּ נֶאֱמִין וְעַל-כֵּן נִדְבָּר: **אפס' א 17-19** כִּי-יִתֵּן לָכֶם אֱלֹהֵי אֲדִנְנוּ יִשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ, אָבִי הַכְּבוֹד, אֶת-רוּחַ הַחֲכָמָה וְהַחַיּוֹן לְדַעַת אֹתוֹ: **18** וַיָּאָר עֵינֵי לְבַבְכֶּם, לְמַעַן תֵּדְעוּ אִי-זֶה הוּא תּוֹחֶלֶת קְרִיאָתוֹ וְאִי-זֶה הוּא עֶשֶׂר כְּבוֹד נִחְלָתוֹ בְּקִדְשֵׁים: **19** וְאִי-זֶה הוּא יִתְרוֹן גְּדֻלַּת גְּבוּרָתוֹ בְּנוֹ הַמַּאֲמִינִים כְּפִי פְעֻלַּת עֲצָם כָּחוֹ: **אפס' ב 8** כִּי-בְחֶסֶד נוֹשָׁעֶתֶם עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה; וְלֹא מִיִּדְכֶם הִיֵּתָה זֹאת, כִּי-מִתַּת אֱלֹהִים הִיא:

^ג **רומ' י 14, 17** וְעַתָּה, אֵיךְ יִקְרָאוּ אֶל-אֲשֶׁר לֹא-הָאֱמִינוּ בּוֹ? וְאֵיךְ יֶאֱמִינוּ בְּאֲשֶׁר לֹא שָׁמְעוּ עָלָיו? וְאֵיךְ יִשְׁמְעוּ בְּאֵין מְכַרִּיז? **17** לָכֵן הָאֱמוּנָה בָּאָה מִתּוֹךְ הַשְּׁמוּעָה וְהַשְּׁמוּעָה עַל-יְדֵי דְבַר-הָאֱלֹהִים:

^ד **פטר' א ב 2** וְכַעֲזֻלָּיִם אֲשֶׁר מְקֻרֹב נוֹלְדוּ הַתְּאִיו לְחֶלֶב הַשְּׁכָלִי וְהַזֶּז, לְמַעַן תִּגְדְּלוּ-בּוֹ אֶל-הַתְּשׁוּעָה: **מה"ש כ 32** וְעַתָּה, אַחִי, אֲנִי מִסֵּר אֶתְכֶם לְאֱלֹהִים וְלְדַבַּר חֶסֶד, אֲשֶׁר-לוֹ הִיכָלֶת לְבָנוֹת אֶתְכֶם וְלָתֵת לָכֶם נִחְלָה בְּקֶרֶב כָּל-הַמִּקְדָּשִׁים: **רומ' ז 11** וְאוֹת הַמִּילָה קִבַּל לְחוֹתֶם צִדְקַת הָאֱמוּנָה אֲשֶׁר הִיֵּתָה-לוֹ בְּעָרְלָתוֹ, לְהִיּוֹת לְאָב לְכָל-הַמַּאֲמִינִים אַף כִּי עָרְלִים הֵם, לְמַעַן גַּם-לָהֶם תִּחְשַׁב הַצִּדְקָה: **לוקס יז 5** וַיֹּאמְרוּ הַשְּׁלִיחִים אֶל-הָאֲדֹנָי: הוֹסֵף לָנוּ אֱמוּנָה: **רומ' א 16-17** כִּי אֵינִי בּוֹשׁ בְּבִשׁוּרַת הַמְּשִׁיחַ, בְּאֲשֶׁר

גבורת אֱלֹהִים היא לְתִשׁוּעַת כָּל־הַמַּאֲמִין, לַיהוּדֵי בְּרֵאשׁוֹנָה וְכֵן גַּם־
לַיִּוָּנִי: 17 כִּי־נִגְלִית בָּהּ צִדְקַת אֱלֹהִים מֵאֲמוּנָה אֶל־אֲמוּנָה, כַּכְּתוּב: וְצָדִיק
בְּאֲמוּנָתוֹ יִחְיֶה:

2. באמונה זו מאמין המשיחי באמיתותו של כל הנגלה בדבר אלוהים, וזאת מכוח סמכותו של אלוהים עצמו, המדבר בדברו.⁷ באמונה זו פועל המשיחי בהתאם למה שנאמר בכל קטע וקטע, מצייט למצוות, ירא נוכח האיומים,⁸ ומקבל ברצון את הבטחות אלוהים לחיים הללו ולחיים שבעתיד.⁹ אבל עיקרי מעשיה של אמונה המביאה לישועה הם הכרה במשיח, קבלת המשיח והסתמכות עליו בלבד להצדקה, להתקדשות ולחיי עולם בזכות ברית החסד.¹⁰

⁷ **יוח' ד 42** וַיֹּאמְרוּ אֶל־הָאִשָּׁה, מַעֲתָה לֹא־בַעֲבוּר מֵאֲמֶרְךָ נֶאֱמַן, כִּי בְּאֲזִינוּ שְׁמַעְנוּ, וְנִדְעָ כִּי־אֲמַנְם זֶה הוּא הַמְּשִׁיחַ מוֹשִׁיעַ הָעוֹלָם: **תסל"א ב 13** בַּעֲבוּר זֹאת גַּם־נִוְדָה תְּמִיד לְאֱלֹהִים, כִּי אַתָּם בְּקִבְלָכֶם מֵאֲתָנוּ דְּבַר שְׁמוּעַת הָאֱלֹהִים, לֹא־קִבַּלְתֶּם אוֹתוֹ כְּדִבְרֵי־בְנֵי־אָדָם, כִּי אִם־כְּמוֹ־שֶׁהוּא בְּאֲמַת, כְּדִבְרֵי הָאֱלֹהִים, אֲשֶׁר הוּא גַם־פָּעַל בְּכֶם הַמַּאֲמִינִים: **יוח"א ה 10** הַמַּאֲמִין בְּכֵן־הָאֱלֹהִים יֵשׁ־לוֹ הָעֲדוּת בְּנִפְשׁוֹ. וְאֲשֶׁר לֹא יֶאֱמִין לְאֱלֹהִים לִכְזֹב שְׁמָהּ, יַעַן לֹא־הָאֲמִין בְּעֲדוּת אֲשֶׁר הָעִיד הָאֱלֹהִים עַל־בְּנוֹ: **מה"ט כד 14** אַבְל אֶת־זֹאת מוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ, כִּי־בִדְרֶךְ הַהִיא אֲשֶׁר יִקְרְאוּהָ בְּשֵׁם כֵּת, בָּהּ אֲנִי עֹבֵד אֶת־אֱלֹהֵי אֲבוֹתַי, בְּהָאֲמִינִי בְּכָל־הַכְּתוּב בַּתּוֹרָה וּבִנְבִיאִים:

⁸ **רומ' טז 26** וְעַתָּה נִתְּפָרֵס וְנִדְעָ עַל־יְדֵי כְּתָבִי הַנִּבְיָאִים, כִּמְצוֹת אֱלֹהֵי עוֹלָם לְכָל־הַגּוֹיִם לְהַבְיִאֵם לְהִשְׁמַע אֶל־הָאֲמוּנָה:

⁹ **ישע' סו 2** וְאֶת־כָּל־אֱלֹה יָדִי עֲשֵׂתָה וַיְהִי כָל־אֱלֹה נֶאֱם־יְהוָה וְאֶל־זֶה אֲבִיט אֶל־עֲנִי וְנִכַּח־רוּחַ וְחָרַד עַל־דְּבָרִי:

¹⁰ **עבר' יא 13** כִּכִּי אֲמוּנָה מֵתוֹ כָּל־אֱלֹה וְלֹא הִשְׁיִגוּ אֶת־הַהִבְטָחוֹת, רַק מִרְחֹק רָאוּ אוֹתָן וַיִּבְטְחוּ וַיִּשְׁמְחוּ לְקִרְאָתָן וַיִּזְדּוּ כִּי־גֵרִים הֵם וְתוֹשְׁבִים בְּאֶרֶץ: **טימ"א ד 8** כִּי הִרְגַּל הַגּוֹף יוֹעִיל מְעַט, אַבְל הַחֲסִידוּת תּוֹעִיל לְכָל־דְּבַר וְיֵשׁ־לָהּ הַבְטָחַת חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא:

^ט **יוח' א 12** וְכָל־הַמְקַבְּלִים אֹתוֹ הַמֵּאֲמִינִים בְּשֵׁמוֹ יִתְּנוּ־תְקָף לָהֶם לִהְיוֹת בָּנִים לְאֱלֹהִים: **מה"ש טז 31** וַיֹּאמְרוּ: הָאֵמֶן בְּאֲדֹן יִשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ וְתוֹשָׁע אֶתָּה וּבִיתְךָ: **גלט' ב 20** עַם־הַמְּשִׁיחַ נִצְלַבְתִּי וְאֵין־עוֹד אֲנִכִּי הַחִי, כִּי אִם־הַמְּשִׁיחַ הוּא חֵי בְּקֶרְבִּי; וְאֲשֶׁר אֲנִי חֵי עִתָּה בְּבֶשֶׁר אַחִיָּה בְּאֵמוּנַת בֶּן־אֱלֹהִים, אֲשֶׁר אֶהְבֵּנִי וַיִּתֵּן אֶת־נַפְשׁוֹ בַּעֲדִי: **מה"ש טו 11** אֲבָל בְּחֶסֶד יִשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ אֲדַנְנוּ נֶאֱמִין לְהוֹשִׁיעַ כְּמוֹתָם כְּמוֹנוּ:

3. אמונה זו משתנה. היא חזקה או חלשה, ומסוגלת להיות נתונה תכופות ובדרכים שונות להתקפות ולהיחלש, אבל היא מנצחת,^א ואצל רבים גדלה עד לביטחון מלא במשיח,^ב שהוא גם מקור ישועתנו וגם מגשימה.^ג

^ד **עבר' ה 13-14** כִּי כָל אֲשֶׁר מֵאֲכָלוֹ חֵלֵב אֵינְנוּ מִבֵּין בְּדֶבֶר־צֶדֶק, כִּי־עוֹדְנוּ עוֹלָל: **14** אָךְ לְשָׁלְמִים הַמֵּאֲכָל הַבְּרִיא, אֲשֶׁר עַל־פִּי הַהֲרִיג יִשׁ לָהֶם חוֹשִׁים מְנַסִּים לְהַבְדִּיל בֵּין־טוֹב לָרָע: **רומ' ז 19-20** וְלֹא רָפְתָה אֱמוּנָתוֹ וְלֹא הִתְבּוֹנֵן אֶל־גּוֹפֹר שֶׁכָּבֵר מֵת בְּהִיּוֹתוֹ כְּבֶן־מָאֵת שָׁנָה וְאֶל־מוֹת רָחֵם שָׁרָה: **20** וְלֹא־הָיָה סֶפֶק בְּלִבּוֹ בְּהִבְטַחַת הָאֱלֹהִים, כַּחֲסֹר אֱמוּנָה, כִּי אִם־הִתְחַזַּק בְּאֵמוּנָה וַיִּתֵּן כְּבוֹד לְאֱלֹהִים: **מתי ו 30** וְאִם־כָּכָה מְלָבִישׁ הָאֱלֹהִים אֶת־חֲצִיר הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר הַיּוֹם צִמָּח וּמָחָר יִשְׂלַךְ לְתוֹךְ הַתֵּנּוֹר, אַף כִּי־אַתְּכֶם, קִטְנֵי הָאֱמוּנָה? **מתי ח 10** וַיִּשְׁמַע יִשׁוּעַ וַיִּתְמָה. וַיֹּאמֶר אֶל־הַחֲלָכִים אַחֲרָיו: אֵמֶן אָמֵר אֲנִי לָכֶם, גַּם־בִּישְׂרָאֵל לֹא־מְצָאתִי אֱמוּנָה גְּדוֹלָה כְּזֹאת:

^א **לוקס כב 31-32** וַיֹּאמֶר הָאֲדֹן: שְׁמַעוֹן, שְׁמַעוֹן, הִנֵּה תִבֶּעַ אֶתְכֶם הַשָּׂטָן לְזִרְזוֹתְכֶם כַּחֲטִים: **32** וְאֲנִי הִתְפַּלַּלְתִּי בַּעֲדְךָ אֲשֶׁר לֹא־תִכְלֶה אֱמוּנָתְךָ; וְאַתָּה כְּאֲשֶׁר תִּשׁוּב, חֲזַק אֶת־אַחִיד: **אפס' ו 16** וְעַל־כָּל־אֱלֹה תִפְשׁוּ אֶת־מִגֵּן הָאֱמוּנָה, אֲשֶׁר תִּיכּוֹלוּ לְכַבּוֹת בּוֹ אֶת־חֲצִי הַרְשָׁע הַבְּעִרִים: **יוח' א ה 4-5** כִּי־כָל הַנוֹלָד מֵאֵת הָאֱלֹהִים מֵנֻצַּח אֶת־הָעוֹלָם; וְאֱמוּנָתָנוּ – הַנִּצְחוֹן הַמֵּנֻצַּח אֶת־הָעוֹלָם: **5** מִי הוּא זֶה הַמֵּנֻצַּח אֶת־הָעוֹלָם, אִם־לֹא הַמֵּאֲמִין בְּיִשׁוּעַ שֶׁהוּא בֶן־הָאֱלֹהִים?

^ב **עבר' ו 11-12** אֲבָל חֲפָצְנוּ שֶׁכָּל־אֶחָד מֵכֶם גַּם־יִשְׁקֹד שְׁקוֹד לְהִתְחַזֵּק בְּשָׁלְמוֹת הַתִּקְוָה עַד־הַקֵּץ: **12** שְׁלֹא תַעֲצֹלוּ, כִּי אִם־תִּלְכוּ בְּאֵמוּנָה וְאַךְ: רֵיחַ בַּעֲקֻבוֹת הַיּוֹרְשִׁים אֶת־הַהִבְטָחוֹת: **עבר' י 22** נִקְרְבָה־נָא בְּלִבְבִּי שֶׁלִּם וּבְאֵמוּנָה תְּמִימָה, מִטְהָרִים בְּהִזָּית לִבְבָנוּ מְרוּחַ רָעָה וּרְחוּצֵי בָשָׂר בְּמִים

טהורים: **קול' ב 2** למען ינחמו לבותם ונקשרו יחד באהבה ולכל-עשר
דעת נכונה, להשכיל סוד האלהים אבינו וסוד המשיח:

"עבר' יב 2 ונביטה אל-ישוע ראש האמונה ומשלימה, אשר בעד השמחה
השמונה לו סבל את-הצלב, ויבז החרפה, וישב לימין כסא האלהים:

פרק טו

תשובה מחטא אל"י חיים

1. תשובה מחטא אל"י חיים היא מתנת חסד הנובעת מהבשורה.^א תשובה זו חייב כל רועה קהילה ללמד, כמו גם את האמונה במשיח.^ב

^א **זכר' יב 10** וְשִׁפְכָתִי עַל-בֵּית דָּוִיד וְעַל יוֹשֵׁב יְרוּשָׁלַם רוּחַ חַן וְתַחֲנוּנִים וְהִבִּיטוּ אֵלַי אֶת אֲשֶׁר-דָּקְרוּ וְסָפְדוּ עָלַי כְּמִסְפַּד עַל-הַיְחִיד וְהִמָּר עָלַי כְּהִמָּר עַל-הַבְּכֹר: **מה"ש יא 18** וַיְהִי כְּשִׁמְעָם זֹאת וַיַּחֲרִישׁוּ וַיִּהְלְלוּ אֶת-הָאֱלֹהִים וַיֹּאמְרוּ: אָכֵן גַּם-לְגוֹיִם נָתַן הָאֱלֹהִים הַתְּשׁוּבָה לַחַיִּים:

^ב **לוקס כד 47** וְאֲשֶׁר תִּקְרָא בְּשִׁמּוֹ תְּשׁוּבָה וְסִלִּיחַת הַחַטָּאִים בְּכָל-הַגּוֹיִם, הַחַל מִירוּשָׁלַם: **מרק' א 15** מְלָאָה הָעֵת וְהַגִּיעָה מַלְכוּת הָאֱלֹהִים; שׁוּבוּ וְהִתְאַמְּנוּ בְּבִשׁוּרָה: **מה"ש כ 21** וְאֶעִיד לַיהוּדִים וּלְיִנְיָנִים אֶת-הַתְּשׁוּבָה לְאֱלֹהִים וְאֶת הָאֱמוּנָה בְּאֲדִנְנוּ יְשׁוּעַ הַמָּשִׁיחַ:

2. תשובה אלי חיים מאפשרת לחוטא להבין את הסכנה הכרוכה בחטאיו, בטומאתם ובמידת התועבה שבהם. בתשובה זאת החוטא מבין שחטאיו נוגדים את טבעו הקדוש של אלוהים ואת צדקת תורתו. בחסד התשובה מחטא החוטא גם מבין שאלוהים מספק רחמים דרך המשיח לאלה החוזרים בתשובה. זה גורם לחוטא לשנוא את חטאיו ולפנות מכולם לאלוהים^ג וגם להחליט להתהלך במאמץ מתמיד עם אלוהים על-פי כל מצוותיו.^ד

^ג **יחז' יח 30-31** לָכֵן אִישׁ כְּדֹרְכִיו אֲשַׁפֵּט אֶתְכֶם בֵּית יִשְׂרָאֵל נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה שׁוּבוּ וְהָשִׁיבוּ מִכָּל-פְּשָׁעֵיכֶם וְלֹא-יְהִי לָכֶם לְמִכְשׁוֹל עוֹן: **31** הִשְׁלִיכוּ מֵעֲלֵיכֶם אֶת-כָּל-פְּשָׁעֵיכֶם אֲשֶׁר פָּשַׁעְתֶּם בָּם וַעֲשׂוּ לָכֶם לֵב חָדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה וְלָמָּה תִמָּתוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל: **יחז' לו 31** וּזְכַרְתֶּם אֶת-דִּרְכֵיכֶם הָרָעִים וּמַעַלְלֵיכֶם אֲשֶׁר לֹא-טוֹבִים וּנְקֻטָּתֶם בְּפִגְיֵיכֶם עַל עֲוֹנֹתֵיכֶם וְעַל תּוֹעֲבוֹתֵיכֶם: **ישע' ל 22** וְטִמְאַתֶּם אֶת-צְפוּי פְּסִילֵי כֶסֶף וְאֶת-אֲפֻדַּת מִסְכַּת זֶהָב תִּזְרַם כְּמוֹ דָּוָה צֵא תֹאמַר לוֹ: **תהל' נא 6** לָךְ לְבַדְּךָ חֲטָאִיתִי

והרע בעיניך עשיתי למען תצדק בדברך תזכה בשפט: **ירמ' לא 18** –
17 שמוע שמעתי אפרים מתנווד ישרתני ואוסר כעגל לא למד השבני
 ואשובה כי אתה יהוה אלהי: **18** כי-אחרי שובי נחמתי ואחרי הודעי
 ספקתי על-גרך בשתי וגם-נכלמתי כי נשאתי חרפת נעורי: **יואל ב 13** –
12 וגם-עתה נאם-יהוה שבו עדי בכל-לבבכם ובצום ובבכי ובמספד: **13**
 וקרעו לבבכם ואל-בגדיכם ושובו אל-יהוה אלהיכם כי-חנון ורחום הוא
 ארך: אפים ורב-חסד ורחם על-הרעה: **עמוס ה 15** שנו-רע ואהבו טוב
 והציגו בשער משפט אוילי יחנן יהוה אלהי-צבאות שארית יוסף: **תהל'**
קייט 128 על-כן כל-פקודי כל ישרתי כל-ארח שקר שנאתי: **קור"ב ז 11**
 כי ראו-נא את אשר-נעצבתם כרצון אלהים, כמה הביא אתכם זה לידי
 זריזות, גם להתנצלות, גם-לרגז, גם ליראה, גם לתשושה, גם לקנאה, גם
 לנקמה ובכל הוכחתם כי-נקיים אתם בדבר ההוא:

תהל' קייט 6, 59, 106 אז לא-אבוש בהביטי אל-כל-מצותיך: **59**
 חשבתי דרכי ואשיבה רגלי אל-עדותיך: **106** נשבעתי ואקיימה לשמור
 משפטי צדקך: **לוקס א 6** ושנייהם היו צדיקים לפני האלהים והלכי תם
 בכל-מצות האלהים ובחקתי: **מל"ב כג 25** וכמהו לא-היה לפניו מלך:
 אשר-שב אל-יהוה בכל-לבבו ובכל-נפשו ובכל-מאדו בכל תורת משה
 ואחריו לא-קם כמוהו:

3. אין לסמוך על התשובה מחטא, כאילו יש בה כדי לכפר על חטא או
 לשמש סיבה כלשהי למחילת החטא.¹ התשובה מחטא היא מעשה חסד
 חופשי של אלוהים במשיח.² על אף זאת, תשובה דרושה לכל החוטאים,
 כך שאף לא אחד מהם רשאי לצפות למחילה בלעדיה.³

יחז' לו 31-32 וזכרתם את-דרכיכם הרעים ומעלליכם אשר לא-טובים
 ונקטתם בפניכם על עונותיכם ועל תועבותיכם: **32** לא למענכם אני-עשה
 נאם אדני יהוה יודע לכם בושו והכלמו מדרכיכם בית ישראל: **יחז' טז**
61-63 וזכרת את-דרכיך ונכלמת בקחתך את-אחותיך הגדלות ממך:
 אל-הקטנות ממך ונתתי אתהן לך לבנות ולא מבריתך: **62** והקימתי אני
 את-בריתי אתך וידעת כי-אני יהוה: **63** למען תזכרי ובשתי ולא יהיה-לך
 עוד פתחון פה מפני כלמתך בכפרי-לך לכל-אשר עשית נאם אדני יהוה:

הושע יד 3, 5 קחו עמכם דברים ושובו אל-יהוה אמרו אליו כל-תשא
 עון וקח-טוב ונשלמה פרים שפתינו: **5** ארפא משויבתם אהבם נדבה

כי שָׁב אֶפִי מִמְּנוֹ: **רומ ג 24** וְנִצְדָקִים חָנַם בְּחִסְדּוֹ עַל-יְדֵי הַפְּדוּת אֲשֶׁר בְּמִשְׁיַח יִשׁוּעַ: **אפס' א' 7** אֲשֶׁר-בּוֹ לָנוּ הַפְּדוּת בְּדָמּוֹ וְסָלִיחַת הַפְּשָׁעִים כָּרֵב חִסְדּוֹ:

לוקס יג 3, 5 לֹא, כִּי-אָמַר אֲנִי לָכֶם, אִם-לֹא תִשׁוּבוּ, תֵּאבְדוּ כָלְכֶם גַּם-אֲתֶם: **5** לֹא כִּי-אָמַר אֲנִי לָכֶם אִם-לֹא תִשׁוּבוּ גַם-אֲתֶם כָּלְכֶם תֵּאבְדוּ: **מה"ש יז 30-31** לָכֵן עָתָה אֲחֲרֵי עֲבַר אֱלֹהִים עַל-יְמֹת הַסָּכְלוּת, מִצְוָה הוּא אֶת-כָּל-בְּנֵי הָאָדָם בְּכָל-אַפְסִי-אַרְץ כִּי שׁוּב יִשׁוּבוּ: **31** יַעַן אֲשֶׁר שָׁת-יּוֹם לִשְׁפֹט תִּבְלָב בְּצִדֵּק עַל-יְדֵי אִישׁ אֲשֶׁר הִפְקִידוֹ, וַיִּתֵּן עֲדוּת נֶאֱמָנָה לְכָלְכֶם בְּהָקִימוֹ אוֹתוֹ מִן-הַמֵּתִים:

4. כפי שאין חטא, זעיר ככל שיהיה, שפטור מהרשעה המביאה לאבדנו של חוטא,^ד כך גם אין חטא כה אדיר שהוא מסוגל להביא לאבדנם של אלה ששבים-באמת מחטא.^ט

רומ' ו 23 כִּי-שָׁכַר הַחֲטָא הוּא הַמָּוֶת, וּמִתְּנַת חֶסֶד אֱלֹהִים הִיא חַיִּי עוֹלָם בְּמִשְׁיַח יִשׁוּעַ אֲדֹנָנוּ: **רומ' ה 12** לָכֵן כַּאֲשֶׁר עַל-יְדֵי אָדָם אֶחָד בָּא הַחֲטָא לָעוֹלָם, וְהַמָּוֶת עָקַב הַחֲטָא, וְכֵן עֲבַר הַמָּוֶת עַל-כָּל-בְּנֵי אָדָם, מִפְּנֵי אֲשֶׁר כָּלְכֶם חָטְאוּ: **מתי יב 36** וְאֲנִי אָמַר לָכֶם, כָּל-מִלָּה בְּטִלָּה אֲשֶׁר יִדְּבֹרוּ בְּנֵי הָאָדָם יִתְּנוּ עָלֶיהָ חֶשְׁבוֹן בְּיוֹם הַדִּין:

ישע' נה 7 יַעֲזֹב רָשָׁע דְּרָכּוֹ וְאִישׁ אָוֶן מִחִשְׁבֹּתָיו וְיָשֹׁב אֶל-יְהוָה וִירַחֲמֵהוּ וְאֶל-אֱלֹהֵינוּ כִּי-יִרְבֶּה לְסָלוֹחַ: **רומ' ח 1** עַל-כֵּן הָרָשָׁע לֹא יִרְשָׁעוּ עִתָּה אֵלֶּה אֲשֶׁר בְּמִשְׁיַח יִשׁוּעַ, הַמִּתְּהַלְּכִים לֹא כַּבָּשָׁר, כִּי אִם-לִפֵּי הָרוּחַ: **ישע' א 16, 18** רַחֲצוּ הַזִּכּוֹ הַסִּירִי רַע מֵעַלְלֵיכֶם מִגֵּד עֵינֵי חֲדָלוּ הָרַע: **18** לָכֵן-נָא וְנִנְכְּחָה יֹאמַר יְהוָה אִם-יִהְיֶה חֲטָאֵיכֶם כְּשָׁנִים כְּשֶׁלֶג יִלְבִּינוּ אִם-יִאֲדִימוּ כִּתּוּלָע כְּצֶמֶר יִהְיוּ:

5. אֵל לְבוֹי אָדָם לִהְסַתֵּפֵק בְּתִשׁוּבָה כִּלְלִית מִחֲטָא, אֲלֵא שֶׁעַל כָּל אָדָם לִהְסַתֵּדֵל לְשׁוֹב מִחֲטָאוֹ, אֶחָד לֵאחָד.^ז

תהל' יט 14 גַּם מִזִּדִּים חֲשָׁף עֲבֹדָה אֶל-יִמְשְׁלוּ-בִּי אִזְ אֵיתָם וְנִקְיִיתִי מִפְּשָׁע רַב: **לוקס יט 8** וַיַּעֲמֵד זָכִי וַיֹּאמֶר אֶל-הָאֲדוֹן: הִנֵּה, אֲדֹנִי, אֶת-מִחְצִית נִכְסֵי אֲנִי נָתַן לָעֲנִיִּים, וְאִם-עֲשִׂקְתִּי אִישׁ, אֲשִׁיב לוֹ אֲרִבְעֵתִים: **טימ"א 13, 15** אוֹתִי אֲשֶׁר מִלִּפְנֵים הִיִּיתִי מִגֵּדָךְ וּמִרְדָּךְ וּמִחֲרָךְ, אֲבָל רַחֲמֵתִי, כִּי

עֲשִׂיתִי מִבְּלִי-דַעַת בְּאֵין אֲמוּנָה: 15 נֶאֱמַן הַדָּבָר וְרָאוּי לְהִתְקַבֵּל עַל-כָּל, כִּי-הַמְּשִׁיחַ יֵשׁוּעַ בָּא לְעוֹלָם לְהוֹשִׁיעַ אֶת-הַחַטָּאִים, אֲשֶׁר אֲנִי הַגָּדוֹל בָּהֶם:

6. כל אדם נדרש להתוודות על חטאיו לפני אלוהים לבדו, ולבקש עליהם מחילה.^א בעשותו כן ובעוזבו את חטאיו, ימצא רחמים.^ב כך גם, מי שמכשיל את אחיו או את קהילת המשיח צריך להיות מוכן, בפרטיות או בפומבי ותוך כדי הבעת צער על חטאו, להכריז בפני אלה שהוא חטא כלפיהם ששב מחטאו,^ג ועליהם להתרצות אליו ולקבל אותו באהבה.^ד

^א **תהל' נא 6-7, 9, 11, 16** לָךְ לְבַדָּךְ חֲטָאתִי וְהִרַע בְּעֵינַיִךְ עֲשִׂיתִי לְמַעַן תִּצְדַּק בְּדִבְרֶךְ תִּזְכָּה בְּשִׁפְטֶךָ: 7 הֵן-בְּעוֹן חוֹלָלְתִּי וּבַחֲטָא יַחֲמַתְנִי אִמִּי: 9 תַּחֲטָאֲנִי בְּאִזּוֹב וְאֶטְהֶר תִּכְבֹּסְנִי וּמִשְׁלֵג אֶלְבִּין: 11 הִסְתַּר פְּנֶיךָ מִחֲטָאִי וְכָל-עוֹנְתִי מַחָה: 16 הַצִּילְנִי מִדְּמִים אֱלֹהִים אֱלֹהֵי תְּשׁוּעָתִי תִרְנֹן לְשׁוֹנִי צִדְקָתְךָ: **תהל' לב 5-6** חֲטָאתִי אוֹדִיעֶךָ וְעוֹנִי לֹא-כִסִּיתִי אֶמְרַתִּי אוֹדָה עָלֶי פִּשְׁעִי לִיהוָה וְאַתָּה נִשְׂאתָ עוֹן חֲטָאתִי סְלָה: 6 עַל-זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל-חֹסֵיד אֵלֶיךָ לַעֲת מִצָּא רַק לְשִׁטּוֹף מִים רַבִּים אֵלָיו לֹא יִגִּיעוּ:

^ב **משלי כח 13** מִכְּסֶה פִּשְׁעָיו לֹא יִצְלִיחַ וּמוֹדָה וְעֹבֵר יִרְחֹם: **יוח"א א 9** וְאִם-נִתְוֹדָה אֶת-חַטְאֵתֵינוּ, נֶאֱמָן הוּא וְצַדִּיק, לְסַלֵּחַ לָנוּ אֶת-חַטְאֵתֵינוּ וּלְטַהֲרֵנוּ מִכָּל-עוֹן:

^ג **יעקב ה 16** הַתִּוּדוֹ עוֹנוֹתֶיכֶם אִישׁ לִפְנֵי רֵעֵהוּ וְהִתְפַּלְלוּ אִישׁ בְּעַד רֵעֵהוּ, לְמַעַן תִּתְרַפְּאוּ. כִּי-גָדוֹל כֹּחַ תִּפְלֵת הַצַּדִּיק הַקָּרָא אֶל-אֱלֹהִים בְּחִזְקָה: **לוקס יז 3-4** הִשְׁמְרוּ לִנְפְשׁוֹתֵיכֶם. אִם-יִחֲטָא לָךְ אָחִיךָ, הוֹכֵחַ לוֹ; וְאִם-יִנָּחֵם, סַלַּח-לוֹ: 4 וְאִם-יִחֲטָא לָךְ שֶׁבַע פְּעָמִים בַּיּוֹם וְשֶׁבַע אֲלֶיךָ שֶׁבַע פְּעָמִים בַּיּוֹם וְאָמַר: נִחַמְתִּי - וְסַלַּחְתָּ לוֹ: **יהוש' ז 19** וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל-עָכָן בְּנִי שִׁים-קָא כְּבוֹד לִיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְתֵן-לוֹ תוֹדָה וְהַגֵּד-נָא לִי מָה עֲשִׂיתָ אֶל-תִּבְחַד מִמֶּנִּי: **תהל' נא.**

^ד **קור"ב ב 8** עַל-כֵּן אֲבַקֶּשָׁה מִכֶּם לְגַמֵּל עָלַי גְּמוּלַת אֲהִבָּה:

פרק טז

מעשים טובים

1. מעשים טובים הם רק אלו שאלוהים ציווה בדברו הקדוש.^א הם אינם מעשים שהומצאו על ידי בני אדם מקנאות עיוורת או מכוח היומרה לכוונה טובה כלשהי, בלא סמכות מדבר אלוהים.^ב

^א **מיכה ו 8** הגיד לך אדם מה-טוב ומה-יהנה דורש ממך כי אם-עשות משפט ואהבת חסד והצנע לכת עם-אלהיך: **רומ' יב 2** ואל-תדמו לעולם הזה, כי אם-השתנו בהתחדש דעתכם, למען תבחנו לדעת מה-הוא רצון האלהים הטוב והרצוי והשלם: **עבר' יג 21** הוא ישלימכם בכל-מעשה טוב לעשות רצונו, בפעלו בכם את-הרצוי לפניו ביד-ישוע המשיח, אשר-לו הכבוד לעולמי עולמים. אמן:

^ב **מתי טו 9** ותהי יראתם אתי מצות אנשים מלמדים: **ישע' כט 13** ויאמר אדני יען כי נגש העם הזה בפיו ובשפתי כבדוני ולבו רחוק ממני ותהי יראתם אתי מצות אנשים מלמדה: **פטר' א א 18** מדעתכם כי לא-בדבר נפסד, בכסף או בזהב, נפדיתם מדרך הבלכם אשר הנחלתם מאת אבותיכם: **רומ' י 2** כי מעיד אני עליהם שהם קנאים לאלהים, אך לא-בדעת: **יוח' טז 2** הנה ינדי אתכם; ואף בזה השעה אשר כל-הרג אתכם ידמה להקריב עבודה לאלהים: **שמ"א טו 21-23** ויקח העם מהשלל צאן ובקר ראשית החרם לזבח ליהוה אלהיך בגלגל: **22** ויאמר שמואל החפץ ליהוה בעלות וזבחים כשמע בקול יהוה הנה שמע מזבח טוב להקשיב מחלב אילים: **23** כי חטאת-קסם מרי ואון ותנפים הפצר יען מאס את-דבר יהוה וימאסד ממלך:

2. מעשים טובים אלו, הנעשים בציות למצוות אלוהים, הם פריה ועדות קיומה של אמונה אמיתית וחיה.¹ באמצעותם מבטאים מאמינים את הכרת תודתם לאלוהים,² מעצימים את ביטחון ישועתם,³ מחזקים את אחיהם,⁴ מייפים את עדות הבשורה,⁵ סותמים את פיות המתנגדים⁶

ומפארים את אלוהים.^ו המאמינים הם פועל אלוהים, נבראים במשיח ישוע למעשים טובים,^ז שיש להם פרי המביא לידי קדושה והתוצאה היא חיי עולם.^ח

^י **יעקב ב 18, 22** אָךְ-לֹאמַר אִישׁ: אֶתְּהָ, יֵשׁ-לְךָ אֱמוּנָה; וְאַנִּי, יֵשׁ-לִי מַעֲשִׂים; הֲרֹאנִי נָא אֶת-אֱמוּנָתְךָ מִתּוֹךְ מַעֲשִׂיךָ, וְאַנִּי אֲרַאֲךָ מִתּוֹךְ מַעֲשִׂי אֶת-אֱמוּנָתִי: 22 הִנֵּה רָאָה כִּי-הָיְתָה הָאֱמוּנָה עֲזָרָת לְמַעֲשָׂיו, וּמִתּוֹךְ הַמַּעֲשִׂים הַשְׁלֵמָה הָאֱמוּנָה:

^י **תהל' קטז 12-13** מֶה-אֲשִׁיב לַיהוָה כָּל-תַּגְמוּלוֹהִי עָלַי: 13 כּוֹס-יִשׁוּעוֹת אֲשָׁא וּבִשֶׁם יְהוָה אֶקְרָא: **פטר"א ב 9** וְאַתֶּם הַנֶּכֶם זֶרַע נִבְחָר, מִמַּלְכַת כְּהִנִּים וְגוֹי קְדוֹשׁ וְעַם סֻלָּה, לְמַעַן תִּסְפְּרוּ תְהִלּוֹת הַקּוֹרָא אֶתְכֶם מִחֲשֹׁךְ אֶל-אוֹרוֹ הַנִּפְלָא:

^י **יוח"א ב 3, 5** וּבִזְאוֹת גִּדַּע כִּי הִכְרַנו אוֹתוֹ, אִם-נִשְׁמַר אֶת-מִצְוֹתָיו: 5 אָבֵל הַשְׁמַר אֶת-דְּבָרָיו, בּוֹ נִשְׁלֶמָה בְּאֵמַת אֱהָבַת אֱלֹהִים. וּבִזְאוֹת גִּדַּע כִּי-בּוֹ אֲנַחֲנוּ: **פטר"ב א 5-10** בְּעִבּוֹר זֹאת הַשְׁתַּדְּלוּ לְהַעֲמִיד בְּאֱמוּנַתְכֶם אֶת-הַצִּדְקָה; וּבִצִּדְקָה אֶת-הַדַּעַת: 6 וּבַדַּעַת אֶת-הַפְּרִישׁוֹת; וּבַפְּרִישׁוֹת אֶת-הַסְּבִלְנוֹת; וּבַסְּבִלְנוֹת אֶת-הַחֲסִידוֹת: 7 בַּחֲסִידוֹת אֶת-הָאֲחִיָּה; וּבָאֲחִיָּה אֶת-הָאֱהָבָה: 8 כִּי אִם-אֵלֶּה תִּמְצָאנָה וְתִרְבִּינָה בָכֶם, לֹא-תִתְּנָה אֶתְכֶם לְהִיּוֹת בְּטָלִים וּבְלֹא-עֲשׂוֹת פְּרִי לַדַּעַת אֲדִינְנוּ יִשׁוּעַ הַמַּשִּׁיחַ: 9 כִּי הָאִישׁ אֲשֶׁר אֵין-אֵלֶּה לוֹ עֹנֵה הוּא, קָצַר הָרָאוֹת וְשָׂכַח אֶת-טִהְרָתוֹ מִחַטָּאתָיו הָרָאשׁוֹנוֹת: 10 לָכֵן, אַחִי, הוֹסִיפוּ וְהַשְׁתַּדְּלוּ לַחֲזֹק אֶת-קְרִיאַתְכֶם וּבַחֲרִיתְכֶם, כִּי בַעֲשׂוֹתְכֶם זֹאת כָּשׁוּל לֹא תִכְשְׁלוּ:

^י **קור"ב ט 2** כִּי יִדְעִיתָ אֶת-נְדִיבִתְכֶם אֲשֶׁר עָלֶיהָ אֲנִי מִתְהַלֵּל בָּכֶם לִפְנֵי אֲנָשֵׁי מַקְדוֹנִיָּא לֵאמֹר, אֲכִיָּא מְזֻמֶּנֶת הִיא מִשְׁנָה שְׁעִבְרָה; וְתַעַר הַקְּנָאָה הַיּוֹצֵאת מִכֶּם אֶת-רוּחַ רָבִם: **מתי ה 16** כֹּן יֵאָר אוֹרְכֶם לִפְנֵי בְנֵי הָאָדָם, לְמַעַן יֵרְאוּ מַעֲשֵׂיכֶם הַטּוֹבִים וְשִׁבְחוּ אֶת-אֲבִיכֶם שְׁבַשְׁמִים:

^י **טיט' ב 5, 9-12** וְלִהְיוֹת צְנוּעוֹת וְטָהוֹרוֹת, צוֹפִיּוֹת הַלִּיכוֹת בֵּיתָן וְטָבוֹת וְנִכְנָעוֹת לְבַעֲלֵיהֶן, לְמַעַן לֹא-יִחַלֵּל דְּבַר הָאֱלֹהִים: 9 הַעֲבָדִים יִכְנְעוּ לְאֲדֹנֵיהֶם וְיִתְרַצוּ לָהֶם בְּכָל-דְּבָר, וְלֹא יִמְרוּ אֶת-דְּבָרֵיהֶם: 10 וְלֹא-יִמְעְלוּ מַעַל, כִּי אִם-יֵרְאוּ כָל-אֱמוּנָה טוֹבָה, לְמַעַן יִפְאָרוּ בְּכָל אֶת-לֶקַח אֱלֹהֵינוּ מוֹשִׁיעֵנוּ: 11 כִּי הוֹפִיעַ חֲסֵד אֱלֹהִים לְהוֹשִׁיעַ אֶת-כָּל-בְּנֵי הָאָדָם: 12 וּלְיִסֹּר

אֶתְנוּ, אֲשֶׁר נִתְּעַב הָרָשָׁע וְתֵאֲזוּת הָעוֹלָם וְנִחְיָה בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּצִנְיָעוּת וּבְצַדִּיק
וּבְחִסְדִּיּוֹת: **טימ"א ו 1** כָּל אֲשֶׁר-הֵם תַּחַת עַל הָעֲבֹדוֹת, יִחְשְׁבוּ אֶת-
אֲדֹנֵיהֶם רְאוּיִם לְכָל-כְּבוֹד, לְמַעַן לֹא-יִחַלֵּל שֵׁם הָאֱלֹהִים וְהִלְקֵחַ:

פטר"א ב 15 כִּי כֵן הוּא חִפָּץ אֱלֹהִים, אֲשֶׁר בַּעֲשׂוֹתְכֶם הַטוֹב תִּסְכְּרוּ
אֶת-פִּי אוֹלֵת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר אֵין-בָּם דַּעַת:

פטר"א ב 12 וְהִיטִיבוּ דִרְכְּכֶם בְּגוֹיִם, לְמַעַן יִבְטִיחוּ אֶל-מַעֲשֵׂיכֶם הַטוֹבִים
וְהִזָּה תַּחַת אֲשֶׁר חָרְפוּ אֶתְכֶם כַּפְעָלִי אָנוּ, יִכְבְּדוּ אֶת-הָאֱלֹהִים בְּיוֹם
הַפְקָדָה: **פיל' א 11** מַלְאִים פְּרִי הַצִּדְקָה עַל-יְדֵי יִשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ, לְכְבוֹד
אֱלֹהִים וְתִהְיֶה: **יוח' טו 8** בְּזֹאת נִכְבֵּד אָבִי, בַּעֲשׂוֹתְכֶם פְּרִי לְרֹב וְהִיִּיתֶם
לִי לְתַלְמִידִים:

אפס' ב 10 כִּי-פָעַל אֱלֹהִים אֲנַחְנוּ, נִבְרָאִים בַּמְּשִׁיחַ יִשׁוּעַ לְמַעֲשִׂים
טוֹבִים, אֲשֶׁר הֵכִין הָאֱלֹהִים מִקְדָּם לְמַעַן נִתְּהַלֵּךְ בָּהֶם:

רומ' ו 22 אָכֵן עַתָּה, בְּהִיּוֹתְכֶם מְשַׁחֲרָרִים מִיַּד הַחַטָּא וּמִשְׁעָבָדִים
לְאֱלֹהִים, יֵשׁ לָכֶם פְּרִיָּם לְקַדְשָׁה, וְאַחֲרֵיתוֹ חַיֵּי עוֹלָם:

3. יכולתם של משיחיים לעשות מעשים טובים איננה נובעת כלל מעצמם
אלא כולה מרוח המשיח.³ כדי שיוכלו לעשות מעשים אלו דרושה, בנוסף
לברכות החסד שהם כבר זכו להן, פעולה ממשית של אותו רוח הקודש,
הפועל בהם לרצות ולעשות כרצון אלוהים.⁴ עם זאת אל להם להזניח
משום כך את חובתם, כאילו אינם חייבים לעשות דבר כלשהו אלא אם
כן יניע אותם הרוח לעשותם. עליהם להיות חרוצים ולעורר את חסד
אלוהים שבהם.⁵

יוח' טו 4-5 עֲמְדוּ-בִי, וְאֲנִי בָכֶם. כֹּאֲשֶׁר הִשְׁרִיג בֶּל-יַעֲשֶׂה פְּרִי מֵאֲלִי
אִם-לֹא יַעֲמֵד בְּגִפְנוֹ, כֵּן גַּם-אֶתֶם אִם-לֹא תַעֲמְדוּ בִּי: 5 אֲנֹכִי הוּא הַגִּפֶּנוּ;
וְאֶתֶם הַשְּׁרִיגִים. הָעֹמֵד בִּי וְאֲנִי בּוֹ, הוּא יַעֲשֶׂה-פְּרִי לָרֹב, כִּי בְלִעְדִּי לֹא
תוּכְלוּן עֲשׂוֹת מְאוּמָה: **יוח' לו 26-27** וְנִתַּתִּי לָכֶם לֵב חֲדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה
אֲתָן בְּקֶרְבְּכֶם וְהִסְרֹתִי אֶת-לֵב הָאֲבֹן מִבְּשָׂרְכֶם וְנִתַּתִּי לָכֶם לֵב בָּשָׂר: 27
וְאֶת-רוּחִי אֲתָן בְּקֶרְבְּכֶם וְעָשִׂיתִי אֶת אֲשֶׁר-בְּחָקִי תִלְכוּ וּמִשְׁפָּטִי תִשְׁמְרוּ
וְעָשִׂיתֶם:

"פיל' ב 13 כי האלהים הוא הפעל בכם גם-לחפץ גם-לפעל כפי רצונו: **פיל' ד 13** כל-זאת אוכל בעזרת המשיח הנותן כח בקרבי: **קור"ב ג 5** יען אפשר לא-נוכל אנחנו לדון דין מעצמנו, כי יכלתנו מאת האלהים היא:

"פיל' ב 12 לכו, חביבי, כאשר שמעתם לי בכל-עת כן, לא לבד בהיותי עמכם, כי-עוד יתר עתה אשר אני רחוק מכם, תיגעו בתשועת נפשותיכם ביראה וברעדה: **עבר' ו 11-12** אבל חפצנו שכל-אחד מכם גם-ישקד שקוד להחזיק בשלמות התקנה עד-הקץ: 12 שלא תעצלו, כי אם-תלכו באמונה וארץ רוח בעקבות היושבים את-ההבטחות: **פטר"ב א 3, 5, 10-11** באשר גבורתו האלהית נתנה לנו את כל-אשר לחיים ולחסידות, על-ידי דעת הקורא אתנו בכבודו וחילו: 5 בעבור זאת השתדלו להעמיד באמונתכם את-הצדקה; ובצדקה את-הדעת: 10 לכו, אחי, הוסיפו והשתדלו לחזק את-קריאתכם ובחירתכם, כי בעשותכם זאת כשול לא תכשלו: 11 כי-כן ופתח לפניכם לרוחה המבוא אל-מלכות עולם אשר לאדגנו ומושיענו ישוע המשיח: **ישע' סד 7** ואין-קורא בשמך מתעורר להחזיק בך כי-הסתרת פניך ממנו ותמוגנו ביד-עגנו: **טימ"ב א 6** על-כן אזכרך שתעורר את-מתנת האלהים, הנותנה לך בסמיכת ידי: **מה"ש כו 6-7** ועתה אני עמד להשפט על-תקנות ההבטחה אשר הבטיחה האלהים את-אבותינו: 7 ואשר שנים עשר שבטינו מיחלים להגיע לה בעבדם את-יהוה תמיד יומם ולילה. על-דבר התקנה הזאת, אגריפס המלך, שטנים אותי היהודים: **יהו' 20-21** ואתם, האהובים, הבנו באמונתכם הנעלה על-כל בקדשתה והתפללו ברוח הקדש: 21 ושמרתם את-נפשותיכם באהבת אלהים וחכיתם לרחמי אדגנו ישוע המשיח לחיי העולם:

4. אלו המגיעים במעשי הציות שלהם למרב האפשרי בחיים הללו, רחוקים מאוד מלהיות מסוגלים לעשות יותר משאלוהים דורש ומהיכולת להעניק חסד מושיע לאחרים, שכן הם חסרים מאוד במילוי החובות המוטלות עליהם.¹⁰

לוקס יז 10 ככה גם-אתם, אחרי עשותכם את-כל-אשר צויתם, אמרו, עבדים אין-מועיל בם אנחנו, כי רק את-המטל עלינו לעשות עשינו: **נחמ' יג 22** ואמרה ללוים אשר יהיו מטוהרים ובאים שמרים השערים לקדש את-יום השבת גם-זאת זכרה-לי אלהי וחוסה עלי כרב חסדך: **איוב ט 2-3** אמנם ידעתי כי-כן ומה-יצדק אגוש עם-אל: 3 אם-לחפץ

לְרִיב עִמּוֹ לֹא-יַעֲנֶנּוּ אַחַת מִנִּי-אֶלֶף: **גלט' ה' 17** כִּי הַבֶּשֶׁר מִתְאַוֶּה הִפֹּךְ: מִן-הָרוּחַ וְהָרוּחַ הִפֹּךְ מִן-הַבֶּשֶׁר; וְשִׁנְיָהֶם מִתְקוּמָמִים זֶה לָזֶה, עַד-שֶׁלֹּא תוּכְלוּ לַעֲשׂוֹת אֶת אֲשֶׁר תַּחֲפֹצוּ:

5. בגלל ההבדל הגדול שבין הטובים שבמעשינו לבין הכבוד העתיד לבוא, ובגלל המרחק האין-סופי שבינינו לבין אלוהים, לא נוכל להיות זכאים בזכות מעשים אלו לסליחת החטאים או לחיי נצח מיד אלוהים. גם איננו מסוגלים להועיל לאלוהים במעשינו הטובים ואיננו יכולים לשלם את חובנו עבור החטאים שעשינו בעבר.^ט להפך, אחרי שעשינו את כל מה שביכולתנו, עשינו רק את המוטל עלינו, ואנחנו עבדים שאין בהם תועלת.^ט הטובים שבמעשינו לא יעמדו במשפטו החמור של אלוהים כיוון שמעצם היותם טובים, הם נובעים מרוח אלוהים,^ט וכיוון שמעצם העובדה שאנחנו העושים אותם, הם טמאים ומעורבבים בהרבה חולשה והיעדר שלמות.^ט

^ט **רומ' ג' 20** יַעַן אֲשֶׁר מִמַּעֲשֵׂי הַתּוֹרָה לֹא-יִצְדָּק לִפְנֵי כָל-בָּשָׂר, כִּי עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה דַּעַת הַחֹטָא: **רומ' ד' 2, 4, 6** כִּי אִם-נִצְדָּק אֲבָרְהָם מִתּוֹךְ הַמַּעֲשִׂים, לוֹ הִתְהִלָּה, אֲדָּ-לֹא לִפְנֵי הָאֱלֹהִים: 4 הִנֵּה הַפֶּעַל לֹא-יִחָשֵׁב לוֹ שְׂכָרוֹ עַל-פִּי הַחֹסֵד, כִּי אִם-עַל-פִּי הַחוּב: 6 כְּאֲשֶׁר גַּם-דָּוִד מִתַּאֲר אֶת-אוֹשֶׁר הָאָדָם, אֲשֶׁר הָאֱלֹהִים יִחָשֵׁב-לוֹ צְדָקָה בְּלֹא מַעֲשִׂים, בְּאִמְרוֹ: **אפס' ב' 8** כִּי-בַחֲסֹד נִשְׁעַתֶּם עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה; וְלֹא מִיַּדְכֶם הִיָּתָה זֹאת, כִּי-מִתַּת אֱלֹהִים הִיא: 9 לֹא מִתּוֹךְ הַמַּעֲשִׂים, שֶׁלֹּא יִתְהַלֵּל אִישׁ: **טיט' ג' 5-7** אַז לֹא בְּגִלָּל מַעֲשֵׂי הַצְדָּקָה אֲשֶׁר עָשִׂינוּ הוֹשִׁיעַ אֶתְּנוּ, כִּי אִם-מִתּוֹךְ חֲסֶדוֹ, עַל-יְדֵי טְבִילַת הַתּוֹלָדָה הַשְּׁנִיָּה וְחִדּוּשׁ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ: 6 אֲשֶׁר שִׁפָּךְ עָלֵינוּ לְמַכְבִּיר עַל-יְדֵי יְשׁוּעַ הַמָּשִׁיחַ מוֹשִׁיעֵנו: 7 לְמַעַן נִצְדָּק בַּחֲסֶדוֹ וְנִירֵשׁ לִפִּי הַתְּקוּנָה אֶת-חַיֵּי הָעוֹלָמִים: **רומ' ח' 18** כִּי אֲחָשֵׁב אֲשֶׁר עָנוּיִי הַזֶּמֶן הִזָּה אֵינָם שְׂקוּלִים כִּנְגַד הַכְּבוֹד הָעֵתִידִי לְהַגְלוֹת בָּנוּ: **תהל' טז 2** אֲמַרְתָּ לִיהוָה אֲדֹנִי אַתָּה טוֹבָתִי בַל-עָלִיד: **איוב כב 2-3** הֲלֹא יִסְכֵּן-גִבֹּר כִּי-יִסְכֵּן עֲלֵימוֹ מִשְׁכִּיל: 3 הַחֲפֹץ לְשִׁדִּי כִּי תִצְדָּק וְאִם-בִּצָּע כִּי-תִתֶּם דָּרְכֶיהָ: **איוב לה 7-8** אִם-צִדְקָתָהּ מֵה-תִּתֵּן-לוֹ אוֹ מֵה-מִּיָּדָה יִשָּׁח: 8 לֹא-יֵשׁ כְּמוֹד רִשְׁעָהּ וּלְבָן-אָדָם צִדְקָתָהּ:

^ט **לוקס יז 10** כָּכָה גַם-אַתֶּם, אַחֲרֵי עֲשׂוֹתְכֶם אֶת-כָּל-אֲשֶׁר צִוִּיתֶם, אִמְרוּ, עֲבָדִים אֵין-מוֹעִיל בָּם אֲנַחְנוּ, כִּי רַק אֶת-הַמָּטָל עָלֵינוּ לַעֲשׂוֹת עָשִׂינוּ:

^{יח} **גלט' ה 22-23** ופרי הרוח אהבה, שמחה ושלום, ארץ רוח ונדביות וחסד ואמונה: 23 נענוה ופרישות; אין-תורה לנגד עיני אלה:

^{יט} **ישע' סד 5** ונהי בטמא פלנו וכבגד עדים כל-צדקתינו ונבל פעה פלנו ועוננו פרום ישאנו: **גלט' ה 17** כי הבשר מתאנה הפך מן-הרוח והרוח הפך מן-הבשר; ושניהם מתקוממים זה לזה, עד-שלא תוכלו לעשות את אשר תחפצו: **רומ' ז 15, 18** כי-אשר אני פועל לא טוב בעיני, כי אינני עשה את אשר-אני רצה בו, כי אם-אשר שנאתי אותו אני עשה: 18 כי ידעתי כי-בי, בבשרי, לא שוכן טוב. הן הרצון יש עמדי, אבל עשות הטוב אינני מוצא: **תהל' קמג 2** ואל-תבוא במשפט את-עבדך כי לא-יצדק לפניך כל-חי: **תהל' קל 3** אם-עונות תשקמ-יה אדני מי יעמד:

6. על אף זאת, בהיות המאמינים מקובלים בזכות המשיח, גם מעשיהם הטובים מקובלים בזכותו,² לא כאילו הם נקיים לחלוטין מאשם ובלא דופי בחיים הללו,³ אלא שאלוהים, בהתבוננו בהם בבנו, רואה לנכון לקבל את המעשים הנעשים בכנות, על אף שהם מלווים בהרבה חולשות והיעדר שלמות, ולתגמל את עושיהם.^{2ב}

³ **אפס' א 6** לתהלת כבוד חסדו, אשר-חנן אתנו בידידו: **פטר"א ב 5** ונבגיתם גם-אתם באבנים חיות לבית רוחני לכהנת קדש, להעלות זבחי-רוח לרצון לאלהים בגיוע המשיח: **שמות כח 38** והיה על-מצח אהרן ונשא אהרן את-עוין הקדשים אשר יקדישו בני ישראל לכל-מתנת קדשיהם והיה על-מצחו תמיד לרצון להם לפני יהוה: **ברא' ז 4** והבל הביא גם-הוא מבכורות צאנו ומחלבהו וישע יהוה אל-הבל ואל-מנחתו: **עבר' יא 4** באמונה הקריב הבל לאלהים זבח טוב מקוין, אשר היה-לו לעדות כי צדיק הוא, בהעיד אלהים על-מנחתיו, ובה עודדנו מדבר אחרי מותו:

^{3א} **איוב ט 20** אם-אצדק פי ירשיעני תם-אני ויעקשני: **תהל' קמג 2** ואל-תבוא במשפט את-עבדך כי לא-יצדק לפניך כל-חי: **תהל' קל 3** אם-עונות תשקמ-יה אדני מי יעמד:

^{3ב} **עבר' יג 20-21** ואלהי השלום, אשר בדם ברית עולם העלה מן-המתים את-רעה הצאן הגדול, את-ישוע אדננו: 21 הוא ישלימכם בכל-מעשה טוב לעשות רצונו, בפעלו בכם את-הרצוי לפניו ביד-ישוע המשיח,

אֲשֶׁר-לוֹ הַכְּבוֹד לְעוֹלָמִי עוֹלָמִים. אָמֵן: **קור"ב ח 12** כִּי בְהִמָּצָא לְאִישׁ רוּחַ נְדִיבָה, רְצוּנָה הִיא לְפִי מֵה-שְׁיֵשׁ-לוֹ, וְלֹא-לְפִי מֵה-שְׁאִין לוֹ: **עבר' ו 10** כִּי הָאֱלֹהִים לֹא-יַעֲזוּת צֶדֶק לְשֹׁכַח אֶת-מַעֲשֵׂיכֶם וְאֶת-עֲמַל אֱהַבְתְּכֶם אֲשֶׁר הִרְאִיתֶם לְשִׁמּוֹ, שְׁשֶׁרְתֶּם וְעוֹדְכֶם מִשְׁרֵתִים אֶת-הַקְדָּשִׁים: **מתי כה 21, 23** וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲדֹנָיו: כֹּן, הָעֶבֶד הַטּוֹב וְהַנָּאֶמָן, כִּי בִמְעַט נָאֶמָן הֵייתָ, וְעַל-הִרְבֵּה אֶפְקִידָה; בּוֹא אֶל-שְׁמַחַת אֲדֹנֶיךָ: **23** וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲדֹנָיו: הֵיטַבְתָּ, הָעֶבֶד הַטּוֹב וְהַנָּאֶמָן, בְּמַזְעָר נָאֶמָן הֵייתָ, וְעַל-הִרְבֵּה אֶפְקִידָה; בּוֹא אֶל-שְׁמַחַת אֲדֹנֶיךָ:

7. במהותם עשויים מעשיהם של אנשים שלא נולדו מחדש להיות דברים שאלוהים ציווה, מועילים להם ולאחרים.²² על אף זאת, המעשים הללו אינם נובעים מלב מטוהר באמונה,²³ והם אינם נעשים באופן הנכון על-פי דבר אלוהים,²⁴ גם לא למטרה נכונה, שהיא כבוד אלוהים.²⁵ כיוון שכך, מעשים אלו הם חטאים, ואינם יכולים להיות רצויים לאלוהים או להפוך אדם לראוי לקבל חסד מאלוהים.²⁶ עם זאת, הזנחת המעשים הללו היא חטא חמור עוד יותר ואינה רצויה לאלוהים.²⁷

²² **מל"ב י 30-31** וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-יֶעֶזֶק אֲשֶׁר-הִטִּיבְתָּ לַעֲשׂוֹת הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי כָל-אֲשֶׁר בְּלִבִּי עָשִׂיתָ לְבֵית אַחֲאָב בְּנֵי רְבָעִים יֵשְׁבוּ לָךְ עַל-כֵּסֶא יִשְׂרָאֵל: **31** וַיְהִי כִּי לֹא שָׁמַר לָלֶכֶת בְּתוֹרַת-יְהוָה אֱלֹהֵי-יִשְׂרָאֵל בְּכָל-לִבָּבוֹ לֹא סָר מֵעַל חַטָּאוֹת יִרְבָּעָם אֲשֶׁר הִחֲטִיא אֶת-יִשְׂרָאֵל: **מל"א כא 27, 29** וַיְהִי כְשִׁמְעָה אַחֲאָב אֶת-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיִּקְרַע בְּגָדָיו וַיִּשָּׁם-שָׁק עַל-בָּשָׂרוֹ וַיִּצְוֶם וַיִּשְׁכַּב בָּשָׁק וַיְהִלֵּךְ: **אט: 29** הִרְאִיתָ כִּי-נִכְנַע אַחֲאָב מִלִּפְנֵי יֶעֶזֶק כִּי-נִכְנַע מִפְּנֵי לֹא-אָבִי הִרְעָה בְּיָמָיו בִּימֵי בְנוֹ אָבִיא הִרְעָה עַל-בֵּיתוֹ: **פיל' א 15-16, 18** הֵן יֵשׁ מַגִּידִים אֶת-הַמְּשִׁיחַ מִקְּנָאָה וְרִיב, וַיֵּשׁ מַגִּידִים בְּכֹנֶה טוֹבָה: **16** אֵלֶּה מִמְּרִיבָה מַגִּידִים אֶת-הַמְּשִׁיחַ, לֹא בִלְב-טְהוֹר, כִּי חֲשָׁבִים לְהוֹסִיף צָרָה עַל-מוֹסְרֵי: **18** אֲדָּה מֵה-בְּכָד; הֲלֹא בְכָל-אוֹפָן, אִם-בְּעֵלִילָה אוֹ בְּאַמִּתּוֹת יִגֵּד הַמְּשִׁיחַ, וְאֲנִי הִנְנִי שֹׁמֵחַ בְּזֹאת וְגַם אֲשֻׁמַּח:

²³ **ברא' ד 5** וְאֶל-קִין וְאֶל-מִנְחֹתוֹ לֹא שָׁעָה וַיַּחַר לְקִין מְאֹד וַיִּפְּלוּ פָּנָיו: **עבר' יא 4** בְּאַמּוּנָה הַקָּרִיב הֶבֶל לְאֱלֹהִים זָבַח טוֹב מִקִּין, אֲשֶׁר הָיָה-לוֹ לַעֲדוּת כִּי צָדִיק הוּא, בְּהַעֲדֵד אֱלֹהִים עַל-מִנְחָתוֹ, וּבָה עוֹדְנוּ מִדְּבַר אַחֲרֵי מוֹתוֹ: **עבר' יא 6** וּבָלִי אַמּוּנָה לֹא-יֻכַּל אִישׁ לְהִיטֵר רְצוֹן אֶל-הָאֱלֹהִים, כִּי כָל-הַקָּרִיב אֵלָיו צָרִיךְ לְהֶאֱמִין כִּי-יֵשׁ אֱלֹהִים וְגַמּוּל הוּא מְשִׁיב לְדָרָשׁוֹ:

^{כה} **קור"א יג 3** ואם-אחלק את-כל-הזני ואם-אתן את-גופי לשֶׁרָפָה ואין-בי האֱהָבָה, כֹּל-זאת לא תועילני: **ישע' א 12** כי תבאו לראות פָּנֵי מי-בְקִשׁ זאת מִיָּדְכֶם רִמֹּס חֲצָרִי:

^{כז} **מתי ו 2, 5, 16** לֵכֶן בַּעֲשׂוֹתְךָ צְדָקָה אל-תִּרְעַע לְפָנֶיךָ בַּשּׁוֹפָר כְּמַעֲשֵׂה הַחֲנֻפִּים בְּבִתִּי הַכְּנִסִּיּוֹת וּבְרַחֲבוֹת, לְמַעַן יִהְיֶה אוֹתָם הַאֲנָשִׁים; אָמֵן אֲמַר אֲנִי לָכֶם: כִּי לִקְחוֹ אֶת-שְׂכָרְךָ: **5** וְכִי תִתְפַּלֵּל, אל-תִּהְיֶה כְּחֲנֻפִּים, הַאֲהָבִים לְהִתְפַּלֵּל בַּעֲמָדָם בְּבִתִּי הַכְּנִסִּיּוֹת וְאֶצֶל פְּנוֹת הַשּׁוֹקִים לְמַעַן יֵרְאוּ לְבָנֵי אָדָם. אָמֵן אֲמַר אֲנִי לָכֶם, כִּי לִקְחוֹ אֶת-שְׂכָרְךָ: **16** וְכִי תִצּוּמוּ, אל-תִּהְיוּ זֹעֲפִים כְּחֲנֻפִּים, הַמְּשֻׁנִּים אֶת-פְּנֵיהֶם לְהִרְאוֹת צָמִים לְבָנֵי אָדָם; אָמֵן אֲמַר אֲנִי לָכֶם, כִּי לִקְחוֹ אֶת-שְׂכָרְךָ:

^{כח} **חגי ב 14** וַיַּעַן חֲגִי וַיֹּאמֶר כֵּן הָעַם-הַזֶּה וְכֵן-הַגּוֹי הַזֶּה לִפְנֵי נְאֻם-יְהוָה וְכֵן כֹּל-מַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם וְאֲשֶׁר יִקְרִיבוּ שֵׁם טָמֵא הוּא: **טיט' א 15** הֵן הַכֹּל טָהוֹר לְטָהוֹרִים, אֲבָל לְנִטְמָאִים וּלְאִינִם מֵאֲמִינִים אֵין-דָּבָר טָהוֹר, כִּי נִטְמָאָה גַם-דַּעַתָּם גַם-רוּחָם: **עמוס ה 21-22** שָׁנֵאתִי מֵאֲסִתִּי חֲגִיכֶם וְלֹא אֲרִיחַ בַּעֲצֵרְתִּיכֶם: **22** כִּי אִם-תַּעֲלוּ-לִי עֲלוֹת וּמִנְחֹתֵיכֶם לֹא אֲרַצֶּה וְשִׁלְם מְרִיאֵיכֶם לֹא אֶבִּיט: **הושע א 4** וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו קְרָא שְׁמוֹ יִזְרְעֵאל כִּי-עוֹד מַעֲט וּפְקֻדָּתִי אֶת-דְּמִי יִזְרְעֵאל עַל-בֵּית יְהוָה וְהִשְׁבַּתִּי מִמִּלְכוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל: **רומ' ט 16** וְעַל-כֵּן אֵין הַדָּבָר לֹא-בְדִד הַרְצָה וְלֹא-בְדִד הָרָץ, כִּי אִם-בְּדִד הָאֱלֹהִים הַמְּרַחֵם: **טיט' ג 5** לֹא בְגִלָּל מַעֲשֵׂי הַצְּדָקָה אֲשֶׁר עָשִׂינוּ הוֹשִׁיעַ אֶתְּנוּ כִּי אִם-בְּחִסְדּוֹ עַל-יְדֵי טְבִילַת הַלֵּידָה הַחֲדָשָׁה וְחֲדוּשׁ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ:

^{כח} **תהל' יד 4** הֲלֹא יָדְעוּ כָּל-פְּעֻלֵי-אָנוּן אֲכָלִי עָמִי אָכְלוּ לֶחֶם יְהוָה לֹא קָרָאוּ: **תהל' לו 4** דְּבָרֵי-פִיו אָנוּן וּמִרְמָה חֲדָל לְהִשְׁכִּיל לְהִיטִיב: **איוב כא 14-15** וַיֹּאמְרוּ לָאֵל סוּר מִמֶּנּוּ וְדַעַת דְּרָכֶיךָ לֹא חֲפָצְנוּ: **15** מֵה-שְׂדֵי כִי-נַעֲבָדְנוּ וּמֵה-נוֹעִיל כִּי נִכְפַּע-בּוֹ: **מתי כה 41-43, 45** וְאָז יֹאמֶר גַּם אֵל-הַנֹּצְבִים לְשִׁמְאֻלוֹ: לָכוּ מַעֲלִי, אַתֶּם הָאֲרוּרִים, אֵל-אֵשׁ עוֹלָם הַמוֹכֵנָה לְשָׁטָן וּלְמַלְאָכָיו: **42** כִּי רָעַב הָיִיתִי וְלֹא הֵאֲכַלְתֶּם אוֹתִי, צָמָא הָיִיתִי וְלֹא הִשְׁקִיתֶם אוֹתִי: **43** גַּר הָיִיתִי וְלֹא אִסַּפְתֶּם אוֹתִי, עָרוֹם וְלֹא כִסִּיתֶם אוֹתִי, חוֹלָה וּבִמְשֻׁמֶר וְלֹא בִקְרַתֶּם אוֹתִי: **45** אָז יַעֲנֶה אַתֶּם לֵאמֹר: אָמֵן אֲמַר אֲנִי לָכֶם, מֵה-שְׁלֹא עָשִׂיתֶם לְאֶחָד מִן-הַצָּעִירִים הָאֵלֶּה, גַּם-לִי לֹא עָשִׂיתֶם: **מתי כג 23** אוֹי לָכֶם, הַסּוֹפְרִים וְהַפְּרוֹשִׁים הַחֲנֻפִּים, כִּי מַעֲשִׂוִּים אַתֶּם

אֶת-הַמִּנְתָּא וְאֶת-הַשְּׁבֵת וְאֶת-הַכֶּמֶן וַתַּנִּיחוּ אֶת הַחֲמוּרוֹת בַּתּוֹרָה - אֶת-
הַמִּשְׁפָּט וְאֶת-הַחֲסֵד וְאֶת-הָאֱמוּנָה. וְהָיָה לָכֶם לַעֲשׂוֹת אֶת-אֱלֹהֵי וְלֹא
לְהִיחַ גַּם-אֶת-אֱלֹהֵי:

פרק יז

התמדת הקדושים

1. אלו שאלוהים קיבל באהובו, קרא בקריאה אפקטיבית וקידש ברוחו, אינם מסוגלים לאבד לחלוטין, גם לא באופן סופי, את מעמד החסד. אין ספק שהם יתמידו במעמד זה עד הקץ, וייושעו ישועת נצח.^א

^א **פיל' א 6** ובטח אני, כי המתחיל בכם המעשה הטוב, גם-יגמרנו עד-יום ישוע המשיח: **פטר"ב א 10** לכן, אחי, הוסיפו והשתדלו לחזק את-קריאתכם ובחירתכם, כי בעשותכם זאת כשול לא תכשלו: **יוח' י 28-29** ואני אתו להן חיי עולמים; ולא תאבדנה לנצח ואיש לא-יחטף אתהן מידי: **29** האב אשר נתן לי גדול הוא על-כל ואיש לא-יחטף אתהן מידי האב: **יוח"א ג 9** כל-הנולד מאלהים לא יחטא, כי זרעו בו יקום ולא יוכל לחטא, כי מאלהים נולד: **פטר"א א 5, 9** הנשקרים בעו אלהים על-יד האמונה לתשועה העתידה להגלות בעת-קץ: **9** בקחתכם עקב אמונתכם תשועה לנפשתיכם:

2. התמדה זו של הקדושים אינה תלויה ברצונם החופשי אלא בהחלטתו הבלתי ניתנת לשינוי של אלוהים לבחור בהם לישועה. החלטה זו עצמה נובעת מאהבתו החופשית והבלתי ניתנת לשינוי של אלוהים האב.^ב התמדת הקדושים תלויה בזכות שקנה בעדם ישוע המשיח ותפילת ההפגעה שלו בעדם,^ג בנוכחותו המתמשכת של הרוח וזרע אלוהים שבהם^ד ובטבעה של ברית החסד.^ה מכל אלה נובע בוודאות, בביטחון ובאופן שאינו ניתן לערעור כי הקדושים יתמידו בחסד לישועת נצח.^ו

^ב **טימ"ב ב 18-19** אשר תעו מן-האמת, באמרום כי-תחית המתים כבר היתה, ויבלבלו אמונת קצת אנשים: **19** אך-איתן הוא יסוד האלהים וזה חותמו: ידע יהוה את אשר-לו; ועוד: יסור מעול כל-הקורא את-שם המשיח: **ירמ' לא 3** מרחוק יהוה נראה לי ואהבת עולם אהבתי: על-כן משכתי: חסד:

י' עבר' 10, 14 וּבְרָצוֹן הַזֶּה מְקַדְּשִׁים אֲנַחְנוּ עַל-יְדֵי הַקִּרְבַּת קָרְבָּן גּוֹף יִשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ בְּפַעַם אַחַת: 14 כִּי הוּא בְּקָרְבָּן אֶחָד הַשְּׁלִים לְנִצּוּחַ אֶת-הַמְּקַדְּשִׁים: **עבר' יג 20-21** וְאֱלֹהֵי הַשְּׁלוֹם אֲשֶׁר בְּדָם בְּרִית עוֹלָם הֶעֱלָה מִן-הַמֵּתִים אֶת-רָעָה הַצֶּאֱן הַגָּדוֹל אֶת-יִשׁוּעַ אֲדֹנֵינוּ: 21 הוּא יִשְׁלִימְכֶם בְּכָל-מַעֲשֶׂה טוֹב לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ בְּפַעְלֹ בְּכֶם אֶת-הַרְצוּי לְפָנָיו בִּיד-יִשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ לוֹ הַכְּבוֹד לְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים. אָמֵן: **עבר' ט 12-15** גַּם לֹא-בָּא בְּדָם שְׁעִירִים וְעִגְלִים, אֲלָא בְּדָם-נַפְשׁוֹ בָּא בְּפַעַם-אַחַת אֶל-הַקֹּדֶשׁ פְּנִימָה, וַיִּמְצָא גְּאֻלַּת עוֹלָם: 13 כִּי אִם-בְּדָם הַפָּרִים וְהַשְּׁעִירִים וְאֶפֶר הַפָּרָה, אֲשֶׁר יֵזֶה עַל-הַטְּמָאִים, יִקְדָּשִׁם לְטָהָרֶת גּוֹפָם: 14 אַף כִּי-בְּדָם הַמְּשִׁיחַ, אֲשֶׁר-הִקְרִיב אֶת-עֲצָמוֹ לְאֱלֹהִים בְּרוּחַ נְצִיחִי וּבְלִי-מוֹס יִטְהַר לְבַבְכֶם מִמַּעֲשֵׂי מוֹת לַעֲבֹד אֶת-אֱלֹהִים חַיִּים: 15 וּבַעֲבוּר זֹאת הוּא גַם-מִתְנוּךְ לְבְרִית הַחֲדָשָׁה, לְמַעַן אֲשֶׁר-יִירָשׁוּ הַמִּקְרָאִים אֶת-הַבְּטָחַת נִחְלַת עוֹלָם אַחֲרֵי אֲשֶׁר-מָת, לְפָדוֹת מִן-הַפְּשָׁעִים אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ תַּחַת הַבְּרִית הָרִאשׁוֹנָה: **רומ' ח 33-39** מִי יִגְאָשִׁים אֶת-בְּחִירֵי אֱלֹהִים? הֵן אֱלֹהִים הוּא הַמַּצְדִּיק: 34 וּמִי-הוּא הַמְּרַשֵּׁיעַ? הֵן הַמְּשִׁיחַ הוּא אֲשֶׁר מָת, וְיוֹתֵר מֵאֵת, אֲשֶׁר הוּקָם מֵעַם הַמֵּתִים וְהוּא לִימִין הָאֱלֹהִים, וְגַם מִפְּגִיעַ בַּעֲדָנוּ: 35 מִי נִפְרִידֵנוּ מֵאֵהֶבֶת הַמְּשִׁיחַ? הַצָּרָה, אוֹ מִצּוּקָה, אוֹ רְדִיפָה, אוֹ רָעַב, אִם-עִירֹם, אוֹ סִכָּנָה, אוֹ-חֲרִיב? 36 כְּתוּב: כִּי-עֲלִיד הַרְגָנוֹ כָּל-הַיּוֹם, נַחֲשָׁכְנוּ כָצֶאֱן טַבָּחָה: 37 אָבֵל בְּכָל-אֵלֶּה גִּבְרָנוּ מֵאֵד עַל-יְדֵי הָאֵהָב אֲתָנוּ: 38 וּבְטוֹחַ אָנִי, כִּי לֹא הַמּוֹת וְלֹא הַחַיִּים, לֹא מְלָאָכִים וְלֹא שְׁרָרוֹת, וְלֹא גִבּוֹרוֹת, לֹא הַהוֹה וְלֹא הַעֲתִיד: 39 לֹא הָרוֹם וְלֹא הָעֶמֶק וְלֹא כָל-בְּרִיָּה אַחֶרֶת יוֹכְלוּ לְהַפְרִידֵנוּ מֵאֵהֶבֶת הָאֱלֹהִים, אֲשֶׁר הִיא בְּמַשִּׁיחַ יִשׁוּעַ אֲדֹנֵינוּ: **יוח' יז 11, 24** וְאֲנִי אֵינֶנִּי עוֹד בְּעוֹלָם; וְהֵם בְּעוֹלָם הָמָּה, וְאֲנִי בָּא אֵלֶיךָ. אָבִי הַקְּדוֹשׁ, נָצַר בְּשִׁמְךָ אֶת-אֲשֶׁר נִתַּתָּם לִי, לְמַעַן יִהְיוּ אֶחָד כְּמִנִּי: 24 אָבִי, חֲפָצְתִּי כִּי גַם-הֵם אֲשֶׁר נִתַּתָּם לִי יִהְיוּ עִמִּי בְּאֲשֶׁר אֶהְיֶה אֲנִי, לְמַעַן יִחְזוּ אֶת-כְּבוֹדִי אֲשֶׁר נִתַּתָּ לִי, כִּי אֶהְבֵּתִנִּי לְפָנֵי מוֹסְדוֹת עוֹלָם: **לוקס כב 32** וְאֲנִי הִתְפַּלֵּלְתִּי בַּעֲדְךָ אֲשֶׁר לֹא-תִכְלֶה אֱמוּנָתְךָ; וְאַתָּה כְּאֲשֶׁר תִּשׁוּב, חֹזֵק אֶת-אַחִיךָ: **עבר' ז 25** אֲשֶׁר עַל-כֵּן יוֹכַל גַּם-לְהוֹשִׁיעַ בְּכָל וְכָל אֶת-הַנִּשְׁשָׁנִים עַל-יְדֵי לְאֱלֹהִים, כִּי חִי-הוּא תָמִיד לְהַפְגִּיעַ בַּעֲדָם:

יוח' יז 16-17 וְאֲנִי אֲשַׁאֲלֶה מֵאָבִי וְהוּא יִתֵּן לָכֶם פְּרָקְלִיט אַחֵר, אֲשֶׁר-יִשְׁכֵּן אִתְּכֶם לְנִצּוּחַ: 17 אֶת-רוּחַ הָאֱמֶת, אֲשֶׁר לֹא-יָכֹל הָעוֹלָם לְהַשְׁיֹג, בְּאֲשֶׁר לֹא יִרְאֶהוּ וְלֹא יִדְעֶהוּ; וְאַתֶּם יְדַעְתֶּם אוֹתוֹ, כִּי-אַתֶּם שָׁכְנוּ הוּא אֶף-יְהִי בְּתוֹכְכֶם: **יוח' א ב 27** וְאַתֶּם הַמְּשִׁחָה אֲשֶׁר קִבַּלְתֶּם מֵאֵתוֹ עֹמֶדֶת בְּכֶם וְלֹא תִצְטָרְכוּ לְאִישׁ אֲשֶׁר יִלְמְדְכֶם, כִּי אִם-כְּאֲשֶׁר תִּלְמַד אֶתְכֶם

הַמְשִׁיחָה בְּכָל-דָּבָר, הִיא הָאֱמֶת וְאֵינָנָה כָּזָב, וְכֹאשֶׁר לַמֶּדָּה אֶתְכֶם, כִּן תַּעֲמִדוּ בּוֹ: **יוח"א ג 9** כָּל-הַנוֹלָד מֵאֱלֹהִים לֹא יִחְטָא, כִּי זֶרְעוֹ בּוֹ יָקוּם וְלֹא יוּכַל לַחְטָא, כִּי מֵאֱלֹהִים נוֹלָד:

י' ירמ' לב 40 וְכִרְתִּי לָהֶם בְּרִית עוֹלָם אֲשֶׁר לֹא-אָשׁוּב מֵאַחֲרֵיהֶם לְהִיטִיבִי אוֹתָם וְאֶת-יִרְאָתִי אֶתֶּן בְּלִבָּבְכֶם לְבִלְתִּי סוּר מֵעָלַי:

י' יוח' י 28 וְאֲנִי אֶתֶּן לָהֶן חַיִּי עוֹלָמִים; וְלֹא תֵאבְדֶּנָּה לְנֶצַח וְאִישׁ לֹא-יִחְטֹף אֶתְהֶן מִיָּד: **תסל"ב ג 3** אֲבָל נֶאֱמַן הוּא הָאָדוֹן, אֲשֶׁר יַחֲזֹק אֶתְכֶם וְיִשְׁמָרְכֶם מִן-הָרָע: **יוח"א ב 19** מֵאַתְּנִי יֵצְאוּ, אֲדָּה לֹא-מִשְׁלָנוּ הָיוּ; כִּי אֵלֹהֵי מִשְׁלָנוּ, כִּי אֵז הָיוּ עֹמְדִים עִמָּנוּ, אֲבָל לְמַעַן יָגִלוּ כִּי לֹא כָלָם מִשְׁלָנוּ הֵמָּה:

3. על אף זאת, הקדושים מסוגלים להיכשל בחטאים חמורים^י ולהתמיד בהם לזמן מה^ה מכוח פיתויי השטן והעולם, מכוח הטבע החוטא שבהם, ובגלל הזנחה של האמצעים שנועדו לשימורם באמונה. בחטאים אלו הם מעוררים על עצמם את אי-שביעות רצונם של אלוהים^ט ומעציבים את רוח קודשם^ו, נלקחת מהם מידה כלשהי מברכות החסד ומהנחמה שהוענקו להם,^ה לבם מתקשה^ז ומצפונם מתקשה^ח, הם מכאיבים לאחרים ופוגעים בהם^י ומביאים על עצמם עונשים בעולם הזה.^ט

י' מתי כו 70, 72, 74 וַיִּכְחַשׁ בְּפָנָי כָּלָם לֵאמֹר: לֹא יָדַעְתִּי מָה-אַתָּה אוֹמְרָת: **72** וַיּוֹסֶף לְכַחֵשׁ וַיִּשָּׁבַע לֵאמֹר: לֹא יָדַעְתִּי אֶת-הָאִישׁ: **74** וַיִּחַל לְהַחֲרִים אֶת-נַפְשׁוֹ וּלְהַשְׁבֵּעַ לֵאמֹר, לֹא יָדַעְתִּי אֶת-הָאִישׁ. וַיִּמָּד קָרָא הַתַּרְנָגוֹל:

ח' תהל' נא 2, 16 בָּבוֹא-אֵלָיו נָתַן הַנְּבִיא כְּאֲשֶׁר-בָּא אֶל-בֵּת-שָׁבַע: **16** הַצִּילֵנִי מִדְּמַיִם אֱלֹהִים אֱלֹהֵי תְשׁוּעָתִי. תִּרְגַּן לְשׁוֹנִי צִדְקָתְךָ:

ט' ישע' סד 4, 6, 8 פָּגַעְתָּ אֶת-שֵׁשׁ וְעֵשָׂה צֶדֶק בְּדֶרֶכֶיךָ יִזְכְּרוּךְ הֵן-אֶתָּה קִצְפָּת וְנִחַטָּא בָּהֶם עוֹלָם וְנִשְׁעָ: **6** וְאִין-קוֹרָא בְּשִׁמָּה מִתְעוֹרֵר לְהַחֲזִיק בְּךָ כִּי-הִסְתַּרְתָּ כְּפִיד מִמָּנוּ וּתְמוּיָנוּ בִּיד-עֲוֹנָנוּ: **8** אֶל-תִּקְצֹף יְהוָה עַד-מְאֹד וְאַל-לַעַד תִּזְכֹּר עוֹן הֵן הִבֵּט-נָא עִמָּךְ כְּלָנוּ: **שמ"ב יא 27** וַיַּעֲבֵר הָאֵבֶל וַיִּשְׁלַח דָּוִד וַיֹּאסְפָה אֶל-בֵּיתוֹ וּתְהִי-לוֹ לְאִשָּׁה וּתְלִד לוֹ בֶּן וַיִּרַע הַדָּבָר אֲשֶׁר-עָשָׂה דָּוִד בְּעֵינֵי יְהוָה:

'אפס' ד 30 ולא תעצבו את-רוח הקדש של-אלהים, אשר נחתמתם בו אל-יום הגאולה:

א" תהל' נא 10, 12, 14 תשמיעני ששון ושמחה תגלנה עצמות דכית: 12 לב טהור ברא-לי אלהים ורוח נכון חדש בקרבי: 14 השיבה לי ששון ישעך ורוח נדיבה תסמכני: **חזון ב 4** אף יש-לי עליך, כי עזבת את-אהבתך הראשונה: **שה"ש ה 2-4, 6** אני ישנה ולבי ער קול דודי דופק פתחי-לי אחתי רעיתי יונתי תמתי שראשי נמלא-טל קוצותי רסיסי לילה: 3 פשטתי את-כתנתי איככה אלבשנה רחצתי את-רגלי איככה אטנפם: 4 דודי שלח גדו מן-החר ומעי המו עליו: 6 פתחתי אני לדודי ודודי חמק עבר נפשי גצאה בדברו בקשתיהו ולא מצאתיהו קראתיו ולא ענני:

ב' ישע' סג 17 למה תתענו יהוה מדרכיך תקשים לבנו מיראתך שוב למען עבדיך שבטי נחלתך: **מרק' ו 52** כי לא השכילו בדבר-כברות הלחם מפני טמטום לבבם: **מרק' טז 14** ובאחרנה נראה לעשתי העשר בהיותם מסבים, ויגער בם על חסרון אמונתם וקושי לבבם, אשר לא-האמינו לראים אותו נעור מן-המתים:

ג' תהל' לב 3-4 כי-החרשתי בלו עצמי בשאגתי כל-היום: 4 כי יומם ולילה תכבד עלי גדך נהפך לשדי בחרבני קיץ סלה: **תהל' נא 10** תשמיעני ששון ושמחה תגלנה עצמות דכית:

ד' שמ"ב יב 14 אפס כי-נאץ נאצת את-איבי יהוה בדבר הזה גם הבן הילוד לך מות ימות:

ה' תהל' פט 32-33 אם-חקתי וחללו ומצותי לא ישמרו: 33. ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עונם: **קור"א יא 32** וכאשר נדון נקסר על-יד האדון, למען לא נחייב עם-העולם:

פרק יח

הביטחון בחדד ובישועה

1. אנשים צבועים וחוטאים מסוגלים באיוולתם להשלות את עצמם בתקוות וביומרות שווא כאילו אלוהים רוצה בהם וכאילו יש להם מעמד של נושעים.^א תקווה זו שלהם תאבד.^ב אבל אלו שבאמת מאמינים באדון ישוע, אוהבים אותו בכנות ושוקדים לנהל לפניו את חייהם במצפון נקי יכולים, בחיים הללו, להיות בטוחים בביטחון מוחלט שהם במעמד של חסד,^ג ולשמוח בתקוות כבוד האלוהים. מתקווה זו הם לעולם לא יתאכזבו.^ד

^א **איוב ח 13-14** כֹּן אַרְחוֹת כָּל-שְׁכָחִי אֶל וְתִקְוֹת חֲנָף תֵּאבֹד: 14 אֲשֶׁר-קִוֵּי כְסָלוֹ וּבִית עֶבְרִישׁ מִבְּטָחוֹ: **מיכה ג' 11** רָאשֵׁיךָ בְּשֹׁחַד יִשְׁפְּטוּ וְכֹהֲנֶיךָ בְּמַחִיר יוֹרוּ וּנְבִיאֶיךָ בְּכֶסֶף יִקְסְמוּ וְעַל-יְהוָה יִשְׁעֶנּוּ לֵאמֹר הֲלוֹא יְהוָה בְּקִרְבָּנוּ לֹא-תָבוֹא עָלֵינוּ רָעָה: **דבר' כט 18** וְהָיָה בְּשִׁמְעוֹ אֶת-דְּבָרֵי הָאֱלֹהִים הַזֵּאת וְהִתְבָּרַךְ בְּלִבָּבוֹ לֵאמֹר שְׁלוֹם יְהִיָּה-לִּי כִּי בִשְׁרָרוֹת לִבִּי אֵלֶּךְ לְמַעַן סִפּוֹת הָרָחָק אֶת-הַצִּמְאָה: **יוח' ח 41** אֶת-מַעֲשֵׂי אֲבִיכֶם אַתֶּם עֹשִׂים. וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו: לֹא יֵלְדֵי זִנוּנִים אֲנַחְנוּ; יֵשׁ-לָנוּ אָב אֶחָד - הוּא הָאֱלֹהִים:

^ב **מתי ז 22-23** וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא יֹאמְרוּ רַבִּים אֵלַי: אֲדֹנָי, אֲדֹנָי, הֲלֹא בִשְׁמֶךָ נִבְּאֵנוּ וּבִשְׁמֶךָ גִּרְשָׁנוּ שְׂדִים וּבִשְׁמֶךָ עָשִׂינוּ גְבוּרוֹת רַבּוֹת: 23 אָז אֲעֲנֶה-בָּם לֵאמֹר: מַעֲוָלָם לֹא יַדְעֵתִי אֶתְכֶם, סוּרוּ מִמֶּנִּי פֹעֲלֵי הָאָוֶן:

^ג **יוח' א ב 3** וּבֹאֵת גִּדַּע כִּי הִכְרַנּוּ אוֹתוֹ, אִם-נִשְׁמַר אֶת-מִצְוֹתָיו: **יוח' א ג 14, 18-19, 21, 24** אֲנַחְנוּ יִדְעֵנוּ כִּי עֲבַרְנוּ מִן-הַמִּצְוָה אֶל-הַחַיִּים, עַל כִּי-נִאָּהֵב אֶת-אֲחִינוּ; אִישׁ אֲשֶׁר לֹא-יֵאָהֵב אֶת-אֲחִיו יִשְׂאָר בְּמֹת: 18 בְּנִי, אֵל-נֶאֱהָב בְּמִלִּין וּבְלִשׁוֹן, כִּי אִם-בְּפִעַל וּבְאַמָּת: 19 וּבֹאֵת גִּדַּעַה כִּי מִן-הָאֱמֶת אֲנַחְנוּ וּלְפָנֵינוּ נִשְׁקִיט אֶת-לְבוֹתֵינוּ: 21 אֲהוּבִי, אִם-לְבָבֵנוּ לֹא-יִרְשָׁיעֵנוּ, בְּטָחוֹן לָנוּ בְּאֱלֹהִים: 24 וְהַשְׁמֵר אֶת-מִצְוֹתָיו יָקוּם בּוֹ וְהוּא בּוֹ; וּבֹאֵת גִּדַּע כִּי-הוּא שָׁכֵן בָּנוּ: בְּרוּחַ אֲשֶׁר-נָתַן לָנוּ: **יוח' א ה 13** זֹאת

כִּתְבִּיתִי אֵלֵיכֶם הַמֵּאֲמִינִים בְּשֵׁם בּוֹ-הָאֱלֹהִים, לְמַעַן תִּדְעוּן שֶׁנִּישׁ לָכֶם חַיִּי עוֹלָם וּלְמַעַן תֵּאֱמִינוּ בְּשֵׁם בּוֹ-הָאֱלֹהִים:

רומ' ה 2, 5 אֲשֶׁר בִּידּוֹ מִצָּאֵנוּ בְּאֵמוּנָה מְבוֹא אֶל-הַחֶסֶד הַזֶּה אֲשֶׁר אֲנַחֲנוּ עֹמְדִים בּוֹ, וְנִתְהַלֵּל בְּתִקְוֹת כְּבוֹד הָאֱלֹהִים: 5 וְהַתִּקְוָה הַיָּהּ לֹא תִבָּשׂ, כִּי הַיּוֹקָה בְּלִבֵּנוּ אֶהְבֵּת הָאֵל עַל-יְדֵי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר נָתַן לָנוּ:

2. בִּיטְחוֹן זֶה אֵינוֹ הַנַּחָה חֲסֶרֶת יסוד וסבירות, המבוססת על תקווה שניתן לערער עליה,⁷ אלא ביטחון שלא ניתן לערער עליו, הנובע מאמונה, והמבוסס על מהימנות הבטחות אלוהים להושיע,⁸ הראיות שבלב האדם באשר לקיומן של אותן מתנות-חסד שאליהן קשר אלוהים הבטחות אלה,⁹ ועדותו של רוח האימוץ המעיד עם רוחנו שאכן ילדי אלוהים אנחנו.¹⁰ רוח זה הוא עירבון נחלתנו, שבו אנו חתומים ליום הגאולה.¹¹

עבר' ו 11, 19 אָבֵל חִפְצָנוּ שְׂכָל-אֶחָד מֵכֶם גַּם-יִשְׁקֹד שְׁקוֹד לְהַחֲזִיק בְּשִׁלְמוֹת הַתִּקְוָה עַד-הַקֵּץ: 19 אֲשֶׁר-הִיא לְנַפְשֵׁנוּ לְעוֹגִין נָכוֹן וְחֶזֶק וּמִגִּיעַ אֶל-מִבֵּית לְפָרְכָּת:

עבר' ו 17-18 עַל-כֵּן כְּאֲשֶׁר רָצָה הָאֱלֹהִים לְהִרְאוֹת בְּיוֹתֵר אֶת-יְרֵשִׁי הַהִבְטָחָה כִּי לֹא-תִשְׁתַּנֶּה עֲצָתוֹ, עָרַב אֶתְּהָ בְּשִׁבוּעָה: 18 לְמַעַן עַל-פִּי שְׁנֵי דְבָרִים בְּלִתי מִשְׁתַּנִּים, אֲשֶׁר חָלִילָה לָאֱלֹהִים לְשַׁקֵּר בָּם, יִהְיֶה לָנוּ אֲשֶׁר נִסְנוֹ עָלֵינוּ זִירוֹ גָּדוֹל לְאַחֲזוֹ בַּתִּקְוָה הַנִּתּוּנָה לְכַיֵּנוּ:

פטר' א 4-5, 10-11 אֲשֶׁר בָּהֶם נָתַן-לָנוּ הַבְּטָחוֹת גְּדוּלוֹת מְאֹד וְיִקְרוֹת, לְמַעַן תִּקְחוּ עַל-גֵּדוֹן חֶלֶק בְּטֹבַע אֱלֹהִים בְּהַמְלִטְכֶם מִכְּלִיוֹן הַתַּאֲוָה אֲשֶׁר בְּעוֹלָם: 5 בְּעִבּוֹר זֹאת הַשְׁתַּדְּלוּ לְהַעֲמִיד בְּאֵמוּנַתְכֶם אֶת-הַצִּדְקָה; וּבַצִּדְקָה אֶת-הַדַּעַת: 10 לָכֵן, אַחִי, הוֹסִיפוּ וְהַשְׁתַּדְּלוּ לְחַזֵּק אֶת-קִרְיַתְכֶם וּבַחֲרִיתְכֶם, כִּי בַעֲשׂוֹתְכֶם זֹאת כְּשׁוֹל לֹא תִכָּשְׁלוּ: 11 כִּי-כֵן יִפְתַּח לְפָנֵיכֶם לְרוֹחָה הַמְּבוֹא אֶל-מַלְכוּת עוֹלָם אֲשֶׁר לְאַדְּנוֹ וּמוֹשִׁיעֵנוּ יְשׁוּעַ הַמָּשִׁיחַ: **יוח"א ב 3** וּבִזְאֵת גִּידַע כִּי הִכְרַנוּ אוֹתוֹ, אִם-נִשְׁמָר אֶת-מִצְוֹתָיו: **יוח"א ג 14** אֲנַחֲנוּ יִדְעוּ כִּי עָבְרָנוּ מִן-הַמָּוֶת אֶל-הַחַיִּים, עַל כִּי-נִאֶהָב אֶת-אַחֲיוֹ; אִישׁ אֲשֶׁר לֹא-יִאֶהָב אֶת-אַחֲיוֹ יִשְׁאַר בַּמָּוֶת: **קור' ב א 12** כִּי זֹאת הִיא תְּהִלָּתֵנוּ, יְעֻדוֹת לִבֵּנוּ אֲשֶׁר בָּתֵּם וַיֵּשֶׁר אֱלֹהִים הַתְּהַלְכָנוּ בְּעוֹלָם, וּבְיוֹתֵר אֶתְכֶם, וְלֹא-בְחֻכְמַת הַבָּשָׂר, כִּי אִם-בְּחֶסֶד אֱלֹהִים:

^ח **רומ' ח 15-16** כי לא קבלתם רוח עבדות לשוב לירא, כי אם קבלתם את-רוח האמוץ, אשר בו קראים אנחנו: אבא, אבינו: 16 והרוח הוא המעיד עם-רוחנו כי-בני אלהים אנחנו:

^ט **אפס' א 13-14** ואשר גם-אתם, נטועים בו אחרי שמעכם דבר האמת, את-בשורת ישועתכם, ואשר בו כשהאמנתם גם-נחתמתם ברוח ההבטחה, רוח הקדש: 14 כי זה ערבון ירשתנו, לפדות-לו עם סגלה לתהלת כבודו: **אפס' ז 30** ולא תעצבו את-רוח הקדש של-אלהים, אשר נחתמתם בו אל-יום הגאלה: **קור' ב א 21-22** והמכוון אותנו אתכם במשיח ואשר משחנו הוא האלהים: 22 אשר גם-חתמנו ואשר נתן בלבנו את ערבון הרוח:

3. ביטחון בלתי ניתן לערעור זה אינו שייך למהות האמונה באופן כזה שמאמין אמיתי יהיה פטור ממצבים שבהם יהיה עליו להמתין זמן רב ולהיאבק בקשיים רבים לפני שייהנה ממנו. על אף זאת, מאחר שהרוח מאפשר למאמין לדעת מהם הדברים שנתן לו אלוהים בנדיבותו, הוא מסוגל להגיע לביטחון זה מהשימוש הראוי באמצעים הרגילים, בלי התגלות מיוחדת.^א

^י **יוח"א ה 13** זאת כתבתי אליכם המאמינים בשם בן-האלהים, למען תדעו שיש לכם חיי עולם ולמען תאמינו בשם בן-האלהים: **ישע' נ 10** מי בכם ירא יהוה שמע בקול עבדו אשר הליך חשכים ואין נגה לו ובטח בשם יהוה וישען באלהיו: **מרק' ט 24** ויתן אבי הילד את-קלו בבכי ויאמר: אני מאמין; עזר-נא לחסרון אמונתי: **תהל' פח. תהל' עז 1-12**.

^א **קור' א ב 12** ואנחנו לא קבלנו את-רוח העולם, כי אם-הרוח מאת האלהים, למען נדע את-אשר נתן לנו מאת האלהים בחסדו: **יוח"א ז 13** בזאת נדע אשר-בו נקום והוא בנו, כי-נתן לנו מרוחו: **עבר' ו' 11-12** אבל חפצנו שכל-אחד מכם גם-ישקד לשקוד להחזיק בשלמות התקנה עד-הקץ: 12 שלא תעצלו, כי אם-תלכו באמונה וארץ רוח בעקבות היורשים את-ההבטחות: **אפס' ג 17-19** שישכן המשיח בלבבכם באמונה והייתם משרשים ומיסדים באהבה: 18 למען תוכלו להשיג עם-כל-הקדשים מה-הוא הרחב והארץ והעמק והגבה: 19 וידעתם את-אהבת המשיח, הנעלה על-כל-דעת, ונמלאתם את-כל-מלוא האלהים:

על כן, כל אדם חייב לשקוד ביתר שאת לחזק את ביטחונו בקריאה ובבחירה שלו,² כדי שיימלא לבו שלום ושמחה ברוח הקודש, באהבה ובהכרת תודה לאלוהים, ולעסוק במרץ ובשמחה בחובות הקשורות בציות, שהם פרי הטבעי של ביטחון זה.³ כיוון שכך, ביטחון זה רחוק מלטפח רפיון רוחני ומוסרי.⁴

פטר'ב א 10 לכן, אחי, הוסיפי והשתדלי לחזק את-קריאתכם ובחירתכם, כי בעשותכם זאת כשול לא תכשלו:

רומ'ה 1-2, 5 לכן אחרי אשר נצדקנו באמונה שלום לנו עם-האלהים באדגנו ישוע המשיח: 2 אשר בידו מצאנו באמונה מבוא אל-החסד הזה אשר אנחנו עומדים בו, ונתהלל בתקות כבוד האלהים: 5 והתקנה היא לא תביש, כי הוצקה בלבבנו אהבת האל על-ידי רוח הקדש אשר נתן לנו: **רומ' יד 17** כי-מלכות האלהים איננה אכילה ושתייה, כי-צדקה היא ושלום ושמחה ברוח הקדש: **רומ' טו 13** ימלא אתכם אלהי התקנה כל-שמחה ושלום באמונה, למען תרבה תקותכם בגבורת רוח הקדש: **אפס' א 3-4** ברוך הוא האלהים ואבי אדגנו ישוע המשיח, אשר ברכנו בכל-ברכת רוח במרומים במשיח: 4 כאשר בחר אתנו בו לפני מוסדות תבל, להיות קדשים ותמימים לפניו, באהבה: **תהל' ז ד 8** רבים אמרים מי-יראנו-טוב נסה עלינו אור פניך יהוה: 8 נתתה שמחה בלבי מעת דגנם ותירושם רבו: **תהל' קיט 32** דרך-מצותיך ארוץ כי תרחיב לבי:

יוח"א ב 1-2 בני, הנני כתב אליכם את-זאת לבלתי תחטאו. ואם-יחטא איש, יש-לנו מליץ לפני אבינו, ישוע המשיח הצדיק: 2 והוא כפרה על-חטאתינו, ולא על-חטאתינו לבד, כי גם-על-חטאת כל-העולם: **רומ' ו 1-2** אם-כן, מה-נאמר? הנשאר בחטא, למען ירבה החסד? 2 חלילה לנו! כי מתנו לחטא, ואיך נוסף להיות בו? **טיט' ב 11-12, 14** כי הופיע חסד אלהים להושיע את-כל-בני האדם: 12 וליסר אתנו, אשר נתעב הרשע ותאות העולם ונחיה בעולם הזה בצניעות ובצדק ובחסידות: 14 אשר-נתן את-נפשו בעדנו לגאלנו מכל-עול ולטהר לו עם סגלה הזריז במעשים טובים: **קור'ב ז 1** לכן, חביבי, בהיות לנו ההבטחות האלה נטהרה את-עצמנו מכל-טמאת בשר ורוח, להשלים קדשתנו ביראת אלהים: **רומ' ח 1, 12** על-כן הרשע לא ירשעו עתה אלה אשר במשיח ישוע, המתהלכים לא כבשר, כי אם-לפי הרוח: 12 לכן, אחי, עתה לא לבשר חביבים אנחנו להיות לפי הבשר: **יוח"א ג 2-3** אהובי, עתה בניס

לאלהים אֲנִיחֵנוּ, וְעוֹד לֹא נִגְלָה מֶה-נִּהְיָה. אֲךָ יִדְעֵנוּ כִּי בְּהִגְלוֹתוֹ נִדְמָה-לוֹ, כִּי נִרְאָהוּ כְּאִשֶּׁר הוּא: 3 וְכָל-אִשֶּׁר לוֹ תִקְוָה כְּזֹאת יִטְהַר אֶת-עַצְמוֹ כְּאִשֶּׁר טָהוּר גַּם-הוּא: **תהל' קל 4** כִּי-עִמָּךְ הִסְלִיחָה לְמַעַן תִּהְיֶה: **יוח"א 6-7** אִם-נֹאמַר כִּי יֵשׁ-לָנוּ הַתְּחַבְּרוּת עִמּוֹ וְנִתְהַלֵּךְ בַּחֲשֵׁךְ, הֲנֵנוּ כְּזִבִּים וּפְעֻלָּתֵנוּ אֵינֶנָּה אֱמֶת: 7 אֲךָ אִם-כָּאוֹר גִּלְדִּי, כְּאִשֶּׁר הוּא כָּאוֹר, הִנֵּה נִתְחַבְּרֵנוּ יַחַד וְדָם-יִשְׁוֶעַ הַמְּשִׁיחַ בְּנוֹ יִטְהַרְנוּ מִכָּל-חַטָּא:

4. ביטחון ישועתם של מאמינים אמיתיים עלול להתערער, לקטון או לחדול לשעה מפני שהזניחו את שימורו, נכשלו בחטא חמור כלשהו המקשה את המצפון ומעציב את הרוח, בגלל פיתוי פתאומי ועז, ומכך שאלוהים יעלים מהם את אור פניו ויתיר אפילו ליראיו להלך בחשכה, בלי אור.¹⁰ אבל זרע אלוהים, חיי האמונה, אהבת המשיח והאחים-באמונה, כנות הלבבות והכרת החובה לעולם לא יאבדו להם. באמצעות אלו, מכוח פעולת הרוח, יתחדש בבוא העת הביטחון.¹¹ בינתיים, כל אלו מגינים על המאמינים מפני יאוש גמור.¹²

¹⁰ **שה"ש ה 2-3, 6** אֲנִי יִשְׁנָה וְלִבִּי עָר קוֹל דֹּדִי דוֹפֵק פֶּתַח-לִי אַחֲתִי רַעֲיָתִי יוֹנָתִי תַמְתִּי שְׂרָאשִׁי נִמְלֵא-טָל קוֹצוֹתִי רְסִיסֵי לִילָה: 3 פֶּשֶׁטִּי אֶת-כְּתָנִי אֵיכָה אֶלְבָּשֶׁנָּה רַחֲצִיתִי אֶת-רִגְלִי אֵיכָה אֶטְנֶנָּם: 6 פֶּתַחֲתִי אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי חֲמֵק עָבַר נִפְשִׁי יִצְאָה בְּדִבְרֹוּ בְּקִשְׁתִּיהוּ וְלֹא מִצֵּאתִיהוּ קָרָאתִיו וְלֹא עָנָנִי: **תהל' נא 10, 14, 16** תִּשְׁמִיעֵנִי שְׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה תִּגְלִנֵּה עֲצָמוֹת דְּכִית: 14 הַשִּׁיבָה לִּי שְׁשׁוֹן יִשְׁעֶךָ וְרוּחַ נְדִיבָה תִּסְמְכֵנִי: 16 הַצִּילֵנִי מִדְּמִים אֱלֹהִים אֱלֹהֵי תִשְׁוֹעָתִי תִרְנֹן לְשׁוֹנִי צִדְקָתֶךָ: **אפס' ז 30-31** וְלֹא תַעֲצָבוּ אֶת-רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁל-אֱלֹהִים, אֲשֶׁר נִחַתְמָתֶם בּוֹ אֶל-יוֹם הַגְּאֻלָּה: 31 כָּל-מְרִירוֹת וְחִמָּה וְרָגִז וַיִּצְעָקָה וְגִדּוֹף תִּסְרִירוּ מִכֶּם עִם כָּל-הִרְשָׁעָה: **תהל' עז 1-10. מתי כו 69-72** וּפְטָרוֹס יָשָׁב מֵחוּץ לְבֵית בְּחָצֵר. וַתִּגַּשׁ אֵלָיו שְׂפָחָה לֵאמֹר: גַּם-אַתָּה הֵייתָ עִם-יִשְׁוֹעַ הַגָּלִילִי: 70 וַיִּכְחַשׁ בְּפָנָיו כָּל־לֵאמֹר: לֹא יָדַעְתִּי מֶה-אַתָּה אוֹמֶרֶת: 71 וַיֵּצֵא אֶל-פֶּתַח הַשַּׁעַר וַתִּרְאֵהוּ אוֹתוֹ אַחֲרַי וַתֹּאמֶר לְאַנְשֵׁים אֲשֶׁר-שָׁם: גַּם-זֶה הִנֵּה עִם-יִשְׁוֹעַ הַנֶּצְרִי: 72 וַיִּוֹסֶף לְכַחֵשׁ וַיִּשְׁבַּע לֵאמֹר: לֹא יָדַעְתִּי אֶת-הָאִישׁ: **תהל' לא 23** וְאַנִּי אֶמְרָתִי בְּחָפְזִי נִגְרַזְתִּי מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ אֲכֹן שָׁמַעְתָּ קוֹל תַּחֲנוּנִי בְּשׁוֹעֵי אֱלֹהִי: **תהל' כח. ישע' נ 10** מִי בָכֶם יִרְאֵהוּ וְהוּא שָׁמַע בְּקוֹל עַבְדּוֹ אֲשֶׁר הִלֵּךְ חֲשָׁכִים וְאֵין נֹגַהּ לוֹ יִבְטַח בְּשֵׁם יְהוָה וַיִּשְׁעֵן בְּאֱלֹהָיו:

^{טו} **יוח"א ג 9** כֹּל-הַנּוֹלֵד מֵאֱלֹהִים לֹא יִחְטָא, כִּי זֶרַעוֹ בּוֹ יָקוּם וְלֹא יוֹכֵל לַחְטֹא, כִּי מֵאֱלֹהִים נוֹלֵד: **לוקס כב 32** וְאַנִּי הַתְּפִלָּלְתִּי בַעֲדָךְ אֲשֶׁר לֹא-תִכְלֶה אֱמוּנָתְךָ; וְאַתָּה כַּאֲשֶׁר תִּשׁוּב, חֲזַק אֶת-אַחֶיךָ: **איוב יג 15** הֵן יִקְטָלֵנִי לֹא אֲנִיחַל אֶךְ-דְּרָכַי אֶל-פְּנֵי אוֹכֵיחַ: **תהל' עג 15** אִם-אֲמַרְתִּי אֶסְפָּרָה כְּמוֹ הַנֶּה דוֹר בְּנִיךָ בְּגִדְתִּי: **תהל' נא 10, 14** תִּשְׁמַעֲנִי שְׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה תִּגְלָנָה עֲצָמוֹת דְּכִיתִּי: **14** הַשִּׁיבָה לִּי שְׁשׁוֹן וְשִׁעָךְ וְרוּחַ נְדִיבָה תִּסְמְכֵנִי: **ישע' נ' 10** מִי בָכָם יֵרָא יְהוָה שְׁמֵעַ בְּקוֹל עַבְדּוֹ אֲשֶׁר הִלֵּךְ חֲשָׁכִים וְאֵין נֹגֶה לּוֹ יִבְטַח בְּשֵׁם יְהוָה וְיִשְׁעֶן בְּאֱלֹהָיו:

^{טז} **מיכה ז 7-9** וְאַנִּי בִיהוָה אֶצְפֶּה אוֹחִילָה לֹאֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יִשְׁמַעֲנִי אֱלֹהֵי: **8** אֶל-תִּשְׁמָחִי אֵיבָתִּי לִי כִּי נִפְלָתִי קָמַתִּי כִּי-אֲשֻׁב בְּחֶשֶׁךְ יְהוָה אוֹר לִי: **9** זַעַף יְהוָה אֲשָׂא כִּי חָטָאתִי לּוֹ עַד אֲשֶׁר יָרִיב רִיבִי וְעָשָׂה מִשְׁפָּטִי יוֹצֵאֵנִי לְאוֹר אֲרָאָה בְּצִדְקָתוֹ: **ירמ' לב 40** וְכִרְתִּי לָהֶם בְּרִית עוֹלָם אֲשֶׁר לֹא-אֲשׁוּב מֵאַחֲרֵיהֶם לְהִיטִיבֵי אוֹתָם וְאֶת-יִרְאָתִי אֶתֶּן בְּלִבָּבָם לְבִלְתִּי סוּר מֵעָלַי: **ישע' נד 7-10** בְּרַגַע קִטֹּן עֲזַבְתִּיךָ וּבְרַחֲמִים גְּדֹלִים אֶקְבָּצֶךָ: **8** בְּשִׁצְרָף קֶצֶף הִסְתַּרְתִּי פָנַי רַגַע מִמֶּךָ וּבְחֶסֶד עוֹלָם רַחֲמֶתִיךָ אָמַר גִּאֲלֶךָ יְהוָה: **9** כִּי-מִי נָח זֹאת לִי אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי מֵעַבְרַי מִי-נָח עוֹד עַל-הָאָרֶץ כִּן נִשְׁבַּעְתִּי מִקֶּצֶף עָלֶיךָ וּמִגֹּעַר-בָּדָד: **10** כִּי הֶהָרִים יִמּוּשׁוּ וְהַגְּבְעוֹת תִּמּוּטִינָה וְחִסְדִּי מֵאֲתָדָה לֹא-יִמּוּשׁ וּבְרִית שְׁלוֹמִי לֹא תִמוּט אָמַר מְרַחֲמֶךָ יְהוָה: **תהל' כב 2** אֲלִי אֲלִי לָמָּה עֲזַבְתָּנִי רְחוֹק מִישׁוּעָתִי דְּבָרִי שְׁאֲגָתִי: **תהל' פח.**

פרק יט

תורת אלוהים

1. אלוהים העניק לאדם הראשון תורה (הנקראת לעתים התורה המוסרית), כברית של מעשים, שבאמצעותה הוא חייב את האדם ומחייב את כל צאצאיו לציות אישי, מלא, מדויק ומתמיד. בברית זו הבטיח אלוהים לאדם חיים אם יציית לה ציות שכזה, איים עליו במוות אם יפר אותה, והעניק לו יכולת לקיים אותה.^א

^א **ברא' א 26-27** וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדְמוּתֵנוּ וְיִרְדּוּ בְדִגְתַּי הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל-הָאָרֶץ וּבְכָל-הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׂ עַל-הָאָרֶץ: **27** וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת-הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אֹתָם: **ברא' ב 17** וּמִעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ כִּי בְיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת: **רומ' ב 14-15** כִּי כַּאֲשֶׁר הַגּוֹיִם, אֲשֶׁר אֵין-לָהֶם תּוֹרָה, עוֹשִׂים מִטְבָּעַם כְּדִבְרֵי הַתּוֹרָה, גַּם-בְּאֵין תּוֹרָה, הֵם תּוֹרָה לְעַצְמָם: **15** בְּהִרְאוֹתָם כִּי מַעֲשֵׂה הַתּוֹרָה כְּתוּב עַל-לִבָּם, וּמִצְפּוֹנָם מַעֲדִיד בָּהֶם וּמְחַשְׁבוֹתָם בְּקִרְבָּם מְחַיְבוֹת זֹאת אֶת-זֹאת אוֹ גַּם-מִזְכּוֹת: **רומ' י 5** כִּי-מֹשֶׁה כָּתַב עַל-הַצִּדָּקָה מִתּוֹךְ הַתּוֹרָה, כְּכַתּוּב: אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֹתָם הָאָדָם וְחֵי בָהֶם: **רומ' ה' 12, 19** לָכֵן כַּאֲשֶׁר עַל-יְדֵי אָדָם אֶחָד בָּא הַחֲטָא לְעוֹלָם, וְהַמָּוֶת עָקַב הַחֲטָא, וְכֵן עָבַר הַמָּוֶת עַל-כָּל-בְּנֵי אָדָם, מִפְּנֵי אֲשֶׁר כָּלָם חָטְאוּ: **19** כִּי כַּאֲשֶׁר בְּמִרְי הָאָדָם הָאֶחָד הָיוּ הָרַבִּים לְחוֹטְאִים, כֵּן גַּם עַל-יְדֵי צִיּוֹת הָאֶחָד הָיוּ הָרַבִּים לְצַדִּיקִים: **גלט' ג 10, 12** כִּי בְגִי מַעֲשֵׂי הַתּוֹרָה תַּחַת הַקְּלָלָה הִמָּה, שֶׁנֶּאֱמַר: אֲרוּר אֲשֶׁר לֹא-יִקְיָם אֶת-כָּל-הַדְּבָרִים הַכְּתוּבִים בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה לַעֲשׂוֹת אוֹתָם: **12** וְהַתּוֹרָה אֵינָנָה מִן-הָאֱמוּנָה, כִּי אִם-אֲשֶׁר-יַעֲשֶׂה אֹתָם הָאָדָם וְחֵי בָהֶם: **קהלת ז 29** לְבַד רָאָה-זֶה מְצֵאתִי אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים אֶת-הָאָדָם יִשָּׂר וְהִמָּה בִקְשׁוֹ חֲשֹׁבֹנוֹת רַבִּים: **איוב כח 28** וַיֹּאמֶר לְאָדָם הֵן יִרְאֵת אֲדֹנָי הִיא חֻכְמָה וְסוֹר מִרַע בִּינָה:

2. אחרי שחטא האדם בגן-עדן, המשיכה תורה זו לשמש אמת המידה המושלמת לצדקה, ובתור שכזו נמסרה על ידי אלוהים בהר סיני, בעשרה

דיברות, כתובה על שני לוחות.² ארבעת הדיברות הראשונים מתארים את חובותינו כלפי אלוהים והשישה האחרים את חובותינו לבני האדם.³

² **יעקב א' 25** אָבֶל הַמִּשְׁקִיף בַּתּוֹרָה הַשְּׁלֵמָה, תּוֹרַת הַחַרּוּת, וּמִחְזִיק בָּהּ, אֲשֶׁר אֵינָנו שֹׁמְעִים וְשֹׂכְחִים, כִּי אִם-עֲשֵׂה בַפֶּעַל, אֲשֶׁרִי הָאִישׁ הַהוּא בִּמְעֻשָׂהוּ: **יעקב ב' 8, 10-12** הֵן בְּקִימְכֶם אֶת-הַמִּצְוָה הַמְּלִכֶת עַל-כָּלָּן, כְּפִי הַכְּתוּב: וְאַהֲבַת לְרֵעֶךָ כְּמוֹד, תִּיטִיבוּ לַעֲשׂוֹת: **10** כִּי אִישׁ אֲשֶׁר יִקְיָם אֶת-כָּל-הַתּוֹרָה וְיִנְכָּשֶׁל בְּדַבָּר אֶחָד, הוּא אִשָּׁם אִשָּׁם בְּכָלָם: **11** כִּי הָאָמֵר: לֹא תִנְאַף, גַּם-הוּא אָמֵר: לֹא תִרְצַח; וְאִם-אֵינְךָ נֹאֵף וְאַתָּה רוֹצֵחַ, הִיא נִהְיִיתָ לְעֹבֵר הַתּוֹרָה: **12** כֵּן דִּבְרוּ וְכֵן עָשׂוּ כְּאֲנָשִׁים הָעֲתִידִים לְהִשָּׁפֵט עַל-פִּי תּוֹרַת הַחַרּוּת: **יג' 8-9** וְאֶל-תִּהְיִי חֲבִיבִים לְאִישׁ דָּבָר, זִוְלָתִי אֶהְבֵּת אִישׁ אֶת-רֵעֵהוּ, כִּי הָאֵהָב אֶת-רֵעֵהוּ קִיָּם אֶת-הַתּוֹרָה: **9** כִּי מִצְוֹת: לֹא תִנְאַף, לֹא תִרְצַח, לֹא תִגְנֹב, לֹא תַעֲנֶה עַד שֹׁקֵר, לֹא תַחְמוֹד וְעוֹד כְּאֵלֶּה, כָּלִילוֹת הֵנָּה בִּמְאֹמֶר הִזָּה: וְאַהֲבַת לְרֵעֶךָ כְּמוֹד: **דבר' ה' 29** וְשִׁמְרָתָם לַעֲשׂוֹת כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֶתְכֶם לֹא תִסְרוּ יָמִין וּשְׂמָאל: **דבר' י' 4** וַיִּכְתֹּב עַל-הַלְחָת כְּמִכְתָּב הָרִאשׁוֹן אֶת עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דָּבָר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם בְּהָר מִתּוֹךְ: הָאֵשׁ בָּיִם הִקְהֵל וַיִּתְּנֵם יְהוָה אֵלַי: **שמות לד' 1** וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה פָּסֵל-לָךְ שְׁנֵי לַחֹת אֲבָנִים כְּרֹאשֵׁינִים וְכָתַבְתִּי עַל-הַלְחָת אֶת-הַדְּבָרִים אֲשֶׁר הָיוּ עַל-הַלְחָת הָרִאשִׁינִים אֲשֶׁר שִׁבַּרְתָּ:

³ **מתי כ"ב 37-40** וַיֹּאמֶר יֵשׁוּעַ אֵלָיו: וְאַהֲבַת אֶת-יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל-לִבְּךָ וּבְכָל-נַפְשְׁךָ וּבְכָל-מַדְעֶךָ: **38** זֹאת הִיא הַמִּצְוָה הַגְּדוֹלָה וְהָרִאשׁוֹנָה: **39** וְהַשְׁנִית דּוֹמָה לָהּ: וְאַהֲבַת לְרֵעֶךָ כְּמוֹד: **40** בְּשֵׁנֵי הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה כָּל-הַתּוֹרָה תִּלְוִיָּה וְגַם הַנְּבִיאִים:

3. מלבד התורה המוסרית הזו, ראה אלוהים לנכון לתת לעם ישראל, כקהילה לפני שבגרה, מצוות טקסיות שכללו כמה ציוויים סמליים, אשר נגעו בחלקם לאופן שיש לעבוד את אלוהים. אלו סימלו את המשיח, את מעלותיו, פעולותיו, סבלותיו וברכותיו.⁴ בחלקם האחר שימשו הציוויים הוראות באשר לחובות מוסריות.⁵ כל הציוויים הטקסיים הללו נתבטלו עם מתן הברית החדשה.⁶

⁴ **עבר' ט. עבר' י' 1** כִּי הַתּוֹרָה בִּהְיוֹת בָּהּ צֶל הַטְּבוֹת הָעֲתִידוֹת וְלֹא מִרְאָה עֲצֵם הַדְּבָרִים, אֵין בִּיקְלָתָהּ לְהַשְׁלִים אֶת-הַקְּרָבִים בְּקִרְבָּנוֹת הָהֵם אֲשֶׁר יִקְרִיבוּ תָמִיד מִדִּי שְׁנָה בְּשָׁנָה: **גלט' ד' 1-3** וְאֵנִי אָמֵר, הַיּוֹרֵשׁ כָּל-עַתָּה

היותו קטן אין-הבדל בינו ובין העבד, אף אם-הוא אדון הכל: 2 אלא
הוא תחת נד אמינים ופקידי הבית עד לזמן המועד לו מאת אביו: 3 ככה
גם-אנחנו, בעוד היותנו קטנים, היינו משעבדים ליסודות העולם: **קול' ב**
17 אשר הם על הדברים העתידיים לבא, וגופם הוא במשיח:

ה' קור"א ה 7 בערו את-השאור הנשן, למען תהיו עסה חדשה. הלא
לחם מצות אתם, כי גם-לנו פסחנו הנזבח בעדנו הוא המשיח: **קור"ב**
17 על-כן צאו מתוכם והברו, נאם-יהוה, וטמא אל-תגעו; ואני אקבץ
אתכם: **יהו' 23** ואת-אלה תושיעו באימה וחסד אתם מתוך האש
וגעלתם גם-את-הלבוש המגאל בחלאת הבשר:

י' קול' ב 14, 16-17 וימחק את-השטר המעיד בנו בחקתיו, אשר היה
לנגדנו, וישארו מתוכנו ויתקעו בצלב: 16 על-כן לא-נדין איש אתכם
על-דבר מאכל ומשקה, או-בענין המועדים וראשי חגים ושבתות: 17
אשר הם על הדברים העתידיים לבוא, אבל הגוף הוא של המשיח: **דני ט**
27 והגביר ברית לרבים שבוץ אחד וחצי השבוץ לשבית צב ומונח ועל
כנף שקוצים משמים ועד-כלה ונחרצה תתן על-שמים: **אפס' ב 15-16**
בבטלו האיכה בבשרו את-תורת המצות בגזרותיהן, לברא בנפשו את-
השנים לאיש-אחד חדש ויעש שלום: 16 וירצה את-שניהם בגוף אחד
לאלהים על-ידי צליבתו, בהמיתו בנפשו את-האיכה:

4. לעם ישראל נתן אלוהים חוקים משפטיים שונים, שתוקפם פג עם
חורבן ארצם. אלו אינם מחייבים עוד איש עכשיו מעבר לכללי הצדק
המשתמעם מתוכם.¹

י' שמות כא. שמות כב 1-29. ברא' מט 10 לא-יסור שבת מיהודה
וימחק מבין רגליו עד כי-גבא שילה ולו יקהת עמים: **פטר"א ב 14-13**
והקנעו לכל-פקדת אדם בגלל האדון: אם-למלך: כראוי לראש: 14
אם-למשלים כראוי לשלוחים מאתו לנקמת פצלי און ולתהלת עשי טוב:
מתי ה 17, 38-39 אל-תחשבו כי באתי להפר את-התורה או את-
דברי הנביאים; לא באתי להפר, כי אם-למלא: 38 שמעתי כי נאמר:
עין תחת עין, שן תחת שן: 39 אבל אני אמר לכם: אל-תתקוממו לרע;
אך המכה אותך על-הלחי הימנית, הטה-לו גם את-האחרת: **קור"א ט**
8-10 הכדרך בני אדם אני מדבר כזאת? הלא גם-התורה אמרת כן? 9 כי
כתוב בתורת משה: לא-תחסם שור בדישו: 10 הלשגרים חושש האלהים:

או אֶד-לְמַעַנְנוּ מִדְּבָר? אֲכַן לְמַעַנְנוּ נִכְתָּב, כִּי הַחֹרֶשׁ יַחֲרֹשׁ אֶלִי-תִקְוָה וְהִדָּשׁ יְדוּשׁ אֶלִי-תִקְוָה לְקַחַת חֵלְקוֹ בְּתִקְוָה:

5. כל בני האדם, אלו שנצדקו ויתר בני האדם, חייבים לעולם לציית לתורה המוסרית.¹ חובה זו אינה נוגעת רק לתכני תורה זו, אלא גם לסמכותו של אלוהים הבורא, אשר נתן את התורה.² המשיח בשום מובן לא ביטל על ידי הבשורה את חובת הציות לתורה זו אלא הוא חזק אותה מאוד.³

"רומ' יג 8-10 וְאַל-תִּהְיוּ חֲבִיבִים לְאִישׁ דָּבָר, וְזוֹלָתִי אֶהְבֵּת אִישׁ אֶת-רֵעֵהוּ, כִּי הָאֱהָב אֶת-רֵעֵהוּ קִיָּם אֶת-הַתּוֹרָה: 9 כִּי מִצְוֹת: לֹא תִנְאֹף, לֹא תִרְצַח, לֹא תִגְנֹב, לֹא תַעֲנֶה עַד שֹׁקֵר, לֹא תַחֲמֹד וְעוֹד כָּאֵלֶּה, כָּלִילוֹת הֵנָּה בְּמֶאֱמָר הַזֶּה: וְאֶהְבֵּת לְרֵעֶךָ כְּמוֹד: 10 הָאֶהְבָּה לֹא תִרַע לְרַע, עַל-כֵּן הָאֶהְבָּה קִיָּם הַתּוֹרָה כָּלָה: **אפס' ו 2** כִּבֵּד אֶת-אֲבִיךָ וְאֶת-אִמְךָ, זֹאת הִיא הַמִּצְוָה הָרִאשׁוֹנָה אֲשֶׁר-לָהּ הִתְבַּטָּחָה: **יוח"א ב 3-4, 7-8** וּבִזְזֹאת נִדְּעַ כִּי הַכִּרְנוּ אוֹתוֹ, אִם-נִשְׁמָר אֶת-מִצְוֹתָיו: 4 הָאֵמַר הַכִּרְתִּיו וְאֶת-מִצְוֹתָיו לֹא יִשְׁמָר, כִּי־הוּא וְהַיָּמִת אֵין בּוֹ: 7 אַחִי, אֵינֶנִּי כְּתִב לָכֶם מִצְוָה חֲדָשָׁה, כִּי אִם-מִצְוָה יִשְׁנֶה אֲשֶׁר הִיְתָה לָכֶם מֵרֵאשׁ; וְהַמִּצְוָה הַיִּשְׁנָה הִיא הַדָּבָר אֲשֶׁר שָׁמַעְתֶּם מֵרֵאשׁ: 8 וְעוֹד מִצְוָה חֲדָשָׁה אֵין כְּתִב לָכֶם, אֲשֶׁר הִיא אֲמַת גַּם-בּוֹ גַּם-בָּכֶם, כִּי הַחֹשֶׁךְ עֹבֵר וְהָאוֹר הָאֲמִתִּי כָּבֵד זִוְרֵחַ:

ט יעקב ב 10-11 כִּי אִישׁ אֲשֶׁר יִקְיָם אֶת-כָּל-הַתּוֹרָה וְנִכְשַׁל בְּדָבָר אֶחָד, הוּא אֶשֶׁם אֶשֶׁם בְּכָלֶם: 11 כִּי הָאֵמַר: לֹא תִנְאֹף, גַּם-הוּא אָמַר: לֹא תִרְצַח; וְאִם-אֵינֶךָ נֹאף וְאֵתָה רוֹצֵחַ, הִיָּה נִהְיִית לְעֹבֵר הַתּוֹרָה:

'מתי ה 17-19 אֶל-תִּחְשְׁבוּ כִּי בָאתִי לְהַפֵּר אֶת-הַתּוֹרָה אוֹ אֶת-דְּבָרֵי הַנְּבִיאִים; לֹא בָאתִי לְהַפֵּר, כִּי אִם-לְמַלְאֵת: 18 כִּי אֲמֵן אֵמַר אֵין לָכֶם, עַד כִּי-יַעֲבִרוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ לֹא תַעֲבֹר יוֹד אַחַת אוֹ-קוֹץ אֶחָד מִן-הַתּוֹרָה, עַד אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הַכֹּל: 19 לָכֵן מִי אֲשֶׁר יִפֹּר אַחַת מִן-הַמִּצְוֹת הַקִּטְנוֹת הָאֵלֶּה וְכֵן יִלְמַד אֶת-בְּנֵי הָאָדָם, קִטּוֹן יִקְרָא בְּמַלְכוּת הַשָּׁמַיִם. וְאֲשֶׁר יַעֲשֶׂה וְיִלְמַד אוֹתוֹ, הוּא גְדוֹל יִקְרָא בְּמַלְכוּת הַשָּׁמַיִם: **יעקב ב 8** הֵן בְּקִיָּמְכֶם אֶת-הַמִּצְוָה הַמְּלַכֶּת עַל-כָּלֹן, כִּפִּי הַכְּתוּב: וְאֶהְבֵּת לְרֵעֶךָ כְּמוֹד, תִּיטִיבוּ לַעֲשׂוֹת: **רומ' ג 31** וְעַתָּה, הַמְּבַטְלִים אֶנְחֵנוּ אֶת-הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי הָאֵמוּנָה? חֲלִילָה, אֵד: מְקִיָּמִים אֶנְחֵנוּ אֶת-הַתּוֹרָה:

6. על אף שהמאמינים האמיתיים אינם כפופים לתורה כברית של מעשים, שבאמצעותה יוצדקו או יורשעו,^ט התורה מועילה ביותר להם ולאחרים, שכן התורה, כקו מנחה לחיים, מגלה להם את רצון אלוהים ואת חובתם, מכוונת ומחייבת אותם לנהל אורח חיים בהתאם^ט וחושפת את טומאות החטא שבטבעם, בלבם ובחיייהם.^ט היא עושה זאת כך שהם, כאשר הם בוחנים את עצמם על-פיה, מטפחים הכרה רבה יותר בחטא, צער ובושה גדולים יותר על חטא ושנאה רבה יותר כלפיו.^ט הם גם באים להבנה ברורה יותר בצורך שלהם במשיח, ובשלמות הציות שלו.^ט

^ט **רומ' ו 14** כי משול לא ומשל החטא בכם עוד; כי אינכם תחת יד-התורה, כי אם-תחת יד-החטא: **גלט' ב 16** ומדעתנו כי לא-יצדק אדם מתוך מעשי התורה, כי אם-באמונת ישוע המשיח, גם-אנחנו האמנו במשיח ישוע, למען נצדק מאמונת המשיח ולא ממעשי התורה; כי ממעשי התורה לא יצדק כל-בשר: **גלט' ג 13** המשיח פדנו מקללת התורה בהיותו לקללה בעדנו, שנאמר: קללת אלהים תלוי: **גלט' ד 4-5** ובמלאת העת, שלח האלהים את-בנו, אשר נולד מאשה ונתן תחת יד-התורה: 5 לפדות את אשר היו תחת יד-התורה, למען נקבל את-משפט הבנים: **מה"ש יג 39** ובכל אשר לא-יכלתם להצטדק בתורת משה, כל-המאמין יצדק על-ידו: **רומ' ח 1** על-כן הרשע לא ירשעו עתה אלה אשר במשיח ישוע, המתהלכים לא כבשר, כי אם-לפי הרוח:

^ט **רומ' ז 12, 22, 25** ובכן התורה היא קדושה, והמצוה קדושה וישרה וטובה: 22 כי לפי האדם הפנימי חפצתי בתורת אלהים: 25 אוֹדָה לאלהים בגישוע המשיח אֲדַנְנוּ. ובכן, בשכלי הנני עבד לתורת האלהים, ובבשרי אני עבד לתורת החטא: **תהל' קיט 4-6** אתה צויתך פקדיך לשמור מאד: 5 אחלי יכנו דרכי לשמור חקִיך: 6 אז לא-אבוש בהביטי אל-כל-מצותיך: **קור"א ז 19** אין-המילה נחשבה ואין-הערלה נחשבה, כי אם-שמירת מצות האלהים: **גלט' ה 14, 16, 18-23**.

^ט **רומ' ז 7** אם-כן, מה-נאמר? הכי התורה חטא היא? חלילה! אלא לא ידעתי את-החטא בלתי על-ידי התורה; כי לא-הייתי יודע החמוד, לולי אמרה התורה: לא תחמוד: **רומ' ג 20** יען אשר ממעשי התורה לא-יצדק לפני כל-בשר, כי על-ידי התורה דעת החטא:

^ט **יעקב א 23-25** כי האיש אשר רק-שמע את-הדבר ולא עשהו, נמשל לאיש מביט את-תאר הויתו במראה: 24 כי הביט אל-מראהו וילך לו, וברגע שכת מה-תארו: 25 אבל המשקיף בתורה השלמה, תורת החרות, ומחזיק בה, אשר איננו שמע ושכח, כי אם-עשה בפעל, אשרי האיש ההוא במעשהו: **רומ' ז 9, 14, 24** ואני חייתי מלפנים בלא תורה; וכאשר באה המצוה, ויחי החטא ואני מת: 14 כי ידעים אנחנו שהתורה היא ריחנית, ואני של-בשר ונמכר תחת יד-החטא: 24 אוי-לי, האדם האמלל, מי יצילני מגוף המות הזה?

^{טו} **גלט' ג 24** ובכן התורה היתה אמנת אותנו אל-המשיח, למען נצדק על-ידי האמונה: **רומ' ז 24-25** אוי-לי, האדם האמלל, מי יצילני מגוף המות הזה? 25 אודה לאלהים בגיוע המשיח אדגנו. ובכן, בשכלי הנני עבד לתורת האלהים, ובבשרי אני עבד לתורת החטא: **רומ' ח 3-4** כי מה-שלא יכלה התורה לעשות, הנחלשה על-ידי הבשר, עשה האלהים בשלחו את-בנו בדמות בשר החטא לכפר על החטא, וירשיע את-החטא בבשר: 4 למען תמלא צדקת התורה בנו, המתהלכים לא בבשר, כי אם-לפי הרוח:

התורה גם מועילה לנולדים מחדש לריסון טבעם החוטא בכך שהיא אוסרת חטא,^{טו} ואיומיה מראים למה ראויים חטאיהם ולאילו ייסורים יכולים הנוולדים מחדש לצפות בעולם הזה כגמולם, על אף שהם חופשיים מן הקללה שהתורה מאיימת להטיל.^{טז}

^{טז} **יעקב ב 11** כי האמר: לא תנאף, גם-הוא אמר: לא תרצח; ואם-אינך נאף ואתה רוצח, הויה נהיית לעבר התורה: **תהל' קיט 101, 104, 128** מכל-ארח רע בלאתי רגלי למען אשמר דברך: 104 מפקודיך אתבונן על כן שגאתי כל-ארח שקר: 128 על-כן כל-פקודי כל ישרתי כל-ארח שקר שגאתי:

^{טז} **עזרא ט 13-14** ואחרי כל-הבא עלינו במעשינו הרעים ובאשמתנו הגדלה כי אתה אלהינו חשכת למטה מעוננו ונתתה לנו פליטה בזאת: 14 הנשוב להכר מצותיך ולהתחתן בעמי התעבות האלה הלא תאנף-בנו עד-כלה לאין שארית ופליטה: **תהל' פט 31-35** אם-יעזבו בניו תורתך ובמשפטי לא ילכו: 32 אם-חקתי יחללו ומצותי לא ישמרו: 33 ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עונם: 34 וחסדי לא-אפיר מעמו ולא-אשקר באמונת: 35 לא-אחלל בריתי ומוצא שפתי לא אשנה:

באותו אופן, ההבטחות שבתורה מראות למאמינים שאלוהים אוהב ציות ולאלילו ברכות הם יכולים לצפות אם יצייתו.¹⁴ זאת על אף שהם אינם זכאים לברכות אלו מכוח ברית המצוות.¹⁵ מכאן, העובדה שאדם עושה טוב ונמנע מרע מפני שהתורה מעודדת את הטוב ואוסרת על הרע, אינה עדות לכך שהוא כפוף לתורה ולא לחסד.¹⁶

¹⁴ **ויק' כו 1-14. קור"ב ו 16** ואי-זה דבק יש להיכל אלהים עם-האֱלִילִים? כי-אתם היכל אלהים חיים; כמו שֶׁאָמַר הָאֱלֹהִים: וְשִׁכְנָתִי וְהִתְחַלַּקְתִּי בְּתוֹכָם; וְהִיטִי לָהֶם לֵאלֹהִים וְהִם יְהִיוּ-לִי לְעָם: **אפס' ו 2-3** כִּבֵּד אֶת-אֲבִיךָ וְאֶת-אִמְךָ, זאת היא המצוה הראשונה אֲשֶׁר-לָהּ הִבְטָחָה: 3 לְמַעַן יִיטֵב לָךְ וּלְמַעַן יֵאָרִיכוּ יָמֶיךָ עַל-הָאָדָמָה: **תהל' לו 11** וְעֲנוּם יִירָשׁוּ-אֶרֶץ וְהִתְעַנְּנוּ עַל-רֹב שָׁלוֹם: **מתי ה 5** אֲשֶׁרֵי הָעֲנוּם, כי-הֵמָּה יִירָשׁוּ הָאֶרֶץ: **תהל' יט 12** גַּם-עֲבָדְךָ נִזְהָר בָּהֶם בְּשִׁמְרָם עֹקֵב רָב:

¹⁵ **גלט' ב 16** וּמִדַּעַתְנוּ כִּי לֹא-יִצְדַּק אָדָם מִתּוֹךְ מַעֲשֵׂי הַתּוֹרָה, כִּי אִם-בְּאֵמוּנַת יְשׁוּעַ הַמָּשִׁיחַ, גַּם-אֲנַחְנוּ הָאֱמֻנָה בְּמָשִׁיחַ יְשׁוּעַ, לְמַעַן נִצְדַּק מִאֵמוּנַת הַמָּשִׁיחַ וְלֹא מִמַּעֲשֵׂי הַתּוֹרָה; כִּי מִמַּעֲשֵׂי הַתּוֹרָה לֹא יִצְדַּק כָּל-בָּשָׂר: **לוקס יז 10** כֹּכָה גַם-אַתֶּם, אַחֲרֵי עֲשׂוֹתְכֶם אֶת-כָּל-אֲשֶׁר צִוִּיתֶם, אָמְרוּ, עֲבָדִים אִין-מוֹעִיל בָּם אֲנַחְנוּ, כִּי רַק אֶת-הַמָּטָל עָלֵינוּ לַעֲשׂוֹת עָשִׂינוּ:

¹⁶ **רומ' ו 12, 14** אִם-כֵּן אַפּוֹא, אֶל-יִמְלֹךְ הַחַטָּא בְּגוֹפְכֶם אֲשֶׁר לְכָלִּין, לְנִטּוֹת אַחֲרָיו בְּתַאֲוָתָיו: 14 כִּי מְשׁוּל לֹא יִמְשַׁל הַחַטָּא בְּכֶם עוֹד; כִּי אִינְכֶם תַּחַת יַד-הַתּוֹרָה, כִּי אִם-תַּחַת יַד-הַחֲסֵד: **פטר"א ג 8-12** וְסוּף דָּבָר, הֵיוּ כָלְכֶם לֵב אֶחָד, בְּעַלִּי חִמְלָה, אֶהְיֶה הָאֲחִים, רַחֲמָנִים וּמִתְקַבְּלִים עַל-הַבְּרִיּוֹת: 9 אֶל-תִּשְׁלָמוּ רָעָה תַּחַת רָעָה אוֹ חֲרָפָה תַּחַת חֲרָפָה, כִּי אִם-תִּבְרְכוּ, מִדַּעַתְכֶם כִּי-לֹאֲתֵם נִקְרָאתֶם לְמַעַן תִּירָשׁוּ אֶת-הַבְּרָכָה: 10 כִּי הָאִישׁ הַחָפֵץ חַיִּים אֶהְיֶה יָמִים לְרֵאוֹת טוֹב, יֵצֵר לְשׁוֹנוֹ מֶרֶע וְשִׁפְתָּיו מִדְּבַר מֶרֶם: 11 יִסּוּר מֶרֶע וְיַעֲשֶׂה-טוֹב, יִבְקֹשׁ שָׁלוֹם וְיִרְדָּפֶהוּ: 12 כִּי-עֵינֵי יְהוָה אֶל-צַדִּיקִים וְאֲזָנוֹ אֶל-שׁוֹעֲתָם; וּפִנֵּי יְהוָה בְּעֹשֵׂי רָע: **תהל' לד 13-17** מִי-הָאִישׁ הַחָפֵץ חַיִּים אֶהְיֶה יָמִים לְרֵאוֹת טוֹב: 14 נֵצֵר לְשׁוֹנְךָ מֶרֶע וְשִׁפְתְּךָ מִדְּבַר מֶרֶם: 15 סוּר מֶרֶע וְעֲשֵׂה-טוֹב בְּקֹשׁ שָׁלוֹם וְרַדְפֶהוּ: 16 עֵינֵי יְהוָה אֶל-צַדִּיקִים וְאֲזָנוֹ אֶל-שׁוֹעֲתָם: 17 פִּנֵּי יְהוָה בְּעֹשֵׂי רָע לְהַכְרִית מֵאֶרֶץ זָכָרָם: **עבר' יב 28-29** לָכֵן אֲנַחְנוּ הַמְּקַבְּלִים מַלְכוּת אֲשֶׁר לֹא תִמּוּט,

נְבוֹאָה-נָא בְּתוֹדָה וְנַעֲבֹד בָּהּ אֶת-הָאֱלֹהִים לְרָצוֹן לּוֹ, בְּצִנִּיעוּת וּבִירָאָה:
29 כִּי אֱלֹהֵינוּ אֵשׁ אוֹכֵלָה הוּא:

7. גם אין שימושים אלו בתורה נוגדים את חסד הבשורה אלא הם תואמים אותה בשלמות,^{כא} כי רוח הקודש מכניע ומניע את רצון האדם לעשות, ברצון ובשמחה, את מה שרצון אלוהים, הנגלה בתורה, מראה שיש לעשות.^{כב}

^{כא} **גלט' ג 21** וְעַתָּה הִכִּי הַתּוֹרָה סִתְּרָת אֶת-הַבְּטָחוֹת הָאֱלֹהִים? חֲלִילָה!
כִּי אֵלֹו נִתְּנָה תּוֹרָה אֲשֶׁר בְּכֹחָהּ לְהַחְיֹות, אִזּוּ בְּאַמֶּת הִיטָה הַצִּדְקָה עַל-יַדִּי הַתּוֹרָה:

^{כב} **יחז' לו 27** וְאֶת-רוּחִי אֶתֶּן בְּקִרְבְּכֶם וְעָשִׂיתִי אֵת אֲשֶׁר-בְּחָשִׁי תִלְכוּ וּמִשְׁפָּטִי תִשְׁמְרוּ וְעָשִׂיתֶם: **עבר' ח 10** כִּי זֹאת הַבְּרִית אֲשֶׁר אֶכְרֹת אֶת-בֵּית יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי הַיָּמִים הֵהֶם, נָא-יְהוּה: נִתַּנִּי אֶת-תּוֹרָתִי בְּקִרְבְּכֶם וְעַל-לִבְכֶם אֶכְתְּבֶנָּה, וְהִיִּיתִי לָהֶם לֵאלֹהִים וְהֵמָּה יִהְיוּ-לִי לְעָם: **ירמ' לא 32** כִּי זֹאת הַבְּרִית אֲשֶׁר אֶכְרֹת אֶת-בֵּית יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי הַיָּמִים הֵהֶם נָא-יְהוּה נִתַּנִּי אֶת-תּוֹרָתִי בְּקִרְבְּכֶם וְעַל-לִבְכֶם אֶכְתְּבֶנָּה וְהִיִּיתִי לָהֶם לֵאלֹהִים וְהֵמָּה יִהְיוּ-לִי לְעָם:

פרק כ

חירות משיחית וחופש המצפון

1. החירות שרכש המשיח בעד המאמינים, הכפופים לבשורה, מורכבת מכך שהם חופשיים מאשמת החטא, מזעמו המרשיע של אלוהים ומקללת התורה המוסרית,^א ומכך ששחררו מהעולם החוטא הזה, מעבדות לשטן ומשלטון החטא,^ב מהרוע שבסבל, מעוקץ המוות, מניצחון הקבר ומאבדון עולם.^ג בנוסף, כוללת החירות שרכש המשיח בעבור המאמינים את הגישה החופשית שיש להם לאלוהים^ד ואת ציותם לו, שאינו נובע מפחד ומעבדות אלא מאהבת ילד לאביו ומלב החפץ לעשות את רצונו.^ה בכל אלו לקחו חלק גם המאמינים שהיו כפופים לתורה^ו אבל, בברית החדשה, חירות המאמינים רחבה מזו שהייתה בדרך כלל למאמינים שהיו כפופים לתורה. הם חופשיים מעול טקסי התורה שהקהילה היהודית הייתה כפופה לה,^ז יש להם העזה רבה יותר לגשת אל כס החסד,^ח ובמתן נדיב יותר של רוח הקודש, הניתן חינם.^ט

^א **טיט' ב 14** אֲשֶׁר-נָתַן אֶת-נַפְשׁוֹ בְּעַדְנוּ לְגַאֲלָנוּ מִכָּל-עוֹל וּלְטַהֵר לֹו עִם סִגְלָה הָאֲרִיז בְּמַעֲשִׂים טוֹבִים: **תסל"א א 10** וּלְחַכּוֹת לְבָנוּ מִן-הַשָּׁמַיִם, אֲשֶׁר הִעִירוּ מִן-הַמָּתִים, לְיִשׁוּעַ מְצִילָנוּ מִן-הַחֲרוֹן הַבָּא: **גלט' ג 13** הַפְּשִׁיחַ פָּדָנוּ מִקְלַת הַתּוֹרָה בְּהִיּוֹתוֹ לְקִלְקָלָה בְּעַדְנוּ, שֶׁנֶּאֱמַר: קִלְלַת אֱלֹהִים תָּלוּ:

^ב **גלט' א 4** אֲשֶׁר-נָתַן אֶת-נַפְשׁוֹ בְּעַד חַטֹּאתֵינוּ, לְחַלְצָנוּ מִן-הָעוֹלָם הָרָע הַזֶּה כְּרִצּוֹן אֱלֹהֵינוּ אֲבִינוּ: **קול' א 13** אֲשֶׁר הוּא חָלְצָנוּ מִמִּמְשַׁלַּת הַחַשָּׁד וְהַעֲבִירָנוּ לְמַלְכוּת בָּנוּ אֲהוּבֹ: **מה"ש כו 18** לְפָקֵחַ אֶת-עֵינֵיהֶם, לְמַעַן לְשׁוּבוּ מִחַשָּׁד לְאוֹר וּמִיַּד הַשָּׁטָן אֶל-הָאֱלֹהִים וּלְיִמְצָאוֹ בְּאֱמוּנָתָם בִּי אֶת-סְלִיחַת הַחַטָּאִים וְאֶת-הַנִּחְלָה בְּתוֹךְ הַמִּקְדָּשִׁים: **רומ' ו 14** כִּי מְשׁוּל לֹא מִשָּׁל הַחַטָּא בָּכֶם עוֹד; כִּי אֵינְכֶם תַּחַת יַד-הַתּוֹרָה, כִּי אִם-תַּחַת יַד-הַחֶסֶד:

^ג **רומ' ח 28** וְהִנֵּה יִדְעֵנוּ כִּי לְאֱהָבֵי אֱלֹהִים הַקְּרוֹאִים בְּסוֹד עֲצָתוֹ הַכֹּל יַפְעַל יַחַד לְהַטִּיב לָהֶם: **תהל' קיט 71** טוֹב-לִי כִי-עָנִיתִי לְמַעַן אֶלְמֹד חֲקִידָ: **קור"א טו 54-57** וּכְשִׁילְבֶשׂ מֵה-שָּׁעֲתָה לְכָלִּיּוֹן אֶל-כָּלִּיּוֹן וּמֵה-

שַׁעֲתָה לְמִנּוֹת יִלְבֹּשׁ אֶל-מְנוֹת, אִזּוּ יִהְיֶה דְבַר-הַכְּתוּב: בְּלַע הַמְנוֹת לְנֶצַח:
 55 אִיָּה עֶקֶצְדָּה הַמְנוֹת? אִיָּה נְשֹׂאֹל נִצְחוֹנָד? 56 עֶקֶץ הַמְנוֹת הוּא הַחֲטָא;
 וְכֵחַ הַחֲטָא הִיא הַתּוֹרָה: 57 אֲבָל תּוֹדוֹת לֵאלֹהִים אֲשֶׁר נָתַן-לָנוּ הַנִּצְחוֹן
 עַל-יְדֵי אֲדִנְנוּ יִשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ: **רומ' ח 1** עַל-כֵּן הָרָשָׁע לֹא יִרְשֶׁנוּ עִתָּה אֵלֶּה
 אֲשֶׁר בַּמְּשִׁיחַ יִשׁוּעַ, הַמַּתְהַלְכִּים לֹא כַּבֶּשֶׂר, כִּי אִם-לִפִּי הַרוּחַ: **פטר' ב 3**
 וּבִדְבָרֵי בְדוּי יַעֲשׂוּ אֶתְכֶם לְמַסְחֵר לָהֶם לְמַעַן בָּצַע בָּצַע אֲשֶׁר מִשְׁפָּטָם מֵאִז
 לֹא יִתְמַהֲמָה וְשִׁבְרָם לֹא יָנוּם:

רומ' ה 1-2 לָכֵן אַחֲרֵי אֲשֶׁר נִצְדָּקְנוּ בְּאִמּוּנָה שְׁלוֹם לָנוּ עִם-הָאֱלֹהִים
 בְּאֲדִנְנוּ יִשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ: 2 אֲשֶׁר בִּידוֹ מִצָּאָנוּ בְּאִמּוּנָה מְבוּאָה אֶל-הַחֲסֵד הַזֶּה
 אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ עֹמְדִים בּוֹ, וְנִתְהַלֵּל בְּתִקְוֹת כְּבוֹד הָאֱלֹהִים:

רומ' ח 14-15 כִּי-כָל אֲשֶׁר רוּחַ אֱלֹהִים יִנְהַגֵּם, בְּנֵי אֱלֹהִים הֵמָּה: 15 כִּי
 לֹא קִבְּלִיתֶם רוּחַ עֲבָדוֹת לְשׁוֹב לִירָא, כִּי אִם-קִבְּלִיתֶם אֶת-רוּחַ הָאֱמוּנָה, אֲשֶׁר
 בּוֹ קִרְאִים אֲנַחְנוּ: אֲבָא, אָבִינוּ: **יוח"א ד 18** אֵין אֵימָה בְּאַהֲבָה, כִּי אִם-
 הָאַהֲבָה הַשְּׁלֵמָה תִּגְרֹשׁ אֶת-הָאֵימָה, כִּי בְּאֵימָה מַעֲצָבָה, וְאֲשֶׁר בְּאֵימָה
 אֵינְנוּ שְׁלֵם בְּאַהֲבָה:

גלט' ג 9, 14 עַל-כֵּן בְּנֵי הָאֱמוּנָה יִתְבָּרְכוּ עִם-אַבְרָהָם הַמַּאֲמִין: 14 לְמַעַן
 אֲשֶׁר תִּבָּא בְּרֶכֶת אַבְרָהָם בַּמְּשִׁיחַ יִשׁוּעַ עַל-הַגּוֹיִם, לְמַעַן אֲשֶׁר נִשְׂא אֶת-
 הַבְּטָחַת הַרוּחַ עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה:

גלט' ד 1-3, 6-7 וְאֵנִי אֹמֵר, הַיּוֹרֵשׁ כָּל-עַתָּה הֵייתוּ קָטָן אֵין-הַבְּדֵל בֵּינִי
 וּבֵין הָעֶבֶד, אֲף אִם-הוּא אֲדוֹן הַכֹּל: 2 אֵלֶּה הוּא תַּחַת יָד אֱמָנִים וּפְקִידֵי
 הַבַּיִת עַד לְזָמַן הַמֵּינִיעַד לוֹ מֵאֵת אָבִיו: 3 כִּכָּה גַם-אֲנַחְנוּ, בַּעֲדֵי הַיּוֹתֵנוּ
 קְטַנִּים, הֵיינוּ מְשַׁעֲבָדִים לִיסְדוֹת הָעוֹלָם: 6 וַיַּעַן כִּי-בָנִים אַתֶּם, שְׁלַח
 הָאֱלֹהִים בְּלִבְבְּכֶם אֶת-רוּחַ בְּנוֹ הַקּוֹרָא אֲבָא, אָבִינוּ: 7 לָכֵן אֵינְךָ עוֹד עֶבֶד,
 כִּי אִם-בֶּן; וְאִם-בֶּן אַתָּה, הֵנָּה גַם-יּוֹרֵשׁ הָאֱלֹהִים עַל-יְדֵי הַמְּשִׁיחַ: **גלט' ה 1**
 וְעַתָּה עֲמְדוּ-נָא בַּחֲרוּת אֲשֶׁר שִׁחַרַר אֶתְנוּ הַמְּשִׁיחַ וְאֶל-תְּשׁוּבוּ לְהִלָּכְד
 בְּעַל הָעֲבָדוֹת: **מה"ש טו 10-11** וְעַתָּה מַה-תִּנְסוּ אֶת-הָאֱלֹהִים? לְשׁוֹם
 עַל עַל-צִנְאָרֵי הַתְּלִמִּידִים, אֲשֶׁר גַּם-אֲבוֹתֵינוּ גַם אֲנַחְנוּ לֹא יָכְלָנוּ לְשִׂאת?
 11 אֲבָל בְּחֵסֶד יִשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ אֲדִנְנוּ נֶאֱמִין לְהוֹשֵׁעַ כְּמוֹהֶם כְּמוֹנוּ:

עבר' ד 14, 16 וְעַתָּה בְּהִיּוֹת-לָנוּ כְּהֵן רֹאשׁ גָּדוֹל אֲשֶׁר עֶבֶר בְּשָׂמִים, הוּא
 יִשׁוּעַ בֶּן-הָאֱלֹהִים, נַחֲזִיקָה בְּהוֹדְאָתָנוּ: 16 עַל-כֵּן נִקְרָבָה בְּבִטְחוֹן אֶל-
 כִּסֵּא הַחֲסֵד, לְשִׂאת רַחֲמִים וְלִמְצֹא חֵסֶד לְעִזָּרָה בְּעַתָּה: **עבר' י 19-22**

ועתה, אחי, בהיות לנו בטחון דרך הקדש בדם ישוע: 20 דרך חדש וחי אשר חדש לנו בפרכת, היא בשרו: 21 ובהיות לנו כהן גדול על-בית אלהים: 22 נקרה-נא בלבב שלם ובאמונה תמימה, מטהרים בהזאת לבבנו מרוע רעה ורחוצי בשר במים טהורים:

יוח' ז 38-39 המאמין בי, כדבר הכתוב, מבטנו ינהרו נהרי מים חיים: 39 וזאת אמר על-הרוח אשר יקחהו המאמינים בו, כי לא-נתן רוח הקדש עדנה, יען אשר ישוע עוד לא נתפאר: **קור'ב ג 13, 17-18** ולא כמשא אשר נתן מסוה על-פניו, פן-יבטו בני ישראל אל-סוף העמד להבטל: 17 והאדון הוא הרוח; ובאשר רוח האדון, שם החרות: 18 ואנחנו כלנו בפנים מגלים ראים את-כבוד האדון במראה ונחלף אל-עצם דמותו ההיא, מכבוד אל-כבוד, כהחלף מאת אדון הרוח:

2. אלוהים לבדו הוא אדון המצפון. הוא הותיר אותו חופשי מתורות וממצוות של בני אדם שנוגדות בפרט כלשהו את דברו הכתוב, או שנוספות לו בעניינים של תכני אמונה או האופן שיש לעבוד אותו.^מ מכאן שהמאמין בתורות כאלה או מציית למצוות כאלה מכוח חובה מצפונית מועל בחירות האמיתית שהוענקה למצפון.^נ בנוסף, מי שדורש אמונה שלמה וציות מוחלט ועיוור מבטל את חירות המצפון וגם כל היגיון.^נ

יעקב ד 12 אחד הוא המחקק, אשר יכול להושיע ולאבד; ומי אתה כי תדין את-עמיתך? **רומ' יד 4** מי אתה כי תדין את-עבד האחר? הן לאדוני הוא יעמד או יפל, אבל יעמד, כי-יכל האלהים להעמידו:

מה"ש ז 19 ויענו פטרוס ויוחנן ויאמרו אליהם: הנכון הוא לפני האלהים, שמע לכם יתר משמע לאלהים, שפטו אתם: **מה"ש ה 29** ויען פטרוס והשליחים ויאמרו: הלא עלינו להקשיב בקול אלהים מהקשיב בקול בני אדם: **קור'א ז 23** במחיר נקניתם; אל-תהיו עבדי בני-אדם: **מתי כג 8-10** אוילם אתם אל-תקראו רבי, כי אחד הוא רבכם - המושח; ואתם אחים כלכם: 9 ואל-תקראו אב לאיש מכם על-האדמה, כי אחד הוא אביכם אשר בשמים: 10 גם אל-תקראו מנהיגים, כי אחד הוא מנהיגכם - המושח: **קור'ב א 24** לא שנמשל באמונתכם, כי אם-עזרים אנחנו לשמחתכם, כי באמונה עמדתם: **מתי טו 9** ותהו יראתם אתי מצות אנשים מלמדים:

^{יב} **קול' ב 20, 22-23** לָכֵן אִם-מֵתִם עִם-הַמְּשִׁיחַ לִיסוּדֹת הָעוֹלָם, לָמָּה תִּשְׁתַּעֲבְדוּ לְחֻקִּים כָּאלוֹ עִדְכֶם חַיִּים בְּעוֹלָם: 22 וְהֵם כָּלֶם לְכָלִּיּוֹן בְּתִשְׁמִישָׁם לְפִי מִצּוֹת אֲנָשִׁים וְלַמּוֹדִיָּהִם? 23 הִנְרָאִים כְּעִין חֻכְמָה בְּעִבּוּדָה בְּדוּיָה מְלֵב וּבְשִׁפְלוּת רוּחַ וּבַעֲנוּי הַגּוּף, שֶׁלֹּא כְּהִנּוּ רַק-לְהַשְׁבִּיעַ הַבָּשָׂר: **גלט' א 10** וְעַתָּה הַמִּתְרַצָּה אֲנֹכִי אֶל-בְּנֵי אָדָם, אִם אֶל-הָאֱלֹהִים? אִי הַמְּבַקֵּשׁ אֲנֹכִי לְמִצָּא-חַן בְּעֵינֵי בְנֵי-אָדָם? כִּי בְּמִצָּאֵי חַן בְּעֵינֵי בְנֵי-אָדָם, לֹא-אֶהְיֶה עוֹד עֹבֵד הַמְּשִׁיחַ: **גלט' ב 4-5** מִפְּנֵי אַחֵי הַשִּׁקָּר הַנִּכְנָסִים בְּסִתֵּר בְּתוֹכֵנוּ, אֲשֶׁר בָּאוּ לְרַגֵּל אֶת-חַרּוּתֵנוּ אֲשֶׁר-לָנוּ בְּיִשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ, לְמַעַן הַעֲבִידֵנוּ: 5 אֲשֶׁר לֹא-סָרְנוּ לְמִשְׁמַעְתָּם אֶף-לֹא שָׁעָה אַחַת, לְמַעַן אֲשֶׁר תַּעֲמֹד בְּקִרְבָּכֶם אֲמַתָּה שֶׁל-הַבְּשׂוּרָה: **גלט' ה 1** וְעַתָּה עֲמָדוּ-נָא בַּחֲרוּת אֲשֶׁר שִׁחַרְרֵנוּ אֲתָנוּ הַמְּשִׁיחַ וְאֶל-תִּשְׁוּבוּ לְהִלָּכֵד בְּעַל הַעֲבָדוֹת:

^{יג} **רומ' י 17** לָכֵן הָאֲמוּנָה בָּאָה מִתּוֹךְ הַשְּׁמוּעָה וְהַשְּׁמוּעָה עַל-יְדֵי דְבַר-הָאֱלֹהִים: **רומ' יד 23** וְאֲשֶׁר לוֹ סִפֵּק בְּאַכְלוֹ, מְרֻשָּׁע כִּי לֹא עָשָׂה מֵאֲמוּנָה. וְכָל-אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה מִבְּלִי אֲמוּנָה חֻטָּא הוּא: **ישע' ח 20** לְתוֹרָה וּלְתַעֲבוּדָה אִם-לֹא יֹאמְרוּ כְּדָבָר הַזֶּה אֲשֶׁר אֵין-לוֹ שֹׁחַר: **מה"ש יז 11** וְאֵלֶּה הָיוּ נְדִיבִים מֵאֲנָשִׁי תִּסְלוּנִיקִי, וַיִּקְבְּלוּ אֶת-הַדָּבָר בְּכָל-לֵב, וַיִּדְרֹשׁוּ בְּכַתּוּבִים יוֹם יוֹם לְדַעַת אִם-כֵּן הוּא הַדָּבָר: **יוח' ד 22** אַתֶּם מִשְׁתַּחֲוִים אֶל-אֲשֶׁר לֹא יִדְעֶתֶם, וְאֲנַחְנוּ מִשְׁתַּחֲוִים אֶל-אֲשֶׁר יִדְעֵנוּ, כִּי הַיִּשׁוּעָה מִן-הַיְּהוּדִים הִיא: **הושע ה 11** מִשְׁפָּט כִּי הוֹאִיל הָלַךְ אַחֲרֵי-צֹו עֲשׂוֹק אֲפָרִים רָצוּץ: **חזון יג 12, 16-17** וְהִיא עֹשֶׂה כָּל-פְּקוּדֵי הַחַיָּה הָרִאשׁוֹנָה בְּכַנְיָה, וּמִבִּיאָהּ אֶת-הָאֶרֶץ וַיִּשְׁבֶּיהָ לְהַשְׁתַּחֲוֹת לַחַיָּה הָרִאשׁוֹנָה אֲשֶׁר-נִרְפָּאָה מִכַּת מוֹת אֲשֶׁר-לָהּ: 16 וַתַּעַשׂ כִּי-כָלֶם, לְמַקְטָן וְעַד-גְּדוֹל, אִם-אֲבִיוֹן וְאִם-עָשִׁיר, גַּם-בְּנֵי הַחֲרִים גַּם-הַעֲבָדִים, יָתּוּ תוֹ עַל-יְמִינָם, אוֹ עַל-מִצְחָתָם: 17 וְכִי לֹא-יֻכַּל אִישׁ לְקַנּוֹת אוֹ לְמַכּוֹ, כִּי אִם-בִּהְיוֹת עָלָיו תּוֹ הַחַיָּה, אוֹ שָׂמָּה, אוֹ-מִסְפָּר שָׂמָּה: **ירמ' ח 9** הַבָּשִׂי חֻכְמִים חֲתוּ וַיִּלְכְּדוּ הִנֵּה בְּדָבָר-יִהְיֶה מָאָסוֹ וְחֻכְמַת מֶה לָּהֶם:

3. חירות משיחית נועדה לכך שנשרת את האדון בלא מורא, בקדושה ובצדקה לפניו כל ימי חייו, מאחר שניצלנו מידי אויבינו. אלו שחוטאים חטא כלשהו, או משמרים בלבם תאוה כלשהי בטענה לחירות משיחית, הורסים את המטרה שלשמה נועדה חירות זו.¹⁴

^{טז} **גלט' ה 13** כי אתם, אחי, לחירות נקראתם; ובלבד שלא תהיה החרות תאנה לבשר, אלא שתעבדו איש את-רעהו באהבה: **פט"א ב 16** כחפשים, ולא-כאלו היתה לכם החרות למכסה הרעה, כי אם-כעבדי אלהים: **פט"ב ב 19** חרות יבטיחו להם והם בעצמם עבדים לשחת; כי האיש עבד לאשר נכבש ממנו: **יוח' ח 34** ויען אתם ישוע: אמן, אמן אני אמר לכם, כל-עשה חטא, עבד החטא הוא: **לוקס א 74-75** להצילנו מיד איבינו ולתתנו לעבדו בלי-פחד: 75 בתמים ובצדקה לפגיו כל-ימי חיינו:

4. הרשויות שהסמיך אלוהים והחירות שרכש המשיח לא נועדו על ידי אלוהים כדי שנהרוס אחד את חיי השני אלא כדי שנתמוך יחד זה בזה ונשמור זה על זה. כיוון שכך, המתקוממים נגד רשות חוקית כלשהי או נגד שימוש נאות בסמכות חוקית כלשהי, בין אם זו סמכות אזרחית ובין אם היא קהילתית, והעושים זאת בטענה לחירות משיחית, מתנגדים לצו אלוהים.^{טז}

^{טז} **מתי יב 25** וישוע ידע את-מחשבותם ויאמר אליהם: כל-ממלכה הנחלקה על-עצמה תחרב, וכל-עיר ובית הנחלקים על-עצמם לא יכונן: **פט"א ב 13-14, 16** והפגעו לכל-פקדת אדם בגלל האדון: אם-למלך: כראוי לראש: 14 אם-למשלים כראוי לשלוחים מאתו לנקמת פלעי און ולתהלת עשי טוב: 16 כחפשים, ולא-כאלו היתה לכם החרות למכסה הרעה, כי אם-כעבדי אלהים: **רומ' יג 1-8. עבר' יג 17** שמעו אל-מנהיגים והפגעו מפניהם, כי-שקדים הם על-נפשתיכם כעתידיים לתת חשבון, למען יעשו-זאת בשמחה ולא באנחה, כי זאת לא-להועיל לכם:

את המפרסמים דעות כאלה או עושים מעשים כאלה, הנוגדים את האמת הטבועה בטבע האנושי או את העקרונות הידועים של המשיחיות, בין אם אלו נוגעים לתכני אמונה, לעבודת האלוהים ולאורח חיים, או לכוחה של חסידות, אפשר, על-פי מידת הצדק, להעמיד לדין קהילתי^{טז} או בפני מערכת המשפט,^{טז} ולהטיל עליהם עונשים. כך הדבר בנוגע לדעות ומעשים מוטעים שמעצם טבעם או מהאופן שהם מפורסמים או מבוצעים, פוגעים בצורה הרסנית בשלום ובסדרי החיים שהמשיח ייסד בקהילה.

^{טז} **רומ' א 32** יודעים הם את-משפט אלהים, כי-עשי אלה בני-מות, הם, ולא לבד שיעשו את-אלה, כי גם-נתרצתה נפשם בעשיהם: **קור' א ה 1, 5, 11, 13** שמועה נשמעת בארץ כי-נמצאה זנות בגינכם, ואף-זנות אשר

בגוים לא-ספר כְּמוֹהָ, כִּי-יִקַּח אִישׁ אֶת-אִשְׁתּוֹ אֶבְיֹ: 5 לְמִסֹּר אֶת-הָאִישׁ הַהוּא לְשָׁטָן לְאֶבְדֹן הַבָּשָׂר, לְמַעַן יִנְשָׁע הַרוּחַ בְּיוֹם הָאָדוֹן יְשׁוּעָ: 11 אַךְ-זֹאת כְּתִבְתִּי לָכֶם לְבִלְתִּי הַתְּעַרֵּב עִם-אִישׁ, אֲשֶׁר-אִחַ יִקְרָא וְהוּא זֹנֶה, אוֹ-בֹצֵעַ בְּצַע, אוֹ-עֹבֵד אֱלִילִים, אוֹ מְגִדֵּף, אוֹ סָבָא, אוֹ גִזְלוֹן, עִם-הָאִישׁ אֲשֶׁר כָּזָה גַם לֹא תֹאכְלוּ: 13 וְאֲשֶׁר בַּחוּץ הָאֱלֹהִים יִשְׁפֹּטֵם. וְאַתֶּם תִּבְעֲרוּ אֶת-הָרֶעַ מִקֶּרְבְּכֶם: **יוח"ב 10-11** כָּל-הַבָּא אֲלֵיכֶם וְלֹא יָבִיא אֶת-הַתּוֹרָה הַזֹּאת, לֹא-תֹאסְפוּ אוֹתוֹ הַבִּיטָה וְלֹא תִשְׁאַלּוּ-לוֹ לְשִׁלּוֹם: 11 כִּי הַשָּׂאֵל בְּשִׁלּוּמוֹ הוּא מְשַׁתֵּתֵף בְּמַעֲשָׂיו הָרָעִים: **תסל"ב ג 14** וְאִם לֹא-יִשְׁמַע אִישׁ אֶל-דְּבָרֵנוּ בְּאַגְרַת הַזֹּאת, אוֹתוֹ תִּרְשָׁמוּ לָכֶם וְאַל-תִּתְעַרְבוּ עִמּוֹ לְמַעַן יָבוֹשׁ: **טימ"א 3 ו 5** הָאִישׁ אֲשֶׁר יוֹרֶה תּוֹרָה אַחֶרֶת וְלֹא יַעֲמֹד בַּדְּבָרִים הַבְּרִיאִים שֶׁל-אַדְנֵנוּ יִשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ וּבִלְקַח הַחֲסִידוֹת: 4 נִפְשׁוּ עֲפֹלָה וְלֹא יָדַע מְאוּמָה, כִּי אִם-חֹלָה הוּא בְּשִׁאֲלוֹת וּמַחְלוּקוֹת מְלִים הַמְּבִיאִים לַיָּדִי קִנְאָה וּמְרִיבָה וְגִדּוּפִים וְחֲשָׁד רָע: 5 וְכוּחִי הֶבֶל שֶׁל-אֲנָשִׁים נִשְׁחַתִּי דַעַת וּמַחֲסָרִי אֲמַת, הַשָּׂמִים אֶת-הַחֲסִידוֹת לְדַבֵּר בְּצַע. סוּר מֵאֲנָשִׁים כְּאַלֶּה: **טיט' א 10-11**, **13** כִּי-יֵשׁ הַרְבֵּה מְרִידִים, מְדַבְּרֵי הֶבֶל וּמִתְעִי נֶפֶשׁ, וּבִפְרֹט מִן-הַמּוֹלִים: 11 אֲשֶׁר סָכוּר יִסְכַּר פִּיהֶם, הַהִפְכִּים בְּתִים כָּלֶם בְּהוֹרוֹתָם דְּבָרִים לֹא-כְנִים עֹקֵב בְּצַע: 13 וְהַעֲדוֹת הַזֹּאת אֲמַת הִיא. וּבַעֲבוּר-כֵּן תּוֹכִיחַם תּוֹכַחָה קוֹשָׁה, לְמַעַן יִהְיוּ בְּרִיאִים בְּאֱמוּנָה: **טיט' ג 10** וְאִישׁ הַחוֹלֵק עַל-הָאֱמוּנָה, אִם-הוֹכֵחַ פָּעַם וּשְׁתֵּים, שְׁטָה מַעֲלִיו: **מתי יח 15-17** וְכִי יִחָסֵא-לָךְ אַחִיד, לָךְ וְהוֹכַחְתָּ אוֹתוֹ בֵּינָךְ וּבֵינִי לְבַדּוֹ. וְאִם-יִשְׁמַע אֵלֶיךָ, קִנִּיתָ לָךְ אַחִיד: 16 וְאִם-לֹא יִשְׁמַע, קַח עִמָּךְ עוֹד אֶחָד אוֹ שְׁנַיִם, לְמַעַן עַל-פִּי שְׁנַיִם אוֹ שְׁלֹשָׁה עֲדִים יָקוּם כָּל-דְּבָר: 17 וְאִם-לֹא יִשְׁמַע אֲלֵיהֶם, הִגֵּד אֶל-הַקֹּהֶל; וְאִם-לֹא יִשְׁמַע גַּם-אֶל-הַקֹּהֶל, וְהָיָה לָךְ כְּגוֹי וְכַמּוֹכֵס: **טימ"א 19-20** לְאַחֲזוֹ בְּאֱמוּנָה וּבְרוּחַ הַטּוֹבָה, אֲשֶׁר-יֵשׁ מוֹאֲסִים בָּהּ וּתְשַׁבֵּר אֲנִית אֱמוּנָתָם: 20 וּמֵהֶם הוֹמְנִיֹס וְאַלְכֶסְנִדֵּר, אֲשֶׁר מְסֹרְתִים לְשָׁטָן, לְמַעַן יוֹסְרוּ לְבִלְתִּי גִדֹּף עוֹד: **חזון ב 2, 14-15, 20** יַדְעִתִּי אֶת-מַעֲשֵׂיךָ וְאֶת-עֲמָלְךָ וְאֶת-סִבְלָךְ וְכִי לֹא-תוֹכַל שְׂאֵת אֶת-הַרְשָׁעִים. וּתְנַסָּה אֶת-הָאֲמָרִים שְׁלִיחִים אֲנַחְנוּ, וְאִינָם, וּתְמַצָּאֵם כְּזָבִים: 14 אַךְ-מַעַט יֵשׁ-לִי עֲלֶיךָ, כִּי-שָׁם עִמָּךְ אֲנָשִׁים דְּבָקִים בְּתוֹרַת בְּלָעַם, אֲשֶׁר הוֹרָה אֶת-בְּלָק לָתֵת מַכְשׁוֹל לְפָנַי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, לְאַכֵּל מִזִּבְחֵי אֱלִילִים וּלְזִנוּת: 15 כֵּן נִמְצָאוּ גַם-בָּךְ אֲנָשִׁים דְּבָקִים בְּתוֹרַת הַנִּיקֶלְסִיִּים, אֲשֶׁר שְׁנֵאתִי: 20 אַךְ מַעַט יֵשׁ-לִי עֲלֶיךָ, כִּי תִנִּיחַ אֶת-הָאִשָּׁה אֵיזֶבֶל, הָאֲמֶרֶת כִּי-הִיא נְבִיאָה, לְלַמֵּד וּלְהַתְּעוֹת אֶת-עַבְדִּי לְזִנוּת וּלְאַכֵּל זִבְחֵי אֱלִילִים: **חזון ג 9** הִנְנִי נֹתֵן אֲנָשִׁים מְכַנְסִית הַשָּׁטָן, הָאֲמָרִים יְהוּדִים

אֲנַחְנוּ, וְאֵינָם, כִּי-כֹזְבִים הֵמָּה; הִנְנִי עוֹשֶׂה אֲשֶׁר יְבֹאוּ לְהַשְׁתַּחֲוֹת לִפְנֵי רִגְלִיךָ וְיִדְעוּ כִּי אֲנִי אֱהַבְתִּידָּךְ:

"דבר' יג 6-12. רומ' יג 3-4 כי השליטים אינם לפחד למעשים הטובים, כי אם-לרעים. ועל-כן, אם-רצונך שלא תירא מן-הרשות, עשה הטוב והיה-לך שבח ממנה: 4 כי משרתת אלהים היא לטוב לך. אך אם-הרע תעשה, ירא. כי לא לחנם חגרת-חרב היא, כי-משרתת אלהים היא, ונקמת לשפוך חמתו על כל-עושה הרע: **יוח"ב 10-11** כל-הבא אליכם ולא יביא את-התורה הזאת, לא-תאספו אותו הביתה ולא תשאלו-לו לשלום: **11** כי השאל בשלומו הוא משתתף במעשיו הרעים: **עזרא ז 23, 25-28** כל אשר ממצות אלהי השמים, יעשה אל נכון לבית אלהי השמים, שלמה יהיה קצף על מלכות המלך ובניו: **25** ואתה עזרא, כחכמת אלהיך אשר בדרך מנה שופטים ודיינים, אשר יהיו דנים את כל העם אשר בעבר הנָהָר, את כל יודעי דת אלהיך, ואשר אינו יודע - תודיעו: **26** וכל אשר לא יהיה עושה דת אלהיך ודת המלך, במרץ הדין יהיה נעשה בו, אם למות אם לגלות, אם לענש כספים ולאסורים: **27** ברוך יהוה אלהי אבותינו אשר נתן כזאת בלב המלך לפאר את-בית יהוה אשר בירושלם: **28** ועלי הטה-חסד לפני המלך ויועציו ולכל-שרי המלך הגברים ואני התחזקתי כיד-יהוה אלהי עלי ואקבצה מישראל ראשים לעלות עמי: **חזון יז 12, 16-17** ועשר הקרנים אשר ראית עשרה מלכים הם, אשר לא-קבלו מלכות עד-הנה, רק לשעה אחת ממשלה כמלכים: קבלו עם-החיה: **16** ועשר הקרנים אשר ראית והחיה, המה ישנאו את-הזונה ועשויה גלמודה וערמה ואכלו את-בשרה ואתה ישרפו באש: **17** כי האלהים נתן בלבם לעשות את-עצות ולעשות עצה אחת ולתת את-ממשלתם לחיה, עד כי-ישלמו דברי האלהים: **נחמ' יג 15, 17, 21-22, 25, 30. מל"ב כג 5-6, 9, 20-21** והשבית את-המקרים אשר נתנו מלכי יהודה ויזקטו בבמות בערי יהודה ומסבי ירושלם ואת-המקטרים לבצע לשמש ולגירח ולמזלות ולכל צבא השמים: **6** ויצא את-האשרה מבית יהוה מחוץ לירושלם אל-נחל קדרון וישרף אותה בנחל קדרון וידק לעפר וישלך את-עפרה על-קבר בני העם: **9** אך לא יעלו כהני הבמות אל-מזבח יהוה בירושלם כי אם-אכלו מצות בתוך אחיהם: **20** ויזבח את-כל-כהני הבמות אשר-שם על-המזבחות וישרף את-עצמות אדם עליהם וישב ירושלם: **21** ויצו המלך את-כל-העם לאמר עשו פסח ליהוה אלהיכם כפתיב על ספר הבית הזה: **דהי"ב לד 33** ויסר יאשיהו את-כל-התעבות מכל-הארצות אשר

לְבַנֵּי יִשְׂרָאֵל וְיַעֲבֹד אֶת כָּל-הַנִּמְצָא בְּיִשְׂרָאֵל לַעֲבֹד אֶת-יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם כָּל-
 יָמָיו לֹא סָרוּ מֵאַחֲרֵי יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם: **דְּהִי"ב טו 12-13, 16** וַיָּבֹאוּ
 בְּבִרְיָת לָרוּשׁ אֶת-יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם בְּכָל-לְבָבָם וּבְכָל-נַפְשָׁם: 13 וְכָל
 אֲשֶׁר לֹא-יִדְרֹשׁ לַיהוָה אֱלֹהֵי-יִשְׂרָאֵל יוֹמֶת לְמֶן-קֶטֶן וְעַד-גָּדוֹל לְמֵאִישׁ
 וְעַד-אִשָּׁה: 16 וְגַם-מַעַכָּה אִם אָסָא הַמֶּלֶךְ הִסִּירָה מִגְבִּירָה אֲשֶׁר-עָשְׂתָה
 לְאַשְׁרָה מִפְּלָצֶת וַיִּכְרֹת אָסָא אֶת-מִפְּלָצָתָהּ וַיִּדְּק וַיִּשְׂרֹף בְּנַחַל קִדְרוֹן: **דְּנִי'**
ג 29 וּמִמֶּנִּי יֵצֵאָה הַפִּקְדָּה, שֶׁבֶן כָּל עַם, אִמָּה וְלִשׁוֹן שְׂיֵאמֶר דְּבַר נֶאֱצָה
 עַל אֱלֹהֵי שְׂדֵרָךְ, מִיִּשְׁדָּה וְעַבְדְּךָ נִגְוֹ יִחַתְדָּה לְאִיבָרִים וּבִיתוֹ יוֹשֵׁם לְעֵינַיִם, יַעֲן
 כִּי אֵין אֵל אַחֵר הַיָּכוֹל לְהַצִּיל כְּמוֹהוּ: **טִימ"א ב 2** בְּעַד הַמְּלָכִים וְכָל-
 הַשְּׁלִיטִים, לְמַעַן נַחֲיָה חַיֵּי הַשְּׁקֵט וּבְטָח בְּכָל-חֲסִידוֹת וַיִּשָּׁר: **יִשַׁע' מט**
23 וְהֵיוּ מְלָכִים אֲמִנִּי: וְשָׂרוֹתֵיהֶם מִיִּנְקֻתֵיךְ אֶפְרַיִם אֶרֶץ יִשְׁתַּחֲוּ לְךָ וְעַפְרָה
 בְּגִלְיָד: יִלְחַכּוּ וְיִדְעֻתָּ כִּי-אֲנִי יְהוָה אֲשֶׁר לֹא-יִבָּשׁוּ קִנְיָ: **זְכַר' יג 2-3** וְהִיא
 בַּיּוֹם הַהוּא נָאֵם יְהוָה צְבָאוֹת אֲכָרִית אֶת-שְׁמוֹת הָעֶצְבִּים מִן-הָאֶרֶץ וְלֹא
 יִזְכְּרוּ עוֹד וְגַם אֶת-הַנְּבִיאִים וְאֶת-רוּחַ הַטְּמָאָה אֲעִבִּיר מִן-הָאֶרֶץ: 3 וְהִיא
 כִּי-יִנְבֵּא אִישׁ עוֹד וְאָמְרוּ אֵלָיו אָבִיו וְאִמּוֹ יִלְדִּיו לֹא תַחֲיָה כִּי שָׁקֵר דְּבַרְתָּ
 בְּשֵׁם יְהוָה וְדִקְרָהוּ אָבִיהוּ וְאִמּוֹ יִלְדִּיו בַּהֲנִבְאוֹ:

פרק כא

עבודת אלוהים ויום השבת

1. האמת הטבועה בטבע האנושי מראה כי יש אלוהים, וכי הוא מולך וריבון על הכל, שהוא טוב ומיטיב לכל, ושיש על כן לירוא, לאהוב, להלל ולעבוד אותו, לפנות אליו ולבטוח בו בלב שלם, בכל נפשנו ובכל מאודנו.^א אבל, כדי שבני-אדם לא יעבדו אותו על-פי מחשבותיהם והמצאותיהם או על-פי הצעות השטן, בכל אמצעי חזותי או בכל דרך אחרת שאינה מצווה בכתבי הקודש,^ב הדרך הנכונה היחידה לעבוד את האלוהים האמיתי נקבעה על ידו ועל כן מוגבלת ברצונו הנגלה.

^א **רומ' א 20** כי מהותו הנעלמה, היא כחֹ הַנִּצָּחִי וְאֱלֹהוּתוֹ מַעֲת נִבְרָא העולם, תְּגַדֵּעַ בְּמַעֲשָׁיו וְתִרְאֶה. לָכֵן אֵין לָהֶם תְּרוּץ: **מה"ש יז 24** הָאֵל אֲשֶׁר עָשָׂה אֶת-הָעוֹלָם וְכָל אֲשֶׁר-בּוֹ, לֹא יִשְׁכַּן בְּהִיכְלוֹת מַעֲשֵׂה יָדָיו, כִּי הוּא אֲדוֹן הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ: **תהל' קיט 68** טוֹב-אֶתָּה וּמִטִּיב לְמִדְנֵי חֲשִׁיד: **ירמ' י 7** מִי לֹא יִרְאֶה מִלֶּךְ הַגּוֹיִם כִּי לֶךְ יֵאָתֶה כִּי בָּל-חֲכָמֵי הַגּוֹיִם וּבָכָל-מַלְכוּתָם מֵאִין כָּמוֹךָ: **תהל' לא 24** אֶהְיֶה אֶת-יְהוָה כָּל-חֲסִידָיו אֲמוּנִים נֹצֵר יְהוָה וּמְשַׁלֵּם עַל-יָתֵר עֲשֵׂה גִּאֲוָה: **תהל' יח 4** מִהֲלֵל אֶקְרָא יְהוָה וּמֵן-אִיבִי אֲנֻשֶׁעַ: **רומ' י 12** וְאֵין הַבִּדֵּל בֵּין הַיְּהוּדִי לַיּוֹנִי, כִּי אֲדוֹן אֶחָד לְכֻלָּם וְהוּא עֹשִׂיר לְכָל-קִרְאָיו: **תהל' סב 9** בְּטָחוּ בּוֹ בְּכָל-עֵת עִם שִׁכְכוּ-לִפְנֵי לְבַבְכֶם אֱלֹהִים מִחֲסֶה-לָנוּ סֵלָה: **יהוש' כד 14** וְעַתָּה יִרְאוּ אֶת-יְהוָה וְעָבְדוּ אוֹתוֹ בְּתַמִּים וּבִאֲמֶת וְהִסִּירוּ אֶת-אֱלֹהִים אֲשֶׁר עָבְדוּ אֲבוֹתֵיכֶם בַּעֲבַר הַנֶּהָר וּבְמִצְרַיִם וְעָבְדוּ אֶת-יְהוָה: **מירק' יב 33** וְלֹאֲהֲבָה אוֹתוֹ בְּכָל-לֵבב וּבְכָל-מַדַּע וּבְכָל-נֶפֶשׁ וּבְכָל-מָאֵד, וְלֹאֲהֲבָה אֶת-הָרֹעַ כְּנִפְשׁוֹ גְדוֹלָה הִיא מִכָּל-עֲלּוֹת וְזֻבְחִים:

^ב **דבר' יג 1** אֶת כָּל-הַדָּבָר אֲשֶׁר אֲנִי מִצְוָה אֶתְכֶם אוֹתוֹ תִּשְׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת לֹא-תִסֹּף עָלָיו וְלֹא תִגְרַע מִמֶּנּוּ: **מתי טו 9** וְתִהְיֶה יִרְאֶתְם אוֹתִי מִצְוֹת אֲנָשִׁים מְלַמְּדִים: **מה"ש יז 25** גַּם-לֹא יִשְׁרְתוּהוּ יְדֵי בְנֵי-אָדָם, כִּאֲלֹו יִצְטָרֵף לְדָבָר, כִּי הוּא הַנֶּתֶן לְכָל חַיִּים וְנִשְׁמָה וְכָל-דָּבָר: **מתי ז 9-10** וַיֹּאמֶר אֵלָיו: אֶת-

כל-זאת לך אֶתְנָנָה, אִם-תִּקְדֹּת וְתִשְׁתַּחֲוֶה לִי: 10 וַיֹּאמֶר אֵלָיו יְשׁוּעַ: סוּר מִמֶּנִּי, הַשָּׁטָן, כִּי כָתוּב: לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ תִשְׁתַּחֲוֶה וְאוֹתוֹ לְבָדוּ תַעֲבֹד: **דבר' 15-20. שמות כ 3-5** לא-תַעֲשֶׂה לָּךְ פֶּסֶל וְכָל-תְּמוּנָה אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְאֲשֶׁר בָּאָרֶץ מִתַּחַת וְאֲשֶׁר בַּמַּיִם מִתַּחַת לָאָרֶץ: 4 לא-תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תַעֲבֹדֵם כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֵל קַנָּא פֶקֶד עֹון אֲבֹת עַל-בְּנֵי עַל-שְׁלֹשִׁים וְעַל-רַבָּעִים לְשָׁנָאִי: 5 וְעֲשֵׂה חֶסֶד לְאֻלָּפִים לְאֹהֲבֵי וּלְשֹׂמְרֵי מִצְוָתִי: **קול' ב 23** הִנְרָאִים כְּעֵין חֲכָמָה בַּעֲבוּדָה בְּדוּיָה מֵלֵב וּבְשִׁפְלוּת רוּחַ וּבְעֲנוּי הַגּוֹף שָׁאִין בּוֹ מוֹעִיל רַק-לְהִשְׁבִּיעַ הַבָּשָׂר:

2. יש לעבוד ביראה קדושה את אלוהים האב, הבן ורוח הקודש, ואותו בלבד.¹ אין לעבוד מלאכים, קדושים או כל נברא אחר.² מאז נפילת האדם לידי חטא אין לעבוד את אלוהים בלא מתווך, ואין לעבוד אותו באמצעות מתווך אחר מלבד המשיח.³

מתי ד 10 וַיֹּאמֶר אֵלָיו יְשׁוּעַ: סוּר מִמֶּנִּי, הַשָּׁטָן, כִּי כָתוּב: לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ תִשְׁתַּחֲוֶה וְאוֹתוֹ לְבָדוּ תַעֲבֹד: **יוח' ה 23** מִי אֲשֶׁר לֹא-יִכְבֹּד אֶת-הַבֶּן, גַּם אֶת-הָאָב אֲשֶׁר שָׁלְחוֹ אֵינָנוּ מְכַבֵּד: **קור' ב יג 14** חֶסֶד הָאֲדוֹן יְשׁוּעַ הַמָּשִׁיחַ וְאַהֲבַת הָאֱלֹהִים וְהַתְּחַבְּרוּת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ עִם-כָּלֶכֶם אֲמֹן:

קול' ב 18 אֵל-תִּתְּנוּ לְאִישׁ לַעֲקֹב אֶתְכֶם עַל-יְדֵי שִׁפְלוּת רוּחַ וְעֲבוּדַת מַלְאָכִים, הַמְהַלֵּךְ בְּדִבְרִים אֲשֶׁר לֹא רָאוּ עֵינָיו וּמִלֹּא רוּחַ גָּאוֹה עַל-לֹא-דָבָר מְשֻׁכָּל בָּשָׂרוֹ: **חזון יט 10** וְאֶפֶל לִפְנֵי רַגְלָיו לְהִשְׁתַּחֲוֹת לוֹ, וַיֹּאמֶר אֵלָי: רֵא, אֵל-תַּעֲשֶׂה-זֹּאת. עֶבֶד כְּמוֹךָ אֲנִי וְחֹבֵר לָךְ וּלְאַחֶיךָ אֲשֶׁר לָהֶם עֲדוּת יְשׁוּעַ. הַשְׁתַּחֲוֶה לְאֱלֹהִים! כִּי עֲדוּת יְשׁוּעַ הִיא רוּחַ הַנְּבוּאָה: **רומ' א 25** אֲשֶׁר הִמִּירוּ אֶמֶת הָאֱלֹהִים בְּכָזָב וַיִּכְבְּדוּ וַיַּעֲבֹדוּ אֶת-הַבְּרִיָּאָה תַּחַת הַבּוֹרָא הַמְּבָרָךְ לְעוֹלָמִים. אֲמֹן:

יוח' יד 6 וַיֹּאמֶר אֵלָיו יְשׁוּעַ: אֲנִי הִנְנִי הֹדֵרְךָ וְהָאֶמֶת וְהַחַיִּים; לֹא-יָבֹא אִישׁ אֶל-הָאָב כִּי-אִם-עַל-יְדֵי: **טימ"א ב 5** כִּי אֶחָד הוּא הָאֱלֹהִים וְאֶחָד הוּא הָעֶמֶד בֵּין אֱלֹהִים וּבֵין בְּנֵי אָדָם, הוּא בֶן-אָדָם הַמָּשִׁיחַ יְשׁוּעַ: **אפס' ב 18** כִּי עַל-יְדוֹ יֵשׁ לְשִׁנּוֹ מְבוֹא בְּרוּחַ אֶחָד אֶל-אֲבִינוּ: **קול' ג 17** וְכָל אֲשֶׁר-תַּעֲשׂוּ הֵן בְּמִלִּין הֵן בְּפִעַל, עֲשׂוּ בְשֵׁם הָאֲדוֹן יְשׁוּעַ וְהוּדוּ לְאֱלֹהִים אֲבִינוּ עַל-יְדוֹ:

3. תפילה, עם הודיה, היא היבט חשוב של עבודת אלוהים³ הנדרשת על ידי אלוהים מכל בני האדם.⁴ כדי שתהיה התפילה רצויה לאלוהים, יש לנהל אותה בשם הבן,⁵ בעזרת רוחו,⁶ בהתאם לרצונו,⁷ בהבנה, ביראת כבוד, בענווה, בהתלהבות, באמונה, באהבה ובהתמדה.⁸ אם עבודת האלוהים נעשית בקול, יש לנהל אותה בשפה מובנת.⁹

¹ **פיל' ד 6** אל-תדאגו, כי אם-בתפלה ובתחנונים עם-תודה תודיעו בכל-דבר את-משאלותיכם לאלהינו:

² **תהל' סה 3** שמע תפלה עדיף כל-בשר לבאי:

³ **יוח' יד 13-14** וכל-אשר תשאלו בשמי, אעשה, למען יכבד האב בבני: 14 כי-תשאלו דבר בשמי, אני אעשה: **פטר"א ב 5** נבניתם גם-אתם כאבנים חיות לבית רוחני לכהנת קדש, להעלות זבחי-רוח לרצון לאלהים בגישוע המשיח:

⁴ **רומ' ח 26** וכן גם-הרוח תמך אתנו בחלשותינו, כי לא ידענו להתפלל כראוי. אכן הרוח הוא מפגיע בעדנו באנחות עמוקות מדבר:

⁵ **יוח"א ה 14** וזה הוא בטחוננו אליו, אשר אם-נשאל דבר כפי רצונו נשמענו:

⁶ **תהל' מז 8** כי מלך כל-הארץ אלהים זמרו משכיל: **קהלת ז 17** שמו רגלך כאשר תלך אל-בית האלהים וקרוב לשמע מתת הכסילים זבח כי-אינם יודעים לעשות רע: **קהלת ה 1** אל-תבהל על-פיה ולבך אל-מהר להוציא דבר לפני האלהים כי האלהים בשמים ואתה על-הארץ על-כן יהיו דבריה מעטים: **עבר' יב 28** לכן אנחנו המקבילים מלכות אשר לא תמוט, נבואה-נא בתודה ונעבד בזה את-האלהים לרצון לו, בצניעות וביראה: **ברא' יח 27** ויען אברהם ויאמר הנה-נא הואלתי לדבר אל-אדני ואנכי עקר ואפר: **יעקב ה 16** התודו עונותיכם איש לפני רעהו והתפללו איש בעד רעהו, למען תרפאו. כי-גדול כח תפלת הצדיק הקרא אל-אלהים בחזקה: **יעקב א 6-7** רק יבקש באמונה ובבלי ספק, כי-בעל ספק דומה לגלי הים הסער והנגרש: 7 והאיש ההוא אל-ידמה בנפשו כי-ישא דבר מאת יהוה: **מרק' יא 24** על-כן אני אמר לכם, כל אשר תשאלו בהתפללכם, האמינו כי תקחו, ויהי לכם: **מתי ו 12, 14-15** וסלח-

לנו את-חבֹּתֵינו כְּאֲשֶׁר סָלַחְנוּ גַם-אֶנְחֵנו לְחַיְבֵינו: 14 כִּי אִם-תִּסְלַח לִבְנֵי-אָדָם אֶת-חַטֹּאתֵם, אֲבִיכֶם שִׁבְשָׁמִים יִסְלַח גַּם-לָכֶם: 15 וְאִם לֹא-תִסְלַח לִבְנֵי אָדָם, גַּם-אֲבִיכֶם לֹא-יִסְלַח לָכֶם אֶת חַטֹּאתֵיכֶם: **קול' ד 2** הַתְּמִידוֹ בַּתְּפִלָּה וְשִׁקְדּוֹ-בָּה בַּתּוֹדָה: **אפס' ו 18** וְהַתְּפִלָּה תְּמִיד בְּכָל-עֵת בַּתְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים בְּרוּחַ. וְשִׁקְדּוֹ וְהַתְּאֻמָּצוֹ עַל-זֹאת, לְהַעֲתִיר תְּמִיד בְּעַד כָּל-הַקְדָּשִׁים:

י"ב קור"א יד 14 כִּי אִם-אֶתְפַּלֵּל בְּלִשׁוֹן, רוּחִי מִתְפַּלֵּל, וְשִׁכְלִי אֵינְנו עֹשֶׂה פְּרִי:

4. יש להתפלל בעד דברים שתואמים את הכתובים, "ובעד כל מיני בני אדם החיים כעת או שיחיו בעתיד", אבל לא בעד המתים, "ו לא בעד אלו שידוע כי חטאו את החטא אלי מוות."¹⁰

י"ח"א ה 14 וְזֶה הוּא בְּטַחֲנוּנוֹ אֵלָיו, אֲשֶׁר אִם-נִשְׁאַל דָּבָר כְּכִי רְצוֹנוֹ יִשְׁמָעֵנו:

י" טימ"א ב 1-2 וְעַתָּה קִדְּם כָּל-דָּבָר אֲבָקְשָׁה מִכֶּם לְשֵׁאת תְּפִלוֹת וְתַחֲנוּנִים וּבִקְשׁוֹת וְתוֹדוֹת בְּעַד כָּל-בְּנֵי אָדָם: 2 בְּעַד הַמַּלְכִּים וְכָל-הַשְּׁלִיטִים, לְמַעַן נַחֲיָה חַיֵּי הַשָּׁקֵט וְנִבְטַח בְּכָל-חֲסִידוֹת וְיִשְׂרָאֵל: **יוח' יז 20** אוּלָם לֹא לְבַד בְּעַד-אֵלֶּה אֲנִי מַעֲתִיר לָךְ, כִּי אִם-גַּם-בְּעַד הַמַּאֲמִינִים בִּי עַל-פִּי דְבָרָם: **שמ"ב ז 29** וְעַתָּה הוֹאֵל וּבָרֵךְ אֶת-בֵּית עַבְדְּךָ לִהְיוֹת לְעוֹלָם לְפָנֶיךָ כִּי-אֶתָּה אֲדֹנָיִי יְהוָה דְּבָרְךָ וּמִבְּרַכְתְּךָ יִבְרַךְ בֵּית-עַבְדְּךָ לְעוֹלָם: **רות ד 12** וַיְהִי בַּיּוֹם הַהוּא כִּבְּרִית פָּרָץ אֲשֶׁר-יָלְדָה תָמָר לַיהוּדָה מִן-הַזָּרַע אֲשֶׁר יָתַן יְהוָה לָהּ מִן-הַנִּעֲרָה הַזֹּאת:

י" טימ"ב יב 21-23 וַיֹּאמְרוּ עַבְדֵּי אֵלָיו מָה-הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר עֹשִׂיתָה בַּעֲבוּר הַיָּלֶד חֵי צִמָּת וּתְבִנָּה וְכִאֲשֶׁר מֵת הַיָּלֶד קִמָּת וְתֹאכַל לָחֶם: 22 וַיֹּאמֶר בְּעוֹד הַיָּלֶד חֵי צִמָּתִי וְאֲבָכָה כִּי אֲמַרְתִּי מִי יוֹדַע וְחַנּוּנִי יְהוָה וְחֵי הַיָּלֶד: 23 וְעַתָּה מֵת לָמָּה זֶה אֲנִי צָם הָאוֹכֵל לְהַשִּׁיבוֹ עוֹד אֲנִי הַיָּלֶד אֵלָיו וְהוּא לֹא-נִשּׁוּב אֵלָי: **לוקס טז 25-26** וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם: בְּנִי, זָכֹר כִּי-לִקְחָתָה טוֹבָה בְּחַיָּיָה וְגַם לַעֲזֹר לָקַח אֶת-הָרְעוּת; וְעַתָּה הוּא יָנָחַם וְאֶתָּה תִצְטָעַר: 26 וּמִלְבָּד כָּל-זֹאת שׁוּחָה גְדוֹלָה מִפְּסָקָת בְּנֵינוּ וּבִנְיָכֶם, לְבַלְתִּי יוֹכְלוּ עֲבוּר הַחַפְצִים לָלֶקֶת מִפֶּה אֲלֵיכֶם וּלְבַלְתִּי יַעֲבְרוּ מִשָּׁם אֲלֵינוּ: **חזון יד 13** וְאֲשַׁמְעֵה קוֹל מִן-הַשָּׁמַיִם מִדְּבַר אֵלִי: כִּתֹּב: אֲשֶׁרִי הַמֵּתִים אֲשֶׁר-יָמוּתוּ

בָּאָדוֹן מֵעֵתָהּ. אֲמַנְם כֵּן, אָמַר הָרוּחַ, לְמַעַן יִנוּחוּ מֵעַמְלָם וּמֵעֲשִׂיהֶם; הֲלֹךְ יֵלְכוּ אַחֲרֵיהֶם:

^{טו} **יוח"א ה 16** אִישׁ כִּי-יִרְאֶה אֶת-אָחִיו חוּטֵא חֲטָאת אֲשֶׁר לֹא לַמּוֹת, שָׁאֵל וְשָׁאֵל בַּעֲדוֹ וַיִּתֵּן-לוֹ חַיִּים, לְכָל-אֲשֶׁר חָטְאוּ לֹא לַמּוֹת. הֵן-יֵשׁ חֲטָא לַמּוֹת; עַל-זֶה לֹא אָמַר לְשָׁאֵל בַּעֲדוֹ:

5. כל אלו הם המרכיבים של עבודת אלוהים רגילה: "קריאת הכתובים ביראת אלוהים,"^י הכרזה נאמנה של הנאמר בכתובים^{יט} ושמיעה מכוונת של דבר אלוהים כמעשה של ציות לאלוהים, בהבנה ובאמונה וביראת כבוד;^כ זמירת תהלים בלב מלא בהכרת חסד אלוהים,^{כא} ניהול ראוי של הטבילה וסעודת האדון שקבע המשיח והשתתפות ראויה בהם. כך גם שבועות,^{כב} נדרים,^{כג} צומות^{כד} והודיות באירועים מיוחדים^{כה} שיש לנהוג בהם בזמנים ובעונות ראויים, בקדושה וביראת אלוהים.^{כו}

^י **מתי כח 19** וְאַתֶּם לִכּוּ אֶל-כָּל-הַגּוֹיִם וַעֲשׂוּ תַלְמִידִים וּטְבַלְתֶּם אֹתָם לְשֵׁם-הָאֵב וְהַבֵּן וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ: **קור"א יא 23-29. מה"ש ב 42** וַיְהִי שְׁקָדִים עַל-תּוֹרַת הַשְּׁלִיחִים וְעַל-הַהֲתַחֲבְרוּת וְעַל-בְּצִיעַת הַלֶּחֶם וְעַל-הַתְּפִלָּה:

^{יח} **מה"ש טו 21** כִּי מֹשֶׁה מְדַרּוֹת עוֹלָם יֵשׁ-לוֹ מַגִּידוֹ בְּכָל-עִיר וָעִיר וַיִּקְרָא בְּבִתֵּי הַכְּנָסִיּוֹת מִדִּי שֶׁבֶת בְּשֵׁבֶתוֹ: **חזון א 3** אֲשֶׁרִי הַקּוֹרָא וְאֲשֶׁרִי הַשְּׁמָעִים אֶת-דְּבָרֵי הַנְּבוּאָה וְשִׁמְרִים אֶת אֲשֶׁר-כָּתוּב בָּהּ, כִּי קְרוּבָה הָעֵת:

^{יט} **טימ"ב ד 2** הִכְרֵז אֶת-הַדָּבָר וְהִתְמַד בֵּין בָּעֵתוֹ בֵּין שְׁלֹא בָּעֵתוֹ, הוֹכֵחַ וְנֹעֵר וְהִזְהֵר בְּכָל-אַרְבָּע-רוּחַ וְהוֹרָאָה:

^כ **יעקב א 22** וַיְהִי עֲשֵׂי הַדָּבָר, וְלֹא שִׁמְעִיו לְבָד לְרַמּוֹת אֶת-נַפְשָׁכֶם: **מה"ש י 33** וְאַמְהָר וְאַשְׁלַח אֵלֶיךָ וְאַתָּה הִיטַבְתָּ לַעֲשׂוֹת אֲשֶׁר-בָּאתָ אֵלַי. וְהִנֵּנוּ כָּלֵנוּ פֹה לִפְנֵי הָאֱלֹהִים לְשִׁמְעַת אֶת-כָּל-אֲשֶׁר צִוִּיתָ מֵאֵת יְהוָה: **מתי יג 19** כָּל-אִישׁ שִׁמְעָה אֶת-דְּבַר הַמַּלְכוּת וְלֹא יְבִינְהוּ, וְכֹא הָרַע וְחָטָף אֶת-הַזְּרֹעַ בְּלִבָּבוֹ; הוּא הַנֶּזְרַע עַל-יַד הַדֹּרֶךְ: **עבר' ד 2** כִּי גַם-אֵלֵינוּ בָּאָה הַבְּשׂוּרָה כְּמוֹ אֵלֵיהֶם, אֲדָּ לֹא-הוֹעִיל לָהֶם דְּבַר הַשְּׁמוּעָה מִפְּנֵי אֲשֶׁר לֹא-הִתְעַרְבַּ בְּאַמּוּנָה לְשִׁמְעִים: **ישע' סו 2** וְאַתָּה-כָּל-אֵלֶּה יָדִי עֲשֵׂתָה וַיְהִי כָל-אֵלֶּה נֶאֱמַר-יְהוָה וְאֵל-זֶה אֲבִיט אֶל-עֵינֵי וְנִכְה-רוּחַ וְחָרַד עַל-דְּבָרֵי:

^{כא} **קול' ג 16** דבר האדון ישכן בקרבכם בשפע רב בכל-חכמה; ותלמדו ויתעוררו את-נפשכם בתהלות ותשבחות ושירות רוחניות ושירי ליהוה בנעימה בלבבכם: **אפס' ה 19** ושיחו איש לרעהו בתהלות ותשבחות ושירות רוחניות, שירי וזמרו לאדני בלבבכם: **יעקב ה 13** כי-יצר לאיש בכם? הוא יתפלל, ויאשר ייטב לבו? הוא יזמר:

^{כב} **זבר' ו 13** את-יהוה אלהיך תירא ואתו תעבד ובשמו תשבע: **נחמ' י 30** מחזיקים על-אחיכם אדיריהם ובאים באלה ובשבועה ללקת בתורת האלהים אשר נתנה ביד משה עבד-האלהים ולשמור ולעשות את-כל-מצות יהוה אדנינו ומשפטיו וחוקיו:

^{כג} **ישע' יט 21** ונודע יהוה למצרים וידעו מצרים את-יהוה ביום ההוא ועבדו זבח ומנחה ונדרו-גדר ליהוה ושלמו: **קהלת ה 3-4** באשר תדור גדר לאלהים אל-תאחר לשלמו כי אין חפץ בכסילים את אשר-תדור שלם: 4 טוב אשר לא-תדור משתדור ולא תשלם:

^{כד} **יואל ב 12** וגם-עתה נאם-יהוה שבו עדי בכל-לבבכם ובצום ובבכי ובמספד: **אסתר ז 16** לך כנוס את-כל-היהודים הנמצאים בשושן וצומו עלי ואל-תאכלו ואל-תשתו שלשת ימים לילה ויום גם-אני ונעלתי אצום כן וכן אבוא אל-המלך אשר לא-בדת ובאשר אבדתי אבדתי: **מתי ט 15** ויאמר אליהם ישוע: איך יוכלו בני החפה להתאבל בעוד החתן עמם? הגה ימים באים ולקח מאתם החתן ואז יצומו: **קור' א ז 5** אל-תמנעו את-עצמכם זה מזה, וזלתי בהסכמת שניכם על-זמן קבוע, להיות פנוים לתענית ולתפלה; ותשובו ותתאחדו, פן-ינסה אתכם השטן בעבור פריצות יצרכם:

^{כה} **תהל' קז. אסתר ט 22** כמים אשר-נחו בהם היהודים מאיביהם והחדש אשר נהפך להם מגיון לשמחה ומאבל ליום טוב לעשות אותם מי משתה ושמחה ומשלח מנות איש לרעהו ומתנות לאבנים:

^{כו} **עבר' יב 28** לכו אנחנו המקבלים מלכות אשר לא תמוט, נבואה-נא בתודה ונעבד בה את-האלהים לרצון לו, בצניעות וביראה:

6. עתה, על-פי הברית החדשה, תפילה וכל מרכיב אחר בעבודת אלוהים אינם קשורים למקום שבו מנהלים אותם או לכיוון כלשהו שאליהם פונים בשעה

שמנהלים אותם, והם אינם הופכים רצויים יותר בזכות מקום או כיוון כלשהם.^{כז} יש לעבוד את אלוהים בכל מקום,^{כח} ברוח ובאמת,^{כט} במשפחות^ל מדי יום,^{לא} וכל אדם באופן אישי.^{לב} יש גם לעשות זאת ביראת כבוד מיוחדת בהתכנסויות ציבוריות, ואין להזניח או לזנוח מרצון התכנסויות אלה בעוד אלוהים קורא אותנו אליהן בדברו ובהשגחתו.^{לג}

יוח' ד 21 וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ יְשׁוּעַ: אֵשָׁה, הָאֲמִינִי לִי, כִּי תָבוֹא שָׁעָה אֲשֶׁר לֹא-בָהֳרָה הִזָּה אֶף-לֹא בִירוּשָׁלַיִם תִּשְׁתַּחֲוֶה לָאֵב:

מלא' א 11 כִּי מִמְּזֶרַח-שָׁמֶשׁ וְעַד-מִבּוֹאֹ גְדוֹל שָׁמַיִם בְּגוֹיִם וּבְכָל-מְקוֹם מְקוֹר מִגֶּשׁ לְשָׁמַיִם וּמִנְחָה טְהוֹרָה כִּי-גְדוֹל שָׁמַיִם בְּגוֹיִם אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת: **טימ"א ב 8** לָכֵן רְצוֹנִי שְׂתַפְּלֹוּ הָאֲנָשִׁים בְּכָל-מְקוֹם וַיִּשְׂאוּ יְדֵיהֶם קִדְשׁ בְּלִי-כַעַס וּמִדּוֹן:

יוח' ד 23-24 אוֹלָם תָּבוֹא שָׁעָה, וְעַתָּה הִיא, אֲשֶׁר עֲבַדִּי אֶל-הָאֱמִתִּים יִשְׁתַּחֲוֶה לָאֵב בְּרוּחַ וּבָאֱמֶת, כִּי בְּמִשְׁתַּחֲוִיִּים כָּאֵלָה חִפָּץ הָאֵב: **24** הָאֱלֹהִים רוּחַ הוּא וְהַמִּשְׁתַּחֲוִיִּים לוֹ צְרִיכִים לְהִשְׁתַּחֲוֶה בְּרוּחַ וּבָאֱמֶת:

י' 25 שָׁפַךְ חֲמַתָּה עַל-הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא-יָדְעוּךָ וְעַל מִשְׁפָּחוֹת אֲשֶׁר בְּשִׁמְךָ לֹא קָרְאוּ כִּי-אָכְלוּ אֶת-יַעֲקֹב וַאֲכָלְהוּ וַיִּכְלְהוּ וְאֶת-נְוֵהוּ הִשְׁמִינוּ: **דבר' ו 6-7** וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצוּף הַיּוֹם עַל-לִבְבְּךָ: **7** וְשִׁנְנֶתָם לְבִינִי וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתְךָ וּבְלִכְתְּךָ בְּדֶרֶךְ וּבְשִׁכְבְּךָ וּבְקוּמְךָ: **איוב א 5** וַיְהִי כִּי הִקִּיפוּ יָמֵי הַמִּשְׁתָּה וַיִּשְׁלַח אִיּוֹב וַיִּקְדָּשֶׁם וַהֲשִׁכִּים בַּבֹּקֶר וַהֲעֵלָה עֲלוֹת מִסְפָּר כָּלָם כִּי אָמַר אִיּוֹב אוֹלֵי חֲטָאוֹ בָּנִי וּבָרְכוּ אֱלֹהִים בְּלִבְבָם כָּכָה יַעֲשֶׂה אִיּוֹב כָּל הַיָּמִים: **שם"ב ו 18, 20** וַיְכַל דָּוִד מִהַעֲלוֹת הָעוֹלָה וַהֲשַׁלְמִים וַיִּבְרַךְ אֶת-הָעָם בְּשֵׁם יְהוָה צְבָאוֹת: **20** וַיֵּשֶׁב דָּוִד לְבֵרֶךְ: אֶת-בֵּיתוֹ: **פטר"א ג 7** וְכֹן אַתֶּם הָאֲנָשִׁים, שָׁבוּ עִמָּהֶן בְּתִבּוּנָה כִּי-כָלִי רָפָה הָאִשָּׁה; וַתָּנוּ-לָהּ כְּבוֹד, כִּי גַם-לָהֶן יֵשׁ-חֶלֶק בְּנִחְלַת מִתְּנַת הַחַיִּים, פֶּן-תִּכְלְאוּ מִתַּפְּלוּתֵיכֶם: **מה"ש י 2** וְהוּא חֲסִיד וִירָא אֱלֹהִים עִם-כָּל-בָּנֵי בֵיתוֹ וְעֵשָׂה צְדָקוֹת הִרְבָּה לָעָם וּמִתַּפֵּל תָּמִיד לְאֱלֹהִים:

מתי ו 11 אֶת-לֶחֶם חֲסִנּוֹ תֵּן-לָנוּ הַיּוֹם:

מתי ו 6 וְאַתָּה כִּי תִתְפַּלֵּל, בּוֹא בַּחֲדָרְךָ וּסְגֹר דְּלַתְךָ בַּעֲדְךָ וְהִתְפַּלֵּל אֶל-אַבִּיךָ אֲשֶׁר בְּסֵתֶר, וְאַבִּיךָ הִרְאָה בְּמִסְתָּרִים הוּא בְּגִלּוֹי יְגַמְלֶךָ: **אפס' ו**

18 וְהִתְפַּלְלוּ תָמִיד בְּכָל-עֵת בְּתַפְלָה וְתַחֲנוּנִים בְּרוּחַ. וְשָׁקְדוּ וְהִתְאַמְצוּ עַל-זֹאת, לְהַעֲתִיר תָּמִיד בְּעֵד כָּל-הַקְדָּשִׁים:

^כ **ישע' נו 6-7** וּבְגֵי הַנֶּכֶר הַנָּלוּים עַל-יְהוָה לְשָׁרְתוֹ וּלְאַהֲבָה אֶת-שֵׁם יְהוָה לְהִיט לֹו לַעֲבָדִים כָּל-שֹׁמֵר שְׁבֵת מִחֲלָלוֹ וּמִחֲזִיקִים בְּבִרְיָתִי: **7** וְהַבִּיאוּתִים אֶל-הָרָקָדְשִׁי וְשִׁמְחֻתִים בְּבֵית תַּפְלָתִי עוֹלֵתֵיהֶם וְזִבְחֵיהֶם לְרָצוֹן עַל-מִזְבְּחִי כִּי בֵיתִי בֵּית-תַּפְלָה יִקְרָא לְכָל-הָעַמִּים: **עבר' י 25** וְאַל-נַעֲזֹב אֶת-כְּנֻסֵּיתֵנוּ כְּמִנְהַג קֶצֶת אֲנָשִׁים, כִּי אִם-נֹכִיחַ אִישׁ אֶת-אֲחִיו, וּבִיּוֹתֵר בְּרִאֲתֶכֶם כִּי-קְרוֹב הַיּוֹם: **משלי א 20-21, 24** חֲכָמוֹת בַּחוּץ תִּרְנָה בְּרַחֲבוֹת תִּתֵּן קוֹלָהּ: **21** בְּרֹאשׁ הַמַּיּוֹת תִּקְרָא בִּפְתָחִי שְׁעָרִים בָּעִיר אֲמַרְיָה תֹאמַר: **24** יַעַן קִרְאתִי וְתַמָּאֲנוּ נָטִיתִי יָדִי וְאִין מִקְשִׁיב: **משלי ח 34** אֲשַׁרִּי אָדָם שִׁמֶעַ-לִי לְשָׁקֵד עַל-דַּלְתֵּתִי יוֹם יוֹם לְשֹׁמֵר מְזוֹזֹת פֶּתָחִי: **מה"ש יג 42** וּבַצֵּאת הַיְּהוּדִים מִבֵּית הַכְּנֻסֶת, בִּקְשׁוּ מִהֶם הַגּוֹיִם לְדַבֵּר אֲלֵיהֶם אֶת-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בַּשְּׁבֵת הַבָּאָה: **לוקס ד 16** וַיָּבֹא אֶל-נַצְרֶת, אֲשֶׁר גָּדַל-שָׁם, וַיֵּלֶךְ כְּמִשְׁפָּטוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבֵת אֶל-בֵּית הַכְּנֻסֶת, וַיִּקָּם לִקְרֹא בַתּוֹרָה: **מה"ש ב 42** וַיְהִי שָׁקֵדִים עַל-תּוֹרַת הַשְּׁלִיחִים וְעַל-הַהִתְחַבְּרוֹת וְעַל-בְּצִיעַת הַלָּחֶם וְעַל-הַתַּפְלָה:

7. בטבע האדם טבוע חוק המלמד כי, במהלך החיים הרגיל, יש לייחד מידה של זמן לעבודת אלוהים. כך גם ייעד אלוהים בדברו, בציווי ברור, מוסרי ותקף-לעד, המחייב את כל בני האדם בכל הדורות, לייחד יום אחד מתוך כל שבעה כשבת שתישמר מקודשת לו.^כ שבת זו, מבריאת העולם ועד לתחיית המשיח, הייתה היום האחרון בשבוע; מתחיית המשיח היא הועברה ליום הראשון בשבוע,^{כב} הנקרא בכתבי הקודש יום האדון,^{כג} ויש להתמיד בו עד לקץ העולם כיום השבת המשיחי.^{כד}

^{כד} **שמות כ 7, 9-10** זָכוֹר אֶת-יּוֹם הַשְּׁבֵת לְקַדְּשׁוֹ: **9** וַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שְׁבֵת לִיהוָה אֲלֵהֶיךָ לֹא-תַעֲשֶׂה כָל-מְלָאכָה אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ עֲבָדְךָ וְאִמָּתְךָ וּבְהֶמְתְּךָ וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ: **10** כִּי שֵׁשֶׁת-יָמִים עָשָׂה יְהוָה אֶת-הַשָּׁמַיִם וְאֶת-הָאָרֶץ אֶת-הַיָּם וְאֶת-כָּל-אֲשֶׁר-בָּם וַיָּנַח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עַל-כֵּן בֵּרַךְ יְהוָה אֶת-יּוֹם הַשְּׁבֵת וַיְקַדְּשֵׁהוּ: **ישע' נו 2, 4** אֲשֶׁרִּי אֲנוֹשׁ יַעֲשֶׂה-זֹּאת וּבֶן-אָדָם יַחֲזִיק בָּהּ שֹׁמֵר שְׁבֵת מִחֲלָלוֹ וְשֹׁמֵר יָדוֹ מִעֲשׂוֹת כָּל-רָע: **4** כִּי-כֹה אָמַר יְהוָה לְסָרִיסִים אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ אֶת-שְׁבֻתוֹתַי וּבִחְרוּ בְּאֲשֶׁר חָפְצִיתִי וּמִחֲזִיקִים בְּבִרְיָתִי: **ישע' נו 6-7** וּבְגֵי הַנֶּכֶר הַנָּלוּים עַל-יְהוָה לְשָׁרְתוֹ וּלְאַהֲבָה אֶת-

שֶׁם יְהוָה לְהִיּוֹת לוֹ לַעֲבָדִים כָּל-שָׁמֶר שַׁבַּת מִחֻלּוֹ וּמִחֻזְקִים בְּבְרִיתִי:
7 וַהֲבִיאֹתִים אֵל-הָרָקָדָשִׁי וְשִׁמְחָתִים בְּבֵית תַּפְלָתִי עוֹלֵתֵיהֶם וְזִבְחֵיהֶם
לָרָצוֹן עַל-מִזְבְּחִי כִּי בֵיתִי בֵּית-תַּפְלָה יִקְרָא לְכָל-הָעַמִּים:

^{לה} **ברא' ב 2-3** וַיְכַל אֱלֹהִים בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלֹאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּשְׁבֹּת
בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל-מְלֹאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה: 3 וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת-יוֹם הַשְּׁבִיעִי
וַיְקַדֵּשׁ אוֹתוֹ כִּי בּוֹ שָׁבַת מִכָּל-מְלֹאכְתּוֹ אֲשֶׁר-בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת: **קור"א**
טז 1-2 וְעַל-דָּבָר קִבּוּץ הַתְּרוּמוֹת לַעֲזֹרַת הַקְּדוֹשִׁים, כֹּאֲשֶׁר תִּקְנֶנִּי
לְקַהֲלוֹת אֲשֶׁר בְּגִלְטִיָּא, כֹּן תַעֲשׂוּ גַם-אַתֶּם: 2 בְּכָל-אֶחָד בַּשַּׁבָּת יִנִּיחַ
אֶצְלוֹ אִישׁ אִישׁ מִכֶּם וַיֵּאָצֵּר אֶת-אֲשֶׁר עָלָה בְּיָדוֹ, לְמַעַן אֲשֶׁר בָּבֹאִי לֹא
יִקְבָּץ עוֹד: **מה"ש כ 7** וַיְהִי בְּאֶחָד בַּשַּׁבָּת, כֹּאֲשֶׁר נֶאֱסָפוּ הַתַּלְמִידִים לְבָצֵעַ
הַלֶּחֶם, וַיְדַבֵּר אֹתָם פִּלוֹס, כִּי-אִמְרָ לְלֶכֶת מִשָּׁם לְמַחֲרָת הַיּוֹם; וַיֵּאָרֶךְ
הַדָּבָר עַד-חֲצוֹת הַלַּיְלָה:

^{לו} **חזון א 10** וַיָּהִי בְּרוּחַ בְּיוֹם הָאָדוֹן, וַאֲשַׁמַּע אַחֲרֵי קוֹל גְּדוֹל כְּקוֹל שׁוֹפָר:

^{לי} **שמות כ 9,7** זָכוֹר אֶת-יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ: 9 וַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת לַיהוָה
אֱלֹהֶיךָ לֹא-תַעֲשֶׂה כָל-מְלָאכָה אֲתָהּ וּבִנְךָ וּבִתְךָ עַבְדְּךָ וַאֲמָתְךָ וּבְהֵמָתְךָ
וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ: **מתי ה 17-18** אֵל-תַּחֲשֹׁבוּ כִּי בָאתִי לְהַפֵּר אֶת-
הַתּוֹרָה אוֹ אֶת-דִּבְרֵי הַנְּבִיאִים; לֹא בָאתִי לְהַפֵּר, כִּי אִם-לְמַלְאוֹת: 18 כִּי
אֲמֹן אֲמַר אֲנִי לָכֶם, עַד כִּי-יַעֲבְרוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ לֹא תַעֲבֹר יוֹד אַחַת אוֹ-
קוֹץ אֶחָד מִן-הַתּוֹרָה, עַד אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הַכֹּל:

8. שבת זו מקודשת לאדון כאשר בני אדם, אחרי שהכינו כראוי את לבם
וארגנו את ענייני היום-יום שלהם קודם לכן, לא רק מקפידים על
מנוחה המוקדשת לה', לאורך כל היום, ונמנעים מעבודתם, מדיבורים
וממחשבות על אודות עבודתם והבילויים שלהם, הנוגעים לעולם הזה,^{לז}
אלא עוסקים כל הזמן בעבודת אלוהים ציבורית ופרטית, ובחובות לדאוג
לצורכיהם של בני-אדם ולהראות רחמים.^{לט}

^{לח} **שמות כ 7** זָכוֹר אֶת-יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ: **שמות טז 23, 25-26**, - 30
29 וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם הוּא אֲשֶׁר דָּבָר יְהוָה שִׁבְתָּן שַׁבַּת-קִדְּשׁ לַיהוָה מִחָר
אֶת אֲשֶׁר-תֵּאֲפִי אִפּוֹ וְאֶת אֲשֶׁר-תִּבְשְׁלוּ בִשְׁלוּ וְאֶת כָּל-הָעֹדֶף הַנִּיחוּ לָכֶם
לְמִשְׁמֶרֶת עַד-הַבֶּקָר: 25 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֲכָלְהוּ הַיּוֹם כִּי-שַׁבַּת הַיּוֹם לַיהוָה
הַיּוֹם לֹא תִמְצָאֻהוּ בַשָּׂדֶה: 26 נִשְׁשֶׁת יָמִים תִּלְקֹטְהוּ וּבְיוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת

לֹא יִהְיֶה-בּוֹ: 29 רְאוּ כִי-יִהְיֶה נָתַן לָכֶם הַשְׁבֵּת עַל-כֵּן הוּא נָתַן לָכֶם בְּיוֹם
הַשָּׁשִׁי לַחֹם יוֹמִים שָׁבוּ אִישׁ תַּחֲתָיו אֶל-גִּצְאֵי אִישׁ מִמֶּקְמוֹ בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי:
30 וַיִּשְׁבְּתוּ הָעָם בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי: **שְׁמוֹת לֹא 15-17** שִׁשֶּׁת יָמִים יַעֲשֶׂה
מְלָאכָה וּבְיוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת שְׁבִתוֹן קֹדֶשׁ לַיהוָה כָּל-הַעֲשֶׂה מְלָאכָה בְּיוֹם
הַשְׁבֵּת מוֹת יוּמָת: 16 וְשִׁמְרוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל אֶת-הַשְׁבֵּת לַעֲשׂוֹת אֶת-הַשְׁבֵּת
לְדֹרֹתָם בְּרִית עוֹלָם: 17 בְּיָנִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הוּא לְעֹלָם כִּי-שִׁשֶּׁת
יָמִים עָשָׂה יְהוָה אֶת-הַשָּׁמַיִם וְאֶת-הָאָרֶץ וּבְיוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת וַיִּנָּפֶשׁ:
יֵשַׁע' נח 13 אִם-תִּשְׁכַּח מִשְׁבֵּת רִגְלָךְ עֲשׂוֹת חֲפָצֶךָ בְּיוֹם קֹדֶשׁי וְקִרְאָתָּ
לַשְּׁבֵת עֲנֵךְ לְקֹדֶשׁ יִהְיֶה מְכָבֵד וְכַבְדֹּתוֹ מַעֲשׂוֹת דְּרָכֶיךָ מִמָּצוֹא חֲפָצֶךָ וְדַבֵּר
דָּבָר: **נחמ' יג 15-19, 21-22.**

^{לט} **יֵשַׁע' נח 13** אִם-תִּשְׁכַּח מִשְׁבֵּת רִגְלָךְ עֲשׂוֹת חֲפָצֶךָ בְּיוֹם קֹדֶשׁי וְקִרְאָתָּ
לַשְּׁבֵת עֲנֵךְ לְקֹדֶשׁ יִהְיֶה מְכָבֵד וְכַבְדֹּתוֹ מַעֲשׂוֹת דְּרָכֶיךָ מִמָּצוֹא חֲפָצֶךָ וְדַבֵּר
דָּבָר: **מתי יב 1-13.**

פרק כב

שבועות ונדריים חוקיים (בהתאם לדבר ה')

1. שבועה חוקית היא חלק מעבודת אלוהים,^א שבה, במצב שדורש זאת בצדק, הנשבע קורא לאלוהים להיות עד למה שהוא אומר או מבטיח, ויישפט בהתאם למידת האמת או השקר שבשבועתו.^ב

^א **דבר' י 20** את-יהוה אֱלֹהֶיךָ תִּירָא אֹתוֹ תַעֲבֹד וּבֹ תִדְבֹק וּבְשִׁמּוֹ תִשָּׁבַע:

^ב **שמות כ 6** לֹא תִשָּׂא אֶת-שֵׁם-יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשׁוֹן כִּי לֹא יִנָּקֶה יְהוָה אֶת-אִשְׁרֵי-יִשְׂרָאֵל אֶת-שִׁמּוֹ לְשׁוֹן: **ויק' יט 12** וְלֹא-תִשָּׁבְעוּ בְשִׁמִּי לְשָׁקֵר וְחִלַּלְתָּ אֶת-שֵׁם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה: **קור"ב א 23** וְאֲנִי אֶת-אֱלֹהִים אֶקְרָא לְהִיּוֹת עַד לְנִפְשִׁי, כִּי בַעֲבוּר הַיּוֹתֵי חֹס עָלֵיכֶם לֹא-בָאתִי עוֹד לְקוֹרְנָתוֹס: **דהי"ב ו 22-23** אִם-יִחָטְא אִישׁ לְרֵעֵהוּ וְנָשָׂא-בּוֹ אֶלָּה לְהָאֵלֹתוֹ וּבָא אֶלָּה לִפְנֵי מִזְבֵּחַ בְּבֵית יְהוָה: **23** וְאֵתָה תִשְׁמַע מִן-הַשָּׁמַיִם וְעָשִׂיתָ וְשִׁפְטָתָ אֶת-עַבְדֶּיךָ לְהָשִׁיב לְרָשָׁע לָתֵת דֶּרֶךְוּ בְּרָאשׁוֹ וּלְהַצְדִּיק צְדִיק לָתֵת לוֹ כְּצַדִּיקוֹתוֹ:

2. על בני אדם להישבע רק בשם אלוהים, ובעשותם כך עליהם להשתמש בשמו ביראת קודש ובהבעת כבוד.^א מכאן ששבועה לשווא או בלא מחשבה בשם המכובד והנורא הזה, או כל שבועה בכל דבר אחר, היא חטא. יש להימנע ממנה בתיעוב.^ב עם זאת, כיוון שדבר אלוהים מתיר שבועה בעניינים רבי-משקל ומשמעות, תחת משטר הברית החדשה וגם תחת משטר התנ"ך,^ג חובה להישבע במקרים שבהם רשות חוקית דורשת שבועה.^ד

^א **דבר' ו 13** את-יהוה אֱלֹהֶיךָ תִּירָא וְאֹתוֹ תַעֲבֹד וּבְשִׁמּוֹ תִשָּׁבַע:

^ב **שמות כ 6** לֹא תִשָּׂא אֶת-שֵׁם-יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשׁוֹן כִּי לֹא יִנָּקֶה יְהוָה אֶת-אִשְׁרֵי-יִשְׂרָאֵל אֶת-שִׁמּוֹ לְשׁוֹן: **ירמ' ה 7** אֵי לֹאֲתָ אֶסְלַח לָךְ בְּנִי: עֲזֹבוּנִי וַיִּשָּׁבְעוּ בְּלֹא אֱלֹהִים וַאֲשַׁבֵּעַ אוֹתָם וַיִּנָּאֲפוּ וּבֵית זִוְנָה יִתְגוֹדְדוּ: **מתי ה 34, 37** אֲבָל אֲנִי אֹמֵר לָכֶם: לֹא תִשָּׁבְעוּ כָל-שְׁבוּעָה: לֹא בַשָּׁמַיִם, כִּי-כִסֵּא

אלהים המה: 37 אך-יהי דברכם הן הן, לא לא; והיותר מאלה מן-הרע הוא: **יעקב ה 12** וראש דבר, אחי, לא תשבעו, לא בשמים ולא בארץ ולא בכל-שבועה אחרת; ויהי הן שלכם הן; ולא שלכם לא, פן-תפלו בידי הדין:

עבר' ו 16 בני האדם ישבעו בגדול מהם, והשבועה להם קץ כל-ערעור לקיום הדבר: **קור"ב א 23** אני קורא לאלהים להעיד עלי, שחסתי עליכם ולכן לא באתי עוד פעם לקוריתוס: **ישע' סה 16** אשר המתברך בארץ יתברך באלהי אמן והנשבע בארץ ישבע באלהי אמן כי נשכחו הצרות הראשונות וכי נסתרו מעיני:

מל"א ח 31 את אשר יחטא איש לרעהו ונשא-בו אלה להאלתו ובא אלה לפני מזבחך בבית הזה: **נחמ' יג 25** ואריב עמים ואקללם ואכה מהם אנשים ואמרטם ואשביעם באלהים אם-תתנו בלתיכם לבניהם ואם-תשאו מבליתיים לבניהם ולכם: **עזרא י 5** ויקם עזרא וישבע את-שרי הכהנים הלויים וכל-ישראל לעשות כדבר הזה וישבעו:

3. חובתו של כל מי שנשבע לחשוב על כובד משקלו של המעשה שהוא עושה, ולהימנע מלקבוע בשבועה אלא את מה שהוא משוכנע בכל לבו שהוא האמת.¹ כמו כן, אסור לאדם לכבול את עצמו בשבועה לדבר כלשהו אלא למה שטוב וצודק, למה שהוא מאמין שטוב וצודק, ולמה שהוא מסוגל ונחוש בדעתו לבצע.² עם זאת, חטא הוא לסרב להישבע בכל מה שטוב וצודק כאשר רשות חוקית דורשת להישבע.³

שמות כ 6 לא תשא את-שם-יהוה אלהיך לשוא כי לא ינקה יהוה את אשר-ישא את-שמו לשוא: **ירמ' ד 2** ונשבעת חי-יהוה באמת במשפט ובצדקה והתברכו בו גוים ובו יתהללו:

ברא' כד 2-3, 5-6, 8-9 ויאמר אברהם אל-עבדו זקן ביתו המושל בכל-אשר-לו שים-נא ידך תחת ירכי: 3 ואשביעך ביהוה אלהי השמים ואלהי הארץ אשר לא-תקח אשה לבני מבנות הכנעני אשר אנכי יושב בקרבן: 5 ויאמר אליו העבד אולי לא-תאבה האשה ללכת אחרי אל-הארץ הזאת ההשב אשוב את-בנך אל-הארץ אשר-יצאת משם: 6 ויאמר אליו אברהם השמר לך פן-תשיב את-בני שמה: 8 ואם-לא תאבה האשה

לָלַכְתָּ אַחֲרָיָהּ וְנָקִיתָ מִשְׁבַּעַתִּי זֹאת רַק אֶת-בְּנִי לֹא תָשִׁיב שָׁמָּה: 9 וַיֵּשֶׁם
הַעֲבָד אֶת-יָדוֹ תַּחַת יָרֵךְ אַבְרָהָם אֲדֹנָיו וַיִּשָּׁבַע לוֹ עַל-הַדָּבָר הַזֶּה:

^ט **במד' ה 19, 21** וְהִשְׁבַּע אֹתָהּ הַכֹּהֵן וְאָמַר אֶל-הָאִשָּׁה אִם-לֹא שָׁכַב אִישׁ
אִתָּךְ: וְאִם-לֹא שָׁטִית טְמֵאָה תַּחַת אִישׁ: הִנְקִי מִמִּי הַמָּרִים הַמְאָרִים
הָאֵלֶּה: 21 וְהִשְׁבַּע הַכֹּהֵן אֶת-הָאִשָּׁה בְּשִׁבְעַת הָאֵלֶּה וְאָמַר הַכֹּהֵן לָאִשָּׁה
יְתֹן יְהוָה אוֹתָךְ: לָאֵלֶּה וּלְשִׁבְעָה בְּתוֹךְ עֲמֹךְ בְּתֵת יְהוָה אֶת-יָרֵכְךָ: נִפְלַת
וְאֶת-בִּטְנְךָ: צָבָה: **נחמ' ה 12** וַיֹּאמְרוּ נָשִׁיב וּמַהֵם לֹא נִבְקַשׁ כֹּן נַעֲשֶׂה
כַּאֲשֶׁר אֹתָהּ אוֹמַר וְאָקְרָא אֶת-הַכֹּהֲנִים וְאִשְׁבַּעֵם לַעֲשׂוֹת כַּדָּבָר הַזֶּה:
שמות כב 7-11.

4. יש להישבע במשמעותן הפשוטה והמובנת-מאליה של המילים, בלי
לייחס להן משמעות אחרת ובלי הסתייגות שבלב. שבועה אינה יכולה
לחייב אדם לחטוא, אבל בכל ענין שאינו כורך אדם בחטא, השבועה
מחייבת גם אם תוצאתה היא לרעת הנשבע.^א אין להפר אותה גם אם
נאמרה לאנשים הסוטים מהאמונה או לכופרים.^ב

^א **ירמ' ד 2** וְנִשְׁבַּעְתָּ חִי-יְהוָה בְּאֶמֶת בְּמִשְׁפָּט וּבִצְדָקָה וְהִתְבָּרַכְנוּ בּוֹ גּוֹיִם
וְבוֹ יִתְהַלְלוּ: **תהל' כד 4** נָקִי כַפִּיִם וְכִי-לֵבב אֲשֶׁר לֹא-נָשָׂא לְשׂוֹא נִפְשִׁי
וְלֹא נִשְׁבַּע לְמִרְמָה:

^א **שמ"א כה 22, 32-34** כֹּה-נַעֲשֶׂה אֱלֹהִים לְאִיבֵי דָוִד וְכֹה יִסִּיף אִם-
אֲשֶׁאִיר מִכָּל-אֲשֶׁר-לוֹ עַד-הַבֹּקֶר מִשְׁתִּין בְּקִיר: 32 וַיֹּאמֶר דָּוִד לְאַבְיָגַל
בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר שְׁלַחְךָ הַיּוֹם הַזֶּה לְקַרְאֹתִי: 33 וּבָרוּךְ טַעַמְךָ
וּבְרוּכָה אַתְּ אֲשֶׁר כָּלַתְנִי הַיּוֹם הַזֶּה מִבּוֹא בְּדָמַיִם וְהִשַּׁע יָדִי לִי: 34 וְאוֹלָם
חִי-יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר מִנְעֵנִי מִהֲרַע אִתָּךְ: כִּי לִוְלִי מִהֲרַת וּתְבַבַּת
לְקַרְאֹתִי כִּי אִם-נֹתֵר לִנְבָּל עַד-אוֹר הַבֹּקֶר מִשְׁתִּין בְּקִיר: **תהל' טו 4** נִבְּזָה
בְּעֵינָיו נִמְאָס וְאֶת-יְרֵאִי יְהוָה יַכְבֵּד נִשְׁבַּע לְהֲרַע וְלֹא יָמַר:

^ב **יחז' יז 16, 18-19** חִי-אֲנִי נָאִם אֲדֹנָי יְהוָה אִם-לֹא בְּמָקוֹם הַמֶּלֶךְ:
הַמְּמַלִּיךְ אֹתוֹ אֲשֶׁר בָּזָה אֶת-אֶלְתּוֹ וְאֲשֶׁר הִכָּר אֶת-בְּרִיתוֹ אִתּוֹ בְּתוֹךְ-בָּבֶל
יָמוּת: 18 וּבָזָה אֶלָּה לְהַכָּר בְּרִית וְהִנֵּה נָתַן יָדוֹ וְכָל-אֶלָּה עָשָׂה לֹא יִמְלֹט:
19 לָכֵן כֹּה-אָמַר אֲדֹנָי יְהוָה חִי-אֲנִי אִם-לֹא אֶלְתִּי אֲשֶׁר בָּזָה וּבְרִיתִי אֲשֶׁר
הִפִּיר וּנְתַתִּיו בְּרֵאשׁוֹ: **יהוש' ט 18-19** וְלֹא הִכּוּם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּי-נִשְׁבָּעוּ
לָהֶם נִשְׁאִי הַעֲדָה בִּיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּלְנוּ כָּל-הָעֲדָה עַל-הַנְּשִׂאִים:

19 וַיֹּאמְרוּ כָל-הַנְּשִׂאִים אֶל-כָּל-הָעֵדָה אֲנַחְנוּ נִשְׁבַּעְנוּ לָהֶם בַּיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְעַתָּה לֹא נוּכַל לִנָּע בָּהֶם: **שמ"ב כא 1** וַיְהִי רָעַב בַּיָּמִי דָּוִד שְׁלֹשׁ שָׁנִים שָׁנָה אַחֲרֵי שָׁנָה וַיִּבְקֹשׁ דָּוִד אֶת-פָּנָי יְהוָה וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-שָׂאוּל וְאֶל-בֵּית הַדָּמִים עַל-אֲשֶׁר-הִמִּית אֶת-הַגִּבְעָנִים:

5. נדר זהה להבטחה בשבועה, ויש להקפיד עליו באותה מידה של יראת אלוהים, ולבצע אותו באותה מידה של נאמנות.⁹

ישע' יט 21 וְנוֹדַע יְהוָה לְמַצְרִים וַיִּדְעוּ מִצְרַיִם אֶת-יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא וַעֲבָדוּ זָבַח וּמִנְחָה וְנָדְרוּ-נֶדֶר לַיהוָה וְשָׁלְמוּ: **קהלת ה 3-5** כָּאֲשֶׁר תִּדְרֶה נֶדֶר לַאלֹהִים אֶל-תֵּאָחֵר לְשַׁלְּמוֹ כִּי אִין חֶפֶץ בְּכִסְיִלִים אֶת אֲשֶׁר-תִּדְרֶה שְׁלֹם: 4 טוֹב אֲשֶׁר לֹא-תִדְרֶה מִשְׁתַּדּוֹר וְלֹא תִשְׁלֹם: 5 אֶל-תִּתֵּן אֶת-פִּידָה לַחֲטִיָּא אֶת-בְּשָׂרָךְ וְאֶל-תֹּאמַר לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ: כִּי שָׁנְגָה הִיא לְמָה יִקְצֹף הָאֱלֹהִים עַל-קוֹלְךָ וְחַבֵּל אֶת-מַעֲשֶׂה יְדֶיךָ: **תהל' סא 9** כֹּן אֲזַמְרָה שְׁמֶךָ לְעַד לְשַׁלְּמִי נְדָרֵי יוֹם יוֹם: **תהל' סו 13-14** אָבוֹא בֵּיתְךָ בְּעוֹלוֹת אֲשַׁלֵּם לָךְ נְדָרֵי: 14 אֲשֶׁר-פָּצוּ שְׁפָתַי וְדַבַּר-פִּי בָצָר-לִי:

6. אין לנדור נדרים לנברא כלשהו אלא לאלוהים בלבד.¹⁰ כדי שנדר יהיה רצוי לאלוהים יש לנדור באופן חופשי, באמונה והכרת חובה, כביטוי של הוקרת תודה על רחמים שניתנו או כדי לקבל את מה שנחוץ לנו. בנדר אנחנו כובלים את עצמנו ביתר שאת לחובות הכרחיים או לדברים אחרים, כל עוד הם מסייעים לקיום הנדר.¹¹

תהל' עו 12 נִדְרוּ וְשָׁלְמוּ לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם כָּל-סִבְיָבִיו לְבִילוֹ שִׁי לְמוֹרָא: **ירמ' מז 25-26** כֹּה-אָמַר יְהוָה-צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אַתֶּם וּנְשֵׁיכֶם וּבְתוֹדְבְּרָנָה בְּפִיכֶם וּבִידֵיכֶם מְלַאֲתֶם לֵאמֹר עֲשֵׂה נַעֲשֵׂה אֶת-נְדָרֵינוּ אֲשֶׁר נִדְרָנוּ לְקַטֹּר לְמַלְכֶת הַשָּׁמַיִם וּלְהַסֵּךְ לָהּ נְסֻכִּים הַקִּים תְּקִימָנָה אֶת-נְדָרֵיכֶם וַעֲשֵׂה תַעֲשִׂינָה אֶת-נְדָרֵיכֶם: 26 לָכֵן שְׁמָעוּ דְּבַר-יְהוָה כָּל-יְהוּדָה הַיֹּשְׁבִים בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם הִנְנִי נִשְׁבַּעְתִּי בְּשָׁמִי הַגָּדוֹל אָמַר יְהוָה אִם-יִהְיֶה עוֹד שְׁמִי נִקְרָא בְּפִי כָל-אִישׁ יְהוּדָה אָמַר חִי-אֲדָנִי יְהוָה בְּכָל-אֶרֶץ מִצְרַיִם:

זכר' כג 22-24 כִּי-תִדְרֶה נֶדֶר לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא תֵאָחֵר לְשַׁלְּמוֹ כִּי-דָרַשׁ יְדַרְשֵׁנוּ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מַעֲמֶךָ וְהָיָה בְּךָ חֹטָא: 23 וְכִי תִחַדֵּל לְנֶדֶר לֹא-יִהְיֶה בְּךָ חֹטָא: 24 מוֹצֵא שְׁפָתֶיךָ תִּשְׁמַר וַעֲשִׂיתָ כָּאֲשֶׁר נִדְרָתָ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ נִדְבָה אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ בְּפִיךָ: **תהל' נ 14** זָבַח לַאלֹהִים תוֹדָה וְשֹׁלֵם לְעֻלְיוֹן נְדָרֶיךָ: **ברא' כח 20-22** וַיִּדַּר יַעֲקֹב נֶדֶר לֵאמֹר אִם-יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי וְשָׁמְרָנִי

בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי הוֹלֵךְ וְנִתֵּן-לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבְגָד לְלַבֵּשׁ: 21 וְשִׁבְתִּי בְּשִׁלּוֹם אֶל-בֵּית אֲבִי וְהָיָה יְהוָה לִי לֵאלֹהִים: 22 וְהָאֵבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר-שָׁמַתִּי מִצִּבָּה יְהוָה בֵּית אֱלֹהִים וְכָל אֲשֶׁר תִּתֵּן-לִי עֹשֶׂר אֲעֹשְׂרֶנּוּ לָךְ: ש"א א 11 וְתִדְרֹךְ נֶדֶר וְתֹאמַר יְהוָה צְבָאוֹת אִם-רָאָה תִרְאֶה בְּעֵינִי אֶמְתֶּךָ וְיִזְכְּרֶנִּי וְלֹא-תִשְׁכַּח אֶת-אֶמְתְּךָ וְנִתְּנָה לְאֶמְתְּךָ זֶרַע אֲנָשִׁים וְנִתְּנִי לַיהוָה כָּל-יָמֵי חַיָּיו וּמוֹרָה לֹא-יַעֲלֶה עַל-רֹאשׁוֹ: תהל' סו 13-14 אָבּוֹא בֵּיתְךָ בְּעוֹלוֹת אֲשִׁלֵּם לָךְ נְדָרִי: 14 אֲשֶׁר-פָּצוּ שְׁפָתַי וְדַבַּר-פִּי בְצָר-לִי: תהל' קלב 2-5 אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַיהוָה נֶדֶר לְאַבְרָם יַעֲקֹב: 3 אִם-אָבָא בְּאֵהָל בֵּיתִי אִם-אֶעֱלֶה עַל-עֶרְשׁ וְצוּעִי: 4 אִם אֶתֵּן שְׁנֵת לְעֵינַי לְעַפְעָפִי תִּנּוּמָה: 5 עַד-אֶמְצָא מְקוֹם לַיהוָה מִשְׁכָּנֹת לְאַבְרָם יַעֲקֹב:

7. אסור לאדם לנדור לעשות דברים האסורים בדבר אלוהים, או שפירעו בקיום כל חובה המצווה בכתובים, או שאין לו יכולת לבצע ואין לו הבטחה מאלוהים להעניק לו יכולת שכזו.¹⁰ שבועות המוכתבות על ידי האפיפיור להינזרות ורווקות לאורך כל החיים, לעוני ולציות סדיר הן רחוקות מלהיות דרגות של שלמות נעלה. הן פרי אמונה תפלה ומלכודות חוטאות שבהם אל למשיחי כלשהו לערב את עצמו.¹¹

¹⁰ מה"ש כג 12, 14 ויהי לפנות הבקר ויתחברו היהודים ויאסרו אסר על-נפשם לאמר, כי לא יאכלו ולא ישתו עד אם-יהרגו את-פולוס: 14 ויגשו אל-ראשי הכהנים ואל הזקנים לאמר: אסר אסרנו על-נפשנו לבלתי טעם מאומה עד אם-הרגנו את-פולוס: מרק' ו 26 ויתעצב המלך: מאד, אך בעבור השבועה והמסבים עמו לא רצה להשיב פניה: במד' ל 6, 9, 13-14 ואם-הניא אביה אתה ביום שמעו כל-נדריה ואסריה אסר-אסרה על-נפשה לא יקום ויהנה יסלח-לה כי-הניא אביה אתה: 9 ואם ביום שמע אישה ניא אותה והפר את-נדרה אסר עליה ואת מבטא שפתייה אסר אסרה על-נפשה ויהנה יסלח-לה: 13 ואם-הפר יפר אתם אישה ביום שמעו כל-מוצא שפתייה לנדריה ולאסר נפשה לא יקום אישה הפרם ויהנה יסלח-לה: 14 כל-נדר וכל-שבועת אסר לענת נפש אישה יקימנו ואישה יפרנו:

¹¹ מתי יט 11-12 ויאמר אליהם: לא יוכל כל-אדם קבל את-הדבר הזה, כי-אם אלה אשר-נתן להם להבין: 12 יש סריסים אשר נולדו כן מבטן אמם, ויש סריסים המסרסים על-ידי אדם, ויש סריסים אשר סרסו את-עצמם למען מלכות השמים. מי שיוכל לקבל, יקבל: קור"א ז 2, 9 אך:

מִפְּנֵי הַזְנוּת, תְּהִי לְכָל-אִישׁ אֲשֶׁתּוֹ וְיִהְיֶה לְכָל-אִשָּׁה בַּעֲלָהּ: 9 אֵד אִם-לֹא
 יוּכְלוּ לְהַנָּזֵר - יִתְחַבְּרוּ בְּנִשְׁוֹאִין; כִּי-טוֹב לְהִתְחַבֵּר בְּנִשְׁוֹאִין מִהָיִית בַּעַר
 בְּתֹאָה: **אִפְס' ז 28** מִי שֶׁגָּנַב אֶל-יֶסֶף לְגָנֹב, כִּי אִם-יִיגַע וּבִידָיו יַעֲשֶׂה
 אֶת-הַטּוֹב, לְמַעַן יִהְיֶה-לוֹ לָתֵת לְאִישׁ מַחְסוֹר: **פֶּטֶר"א ז 2** לְמַעַן אֲשֶׁר
 לֹא תִחְיוּ עוֹד לְתֹאֲוֹת בְּנֵי אָדָם, כִּי אִם-לְרָצוֹן אֱלֹהִים כָּל-יְמֵי הַיְּתָכֶם עוֹד
 בְּבִשָּׁר: **קוֹר"א ז 23** בְּמַחִיר נִקְנִיתֶם; אֶל-תִּהְיוּ עֲבָדֵי בְנֵי-אָדָם:

פרק כג

הרשויות האזרחיות

1. אלוהים, האדון העליון והמלך העליון של כל היקום, הסמיך רשויות אזרחיות הכפופות לו והממונות על העם, לתהילתו ולטובת הציבור. למטרה זו הוא צייד אותן בסמכות ובכוח חוקיים כדי להגן על הטובים ולעודד אותם וכדי להעניש את עושי הרע.^א

^א **רומ' יג 1-4** כְּלִנְפֹשׁ תִּכְנַע לְרִשְׁיוֹת הַמֶּמְשָׁל. כִּי־אֵין רְשׁוֹת כִּי אִם־מֵאֵת הָאֱלֹהִים, וְהַרְשָׁיוֹת הַנִּמְצָאוֹת עַל־יַד אֱלֹהִים נִתְּמָנוּ: 2 לָכֵן כָּל־הַמִּתְקוֹמֵם לְרִשׁוֹת מֶלֶךְ הוּא בְּצוּי הָאֱלֹהִים, וְהַמְרִידִים יִשְׁאוּ אֶת־דִּינָם: 3 כִּי הַשְׁלִיטִים אֵינָם לִפְחַד לַמַּעֲשִׂים הַטּוֹבִים, כִּי אִם־לְרָעִים. וְעַל־כֵּן, אִם־רְצוֹנְךָ שְׂלֹא תִירָא מִן־הַרְשׁוֹת, עֲשֵׂה הַטּוֹב וְהִיָּה־לְךָ שִׁבְחַ מִּמֶּנָּה: 4 כִּי מִשְׁרֶתֶת אֱלֹהִים הִיא לְטוֹב לָךְ. אֲךְ אִם־הִרַע תַּעֲשֶׂה, יָרָא. כִּי לֹא לַחֲסִם חֲגֶרֶת־חֶרֶב הִיא, כִּי־מִשְׁרֶתֶת אֱלֹהִים הִיא, וְנִקְמָת לִשְׁפוֹךְ חַמָּתוֹ עַל כָּל־עֹשֶׂה הָרַע: **פטר"א ב 13-14** וְהַכְנֵעוּ לְכָל־פְּקֻדַּת אָדָם בְּגִלְל הָאָדוֹן: אִם־לְמַלְךָ כָּרְאוּי לְרֹאשׁ: 14 אִם־לְמִשְׁלִים כָּרְאוּי לְשְׁלוּחִים מֵאִתּוֹ לְנִקְמַת פְּעָלֵי אָוֶן וְלִתְהִלַּת עֲשִׂי טוֹב:

2. מותר למאמין לקבל על עצמו משרה ברשות אזרחית ולכהן בה כאשר הרשות מטילה זאת עליו.^ב במסגרת תפקיד זה עליו לטפח במיוחד יראת שמים, צדק ושלוש בהתאם לחוקים הטובים של כל עם ואומה.^ג למטרה זאת מותר לו, כעת בהיותו כפוף למשטר הברית החדשה, לנהל מלחמה צודקת במידה שזו נחוצה.^ד

^ב **משלי ח 15-16** בִּי מְלָכִים יִמְלְכוּ וְרוֹזְנִים יִחְקְקוּ צֶדֶק: 16 בִּי שָׁרִים יִשְׁאוּ וַיְנַדְּבִים כָּל־שִׁפְטֵי צֶדֶק: **רומ' יג 1-2**, 4 כְּלִנְפֹשׁ תִּכְנַע לְרִשְׁיוֹת הַמֶּמְשָׁל. כִּי־אֵין רְשׁוֹת כִּי אִם־מֵאֵת הָאֱלֹהִים, וְהַרְשָׁיוֹת הַנִּמְצָאוֹת עַל־יַד אֱלֹהִים נִתְּמָנוּ: 2 לָכֵן כָּל־הַמִּתְקוֹמֵם לְרִשׁוֹת מֶלֶךְ הוּא בְּצוּי הָאֱלֹהִים, וְהַמְרִידִים יִשְׁאוּ אֶת־דִּינָם: 4 כִּי מִשְׁרֶתֶת אֱלֹהִים הִיא לְטוֹב לָךְ. אֲךְ אִם־

הרע תַעֲשֶׂה, יֵרָא. כִּי לֹא לַחֲנֹם חֲגֶרֶת-חֶרֶב הִיא, כִּי-מִשְׁרֶתֶת אֱלֹהִים הִיא, וְנִקְמָת לִשְׁפוֹף: חֲמָתוֹ עַל כָּל-עֲשֵׂה הָרָע:

י תהל' ב 10-12 וְעֵתָה מַלְכִּים הִשְׁכִּילוּ הַיּוֹסֵרוּ שְׁפָטִי אַרְצָ: 11 עֲבְדוּ אֶת-יְהוָה בִּירְאָה וְגִילוּ בְרַעְדָּה: 12 נִשְׁקוּ-בַר פֶּן-יִצְאֲנֶךָ וְתִאבְדּוּ דָרְךָ כִּי-יִבְעֹר כְּמַעַט אֲפֹ אֲשֶׁרִי כָל-חֹסֵי בֹ: **טימ"א ב 2** בְּעַד הַמְּלָכִים וְכָל-הַשְּׁלִיטִים, לְמַעַן נִחְיָה חַיֵּי הַשְּׁקֵט וּבְטָח בְּכָל-חֲסִידוֹת וַיִּשָּׁר: **תהל' פב 3-4** שְׁפָטוּ-דָל וַיִּתְּנוּ עָנִי וְרָשׁ הַצְּדִיקוּ: 4 פִּלְטוּ-דָל וְאַבְיוֹן מִיַּד רָשָׁעִים הַצִּילוּ: **שמ"ב כג 3** אָמַר אֱלֹהִי יִשְׂרָאֵל לִי דָבָר צוּר יִשְׂרָאֵל מוֹשִׁל בְּאָדָם צָדִיק מוֹשִׁל יִרְאֵת אֱלֹהִים: **פטר"א ב 13** וְהִכְנַעוּ לְכָל-פְּקֻדַּת אָדָם בְּגִלְגַּל הָאָדוֹן: אִם-לְמַלְךָ כָּרְאוּי לְרֹאשׁ:

לוקס ג 14 וַיִּשְׁאַלְהוּ גַם-אֲנָשֵׁי הַצָּבָא לֵאמֹר: וְאַנְחֲנוּ מִה-נַעֲשֶׂה? וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם: אִישׁ אֶל-תִּנְעֲזְעוּ וְאֶל-תִּלְשִׁינוּ אִישׁ, וְיִהְיֶה-יָדִי לְכֶם בְּשִׁכְרֶכֶם: **רומ' יג 4** כִּי מִשְׁרֶתֶת אֱלֹהִים הִיא לְטוֹב לָךְ. אַךְ אִם-הִרַע תַעֲשֶׂה, יֵרָא. כִּי לֹא לַחֲנֹם חֲגֶרֶת-חֶרֶב הִיא, כִּי-מִשְׁרֶתֶת אֱלֹהִים הִיא, וְנִקְמָת לִשְׁפוֹף: חֲמָתוֹ עַל כָּל-עֲשֵׂה הָרָע: **מתי ח 9-10** כִּי אֲנֹכִי אִישׁ נְתוּן תַּחַת הַשְּׁלֹטוֹן וְגַם-יֵשׁ תַּחַת יָדִי אֲנָשֵׁי צָבָא, וְאַמְרָתִי לֵזָה, לָךְ! וְהִלֵּךְ; וְלֵזָה, בּוֹא! וּבָא; וּלְעַבְדִּי, עֲשֵׂה-זֹאת; וְעֲשֵׂה: 10 וַיִּשְׁמַע יֵשׁוּעַ וַיִּתְּמָה. וַיֹּאמֶר אֶל-הַהֲלָכִים אַחֲרָיו: אֲמֹן אָמַר אֲנִי לְכֶם, גַּם-בִּישְׂרָאֵל לֹא-מַעֲזָאֲתִי אֲמוֹנָה גְדוֹלָה כְּזֹאת: **מה"ש י 1-2** וְאִישׁ הָיָה בְּקֶסֶרִין וְשִׁמּוֹ קְרִינִלִּיּוֹס, שֶׁר-מָאָה מִן-הַגְּדוּד הַנִּקְרָא הָאֵיטְלָקִי: 2 וְהוּא חֲסִיד וִירָא אֱלֹהִים עִם-כָּל-בְּנֵי בֵיתוֹ וְעֲשֵׂה צְדָקוֹת הַרְבֵּה לָעַם וּמִתְפַּלֵּל תָּמִיד לְאֱלֹהִים: **חזון יז 14, 16** הִמָּה יִלְחַמּוּ בִשָּׂה וְהָשָׂה יִכּוֹל יוֹכַל לָהֶם, כִּי הוּא אֲדֹנִי הָאֲדָנִים וּמִלְךָ הַמְּלָכִים, וְעִמּוֹ הַקְּרוֹאִים וְהַבְּחִירִים וְהַנֶּאֱמָנִים: 16 וְעֲשֶׂר הַקְּרָנִים אֲשֶׁר רָאִיתָ וְהַחֲיָה, הִמָּה יִשְׁנָאוּ אֶת-הָאוֹנָה וְעֲשׂוּהָ גְלִמוּדָה וְעֲרַמָּה וְאָכְלוּ אֶת-בִּשְׂרָה וְאֶתֶּה יִשְׁרְפוּ בָאֵשׁ:

3. הרשות האזרחית אינה זכאית לקחת לעצמה את הוראת דבר אלוהים, את נהול הטבילה וסעודת האדון, או את הטלתה של משמעת קהילתית ואת מנהל הקהילה.⁷ עם זאת, יש לה הסמכות ומוטלת עליה החובה לוודא את קיומו של הסדר הראוי, כדי שאחדות ושלוש ישררו בקהילה, שאמת אלוהים תישמר טהורה ושלמה, ושגידופים ותורות שקר ידוכאו; למנוע ולתקן כל עיוות וכל שימוש-לרעה בעבודת האלוהים ובמנהל הקהילה, ולוודא שכל מצוות אלוהים יזכו למעמדן הראוי, יישמרו ויתקיימו.

במטרה לבצע כל זאת על הצד הטוב יותר, הרשות מוסמכת לכנס ועידות קהילתיות, להיות נוכחת בהן ולוודא שכל הנעשה בהן תואם את רצון אלוהים הנגלה.¹

ה' דהי"ב כו 18 וַיַּעֲמֵדוּ עַל-עֲזִיָּהוּ הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמְרוּ לוֹ לֹא-לָךְ עֲזִיָּהוּ לְהִקְטִיר לַיהוָה כִּי לַפְּהִנִּים בְּנֵי-אַהֲרֹן הַמִּקְדָּשִׁים לְהִקְטִיר צֵא מִן-הַמִּקְדָּשׁ כִּי מַעֲלָת וְלֹא-לָךְ לְכַבֹּד מִיְּהוָה אֱלֹהִים: **מתי יח 17** וְאִם-לֹא יִשְׁמַע אֲלֵיהֶם, הִגֵּד אֶל-הַקֹּהֵל; וְאִם-לֹא יִשְׁמַע גַּם-אֶל-הַקֹּהֵל, וְהָיָה לָךְ כְּגוֹי וְכַמוֹכִס: **מתי טז 19** וְאַתָּה לָךְ אֶת-מַפְתָּחוֹת מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם וְכָל-אֲשֶׁר תִּאָסֵר עַל-הָאָרֶץ אֲסוּר יְהִי בַשָּׁמַיִם, וְכָל-אֲשֶׁר תִּתִּיר עַל-הָאָרֶץ מְתָר יְהִי בַשָּׁמַיִם: **קור"א יב 28-29** וּמֵהֶם שֵׁם הָאֱלֹהִים בְּקֹהֶל - רְאִשׁוֹנָה לְשָׁלִיחִים וְשֵׁנִית לְנִבְיָאִים וְשָׁלִישִׁית לְמַלְמָדִים, וַיִּתֵּן גְּבוּרוֹת, אַף-מִתְּנוּת הַרְפָּאוֹת וְעֲזָרִים וּמִנְהִיגִים וּמִיָּנִי לְשָׁנוֹת: **29** הַכֵּלֶם שְׁלִיחִים; אִם-כֻּלָּם נְבִיאִים; אוֹ כֻּלָּם מַלְמָדִים; הַכֵּלֶם עֹשֵׂי גְבוּרוֹת? **אפס' ד 11-12** וְהוּא נִתֵּן אֶת-אֱלֹה שְׁלִיחִים וְאֶת-אֱלֹה נְבִיאִים וְאֶת-אֱלֹה מְבַשְּׂרִים וְאֶת-אֱלֹה רֹעִים וּמַלְמָדִים: **12** לְהַשְׁלִים אֶת-הַקְדָּשִׁים לְמַעֲשֵׂה הָעֲבוֹדָה, לְבַנֵּן גּוֹף הַמַּשִּׁיחִים: **קור"א ד 1-2** כֹּן יַחֲשֹׁב-אִישׁ אֶתְּנוּ כְּמִשְׁכְּבֵי הַמַּשִּׁיחִים וְסִכְנֵי רֹגֵי אֵל: **2** הִנֵּה סוּף דָּבָר, שֶׁלֹּא יִבְקֹשׁ מִן-הַסִּכְנִים כִּי אִם-לְהַמְצֵא נֶאֱמָן: **רומ' י 15** וְאֵיךְ יִגִּידוּ, אִם-אֵינָם שְׁלִיחִים? כְּפָתוֹב: מִה-נָּאוּ רִגְלֵי מְבַשֵּׁר שְׁלוֹם, מְבַשֵּׁר טוֹב: **עבר' ה 4** וְאַתָּה הַגִּדְלָה הַזֹּאת לֹא-יִקַּח אִישׁ לְעַצְמוֹ, רַק הַקְּרֹוא לָהּ מֵאֵת הָאֱלֹהִים, כְּמוֹ אַהֲרֹן:

י' ישע' מט 23 וְהָיוּ מַלְכִּים אֲמִנָּה וְשָׂרוּתֵיהֶם מִיְּנִיקוֹתֶיךָ אֲפִים אֶרֶץ יִשְׁתַּחֲווּ לָךְ וַעֲפֹר רִגְלֶיךָ יִלְחֲכוּ וַיִּדְעֶתָ כִּי-אֲנִי יְהוָה אֲשֶׁר לֹא-יִבְשׁוּ קִי: **תהל' קכב 9** לְמַעַן בֵּית-יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲבִיקְשָׁה טוֹב לָךְ: **עזרא ז 23, 25-28** כָּל אֲשֶׁר מִמְּצוֹת אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם, יַעֲשֶׂה אֶל נִכּוֹן לְבַיִת אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם, שְׁלֵמָה יְהִי קֶצֶף עַל מַלְכוּת הַמֶּלֶךְ וּבְנָיו: **25** וְאַתָּה עֲזָרָא, כְּחֻקְמַת אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר בִּידְךָ מִנֵּה שׁוֹפְטִים וְדִנָּיִם, אֲשֶׁר יְהִי דִנָּיִם אֶת כָּל הָעָם אֲשֶׁר בְּעֶבֶר הַנָּהָר, אֶת כָּל יוֹדְעֵי דַת אֱלֹהֶיךָ, וְאֲשֶׁר אֵינוּ יוֹדְעִים -- תוֹדִיעֵם: **26** וְכָל אֲשֶׁר לֹא יְהִי עוֹשֶׂה דַת אֱלֹהֶיךָ וְדַת הַמֶּלֶךְ, בְּמִרְץ הַדִּין יְהִי נַעֲשֶׂה בּוֹ, אִם לְמוֹת אִם לְגָלוּת, אִם לַעֲנֹשׁ כְּסָפִים וְלֶאֱסוּרִים: **27** בְּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ אֲשֶׁר נָתַן כְּזֹאת בְּלִב הַמֶּלֶךְ לְפָאֵר אֶת-בֵּית יְהוָה אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַם: **28** וְעַלִּי הִטָּה חֶסֶד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וַיּוֹעֲצֵי וּלְכָל-שָׂרֵי הַמֶּלֶךְ הַגְּבָרִים וְאֲנִי הִתְחַזַּקְתִּי כִּי-יְהוָה אֱלֹהֵי עַלִי וְאֶקְבָּצָה מִיִּשְׂרָאֵל רְאִשִׁים לַעֲלוֹת עִמִּי: **ויק' כד 16**

וְנִקְבֹּשׁ שֵׁם-יְהוָה מוֹת יוֹמֶת רָגוֹם יִרְגְּמוּ-בּו כָּל-הָעֵדָה כְּגַר כְּאֶזְרָח בְּנִקְבוֹ-
 שֵׁם יוֹמֶת: **דבר' יג 6-7, 13** וְהִנְבִּיא הַהוּא או חֹלֶם הַחֲלוֹם הַהוּא יוֹמֶת כִּי
 דָּבָר-סָרָה עַל-יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הַמוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וְהַפְדֶּךָ מִבֵּית
 עֲבָדִים לְהַדְיחֶךָ מִן-הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לָלֶכֶת בָּהּ וּבַעֲרַת הָרַע
 מִקֶּרְבְּךָ: **7** יִסִּיתֶךָ אַחִיד בּוֹ-אִמָּךְ או-בְנֶךָ או-בִתְּךָ או אִשְׁתְּךָ חִיקֶךָ או רֵעֶךָ
 אֲשֶׁר כִּנְפָשְׁךָ בִּסְתֵר לֵאמֹר גִּלְכָה וְנַעֲבֹדָה אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא יִדְעָתָ
 אַתָּה וְאַבְתִּיךָ: **13** כִּי-תִשְׁמָע בְּאַחַת עֲרִידָה אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ לְשִׁבְתָּ
 שֵׁם לֵאמֹר... **מל"ב יח 4** הוּא הִסִּיר אֶת-הַבָּמוֹת וְשִׁבַּר אֶת-הַמִּצֵּבֹת וְכָרַת
 אֶת-הָאֲשֵׁרָה וְכָתַת נָחֹשׁ הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר-עָשָׂה מֹשֶׁה כִּי עַד-הַיָּמִים הַהֵמָּה
 הָיוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל מְקַטְרִים לוֹ וְיִקְרָא-לוֹ נְחֹשֶׁתָן: **דהי"א יג 1-9. מל"ב כג**
1-26. דהי"ב לד 33 וְיִסַּר יֹאשִׁיָּהוּ אֶת-כָּל-הַתַּעֲבוֹת מִכָּל-הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר
 לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲבֹד אֶת כָּל-הַנִּמְצָא בְּיִשְׂרָאֵל לַעֲבֹד אֶת-יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם
 כָּל-יָמָיו לֹא סָרוּ מֵאַחֲרֵי יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם: **דהי"ב טו 12-13** וַיָּבֹאוּ
 בְּבֵרִית לְדְרוֹשׁ אֶת-יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם בְּכָל-לְבָבָם וּבְכָל-נַפְשָׁם: **13** וְכָל
 אֲשֶׁר לֹא-יִדְרֹשׁ לַיהוָה אֱלֹהֵי-יִשְׂרָאֵל יוֹמֶת לְמוֹן-קֶטֶן וְעַד-גָּדוֹל לְמֵאִישׁ
 וְעַד-אִשָּׁה:

דהי"ב יט 8-11 וְגַם בִּירוּשָׁלַם הָעָמִיד יְהוֹשֻׁפֶט מִן-הַלְוִיִּם וְהַכֹּהֲנִים
 וּמֵרָאשֵׁי הָאֲבוֹת לְיִשְׂרָאֵל לְמִשְׁפַּט יְהוָה וְלָרִיב וַיִּשְׁבּוּ יְרוּשָׁלַם: **9** וַיְצֹ
 עֲלֵיהֶם לֵאמֹר כֹּה תַעֲשׂוּן בְּיִרְאֵת יְהוָה בְּאַמוּנָה וּבִלְבָב שָׁלֵם: **10** וְכָל-רִיב
 אֲשֶׁר-יָבֹא עֲלֵיכֶם מֵאֲחֵיכֶם הַיֹּשְׁבִים בְּעָרֵיהֶם בֵּין-דָם לְדָם בֵּין-תֹּרָה
 לְמִצְוָה לְחֻקִּים וּלְמִשְׁפָּטִים וְהִזְהַרְתֶּם אִתְּם וְלֹא יִאָשְׁמוּ לַיהוָה וְהָיָה-
 קֶצֶף עֲלֵיכֶם וְעַל-אֲחֵיכֶם כֹּה תַעֲשׂוּן וְלֹא תִאָשְׁמוּ: **11** וְהָיָה אֲמִרְיָהוּ כֹהֵן
 הָרֹאשׁ עֲלֵיכֶם לְכָל דָּבָר-יְהוָה וַיְבַדִּיָּהוּ בּוֹ-וְשִׁמְעָאֵל הַנָּגִיד לְבֵית-יְהוּדָה
 לְכָל דָּבָר-הַמְלָךְ וְשֹׁטְרִים הַלְוִיִּם לְפָנֶיכֶם חִזְקוּ וַעֲשׂוּ וַיְהִי יְהוָה עִם-הַטּוֹב:
דהי"ב כט 5-4. מתי ב 4-5 וַיִּקְהַל אֶת-כָּל-רָאשֵׁי הַכֹּהֲנִים וְסוֹפְרֵי הָעָם
 וַיִּדְרֹשׁ מֵאֲתָם לֵאמֹר אֵיפֹה יִגִּלַּד הַמָּשִׁיחַ: **5** וַיֹּאמְרוּ לוֹ בְּבֵית-לְחֶם יְהוּדָה
 כִּי-כֵן כָּתוּב בְּיַד הַנְּבִיא:

4. חובתו המצפונית של הציבור היא להתפלל בעבור הרשויות,⁴ לכבד את הנושאים בהן תפקידים,⁵ לשלם מסים והיטלים אחרים המגיעים לרשויות,⁶ לציית לדרישותיהם החוקיות ולהיות נתונים למרותם.⁷

"טימ"א ב 1-2 וַעֲתָה קִדְם כָּל-דָּבָר אֲבִקְשָׁה מִכֶּם לְשֹׂאת תַּכְלֹת וְתַחֲנוּנִים וּבִקְשׁוֹת וְתוֹדוֹת בְּעַד כָּל-בְּנֵי אָדָם: 2 בְּעַד הַמְלָכִים וְכָל-הַשְּׁלִיטִים, לְמַעַן נִחֶיהָ חַיֵּי הַשָּׁקֵט וּבִטָּח בְּכָל-חֲסִידוֹת וַיֵּשֶׁר:

"פטר"א ב 17 נִהְיָו כְּבוֹד בְּכָל-אִישׁ, אֲהָבוּ אֶת הָאֲחִים, וַיְרֹאוּ אֶת-אֱלֹהִים, כְּבָדוּ אֶת-הַמֶּלֶךְ:

'רומ' יג 6-7 כִּי לֹאֵאת אַף-מְשַׁלְמִים אַתֶּם אֶת-הַמֶּס. כִּי-מִשְׁרָתִי אֱלֹהִים הִמָּה, הַשִּׁקְדִים עַל-זֹאת: 7 לָכֵן תִּנּוּ לְכָל-אִישׁ אֶת-אֲשֶׁר לוֹ: הַמֶּס לְאֲשֶׁר-לוֹ הַמֶּס; וְהַמֶּס לְאֲשֶׁר-לוֹ הַמֶּס; וְהַמּוֹרָא לְאֲשֶׁר-לוֹ הַמּוֹרָא; וְהַכְּבוֹד לְאֲשֶׁר-לוֹ הַכְּבוֹד:

היעדר אמונה או הבדלי דתות אינם מבטלים את סמכותה הצודקת והחוקית של הרשות, ואינם משחררים את העם מחובת הציות הראוי לרשויות.¹⁴ גם המשרתים בקהילה אינם פטורים מחובה זו.¹⁵ על אחת כמה וכמה אין לאפיפיור זכות או סמכות על הרשויות בתחום אחריותם, או על מי מהשייכים לעמם, ובוודאי שאין לו סמכות ליטול מהם את הזכות לשלוט או את חייהם אם יגיע למסקנה כי הם סוטים מהאמונה, או מכל סיבה שהיא.¹⁶

"פטר"א ב 13-14, 16 וְהִכְנַעוּ לְכָל-פְּקֻדַּת אָדָם בְּגִלָּל הָאָדוֹן: אִם-לְמֶלֶךְ; כְּרֹאֵי לְרֹאשׁ: 14 אִם-לְמַנְשָׁלִים כְּרֹאֵי לְשָׁלוּחִים מֵאֲתוֹ לְנִקְמַת פְּעָלֵי אָוֶן וְלִתְהַלַּת עֲשֵׂי טוֹב: 16 בְּחַפְשִׁים, וְלֹא-כָאֵלוּ הָיְתָה לָכֶם הַחֲרוּת לְמַכָּסָה הִרְעָה, כִּי אִם-כְּעַבְדֵי אֱלֹהִים:

"רומ' יג 1 כָּל-נֶפֶשׁ תִּכְנַע לְרִשְׁיֹת הַמֶּמְשָׁל. כִּי-אֵין רְשׁוֹת כִּי אִם-מֵאֵת הָאֱלֹהִים, וְהַרְשָׁיוֹת הַנִּמְצְאוֹת עַל-יַד אֱלֹהִים נִתְּמַנּוּ: **מל"א ב 35** וַיִּתֵּן הַמֶּלֶךְ אֶת-בְּנֵיהוּ בֶן-יְהוֹיָדָע תַּחְתָּיו עַל-הַצָּבָא וְאֶת-צְדִיק הַכֹּהֵן נָתַן הַמֶּלֶךְ תַּחַת אֶבְיָתָר: **מה"ש כה 9-11** וּפְסָטוֹס חָפַץ לְהַתְרַצוֹת אֶל-הַיְּהוּדִים וַיַּעַן אֶת-פּוֹלוֹס, וַיֹּאמֶר: הִתְחַפֵּץ לַעֲלוֹת יְרוּשָׁלַיִם, לְהַשְׁפֹּט עַל-אֵלֶּה לִפְנֵי שְׁמָה? 10 וַיֹּאמֶר פּוֹלוֹס: לִפְנֵי כִסֵּא מִשְׁפַּט הַקִּיסָר אֲנִי עֹמֵד וְשֵׁם נָכוֹן לִי לְהַשְׁפֹּט. לֹא הִרְעֵיתִי לַיְּהוּדִים, כְּאֲשֶׁר יִדְעַת הֵיטֵב גַּם-אַתָּה: 11 אִם-הִרְעֵיתִי וַיֵּש-בִּי דָבָר מִשְׁפָּט-מָוֶת, בַּל-אַחֲשֹׁף נֶפֶשִׁי מָוֶת; וְאִם-אֵין-בִּי מְאוּמָה מִכָּל אֲשֶׁר הֵם עֹנִים בִּי, אִישׁ לֹא יוּכַל לְהַסְגִּירָנִי אֶל-יָדָם. אֶת-הַקִּיסָר אֲנִי קוֹרָא לְדִינִי: **פטר"ב ב 1, 10-11** וְגַם-נְבִיאֵי שָׁקֶר הָיוּ בָעֵם, כְּאֲשֶׁר יְהִיו גַּם-בְּכֶם מוֹרֵי שָׁקֶר, אֲשֶׁר יִכְנִיסוּ כְּתוּת מִשְׁחִיתוֹת וּבְכַחֲשֵׁם בְּמַשָּׁל אֲשֶׁר

קָנָם, יָבִיאוּ עַל-נַפְשָׁם כְּלִיּוֹן פֶּתְאִם: 10 וּבִיּוֹתֵר אֶת-הַהֲלָכִים אַחֲרֵי הַבְּשׂוֹר
 בְּתַאֲוֹת תִּבְּל וּבִזִּים אֶת-הַמִּמְשָׁלָה. עַיִי כָּנִים, הֲלָכִים בְּשׁוֹרִירוֹת לָבָם וְלֹא
 יִחָרְדוּ מִחֶרֶף אֶת-הַשְּׂרָרוֹת: 11 אֲשֶׁר אַף-הַמְּלָאכִים, הַגְּדוֹלִים מֵהֶם בַּעֲזַ
 וְכֹחַ, לֹא יַגְדִּפוּם לִפְנֵי יְהוָה בְּמִשְׁפָּטָם: **יְהו' 8-11** וְכֵן גַּם-בַּעֲלֵי הַחֲלָמוֹת
 הָאֵלֶּה מִטְמָאִים אֶת-הַבְּשׂוֹר וְאֶת-הַמִּמְשָׁלָה יִנָּאֲצוּ וְאֶת-הַשְּׂרָרוֹת יִחַרְפוּ:
 9 וּמִיכָאֵל שֹׂר הַמְּלָאכִים, בְּהִתְנַפְּחוּ עִם-הַשָּׁטָן וַיִּרְבּוּ אִתּוֹ עַל-אֲדוֹת גְּוִיֹּת
 מְנֶשֶׁה, לֹא-מָלְאוּ לְבָבוֹ לַחֲרֹץ מִשְׁפָּט גְּדוּפִים, כִּי אִם-אָמַר: יִגְעַר יְהוָה בָּךְ:
 10 וְאֵלֶּה מְגִדִּים אֶת-אֲשֶׁר לֹא-יִדְעוּ; וּבִדְבָרִים אֲשֶׁר יִבְיִנוּ מִחֶק-טִבְעָם,
 כְּבִהְמוֹת הַסִּכְלוֹת, בְּהִמָּה יִשְׁחִיתוּ אֶת-נַפְשָׁם: 11 אוֹי לָהֶם, כִּי-בִדְרָךְ קִיּוֹ
 הֵלְכוּ וַיִּשְׁתַּקְּעוּ בְּתוֹעֵת בִּלְעָם לִקְבֹּל שָׂכָר וּבְמָרִי קִרַּח אֲבָדוֹ:

"תסל"ב ב 4 הַמִּתְקוֹמֵם וְהַמִּתְרוֹמֵם עַל-כָּל-הַנִּקְרָא אֵל אוֹ עֲבוֹדָה, עַד-
 כִּי גַם-יֵשֵׁב בְּהִיכַל הָאֱלֹהִים כְּאֱלֹהִים וּמִרְאָה אֶת-עַצְמוֹ כִּי אֱלֹהִים הוּא:
חזון יג 15-17 וַיִּנָּתֶן-לָהּ לֵתֵת רוּחַ בְּצִלָּם הַחִיָּה, לְמַעַן דַּבֵּר יִדְבֹּר צִלָּם
 הַחִיָּה; וְעִשְׂתָּהּ כִּי-כָל אֲשֶׁר-אֵינָם מִשְׁתַּחֲוִים לְצִלָּם הַחִיָּה מוֹת יוֹמָתוֹ: 16
 וַתַּעֲשֵׂ כִי-כָלָם, לְמִקְטוֹן וְעַד-גְּדוֹל, אִם-אֲבִיוֹן וְאִם-עָשִׁיר, גַּם-בְּנֵי הַחֲרִים
 גַּם-הָעֲבָדִים, יִתּוּ תוֹ עַל-יַד מִיָּנָם, אוֹ עַל-מִצְחָתָם: 17 וְכִי לֹא-יֻכַּל אִישׁ
 לִקְנוֹת אוֹ לְמַכֵּר, כִּי אִם-בְּהִיּוֹת עָלָיו תּוֹ הַחִיָּה, אוֹ שְׁמָהּ, אוֹ-מִסְפָּר שְׁמָהּ:

פרק כד

נישואין וגירושין

1. נישואין יש לערוך בין גבר אחד ואישה אחת, ואסור שלגבר כלשהו תהיה יותר מאישה אחת באותה עת. גם אסור שיהיה לאישה כלשהי יותר מבעל אחד באותה עת.^א

^א **ברא' ב 24** על-כן יעזב איש את-אביו ואת-אמו וידבק באשתו והיו לבשר אחד: **מתי יט 5-6** ואמר: על-כן יעזב איש את-אביו ואת-אמו וידבק באשתו והיו שניהם לבשר אחד: 6 אם-כן אינם עוד שניים כי אם-בשר אחד. לכן את אשר חבר האלהים אל-נפרידנו האדם: **משלי ב 17** העזבת אלוך ועוריה ואת-ברית אלהיה שכתה:

2. הנישואין נקבעו בכדי לסייע ולעזור לבעל ולאישה באופן הדדי,^ב להתרבות המין האנושי באמצעות צאצאים חוקיים, להרחבת הקהילה בזרע קדוש,^ג ולמניעת טומאה.^ד

^ב **ברא' ב 18** ויאמר יהוה אלהים לא-טוב היות האדם לבדו אעשה-לו עזר כנגדו:

^ג **מלא' ב 15** ולא-אחד עשה ושאָר רוח לו ומה האחד מבקש זרע אלהים ונשמרתם ברוחכם ובאשת נעוריך אל-יבגד:

^ד **קור"א ז 2, 9** אך מפני הזנות, תהי לכל-איש אשתו ויהי לכל-אשה בעלה: 9 אך אם-לא יוכלו להנזר - יתחברו בנשואין; כי-טוב להתחבר בנשואין מהיות בלע בתאוה:

3. הנישואין מותרים לכל בני האדם המסוגלים בדעה צלולה להסכים להם;^ה אבל חובתם של משיחיים היא להינשא רק באדון,^ו ועל כן אל למצהירים על אמונתם, התואמת את תורות הרפורמציה, שהן אמונת האמת, להינשא לכופרים, רומים-קתולים או עובדי אלילים אחרים, ואל

ליראי האלוהים לבוא בעול זר בהינשאים למי שידועים ככאלו שאורח חייהם רע, או המחזיקים בתורות שקר לאבדון עולם.¹

"עבר' יג 4 האישות תיקר בכל וערש יצועכם אל-יחלל; את-הזנים ואת-המנאפים ידין אלהים: **טימ"א ד 3** אסרים לקחת אשה ומנעים ממני מאכל אשר בראם האלהים שיאכלום בתודה המאמינים וידעי האמת: **קור"א ז 36-38** וכי-יחשב איש למעשה שלא כהגן לבתולתו אם-תעבר פרקה, וידבר חובה הוא, אז יעשה כאשר עם-לבבו; איננו חוטא, נשיאנה: 37 ומי שהוא נכון בלבבו ואיננו מכרח ויוכל לעשות כרצונו, ויגמר זאת בלבבו לשמר את-בתולתו, טוב עשה: 38 לכן, המשיא אתה טוב הוא עשה; ואשר איננו משיא עשה טוב ממנו: **ברא' כד 57-58** ויאמרו נקרא לנער ונשאלה את-פיה: 58 ויקראו לרבקה ויאמרו אליה התלכי עם-האיש הזה ותאמר אלך:

'קור"א ז 39 האשה קשורה לבעלה על-פי התורה כל-עת שהוא חי; וכי-מת בעלה, אזי מתרת היא להנשא למי שתדחה; ובלבד שתהיה באדון:

'ברא' לד 14 ויאמרו אליהם לא נוכל לעשות הדבר הזה לתת את-אחתנו לאיש אשר-לו ערלה כי-חרפה הוא לנו: **שמות לד 16** ולקחת מבנותי לבניך וזנו בנותי אחרי אלהיהן והזנו את-בניך אחרי אלהיהן: **דבר' ז 3-4** ולא תתחתן בם בתך לא-תתן לבנו ובתו לא-תקח לבנה: 4 כי-יסיר את-בנה מאחרי ועבדו אלהים אחרים וחרה אף-יהוה בכם והשמידך מהר: **מל"א יא 4** ויהי לעת זקנת שלמה נשיו הטו את-לבבו אחרי אלהים אחרים ולא-היה לבבו שלם עם-יהוה אלהיו כלבב דויד אביו: **נחמ' יג 25-27** ואריב עמם ואקללם ואפה מהם אנשים ואמרטם ואשביעם באלהים אם-תתנו בנתיכם לבניהם ואם-תשאו מבנותיהם לבניכם ולכם: 26 הלוא על-אלה חטא-שלמה מלך ישראל ויבגים הרבים לא-היה מלך כמהו ואהוב לאלהיו היה ויתנהו אלהים מלך על-כל-ישראל גם-אותו החטיאו הנשים הנכריות: 27 ולכם הנשמע לעשות את כל-הרעה הגדולה הזאת למעל באלהינו להשיב נשים נכריות: **מלא' ב 11-12** בגדה יהודה ותועבה נעשתה בישראל ובירושלם כי חלל יהודה קדש יהוה אשר אהב ובעל בת-אל נכר: 12 יכרת יהוה לאיש אשר יעשנה ער וענה מאהלי עקב ומגיש מנחה ליהוה צבאות: **קור"ב ו 14** אל-תהיו

מִשְׁכִּי עַל זֶר עִם-חֲסָרִי אֲמוֹנָה; כִּי אֵי-זֶה שְׁתַּפּוּת יֵשׁ לַצִּדָּקָה עִם-הָעוֹלָם?
וְאֵי-זֶה הִתְחַבְּרוֹת לְאוֹר עִם-הַחֹשֶׁךְ?

4. אין לערוך נישואין בין קרובי משפחה או בין אלו שיש להם יחסי קרבה אחרים האסורים בדבר אלוהים.¹ נישואי זימה אלו לעולם לא יוכלו להיות לחוקיים באמצעות חוק אנושי או הסכמה כלשהי בין בני זוג, שיאפשרו לשכאלו לחיות יחד כבעל ואישה.² אל לגבר להינשא לקרוב משפחה כלשהו של אישתו, שקרבתו המשפחתית גדולה מזו שמותרים בנישואין עם בני משפחתו, ואל לאישה להינשא עם קרוב משפחה כלשהו של בעלה שקרבתו המשפחתית גדולה מזו שמותרים לה בנישואין עם בני משפחתה.³

¹ **ויק' ית. קור"א ה 1** שְׁמוּעָה נִשְׁמָעַת בְּאֶרֶץ כִּי-נִמְצְאָה זָנוּת בִּינֵיכֶם, וְאֶף-זָנוּת אֲשֶׁר בְּגוֹיִם לֹא-סֵפֶר כְּמוֹהָ, כִּי-יִקַּח אִישׁ אֶת-אִשְׁתּוֹ אֲבִיו: **עמוס ב 7** הַשֹּׁאֲפִים עַל-עֵפֶר-אֶרֶץ בְּרֹאשׁ דָּלִים וְדָרְךְ עֲנֻיִם יָטוּ וְאִישׁ וְאִבּוֹ יִלְכּוּ אֶל-הַנִּנְעָרָה לְמַעַן חָלַל אֶת-שֵׁם קִדְשִׁי:

² **מרק' ו 18** יַעַן אֲשֶׁר-אָמַר יוֹחָנָן אֶל-הוֹרְדוֹס, אִשְׁתּוֹ אַחִידָה אֵינָנָה מִתֵּרֵת לָךְ: **ויק' יח 24-28** אֶל-תִּטְמְאוּ בְּכָל-אִלָּה כִּי בְּכָל-אִלָּה נִטְמְאוּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר-אֲנִי מְשַׁלֵּחַ מִפְּנֵיכֶם: **25** וְתִטְמְאוּ הָאֶרֶץ וְאֶפְקֹד עֲוֹנָה עָלֶיהָ וְתִקָּא הָאֶרֶץ אֶת-יִשְׁבִּיָּה: **26** וְשִׁמְרַתֶּם אֹתָם אֶת-חֻקֹּתַי וְאֶת-מִשְׁפָּטַי וְלֹא תַעֲשׂוּ מִכָּל הַתּוֹעֵבֹת הָאֵלֶּה הָאֲזָחָר וְהַגֵּר בְּתוֹכְכֶם: **27** כִּי אֶת-כָּל-הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵל עָשׂוּ אֲנִשֵּׁי-הָאֶרֶץ אֲשֶׁר לִפְנֵיכֶם וְתִטְמְאוּ הָאֶרֶץ: **28** וְלֹא-תִקָּא הָאֶרֶץ אֹתְכֶם בְּטִמְאַכֶּם אֹתָהּ כְּאֲשֶׁר קָאָה אֶת-הַגּוֹי אֲשֶׁר לִפְנֵיכֶם:

³ **ויק' כ 19-21** וְעֲרוֹת אַחוֹת אִמָּךְ וְאִחוֹת אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה כִּי אֶת-שְׂאֵרֵי הָעָרָה עֲנֻם יִשְׂאוּ: **20** וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת-דֹּדְתּוֹ עֲרוֹת דָּדוֹ גִּלָּה חֲטָאָם יִשְׂאוּ עֲרִירִים יָמָתוּ: **21** וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת-אִשְׁתּוֹ אֲחִיו נָדָה הוּא עֲרוֹת אֲחִיו גִּלָּה עֲרִירִים יִהְיוּ:

5. מעשי ניאוף או זנות שנעשו לאחר שהוסכם על נישואין, ואשר התגלו לפני הנישואין, הם עילה לצד החף מחטא לבטל את הסכם הנישואין.⁴ במקרה של ניאוף אחרי הנישואין, בן הזוג החף מחטא רשאי להתגרש,⁵ ולהינשא אחרי הגירושין, כאילו שנפטר בן הזוג החוטא.⁶

^א **מתי א 18-20** והלדת ישוע המשיח כה היתה מרים אמו ארשה ליוסף ובטרים יבא אליה נמצאת הרה לרוח הקדש: 19 ויוסף בעלה היה איש צדיק ולא אבה לתתה לבויו ולאמר בלבבו לשלחה בסתר: 20 הוא חשב קזאת והנה מלאך יהנה נראה אליו בחלום ולאמר יוסף בן-דוד אל-תירא מכנוס אליך את-מרים אשתך כי אשר הרה בה מרוח הקדש הוא:

^ב **מתי ה 31-32** ונאמר: איש אשר ישלח את-אשתו ונתן לה ספר כריתות: 32 אבל אני אמר לכם: המשלח את-אשתו, בלתי על-דבר זנות, עשה אתה נאפת; והלקח את-הגרושה לו לאשה, נאף הוא:

^ג **מתי יט 9** ואני אמר לכם, המשלח את-אשתו בלתי על-דבר זנות ולקח לו אחרת נאף הוא והלקח את-הגרושה נאף הוא: **רומ' ז 2-3** כי אשה בעלת-בעל קשורה היא באישה כפי התורה בחייו; ובמות הבעל, פטורה היא מתורות בעלה: 3 והנה, אם-תהיה לאיש אחר בחייו בעלה, נאפת קרא לה; אבל אחרי מות בעלה, פטורה היא מן-התורה, ואיננה נאפת בהיותה לאיש אחר:

6. טבעו החוטא של האדם הוא כזה שהאדם נוטה למצוא טיעונים בלתי מוצדקים ומוגזמים כדי להפריד בין אלו שחיבר אלוהים בנישואין. על אף זאת, מקרים של ניאוף או של זניחה מכוונת, ומקרים אלו בלבד, כאשר הם בשום פנים אינם בני תיקון על-ידי הקהילה או הרשות האזרחית, הם עילה לפירוק קשר הנישואין.⁷ יש לבצע את פירוק קשר הנישואין באופן פומבי ומסודר. אין להותיר את המעורבים במעשה לרצונם ולהבנתם במה שנוגע לתהליך פירוק נישואיהם.⁸

^ד **מתי יט 8-9** ולאמר אליהם: בעבור קשי לבבכם הניח לכם משה לשלח את-נשיכם, אך מראש לא היתה ככה: 9 ואני אמר לכם, המשלח את-אשתו בלתי על-דבר זנות ולקח לו אחרת נאף הוא והלקח את-הגרושה נאף הוא: **קור' א ז 15** אבל אם-יפרש מי שאיננו מאמין, יפרש. והאח או האחות אינם משעבדים באלה, כי לשלום קראנו האלהים: **מתי יט 6** אם-כן אינם עוד שנים כי אם-בשר אחד. לכן את אשר חבר האלהים אל-יפרידנו האדם:

^ה **דבר' כד 1-4** כי-יח אש אשה ובעלה והיה אם-לא תמצא-חן בעיניו כי-מצא בה ערות דבר וכתב לה ספר כריתת ונתן בידה ושלחה מביתו: 2

וַיֵּצֵאָה מִבֵּיתוֹ וְהִלָּכָה וְהָיְתָה לְאִישׁ-אַחֵר: 3 וּשְׁנֵאָה הָאִישׁ הָאַחֲרוֹן וְכָתַב
לָהּ סֵפֶר כְּרִיתֹת וְנָתַן בְּיָדָהּ וְשָׁלַחַהּ מִבֵּיתוֹ אוֹ כִּי יָמוּת הָאִישׁ הָאַחֲרוֹן
אֲשֶׁר-לָקְחָהּ לוֹ לְאִשָּׁה: 4 לֹא-יֻכַּל בַּעֲלָהּ הָרִאשׁוֹן אֲשֶׁר-שָׁלַחַהּ לָשׁוּב
לָקְחָתָהּ לְהִיּוֹת לוֹ לְאִשָּׁה אַחֲרֵי אֲשֶׁר הִטָּמְאַהּ כִּי-תוֹעֵבָה הוּא לִפְנֵי יְהוָה
וְלֹא תִחַטֵּי־אֶת-הָאֶרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיהָ נָתַן לָהּ נִחְלָה:

פרק כה

הקהילה

1. הקהילה הכלל-עולמית אינה נראית. היא מורכבת מכל אחד מהנבחרים שהיו, שהינם ושיהיו מכונסים לאחד ונתונים למשיח, והוא ראשם. הקהילה היא כלת המשיח, גופו, מלואו של הממלא את הכול בכול.^א

^א **אפס' א 10, 22-23** התכנית לקבץ את הכל במשיח במלאת העתים, את מה שבשמים ואת מה שבארץ: **22** ואת הכל שאת תחת רגליו ונתן אותו לקהלה לראש על כל: **22** וישת כל תחת רגליו, ויתן אותו לראש על-הכל אל-העדה: **23** אשר היא גופו, מלוא הממלא את-הכל בכל: **אפס' ה 23, 27, 32** כי האיש הוא-ראש האשה, באשר המשיח הוא ראש העדה, והוא מושיע של-הגוף: **27** להקימה בכבוד לו לעדה, אשר אין-בה כתם וקמט וכדומה, כי אם-למען תהיה קדושה ותימיה: **32** גדול הסוד הזה, ואני מפרש אותו על-המשיח ועל-עדתו: **קול' א 18** והוא ראש גוף העדה, אשר הוא ראשית ובכור מעם המתים, למען יהיה הראשון בכל:

2. הקהילה הנראית, שגם היא כלל-עולמית וכפופה לבשורה, אינה מוגבלת לעם אחד, כפי שהיה בעבר תחת משטר התורה. היא מורכבת מכל אלו בכל העולם המצהירים על אמונתם כאמונת האמת^ב, עם ילדיהם.^ג קהילה זו היא מלכות האדון ישוע המשיח,^ד בית אלוהים ומשפחתו.^ה מחוץ לה אין בדרך כלל אפשרות להיוושע.

^ב **קור"א 2** אל-קהלת אלהים אשר בקורנתוס, אל-המקדשים במשיח ישוע, הקרואים להיות קדשים עם כל-הקראים בשם אדנינו ישוע המשיח בכל-מקום שלהם ושלנו: **קור"א יב 12-13** כי באשר הגוף הוא אחד ויש-בו אברים הרבה, וכל-אברי הגוף ההוא אף כי-רבים הם כלם גוף אחד, כן גם המשיח: **13** כי ברוח אחד נטבלנו כלנו לגוף אחד, אם-יהודים, אם-יוונים, אם-עבדים, אם-בני חורין וכלנו לרוח אחד השקינו: **תהל' ב 8** שאל ממני ואתנה גוים נחלתך ואחזקתך אפסי-ארץ: **חזון ז 9**

אחרי-כן ראיתי והנה המון רב, אשר לא-יכל איש למנותו, מכל-הגוים והמשפחות והעמים והלשונות, ונעמדו לפני הכסא ולפני השנה מלבשים שְׂמלות לבנות וכפות תמרים בידיהם: **רומ' טו 9-12** והגוים, המה יכבדו את-האלהים למען רחמי, ככתוב: על-כן אודך גוים ולשמה אומרה: 10 ואומר: הרנינו גוים עמו: 11 ואומר: הללו את- יהוה כל-גוים, שפחוהו כל-האמים: 12 וישעיהו אומר: והיה שרש ישי אשר עמד לגס עמים, אליו גוים יקוו:

י קור"א ז 14 כי האיש אשר איננו מאמין מקדש הוא באשה, והאשה אשר איננה מאמנת מקדשת היא באיש; שאם-לא כן, יהיו בניכם טמאים. אמנם עתה קדושים המה: **מה"ש ב 39** כי לכם ההבטחה ולבניכם ולכל הרוקים, לכל-אשר קרא יהוה אלהינו: **יחז' טז 20-21** ותקחי את-בניך ואת-בנותיך אשר ילדת לי ותזכירי להם לאכול המעט מתזונתיך: 21 ותשחטי את-בני ותתנים בהעביר אותם להם: **רומ' יא 16** ואם-התרומה קדש, כן גם-העסה; ואם-השרש קדש, כן גם-הענפים: **ברא' ג 15** ואיבה אשית בינך ובין האשה ובין זרעך ובין זרעה הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב: **ברא' ז 7** והקמתי את-בריתי ביני ובינך ובין זרעך אחריך לדורותם לברית עולם להיות לך לאלהים ולזרעך אחריך:

מתי יג 47 עוד דומה מלכות השמים לממלכת אשר הורדה לים ומינים שונים יאספו לתוכה: **ישע' ט 6** למרבה המשנה ולשלום אין-קץ על-כסא דוד ועל-ממלכתו להכין אתה ולסעדה במשפט ובצדקה מעתה ועד-עולם קנאת יהוה צבאות תעשה-זאת:

ה אפס' ב 19 לכן אינכם עוד גרים ותושבים, כי אתם בני-עיר אחת עם-הקדשים ובני בית אלהים: **אפס' ג 15** אשר נקרא על-שמו כל-בית אבות שבשמים ושפארץ:

מה"ש ב 47 ויאכלו מזונם בגילה ובתם לבב, וישבחו את-האלהים, וימצאו חן בעיני כל-העם. והאדון הוסיף יום יום על-העדה את-הנושעים: **מה"ש טז 13-14** וביום השבת יצאנו אל-מחוץ לעיר אל-גד הנהר אשר-שם מקום תפילה כמנהגם ונשב ונדבר אל-הנשים הנקלות שמה: 14 ואשה יראת אלהים ושמה לודיא מלכת ארגמן מעיר תיאטירא שמעה ויפתח יהוה את-לבה להקשיב אל-דברי פולוס: **רומ' י 14** ועתה, איך יקראו אל-אשר לא-האמינו בו? ואיך יאמינו באשר לא שמעו עליו?

וְאִידִּי: יִשְׁמְעוּ בְּאֵין מְכָרִיז? חֲזוֹן ג' 6 מִי אֲשֶׁר-אֶזֶן לוֹ יִשְׁמַע אֶת אֲשֶׁר הָרוּם
אָמַר לְקִהְלוֹת:

3. לקהילה כלל-עולמית ונראית זו מסר המשיח את שירות הבשורה, את דבר אלוהים ותקנותיו, כדי שתקבץ ותקדש את הקדושים בחיים האלו, עד קץ העולם. בנוכחותו וברוחו, ובהתאם להבטחתו, הוא גורם לשירות הבשורה, דבר אלוהים ותקנותיו להיות אפקטיביים.^י

^י 'קור"א יב 28 ומהם שם האֱלֹהִים בְּקֶהֱל - ראשונה לשליחים ושנית לנביאים ושלישית למלמדים, ויתנו גְּבוּרֹת, אף-מתנות הרפאות ועזרים ומנהיגים ומיני לשונות: **אפס' ד 11-13** והוא נתן את-אלה שליחים ואת-אלה נביאים ואת-אלה מבשרים ואת-אלה רעים ומלמדים: 12 להשלים את-הקדשים למעשה העבודה, לבנין גוף המשיח: 13 עד כי-נגיע כלנו לאחדות ההמונה וידעת בן-האֱלֹהִים, כאיש אחד שלם, לשעור קומת מלוא המשיח: **מתי כח 19-20** לכו וצאו לתלמידים את-כל-הגוים, וטבלתם אתם לשם-הָאֵב וְהַבֵּן וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ: 20 ולמדתם אתם לשמור את-כל-אֲשֶׁר צוֹיֵתִי אֲתֶכֶם; וְהִנֵּה אֲנִי אֲתֶכֶם כָּל-הַיָּמִים עַד-קֵץ הָעוֹלָם. אָמֵן: **ישע' נט 21** וְאֵנִי זֹאת בְּרִיתִי אִתְּכֶם אָמַר יְהוָה רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ וְדַבְּרִי אֲשֶׁר-שִׁמְתִּי בְּפִיךָ לֹא-יִמּוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי יִרְעַד וּמִפִּי יִרְעַד אָמַר יְהוָה מֵעַתָּה וְעַד-עוֹלָם:

4. קהילה כלל-עולמית זו הייתה לפעמים גלויה יותר לעין ולפעמים פחות.^י קהילות מקומיות שייכות לקהילה הכלל-עולמית. קהילות מקומיות אלה טהורות במידה כזו או אחרת, בהתאם לאופן שבו תורת הבשורה נלמדת ומתקבלת בהן, לאופן שבו הן מנהלות את הטבילה וסעודת האדון ומידת הטהורה שבה עבודת האלוהים מתקיימת בהן.^י

^י 'רומ' יא 3-4 והנה את-נביאיך הרגו ואת-מזבחתיך הרסו; וְאַחֲרָיִךְ אֵנִי לְבָדִי, וַיִּבְקְשׁוּ אֶת-נַפְשִׁי: 4 אֲבָל מִה-עָנָה אֹתוֹ מַעֲנָה אֱלֹהִים? הִשְׁאֲרֵתִי לִי שְׂבַעַת אֲלָפִים אִישׁ, אֲשֶׁר לֹא-כָרְעוּ לְבַעַל: **חזון יב 6, 14** וְהָאִשָּׁה בְּרָחָה הַמַּדְבָּרָה, אֲשֶׁר-שָׁם הוּכַר-לָהּ מְקוֹם מֵאֵת אֱלֹהִים, לְמַעַן יִכְלְלוּהָ שָׁם יָמִים אֶלְף וּמֵאתַיִם וְשִׁשִּׁים: 14 וַיִּתְּנוּ לָאִשָּׁה שְׁתֵּי כִנְפֵי הַנֶּשֶׁךְ הַגָּדוֹל, לַעְוֹף הַמַּדְבָּרָה אֶל-מְקוֹמָהּ, אֲשֶׁר תִּכְלְכַל-שָׁם מוֹעֵד מוֹעֲדִים וְחָצִי מִכְּנֵי הַנֶּחֱשׁ:

^ט **חזון ב-ג. קור"א ה 6-7** לא-טוב התהלךכם. הלא ידעתם כי מעט שאר מחמץ את-כל-העסה? 7 בערו את-השאור הישן, למען תהיו עסה חדשה. הלא לחם מצות אתם, כי גם-לנו פסחני הנזבח בעדנו הוא המשיח:

5. הטהורות שבקהילות תחת השמים חשופות לתערובת של אמת וטעויות. יש מהן שכה התדרדרו שהן אינן עוד קהילות המשיח אלא כנסיות השטן.^{טז} על אף זאת, תמיד תהיה עלי אדמות קהילה שתעבוד את אלוהים על-פי רצונו.^{יז}

^י **קור"א יג 12** כי כעת מבטיים אנחנו במראה ובחידות, ואז - פנים אל-פנים: **חזון ב-ג. מתי יג 24-30, 47**. וישם לפניכם משל אחר לאמר: מלכות השמים דומה לאיש אשר זרע זרע טוב בשדהו: 25 ויהי בנפל תרדמה על-האנשים ויבא אויבו, ויזרע זרעו בתוך החטים וילך לו: 26 וכאשר פרח הדשא ונעש פרי ויבאו גם-האנני: 27 ויגשו עבדי בעל-הבית ויאמרו אליו: אדננו, הלא-זרע טוב זרעת בשדה? וימאן לו האנני? 28 ויאמר להם: איש איב עשה זאת. ויאמרו אליו העבדים: היש את-נפשך כי-גלך וינקט אתם? 29 ויאמר: לא, פן-בלקטכם את-האנני תשמשו גם את-החטים: 30 הניחו אתם ויגדלו שניהם יחד עד-הקציר. והיה בעת הקציר אמר לקוצרים: לקטו בראשונה את-האנני ואגדו אתם אגדות לשורפם, ואת החטים אספו לאוצרי: 47 עוד דומה מלכות השמים לממקרת אשר הורדה לים ומינים שונים יאספו לתוכה:

^{יא} **חזון יח 2** ויקרא בקול עז לאמר: נפלה, נפלה בבל הגדולה ותהי גוה שעירים ומשמר לכל-רוח טמא ומשמר לכל-עוף טמא ונמאס: **רומ' יא 18-22** אל-תתפאר על-הענפים. ואם-תתפאר, דע שאינך נשא את-השרש, כי אם-השרש הוא נשא אותך: 19 וכי תאמר: הלא נגדעו הענפים נצב על ידי אמונה. אל-תתגאה כי אם-ירא: 21 כי האלהים אם לא-חס על-הענפים כפי הטבע, אולי לא-יחוס גם-עליך: 22 לכן ראה-נא טובת אלהים וחמרת דינו: הן חמרתו על-הנפלים; ועליך טובתו, אם-תעמוד בטובתו, ואם-אינו - גם-אתה תגדע:

^{יב} **מתי טז 18** ואף-אני אמר אליך, כי אתה פטרוס ועל-הסלע היא אבנה את-קהלתי ושערי שאול לא יגברו עליה: **תהל' עב 17** יהי שמו לעולם לפני-שמש ונון שמו ויתברכו בו כל-גוים ואשרוהו: **תהל' קב 29** בני-עבדיך ישכנו וזרעם לפניך יכון: **מתי כח 19-20** לכו ויעשו לתלמידים

את-כל-הגוֹיִם, וּטְבַלְתֶּם אֹתָם לְשֵׁם-הָאֵל וְהִבֵּן וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ: 20 וְלַמִּדְתָּם
אֹתָם לְשֹׁמֵר אֶת-כָּל-אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶתְכֶם; וְהָיָה אֲנֹכִי אִתְּכֶם כָּל-הַיָּמִים
עַד-קֶץ הָעוֹלָם. אָמֵן:

6. אין לקהילה ראש אחר מלבד האדון ישוע המשיח. "גם האפיפיור ברומא
אינו יכול במובן כלשהו להיות ראש הקהילה. הוא צורר המשיח, איש
החטאה ובן האבדון, המרומם את עצמו בקהילה נגד המשיח ועל כל
הנקרא אלוהים."⁷

"קול' א 18 והוא ראש גוף העדה, אשר הוא ראשית וזכור מעם המתים,
למען יהיה הראשון בכל: אפס' א 22 וישת כל תחת רגליו, ויתן אותו
לראש על-הכל אל-העדה:

⁷ **מתי כג 8-10** אולם אתם אל-תקראו רבי, כי אחד הוא רבכם -
המשיח; ואתם אחים כֻּלְכֶם: 9 ואל-תקראו אב לאיש מכם על-האדמה,
כי אחד הוא אביכם אשר בשמים: 10 גם אל-תקראו מנהיגים, כי אחד
הוא מנהיגכם - המשיח: **תסל"ב ב 3-4, 8-9** אל-יתעה אתכם איש
בשום אופן, כי לא-יבא בטרם יהיה בראשונה המרד ונגלה איש החטאה,
בן-האבדון: 4 המתקומם והמתרומם על-כל-הנקרא אל או עבודה, עד-
כי גם-יֵשֵׁב בְּהִיכַל הָאֱלֹהִים כְּאֱלֹהִים וּמֵרָאָה אֶת-עֲצָמוֹ כִּי אֱלֹהִים הוּא:
8 וְאִזּוֹ נִגְלָה הָרָשָׁע, אֲשֶׁר מִיִּתְּנוֹ הָאָדוֹן בְּרוּחַ שְׁכֻתוֹ וַיִּשְׁבִּיתֵנוּ בְּהוֹפְעַת
בִּיאָתוֹ: 9 אֶת אֲשֶׁר יבֹא כְּחֹזֶקֶת הַשָּׁטָן בְּרֶב-כַּחַ וּבִאֲתוֹת וּבְמוֹפְתֵי שָׁקֶר:
חזון יג 6 ותפתח את-פיה לנאצה אל-האֱלֹהִים, ותנאץ את-שְׁמוֹ וְאֶת-
מִשְׁכָּנוֹ וְאֶת-הַחֲנִיִּים בְּשָׁמַיִם:

פרק כו

שותפות הקדושים

1. כל הקדושים מאוחדים עם ראשם, ישוע המשיח, על-ידי רוח המשיח ועל-ידי אמונתם. כולם נהנים משותפות אתו במתנות החסד, בסבלותיו, מותו, תחייתו וכבודו.^א בהיות הקדושים מאוחדים זה לזה באהבה, הם שותפים זה עם זה במתנות החסד,^ב ומחויבים למלא את החובות האישיות והציבוריות, התורמות לטובתם המשותפת, הפנימית והגופנית.^ג

^א **יוח"א 3 א** את אשר ראינו ושמענו, נודיעה לך, למען תתחברו לנו גם-אתם. והתחברותנו היא עם-האב ועם-בנו ישוע המשיח: **אפס' ג 16-19** לתת לך, לפי-עשר כבודו, להתחזק בגבורה על-ידי רוחו לאדם הפנימי: **17** שישכן המשיח בלבבכם על-ידי האמונה והייתם משורשים ומיסדים באהבה: **18** למען תוכלו להשיג עם-כל-הקדושים מה-הוא הרחב והארץ והעמק והגבה: **19** וידעתם את-אהבת המשיח, הנעלה על-כל-דעת, ונמלאתם את-כל-מלוא האלהים: **יוח' א 16** וממלאו לקחנו קלנו, חסד על-חסד: **אפס' ב 5-6** אחרי היותנו מתים בפשעים, החינו עם-המשיח - בחסד נושעתם - **6** ויעירנו אתו אף-הושיבנו במרומים, במשיח ישוע: **פיל' ג 10** לדעת אותו ואת-גבורת תחיתו והתחברות ענינו ולהדמות למותו: **רומ' ו' 5-6** כי-אם נטענו יחד לדמות מותו, אכן גם-נהיה בדמות תחיתו: **6** באשר יודעים אנחנו, כי-נצלב אתו האדם הישן אשר בנו, למען ישמך גוף החטא, לבלתי היותנו עוד עבדים לחטא: **טימ"ב ב 12** אם-נסבל, גם-נמלך אתו; ואם-ננכר, גם-הוא ינכר אתנו:

^ב **אפס' ד 15-16** כי אם-נדבר האמת באהבה ונגדלה בכל-דבר לו למשיח, שהוא הראש: **16** אשר ממנו כל-הגוף בהיותו מרכב ומדבק בכל-חבור השמוש, כפי מדת הפעלה הנתונה לכל-אבר ואבר, ירבה ויגדל להשלמת בנינו באהבה: **קור"א יב 7** ולכל-איש ואיש נתנה-לו התגלות הרוח להועיל: **קור"א ג 21-23** על-כן, אל-יתהלל איש באדם; כי הכל הוא שלכם: **22** אם-פולוס, אם-אפולוס ואם-כיריא, אם-העולם, אם-

החיים ואם-המנות, אם-ההנה ואם-העמיד, הכל הוא שְׁלָכָם: 23 ואֵתם הִנֵּכֶם שֶׁל-הַמְּשִׁיחַ; וְהַמְּשִׁיחַ הוּא שֶׁל-אֱלֹהִים: **קול' ב 19** וְאֵינָנו אֲחִיז בְּרָאשׁ, אֲשֶׁר מִחֻבֵּר מִמֶּנּוּ כָּל-הַגּוֹף וּמֵאַחַז בְּצִירָיו וּדְבָקָיו, יִגְדֵּל גְּדוּל אֱלֹהִים:

י' תסל"א ה 11, 14 על-כֵּן נִחְמוּ זֶה אֶת-זֶה וּבָנוּ אִישׁ אֶת-אָחִיו, כְּאֲשֶׁר גַּם-עָשִׂיתֶם: 14 וְהִנֵּנוּ מִזֵּהִירִים אֲתֶכֶם, אָחִי, הוֹכִיחוּ אֶת-הַסּוֹבְרִים, אֲמַצּוּ אֶת-רַבִּי הַלֵּבָב, תִּמְכּוּ אֶת-הַחֲלָשִׁים וְהַאֲרִיכוּ רוּחַ אֶל-כָּל-אָדָם: **רומ' א' 11-12, 14** כִּי-נִכְסֹף נִכְסַפְתִּי לְרֹאוֹתְכֶם וְלַחֲלֹק לָכֶם אִיזֹו מִתַּת רוּחַ, לְמַעַן תִּתְחַזְּקוּ: 12 כְּלוּמַר, לְהִתְנַחֵם עִמָּכֶם זֶה בָּזֶה בְּאִמּוּנָה אֲשֶׁר לָכֶם וְגַם-לִי: 14 מִחֻבֵּר אֲנִי לַיּוֹנִים וְגַם לְלֹא יוֹנִים, לְחֻכָּמִים וְגַם לַפִּתְאִים: **יוח"א ג 16-18** בְּזֹאת הַכָּרְנוּ אֶת-הָאֱהָבָה, כִּי הוּא נָתַן אֶת-נַפְשׁוֹ בַּעֲדָנוּ; גַּם-אֲנַחְנוּ חִיָּבִים לָתֵת אֶת-נַפְשֵׁינוּ בַּעַד אֲחֵינוּ: 17 וְאִישׁ אֲשֶׁר-לוֹ נִכְסִי הָעוֹלָם וְהוּא רָאָה אֶת-אָחִיו חָסֵר-לֶחֶם וְקֶפֶץ אֶת-רַחֲמָיו מִמֶּנּוּ, אֵיךְ תַּעֲמִיד בּוֹ אֱהָבַת אֱלֹהִים! 18 בְּנִי, אֵל-נָא נֶאֱהָב בְּמַלְּיָן וּבְלִשׁוֹן, כִּי אִם-בְּפֶעַל וּבְאַמָּת: **גלט' ו 10** לָכֵן כְּאֲשֶׁר הָעֵת בִּגְדָנוּ, נַעֲשֶׂה-נָא אֶת-הַטּוֹב עַם-כָּל-אָדָם וּבִיחֻד עַם-בְּנֵי אֲמוֹנֵתָנוּ:

2. אלה שמעידים על עצמם שהם קדושים חייבים לקיים התחברות קדושה ושותפות בעבודת אלוהים ובקיום פעילויות רוחניות אחרות התורמות לבנייתם ההדדית באמונה.¹ עליהם גם להקל איש על רעהו בעניינים פרקטיים בהתאם ליכולתם וצרכי זולתם השונים. שותפות חברתית זו יש להושיט לכל הקוראים בשם האדון ישוע בכל הזדמנות שיזמן המשיח בכל מקום שהוא.²

י' עבר' י 24-25 וְנִתְבּוֹנָה זֶה עַל-זֶה לְעוֹרֵר אֶתְנוּ לְאֱהָבָה וּלְמַעֲשִׂים טוֹבִים: 25 וְאֵל-נַעֲזֹב אֶת-כְּנִסְיָתָנוּ כְּמִנְהַג קֶצֶת אֲנָשִׁים, כִּי אִם-נוֹכִיחַ אִישׁ אֶת-אָחִיו, וּבִיחֻד בְּרֹאוֹתְכֶם כִּי-קָרוֹב הַיּוֹם: **מה"ש ב 42, 46** וְהִיוּ שְׂקָדִים עַל-תּוֹרַת הַשְּׁלִיחִים וְעַל-הַהִתְחַבְּרוּת וְעַל-בְּצִיעַת הַלֶּחֶם וְעַל-הַתְּפִלָּה: 46 וְיוֹם יוֹם הֵיוּ שְׂקָדִים בְּמִקְדָּשׁ לֵב אֶחָד, וַיִּבְצְעוּ אֶת-הַלֶּחֶם בְּבֵית בְּבֵית: **ישע' ב 3** וְהִלְכוּ עִמָּים רַבִּים וְאָמְרוּ לָכֵן וְנַעֲלָה אֶל-הַר-יְהוָה אֶל-בֵּית אֱלֹהֵי יַעֲקֹב וְלִרְנוֹ מִדְּרָכָיו וְנִלְכָּה בְּאַרְחֻתָיו כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וּדְבַר-יְהוָה מִירוּשָׁלַם: **קור"א יא 20** וְעַתָּה כְּאֲשֶׁר תִּקְהִלּוּ יַחַד, אֵין-זֶה לְאַכֵּל סְעוּדַת הָאָדוֹן:

"מה"ש ב 44-45 וְכָל-הַמַּאֲמִינִים הַתֹּאחֲדוּ יַחַד וַיְהִי-לָהֶם הַכֹּל בְּשִׁתְפוּת: 45 וְאֵת-אַחְזָתָם וְאֵת-רִכּוּשָׁם מָכְרוּ וַיַּחֲלְקוּ אֹתָם לְכָלֶם, לְאִישׁ אִישׁ דִּי מַחְסוּרוֹ: **"א ג 17** וְאִישׁ אֲשֶׁר-לוֹ נִכְסֵי הָעוֹלָם וְהוּא רָאָה אֶת-אָחִיו חֹסֵר-לֶחֶם וְקֹפֶץ אֶת-רִחְמָיו מִמֶּנּוּ, אֵיךְ תַּעֲמֹד-בּוֹ אֶהְבֵּת אֱלֹהִים? **"קור"ב ח-ט. מה"ש יא 29-30** וַיִּנְעֲצוּ הַתְּלִמִּידִים לְשָׁלַח, אִישׁ אִישׁ מֵאֲשֶׁר תִּשְׁלַח יָדוֹ, לַעֲזֹרֵת הָאֲחִים הַיֹּשְׁבִים בִּיהוּדָה: 30 וְכֵן גַּם-עָשׂוּ וַיִּשְׁלְחוּ אֶל-הַזְּקֵנִים עַל-יְדֵי בֶר-נָבִיא וְשָׂאוֹל:

3. שותפות זו שיש לקדושים עם המשיח אינה הופכת אותם במובן כלשהו לשותפים למהות אלוהותו, או שווים למשיח מהיבט כלשהו. הטוענים אחרת מגדפים ומפגינים היעדר יראת אלוהים.¹ גם השותפות שלהם זה עם זה כקדושים אינה פוגמת בזכות או בקניין שיש לכל אדם על נכסיו ועל רכושו.²

"קול' א 18-19 וְהוּא רֹאשׁ גּוֹף הָעֵדָה, אֲשֶׁר הוּא רִאשִׁית וּבְכוֹר מֵעַם הַמֵּתִים, לְמַעַן יִהְיֶה הָרִאשׁוֹן בְּכָל: 19 כִּי-כֵן הָיָה הָרָצוֹן לְשַׁכֵּן בּוֹ אֶת-כָּל הַמְּלֹאֲ: **"קור"א ח 6** אֲמַנְם לָנוּ אֲדָ-אֵל אֶחָד, הָאֵב, אֲשֶׁר הַכֹּל מִמֶּנּוּ וַאֲנַחְנוּ אֵלָיו; וְאָדוֹן אֶחָד יִשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ, אֲשֶׁר הַכֹּל עַל-יָדוֹ וַאֲנַחְנוּ עַל-יָדוֹ: **"ישע' מב 8** אֲנִי יְהוָה הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא-אֶתֵּן וּתְהִלָּתִי לְפֹסִילִים: **"טימ"א ו 15-16** אֲשֶׁר יִרְאֶנָּה בַּעֲתֵהּ הַמְּבָרָךְ וְהַשְּׁלִיט לְבָדּוֹ, מִלֶּךְ הַמַּלְכִּים וְאֲדֹנֵי הָאֲדֹנִים: 16 אֲשֶׁר הוּא לְבָדּוֹ חַי וְקַיִם וְהוּא הָדָר בָּאוֹר נִשְׁגָּב; וְאִישׁ לֹא רָאָהוּ וְלֹא יוֹכַל לְרְאוֹתוֹ. וְלוֹ הַכְּבוֹד וּגְבוּרַת עוֹלָמִים. אֲמֵן: **"תהל' מה 8** אֶהְבֵּת צֶדֶק וּתְשׁוּנָא-רְשָׁע עַל-כֵּן מִשְׁחָךְ אֱלֹהִים אֱלֹהֶיךָ שְׁמֹן שְׁשׁוֹן מִחֲבֵרֶךְ: **"עבר' א 8-9** אֲדָ-עַל-הַבֵּן אָמַר: כִּסְאָךְ אֱלֹהִים, עוֹלָם וָעֶד, שִׁבְט מִישׁוֹר שִׁבְט מַלְכוּתֶךָ: 9 אֶהְבֵּת צֶדֶק וּתְשׁוּנָא רְשָׁע, עַל-כֵּן מִשְׁחָךְ אֱלֹהִים, אֱלֹהֶיךָ, שְׁמֹן שְׁשׁוֹן מִחֲבֵרֶיךָ:

"שמות כ 15 וַיֹּאמְרוּ אֶל-מֹשֶׁה דַּבֵּר-אַתָּה עִמָּנוּ וְנִשְׁמָעָה וְאֵל-יְדָבָר עִמָּנוּ אֱלֹהִים פֶּן-נָמוּת: **"אפס' ז 28** מִי שֶׁגִּנֵּב אֶל-יֶסֶף לְגִנֵּב כִּי אִם-יִיגַע וַיִּבְדְּדוּ יַעֲשֶׂה אֶת-הַטּוֹב לְמַעַן יִהְיֶה-לוֹ לַתֵּת לְאִישׁ מַחְסוֹר: **"מה"ש ה 4** הֲלֹא שְׁלָךְ הָיָה טָרֶם הַמְּכֹרָו וְגַם-אַחֲרֵי הָיָה בְּיָדְךָ? וְלָמָּה שִׁמַּתָּ עַל-לִבְבְּךָ הַדָּבָר הַזֶּה? לֹא שֶׁקִּרְתָּ בְּבִי אָדָם כִּי אִם-בְּאֱלֹהִים:

פרק כז

אודות הטבילה וסעודת האדון

1. הטבילה וסעודת האדון הם אותות קדושים וחותמות של ברית החסד.^א הם נקבעו ישירות על-ידי אלוהים^ב כדי לייצג את המשיח ואת הברכות שנובעות ממנו ולאשרר את ירושתנו בו,^ג וכן להבדיל באופן הנראה לעין בין השייכים לקהילה לבין שאר העולם.^ד הם גם נועדו לחייב את הקדושים לעסוק בעבודת אלוהים במשיח על-פי דברו.^ה

^א **רומ' ד 11** ואות המילה קבל לחותם צדקת האמונה אשר היתה-לו בערלתו, להיות לאב לכל-המאמינים אף כי ערלים הם, למען גם-להם תחשב הצדקה: **ברא' יז 7, 10** והקמתי את-בריתי ביני ובינך ובין זרעך אחריך לדרתם לברית עולם להיות לך לאלהים ולזרעך אחריך: **10** זאת בריתי אשר תשמרו ביני וביניכם ובין זרעך אחריך המול לכם כל-זכר:

^ב **מתי כח 19** לכו ועשו לתלמידים את-כל-הגוים, וטבלתם אתם בשם-האב והבן ורוח הקדוש: **קור"א יא 23** כי-כה קבלתי אנכי מן-האדון את-אשר גם-מסרתי לכם, כי האדון ישוע, בלילה ההוא אשר-נמסר בו, לקח את-הלחם:

^ג **קור"א י 16** כוס הברכה אשר אנחנו מברכים הלא היא התחברות דם המשיח והלחם אשר אנחנו בצעים הלא הוא התחברות גוף המשיח: **קור"א יא 25-26** וכן גם-את-הכוס אחר הסעודה, ויאמר: הכוס הזאת היא הברית החדשה בדםי, עשו-זאת לזכרוני בכל-עת שתשתו: **26** כי בכל-עת שתאכלו את-הלחם הזה ותשתו את-הכוס הזאת, הזכר תזכירו את-מות אדננו, עד כי יבא: **גלס' ג 17** וזאת אני אומר: כי ברית אשר קימה האלהים מאז לימות המשיח, לא תוכל התורה, אשר באה אחרי ארבע מאות ושלושים שנה, להפרי אותה ולבטל את-ההבטחה:

¹ **רומ' טו 8** וַאֲנִי אֹמֵר כִּי יִשׁוּעַ הַמָּשִׁיחַ הָיָה לְמִשְׁרַת בְּנֵי הַמִּילָה לְמַעַן אֲמַת הָאֱלֹהִים, לְקַיֵּם אֶת-הַבְּטָחוֹת אֲשֶׁר לָאֲבוֹת: **שמות יב 48** וְכִי-יָגוּר אִתָּךְ גֵּר וְעָשָׂה פֶסַח לַיהוָה הַמּוֹל לֹו כָל-זָכָר וְאָז יִקְרַב לַעֲשֹׂתוֹ וְהָיָה כְּאֶזְרַח הָאָרֶץ וְכָל-עָרַל לֹא-יֹאכֵל בּוֹ: **ברא' לד 14** וַיֹּאמְרוּ אֲלֵיהֶם לֹא נוֹכַח לַעֲשׂוֹת הַדָּבָר הַזֶּה לָתֵת אֶת-אַחֲתָנוּ לְאִישׁ אֲשֶׁר-לוֹ עָרְלָה כִּי-חֲרָפָה הוּא לָנוּ:

² **רומ' ו 3-4** אוֹ הַאִינְכֶם יֹדְעִים, כִּי כָלָנוּ אֲשֶׁר נִטְבַּלְנוּ לְמָשִׁיחַ יִשׁוּעַ, לְמוֹתוֹ נִטְבַּלְנוּ; **4** לָכֵן נִקְבְּרָנוּ אִתּוֹ בְּטַבִּילָה לְמוֹת, לְמַעַן כְּפִי נִשְׁהוּקֶם הַמָּשִׁיחַ מִן הַמֵּתִים בְּכַבּוֹד הָאֵב, כֹּן נִתְהַלֵּךְ גַּם-אֲנַחְנוּ בְּחַיִּים חַדָּשִׁים: **קור"א י 16, 21** כּוֹס הַבְּרָכָה אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ מְבָרְכִים הֵלֵא הִיא הַתַּחֲבָרוּת דִּם הַמָּשִׁיחַ וְהַלָּחֶם אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ בּוֹצְעִים הֵלֵא הוּא הַתַּחֲבָרוּת גּוֹף הַמָּשִׁיחַ: **21** לֹא תוֹכְלוּ לְשִׁתּוֹת יַחַד כּוֹס אֲדֹנָנוּ וְגַם-כּוֹס הַשָּׂדִים; וְלֹא תוֹכְלוּ לְהַתְחַבֵּר אֶל-שִׁלְחַן אֲדֹנָנוּ וְגַם אֶל-שִׁלְחַן הַשָּׂדִים:

2. בכל אות קדוש וחיותם של ברית החדש קיימת זיקה רוחנית או אחדות, בין האות לבין מה שהאות מסמל. מכאן שהשמות והתוצאות של אחד מיוחסים לשני.¹

³ **ברא' יז 10** זֹאת בְּרִיתִי אֲשֶׁר תִּשְׁמְרוּ בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם וּבֵין זֶרְעֶךָ אַחֲרַיָּךְ הַמּוֹל לָכֶם כָּל-זָכָר: **מתי כו 27-28** וַיִּקַּח אֶת-הַכּוֹס וַיִּבְרָךְ וַיִּתֵּן לָהֶם לֵאמֹר: שְׁתוּ מִמֶּנָּה כָּלֶכֶם: **28** כִּי זֶה הוּא דָמִי, דִּם-הַבְּרִית הַחֲדָשָׁה הַנִּשְׁפָּדָה בְּעַד רַבִּים לְסִלִּיחַת חַטָּאִים: **טיט' ג 5** אֲזַי לֹא בְּגִלָּל מַעֲשֵׂי הַצִּדָּקָה אֲשֶׁר עָשִׂינוּ הוֹשִׁיעַ אֶתָּנוּ, כִּי אִם-מִתּוֹךְ חֲסִדוֹ, עַל-יְדֵי טַבִּילַת הַתּוֹלָדָה הַשְּׁנִיָּה וְחִדּוּשׁ רֹחַ הַקֹּדֶשׁ:

3. החדש שבא לידי ביטוי בטבילה ובסעודת האדון או באמצעותם כאשר המאמין משתתף בהם כראוי, אינו נובע מכוח כלשהו הטמון בהם וגם אינו תלוי ביראת האלוהים או בכוונת לבו של מי שמנהל אותם.¹ קבלת החדש הזה תלויה בכתבי הקודש שקבעו והסמיכו את קיום שתי התקנות הללו וההבטחה אודות הברכה שבהם למאמינים נאמנים,² באמצעות פעולת רוח הקודש.³

⁴ **רומ' ב 28-29** כִּי לֹא-הֵנֶרְאָה לָעֵין הוּא הַיְּהוּדִי. וְלֹא-הֵנֶרְאִיתָ לָעֵין בְּגוֹף הִיא הַמִּילָה: **29** כִּי הַיְּהוּדִי בְּלִבּוֹ, יְהוּדִי הוּא. וּמִילָה הִיא אֲשֶׁר בְּלִבּוֹ, כְּכִי

הרוח, ולא כפי האות הכתובה. אֲשֶׁר-לֹא מִבְּנֵי אָדָם תִּהְיֶה, כִּי אִם-מֵאֵת הָאֱלֹהִים: **פטר"א ג 21** וְזֶה הוּא אוֹת הַטְּבִילָה, אֲשֶׁר כַּעַת תּוֹשִׁיעַ גַּם-אֹתָנוּ, לֹא בְּהִסְרֵי טָנוּף הַבָּשָׂר, כִּי אִם-בְּשֹׂאֶל-לָנוּ מֵאֵת אֱלֹהִים רוּחַ שְׁלֵמָה עַל-יְדֵי הַקִּמָּת יִשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ:

ח מתי כו 27-28 וַיִּקַּח אֶת-הַכּוֹס וַיְבָרֵךְ וַיִּתֵּן לָהֶם לֵאמֹר: שְׁתוּ מִמֶּנָּה כְּלַכְכֶּם: **28** כִּי זֶה הוּא דְמִי, דִּם-הַבְּרִית הַחֲדָשָׁה הַנִּשְׁפָּט: בְּעַד רַבִּים לְסִלְחַת חַטָּאִים: **מתי כח 19-20** לָכוּ וַעֲשׂוּ לְתַלְמִידִים אֶת-כָּל-הַגּוֹיִם, וַיְטַבְּלֵתֶם אֹתָם לְשֵׁם-הָאֵב וְהַבּוּ וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ: **20** וְלִמְדַתֶּם אֹתָם לְשֹׁמֵר אֶת-כָּל-אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֲתֶכֶם; וְהָיָה אֲנֹכִי אִתְּכֶם כָּל-הַיָּמִים עַד-קֵץ הָעוֹלָם. אָמֵן: **קור"א יא 27-29** לָכוּן מִי שְׂיֵאכַל מִן-הַלֶּחֶם הַזֶּה אוֹ-יִשְׁתֶּה מִכּוֹס הָאֵדוֹן שְׁלֹא כְּרָאוּי יֵאָשֶׁם לְגוֹף אֲדִינָנוּ וּלְדָמוֹ: **28** יִבְחַן הָאִישׁ אֶת-נַפְשׁוֹ וְאִזּוֹ יֵאכַל מִן-הַלֶּחֶם וַיִּשְׁתֶּה מִן-הַכּוֹס: **29** כִּי הָאֵכֶל וְהַשְׁתָּה שְׁלֹא כְּרָאוּי אֵכֶל וְשִׁתָּה דִּין לְנַפְשׁוֹ לְפִי שְׁלֹא-הִכְפִּילָה אֶת-גּוֹף הָאֵדוֹן:

ט מתי ג 11 הֵן אֲנֹכִי טוֹבֵל אֲתֶכֶם בַּמַּיִם לְתַשׁוּבָה וְהֵבֵא אַחֲרֵי חֲזָק מִמֶּנִּי אֲשֶׁר קִטְנִיתִי מִשְׁאָת נִעְלָיו וְהוּא יְטַבֵּל אֲתֶכֶם בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ וּבָאֵשׁ: **קור"א יב 13** כִּי בְרוּחַ אֶחָד נְטַבְּלָנוּ כָּלָנוּ לְגוֹף אֶחָד אִם-יְהוּדִים וְאִם-יִנְוִיִּים אִם-עַבְדִּים וְאִם-בְּנֵי חוּרִין וְכָלָנוּ לְרוּחַ אֶחָד הַשְּׁקִינִי:

4. רק שני אותות קדושים וחותמות של ברית החדש נקבעו על ידי אדונו המשיח בבשורה, והם הטבילה וסעודת האדון. ניהול הטבילה וסעודת האדון ייעשה רק על-ידי רועה קהילה שהוסמך לכך בהתאם לדרישות הכתובים.

מתי כח 19 לָכוּ וַעֲשׂוּ לְתַלְמִידִים אֶת-כָּל-הַגּוֹיִם, וַיְטַבְּלֵתֶם אֹתָם לְשֵׁם-הָאֵב וְהַבּוּ וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ: **קור"א יא 23** כִּי-כֹה קִבַּלְתִּי אֲנֹכִי מִן-הָאֵדוֹן אֶת-אֲשֶׁר גַּם-מִסִּרְתִּי לָכֶם, כִּי הָאֵדוֹן יִשׁוּעַ, בְּלִילָה הַהוּא אֲשֶׁר-נִמְסַר בּוֹ, לָקַח אֶת-הַלֶּחֶם: **קור"א ד 1** כֹּן יִחַשְׁב-אִישׁ אֹתָנוּ כְּמִשְׁרַתִּי הַמְּשִׁיחַ וְסִכְנִי רָזִי אֵל: **עבר' ה 4** וְאֶת-הַגְּדֻלָּה הַזֹּאת לֹא-יִקַּח אִישׁ לְעַצְמוֹ, רַק הַקְּרוּא לָהּ מֵאֵת הָאֱלֹהִים, כְּמוֹ אֶהְרֹן: **קור"ב ה 20** וּבְכֹן מְלִיצֵי הַמְּשִׁיחַ אֲנַחְנוּ וְהָאֱלֹהִים מְזַהֵר אֲתֶכֶם עַל-יְדֵינוּ בְּבִקֵּשׁ מִכֶּם בְּעַד הַמְּשִׁיחַ הַתְּכַפְּרוּ-נָא לֵאלֹהִים:

5. האמתות הרוחניות שסומלו והוצגו באותות הקדושים וחותמי ברית החדש שבתנ"ך (המילה והפסח) היו במהותן זהות לאלו של הברית החדשה.^א

^א **קור"א י 1-4** וְלֹא אֶכְחַד מִכֶּם אֶחָי שְׁאֲבוֹתֵינוּ הָיוּ כָלָם תַּחַת הָעֵץ וְכָלָם עָבְרוּ בְּתוֹךְ הַיָּם: 2 וְכָלָם נִטְבְּלוּ לְמִשְׁהָ בָּעֵץ וּבָבִים: 3 וְכָלָם אָכְלוּ מֵאֵלֶּל אֶחָד רֹחֲנִי: 4 וְכָלָם שָׁתוּ מִשְׁקָה אֶחָד רֹחֲנִי כִּי שָׁתוּ מִן-הַצּוֹר הָרֹחֲנִי הַהֵלֶךְ: עֲמָהֶם וְהַצּוֹר הַהוּא הַמְּשִׁיחַ: **רומ ד 11** וְאוֹת הַמִּילָה קִבֵּל לְחוֹתָם צִדְקַת הָאֱמוּנָה אֲשֶׁר הִיתָה-לוֹ בְּעַרְלָתוֹ, לְהִיּוֹת לָאֵב לְכָל-הַמֵּאֱמִינִים אֲף כִּי עָרְלִים הֵם, לְמַעַן גַּם-לָהֶם תִּחַשֵּׁב הַצִּדְקָה:

פרק כח

טבילה

1. טבילה היא תקנה השייכת לברית החדשה ונקבעה על ידי ישוע המשיח,^א לא רק כאמצעי לקבל את הנטבל אל הקהילה הנראית לעין,^ב אלא גם כדי לשמש לנטבל אות וחותם של ברית החסד,^ג של אחדות עם המשיח,^ד של הלידה החדשה,^ה של סליחת החטאים,^ו ושל כניעתו לאלוהים באמצעות המשיח כדי להלך בחיים מחודשים.^ז תקנה זו, על-פי קביעתו של המשיח, תתקיים בקהילתו עד קץ העולם.^ח

^א **מתי כח 19** לכו ונעשו לתלמידים את-כָּל-הַגּוֹיִם, וטַבַּלְתֶּם אֹתָם לְשֵׁם-הָאֵב וְהֵבן וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ:

^ב **קור"א יב 13** כִּי בָרוּחַ אֶחָד נִטְבַּלְנוּ כָּלָנוּ לְגוֹף אֶחָד, אִם-יְהוּדִים, אִם-יוֹנִים, אִם-עַבְדִּים, אִם-בְּנֵי חוּרִין וְכָלָנוּ לְרוּחַ אֶחָד הַשָּׁקִינוּ:

^ג **רומ' ד 11** וְאוֹת הַמִּילָה קִבַּל לְחוֹתֶם צִדְקַת הָאֱמוּנָה אֲשֶׁר הִתְּהִלּוּ בַּעֲרַלְתּוֹ, לְהִיּוֹת לְאָב לְכָל-הַמַּאֲמִינִים אֲף כִּי עֲרָלִים הִם, לְמַעַן גַּם-לָהֶם תִּתְחַשֵּׁב הַצִּדְקָה: **קול' ב 11-12** וּבּוֹ אֲתֶם גַּם-נִמּוּלִים מִילָה שְׁלֹא בְיָדֵיכֶם, בַּהֲפֹשֵׁט גּוֹף הַבָּשָׂר הַחוּטָא, הִיא מִילַת הַמַּשִּׁיחַ: **12** כִּי נִקְבַּרְתֶּם אֹתוֹ בְּטַבִּילָה, אֶף-קִמַּמְתֶּם אֹתוֹ בַּתְּחִיָּה עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה בְּגִבּוּרַת אֱלֹהִים אֲשֶׁר הִעִירוֹ מִן-הַמֵּתִים:

^ד **גלט' ג 27** כִּי כָלְכֶם אֲשֶׁר נִטְבַּלְתֶּם לַמָּשִׁיחַ לְבִשְׁתֶּם אֶת-הַמַּשִּׁיחַ: **רומ' ו 5** כִּי-אִם נִטְעַנּוּ יַחַד לְדַמּוֹת מוֹתוֹ, אַכֵּן גַּם-נִהְיָה בְּדַמּוֹת תְּחִיָּתוֹ:

^ה **טיט' ג 5** אִזּוֹ לֹא בְּגִלְל מַעֲשֵׂי הַצִּדְקָה אֲשֶׁר עָשִׂינוּ הוֹשִׁיעַ אֶתָּנוּ, כִּי אִם-מִתּוֹךְ חֲסִדּוֹ, עַל-יְדֵי טַבִּילַת הַתּוֹלָדָה הַשְּׁנִיָּה וְחִדּוּשׁ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ:

^ו **מרק' א 4** וַיְהִי יוֹחֲנָן טָבַל בַּמַּדְבָּר וְקוֹרָא טַבִּילַת הַתְּשׁוּבָה לְסִלְיַחַת הַחַטָּאִים:

רומ' ו 3-4 או האִינֶכֶם יִדְעִים, כִּי כָלָנוּ אֲשֶׁר נִטְבַּלְנוּ לְמַנְשִׁים יְשׁוּעַ, לְמוֹתוֹ נִטְבַּלְנוּ: **4** לָכֵן נִקְבְּרָנוּ אִתּוֹ בְּטַבִּילָה לְמוֹת, לְמַעַן כָּפִי שְׁהוּקֶם הַמְּנִשִּׁים מִן הַמֵּתִים בְּכַבּוֹד הָאֵב, כֹּן נִתְהַלֵּךְ גַּם־אֲנַחְנוּ בְּחַיִּים חַדְשִׁים:

מתי כח 19-20 לָכוּ וַעֲשׂוּ לְתַלְמִידִים אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם, וּטְבַלְתֶּם אֹתָם לְשֵׁם־הָאֵב וְהַבֶּן וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ: **20** וְלַמַּדְתֶּם אֹתָם לְשֹׁמֵר אֶת־כָּל־אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֲתֶכֶם; וְהָיָה אֲנֹכִי אִתְּכֶם כָּל־הַיָּמִים עַד־קֵץ הָעוֹלָם. אָמֵן:

2. הַטְבִּילָה נַעֲשִׂית בַּמִּים וַיֵּש לְטַבּוֹל אֶת הַנִּטְבָּל בַּשֵּׁם הָאֵב, הַבֶּן וְרוּחַ הַקּוֹדֶשׁ. אֶת הַטְבִּילָה יִבְצַע רוּעָה קַהִּילָה שֶׁהוֹסַמְך לַכֵּך בַּהֲתָאֵם לַדְרִישׁוֹת הַכְּתוּבִים.^ו

מתי ג 11 הֵן אֲנֹכִי טוֹבֵל אֲתֶכֶם בַּמִּים לְתַשׁוּבָה וְהִבָּא אַחֲרַי חֲזָק הוּא מִמֶּנִּי אֲשֶׁר אֵינֶנִּי כְּדִי לְשֹׂאת נֶעְלִיו וְהוּא יְטַבֵּל אֲתֶכֶם בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ וּבְאֵשׁ: **יוח' א 33** וְאֵנִי לֹא יֹדַעְתִּיו, אוֹלָם הַשִּׁלַּח אֹתִי לְטַבֵּל בַּמִּים, הוּא אָמַר אֵלַי: אֶת אֲשֶׁר־תִּרְאֶה הָרוּחַ יֵרֶדֶת וְנָחָה עָלַי, הִנֵּה זֶה הוּא אֲשֶׁר יְטַבֵּל בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ: **מתי כח 19-20** לָכוּ וַעֲשׂוּ לְתַלְמִידִים אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם, וּטְבַלְתֶּם אֹתָם לְשֵׁם־הָאֵב וְהַבֶּן וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ: **20** וְלַמַּדְתֶּם אֹתָם לְשֹׁמֵר אֶת־כָּל־אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֲתֶכֶם; וְהָיָה אֲנֹכִי אִתְּכֶם כָּל־הַיָּמִים עַד־קֵץ הָעוֹלָם. אָמֵן:

3. אֵין חוּבָה לְשַׁקֵּעַ אֶת הַנִּטְבָּל בַּמִּים. טְבִילָה נַעֲשִׂית כְּרֹאוֹי אִם הַמִּים יוֹתוּ אוּ יִישַׁכּוּ עַל הַנִּטְבָּל.^ז

עבר' ט 10, 19-22 אַךְ־מִשְׁפָּטֵי הַגּוֹף הֵמָּה עִם־הַמַּאֲכָלוֹת וְהַמְּשָׁקִים וְהַטְבִּילוֹת הַשְּׁנוֹת, אֲשֶׁר הוֹשִׁמוּ עַד־עַת הַתִּקּוֹן: **19** כִּי כָכֹלוֹת מַנְשָׁה לְהַגִּיד לְכָל־הָעָם אֶת־כָּל־הַמַּצּוֹת כַּתּוּרָה, לְקַח דָּם הַעֲגָלִים וְהַשְּׂעִירִים עִם־מִים וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְאֶזּוֹב וְיִזְרֹק עַל־הַסֶּכֶר וְעַל כָּל־הָעָם: **20** וַיֹּאמֶר: הִנֵּה דָם־הַבְּרִית אֲשֶׁר צִוָּה אֱלֹהִים אֲלֵיכֶם: **21** וְכֹן הִזָּה מִן־הַדָּם עַל־הַמִּשְׁכָּן וְעַל כָּל־כְּלֵי הַשָּׁרֵת: **22** וְכִמְעַט הִכַּל יִטְהַר בְּדָם עַל־פִּי הַתּוֹרָה, וְאֵין כַּפָּרָה בְּלִי־שְׂפִיכַת דָּם: **מה"ש ב 41** וַיִּקְבְּלוּ אֶת־דְּבָרָו בְּשִׂמְחָה וַיִּטְבְּלוּ; וּבַיּוֹם הַהוּא נוֹסְפוּ כְּשִׁלְשֶׁת אֲלָפֵי נַפְשׁ: **מה"ש טז 33** וַיִּקְחֻם בְּלִילָה בִּשְׂעָה הַהִיא וַיִּרְחֹץ אֶת־חֲבוּרֹתֵיהֶם, וַיִּמְהַר לְהַטְבֵּל הוּא וְכָל־אֲשֶׁר־לוֹ: **מרק' ז 4** וְאֶת־אֲשֶׁר מִן־הַשּׁוּק אֵינָם אֲכָלִים בְּלֹא טְבִילָה, וְעוֹד דְּבָרִים אַחֲרִים רַבִּים אֲשֶׁר קִבְּלוּ לְשֹׁמֵר, כְּמוֹ טְבִילַת כִּסּוֹת וְכַדִּים וַיּוֹרוֹת וּמִטּוֹת:

4. יש לטבול לא רק את הטוענים שהם מאמינים במשיח ומצייתים לו,^א אלא גם את התינוקות של הורה או של הורים מאמינים.^ב

^א **מרק' טז 15-16** ויאמר אליהם: לכו אל-כל-העולם וקראו את-הבשורה לכל-הבריאה: **16** המאמין ונטבל הוא יושע, ואשר לא-יאמין יאשם: **מה"ש ח 37-38** ויאמר פילפוס, אם-מאמין אתה בכל-לבבך, מתר-לך. וניען ויאמר, אני מאמין כי ישוע המשיח בן-האלהים הוא: **38** וניצו להעמיד את-המרכבה, וירדו שניהם אל-תוך המים, פילפוס והסרס, ונטבל אותו:

^ב **ברא' יז 7, 9-10** והקמתי את-בריתי ביני ובינך ובין זרעך אחריך לדורתם לברית עולם להיות לך לאלהים ולזרעך אחריך: **9** ויאמר אליהם אל-אברהם ואתה את-בריתי תשמר אתה וזרעך אחריך לדורתם: **10** זאת בריתי אשר תשמרו ביני וביניכם ובין זרעך אחריך המול לכם כל-זכר: **גלט' ג 9, 14** על-כן בני האמונה יתברכו עם-אברהם המאמין: **14** למען אשר תבא ברכת אברהם במשיח ישוע על-הגוים, למען אשר נשא את-הבטחת הרוח על-ידי האמונה: **קול' ב 11-12** ובו אתם גם-נמולים מילה שלא בידים, בהפשטת גוף הבשר החוטא, היא מילת המשיח: **12** כי נקברתם אתו בטבילה, אף-קמתם אתו בתחייה על-ידי האמונה בגבורת אלהים אשר העירו מן-המתים: **מה"ש ב 38-39** ויאמר פטרוס אליהם: שובו מדרךכם והטבלו כל-איש מכם על-שם ישוע המשיח לסליחת חטאיכם, ונקבלתם את-מתנת רוח הקדש: **39** כי לכם ההבטחה ולבניכם ולכל הרוחקים, לכל-אשר קרא יהוה אלהינו: **רומ' ז 11-12** ואות המילה קבל לחותם צדקת האמונה אשר היתה-לו בערלתו, להיות לאב לכל-המאמינים אף כי ערלים הם, למען גם-להם תחשב הצדקה: **12** ולהיות לאב גם-לנמולים, אך-לא לאשר הם נמולים בלבד, כי אם-גם-הלכים בעקבות האמונה שהיתה-לו לאברהם אבינו בעודנו בערלתו: **קור' א 14** כי האיש אשר איננו מאמין מקדש הוא באשה, והאשה אשר איננה מאמנת מקדשת היא באיש, שאם-לא כן, יהיו בניכם טמאים. אמנם עתה קדושים המה: **מתי כח 19** לכו ויעשו לתלמידים את-כל-הגוים, וטבלתם אתם לשם-האב והבן ורוח הקדש: **מרק' י 13-16** ויביאו אליו ילדים למען יגע בהם; ויגערו התלמידים במביאייהם: **14** ויבא ישוע ויכעס ויאמר אליהם: הניחו לילדים לבוא אלי, ואל-תמנעום; כי לאלה מלכות האלהים: **15** אמן אמר אני לכם, כל אשר-לא יקבל

את-מלכות האֱלֹהִים כִּילָד, הוא לא-יבא בָּה: 16 וַיִּחַבְּקֶם וַיְבָרְכֶם בְּשׁוֹמוֹ
את-יָדָיו עֲלֵיהֶם: **לוקס יח 15** וַיָּבִיאוּ אֵלָיו גַּם אֶת-הַיִּלָּדִים לְמַעַן יַנּוּעַ
בָּהֶם. וַיֵּרָאוּ הַתְּלָמִידִים וַיִּנְעֲרוּ בָם:

5. המקל ראש בתקנת הטבילה או מזניח אותה חוטא חמור.³⁷ אפשר
שאדם שנולד מחדש מרוח הקודש ונושע באמת לא נטבל במים.³⁸ מאידך,
לא כל אלה שנטבלו במים נולדו מחדש מרוח הקודש.³⁹

לוקס ז 30 אַךְ-הַפְּרוֹשִׁים וּבַעֲלֵי הַתּוֹרָה נִאָּצוּ אֶת-עֲצַת הָאֱלֹהִים עַל-
נַפְשָׁם וְלֹא נִטְבְּלוּ עַל-יָדוֹ: **שמות ד 24-26** וַיְהִי בַּדֶּרֶךְ בְּמִלּוֹן וַיִּפְגְּשֻׁהוּ
יְהוָה וַיִּבְקֹשׁ הַמִּיתוֹ: 25 וַתִּקַּח צִפְרָה צֹר וַתִּכְרֹת אֶת-עַרְלַת בְּנָהּ וַתַּנּוּעַ
לְרַגְלָיו וַתֹּאמֶר כִּי חֲתַן-דָּמִים אַתָּה לִּי: 26 וַיֵּרָךְ מִמֶּנּוּ אִזְ אֲמָרָה חֲתַן דָּמִים
לְמוֹלֶת:

רומ' ד 11 וְאוֹת הַמִּילָה קָבַל לְחוֹתֶם צִדְקַת הָאֱמוּנָה אֲשֶׁר הִיתָה-לוֹ
בְּעָרְלָתוֹ, לְהִיּוֹת לְאָב לְכָל-הַמַּאֲמִינִים וְהֵם עָרְלִים, לְמַעַן אַף-לָהֶם תִּחְשַׁב
הַצִּדְקָה: **מה"ש י 2, 4, 22, 31, 45, 47.**

מה"ש ח 13, 23 וַיֵּאֱמֹן שְׁמֵעוֹן גַּם-הוּא וַיִּטְבֹּל וַיִּדְבֹּק בְּפִילְפּוֹס, וַיֵּרָא
אֶת-הָאֲתוֹת וְהַמִּפְתִּים הַגְּדֹלִים אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ וַיִּשְׁתַּוְּמִם: 23 כִּי-רָאָה אֲנֹכִי
כִּי-בָאתָ לְיַדִּי מְרוֹרֶת רוֹשׁ וְחִרְצָבוֹת רָשָׁע:

6. הלידה מחדש המסומלת על ידי הטבילה אינה קשורה לרגע שבו הטבילה
נעשית.⁴⁰ על אף זאת, בשימוש ראוי בטבילה, לא רק שהחסד המובטח
מוצג, אלא שהוא מוצג בצורה אמיתית ומוענק על ידי רוח הקודש
לבוגרים וגם לתינוקות, שלהם חסד זה שייך על-פי תכנית אלוהים
ורצונו, ובעת המתאימה שהוא יעד.⁴¹

יוח' ג 5, 8 וַיַּעַן יֵשׁוּעַ: אֲמֹן, אֲמֹן אֲנִי אֹמֵר לָךְ, אִם-לֹא יוֹלֵד אִישׁ מִן-
הַמַּיִם וְהָרוּחַ, לֹא-יִוָּכַל לָבוֹא אֶל-מַלְכוּת הָאֱלֹהִים: 8 הָרוּחַ בָּאֲשֶׁר יַחְפֹּץ
שֶׁם הוּא נֹשֵׁב וְאֵתָה תִּשְׁמַע אֶת-קוֹלוֹ, אַךְ לֹא תִדַּע מֵאֵין בָּא וְאֵנָה הוּא
הוֹלֵךְ; כִּן כָּל-הַנּוֹלָד מִן-הָרוּחַ:

גל'ט' ג 27 כִּי כָלְכֶם אֲשֶׁר נִטְבַּלְתֶּם לְמַשִּׁיחַ לְבַשְׁתֶּם אֶת-הַמַּשִּׁיחַ: **טיט' ג 5**
אִז לֹא בְגִלָּל מַעֲשֵׂי הַצִּדְקָה אֲשֶׁר עָשִׂינוּ הוֹשִׁיעַ אֶתָּנוּ, כִּי אִם-מִתּוֹךְ
חֲסֵדוֹ, עַל-יָדֵי טְבִילַת הַתּוֹלָדָה הַשְּׂנִיָּה וְחִדּוּשׁ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ: **אפס' ה 26**

25 הָאֲנָשִׁים, אֶהְבּוּ אֶת-נָשִׁיכֶם, כְּאִשָּׁר גַּם-הַמְּשִׁיחַ אָהַב אֶת-הָעֵדָה וַיִּתֵּן אֶת-נַפְשׁוֹ בַּעֲדָהּ: **26** לְמַעַן קַדְּשָׁהּ בְּדִבְרוֹ אַחֲרֵי אֲשֶׁר-טִהַרָה בְּרִחִיצַת הַמִּיִּם: **מֵה"ש ב 38, 41** וַיֹּאמֶר פָּטְרוֹס אֲלֵיהֶם: שׁוּבוּ מִדְּרָכֵיכֶם וְהִטְבְּלוּ כָל-אִישׁ מִכֶּם עַל-נֶשֶׁם יִשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ לְסִלִּיחַת חַטָּאֵיכֶם, וְקַבְּלֶתֶם אֶת-מִתְּנַת רֹחַ הַקֹּדֶשׁ: **41** וַיִּקְבְּלוּ אֶת-דִּבְרוֹ בְּשִׂמְחָה וַיִּטְבְּלוּ; וּבַיּוֹם הַהוּא נִוְסְפוּ כְּשִׁלְשֶׁת אַלְפֵי נָפֶשׁ:

7. יש לטבול אדם פעם אחת בלבד.^{יח}

^{יח} **טיט' ג 5** אִזּוֹ לֹא בְּגִלְל מַעֲשֵׂי הַצִּדְקָה אֲשֶׁר עָשִׂינוּ הוֹשִׁיעַ אֶתָּנוּ, כִּי אִם-מִתּוֹךְ חֲסִדוֹ, עַל-יְדֵי טְבִילַת הַתּוֹלְדָה הַשְּׂנִיָּה וְחִדּוּשׁ רֹחַ הַקֹּדֶשׁ:

פרק כט

סעודת האדון

1. אדוננו ישוע, בלילה שבו הוסגר, כונן את התקנה של גופו ודמו, הנקראת סעודת האדון, כדי שהקהילה תקיים אותו עד קץ העולם. תקנה זו ניתנה במטרה להזכיר לתמיד את קורבנו שלו ואת מותו, לחתום למען המאמינים האמיתיים את כל הברכות הנובעות מקרבן זה, לקדם את טיפוחם הרוחני ואת גדילתם במשיח, לעודד את קיומן המתמשך של כל החובות שהם חבים לו, וכדי לשמש הסכמה והתחייבות לשותפות שלהם עמו וזה עם זה כאיברים בגופו הרוחני.^א

^א **קור"א יא 23-26** כי-כה קבלתי אנכי מן-הָאָדוֹן אֶת-אֲשֶׁר גַּם-מִסְרִיתִי לָכֶם, כִּי הָאָדוֹן יֵשׁוּעַ, בְּלִילָה הַהוּא אֲשֶׁר-נִמְסַר בּוֹ, לָקַח אֶת-הַלֶּחֶם: 24 וַיְבָרֵךְ וַיְבָצֵעַ וַיֹּאמֶר: קָחוּ, אֲכֹלוּ, זֶה גּוֹפִי הַנִּבָּצֵעַ בַּעֲדֵכֶם, עֲשׂוּ-זֹאת לְזִכְרוֹנִי: 25 וְכֹן גַּם-אֶת-הַכּוֹס אַחֵר הִסְעוּדָה, וַיֹּאמֶר: הַכּוֹס הַזֹּאת הִיא הַבְּרִית הַחֲדָשָׁה בְּדָמֵי, עֲשׂוּ-זֹאת לְזִכְרוֹנִי בְּכָל-עֵת שֶׁתִּשְׁתּוּ: 26 כִּי בְּכָל-עֵת שֶׁתֹּאכְלוּ אֶת-הַלֶּחֶם הַזֶּה וְתִשְׁתּוּ אֶת-הַכּוֹס הַזֹּאת, הַזֵּכֶר תִּזְכִּירוּ אֶת-מוֹת אֲדֹנָי, עַד כִּי יָבֹא: **קור"א י 16-17, 21** כּוֹס הַבְּרִכָּה אֲשֶׁר אֲנִי מְבָרֵךְ הֵלֵא הִיא הַתְּחַבְּרוּת דָּם הַמְּשִׁיחַ וְהַלֶּחֶם אֲשֶׁר אֲנִי בֹצֵעִים הֵלֵא הוּא הַתְּחַבְּרוּת גּוֹף הַמְּשִׁיחַ: 17 כִּי-לֶחֶם אֶחָד הוּא, לָכֵן גַּם-גּוֹף אֶחָד אֲנִי הַרְבֵּים; בְּאֲשֶׁר לְכָלֵנוּ חֶלֶק בְּלֶחֶם הָאֶחָד: 21 לֹא תוֹכְלוּ לִשְׁתּוֹת יַחַד כּוֹס אֲדֹנָי וְגַם-כּוֹס הַשָּׂדִים; וְלֹא תוֹכְלוּ לְהִתְחַבֵּר אֶל-שְׁלֹחַן אֲדֹנָי וְגַם-אֶל-שְׁלֹחַן הַשָּׂדִים: **קור"א יב 13** כִּי בְרוּחַ אֶחָד נֹטְבִלְנוּ כָלֵנוּ לְגוֹף אֶחָד, אִם-יְהוּדִים, אִם-יִנּוּסִים, אִם-עִבְדִּים, אִם-בְּנֵי חוֹרִין וְכָלֵנוּ לְרוּחַ אֶחָד הַשְּׁקִינִי:

2. בתקנה זו המשיח אינו מועלה כקרבן לאביו ושום קרבן אמיתי אינו מועלה לסליחת חטאיהם של החיים או המתים.^ב יש בה רק זכר הקרבן האחד שבו המשיח הקריב את עצמו, על ידי עצמו, על הצלב, אחת ולתמיד. תקנה זו היא מנחה רוחנית המייחסת לאלוהים הלל נעלה ביותר עקב קרבן זה.^ג מכאן שקרבן המיסה (כפי שיש המכנים זאת) הנעשה במצוות

האפיפיור, הוא תועבה הנוגדת את קרבנו האחד והיחיד של ישוע, שהוא הכפרה היחידה על כל חטאי נבחריו.¹

³ **עבר' ט 22, 25-26, 28** וכמעט הכל יטהר בדם על-פי התורה, ואין כפרה בלי-שפיכת דם: 25 אף-לא להקריב את-נפשו פעמים רבות, ככהן הגדול אשר-בא שנה בשנה אל-הקדש בדם אחרים: 26 כי אם-כן הוא, הלא היה-לו לענות פעמים רבות מראשית העולם. ועתה בקץ העתים נגלה בפעם אחת, כדי-לבטל את-החטא בזבח נפשו: 28 כן-הקרב המשיח פעם אחת למען שאת חטאי רבים; ופעם שנית יראה בלי-חטא לישועה למחכים לו:

¹ **קור"א יא 24-26** ויברך: ויבצע ויאמר: קחו, אכלו, זה גופי הנבצע בעדכם, עשו-זאת לזכרוני: 25 וכן גם-את-הכוס אחר הסעודה, ויאמר: הכוס הזאת היא הברית החדשה בדמי, עשו-זאת לזכרוני בכל-עת שתשתו: 26 כי בכל-עת שתאכלו את-הלחם הזה ותשתו את-הכוס הזאת, הזכר תזכירו את-מות אדוני, עד כי יבא: **מתי כו 26-27** ויבאכלם וישקח וישע את-הלחם ויברך: ויבצע ויתן לתלמידים ויאמר: קחו ואכלו; זה הוא גופי: 27 וישקח את-הכוס ויברך ויתן להם ויאמר: שתו ממנה כלכם:

¹ **עבר' ז 23-24, 27** ושם נתפנהו רבים, מפני אשר המנות לא הניחם להותר בארץ: 24 אבל זה, בעמדו לעולם, יש-לו כהנה אשר לא-תעבר ממנו: 27 אשר איננו צרי: יום יום, כפניהם הגדולים ההם, להקריב בראשונה על-חטאתיו ואחרי-כן על-חטאת העם; כי-זאת עשה בפעם אחת בהקריבו את-נפשו: **עבר' י 11-12, 14, 18** וכל-כהן עמד יום יום לשירת ומוסיף פעמים רבות להקריב אתו הקרבנות, אשר לא-יוכלו לעולם להעביר חטאים: 12 אולם זה, אחרי הקריבו זבח אחד על-החטאים, ישב עד-עולם לימין האלהים: 14 כי הוא בקרבן אחד השלים לגצח את-המקדשים: 18 והנה באשר נסלחו החטאים, אין עוד קרבן עליהם:

3. בתקנה זו הסמיך האדון ישוע רועי קהילה להכריז באוזני הנאספים את דבריו, שבהם קבע שיש להתפלל ולברך על הלחם ועל היין, ובכך לייחד את אלו משימוש רגיל לשימוש קדוש, לקחת את הלחם ולבצוע אותו, לקחת את הכוס ולתת משניהם למשתתפים (כשהמחלקים אותם

משתתפים גם כן, אבל לא למי שאינם נוכחים בהתאספות הקהילה באותה עת.¹

מתי כו 26-28 ובאֲכָלְכֶם וַיִּשְׂחַח יֵשׁוּעַ אֶת-הַלֶּחֶם וַיְבָרֵךְ וַיִּבְצֹעַ וַיִּתֵּן לַתְּלָמִידִים וַיֹּאמֶר: קְחוּ וְאָכְלוּ; זֶה הוּא גוֹפִי: **27** וַיִּשְׂחַח אֶת-הַכּוֹס וַיְבָרֵךְ וַיִּתֵּן לָהֶם לֵאמֹר: שְׁתּוּ מִמֶּנָּה כָּלֶכֶם: **28** כִּי זֶה הוּא דְּמִי, דָּם-הַבְּרִית הַחֲדָשָׁה הַנִּשְׁפָּךְ בְּעַד רַבִּים לְסַלִּיחַת חַטָּאִים: **מַרְק' יד 22-24** וַיְהִי בְּאַכְלָם וַיִּשְׂחַח יֵשׁוּעַ לֶחֶם, וַיְבָרֵךְ וַיִּבְצֹעַ וַיִּתֵּן לָהֶם וַיֹּאמֶר: קְחוּ, אָכְלוּ זֶה הוּא גוֹפִי: **23** וַיִּשְׂחַח אֶת-הַכּוֹס, וַיְבָרֵךְ וַיִּתֵּן לָהֶם, וַיִּשְׁתּוּ מִמֶּנָּה כָּלֶם: **24** וַיֹּאמֶר לָהֶם: זֶה הוּא דְּמִי דָם-הַבְּרִית הַחֲדָשָׁה הַנִּשְׁפָּךְ בְּעַד רַבִּים: **לוקס כב 19-20** וַיִּשְׂחַח אֶת-הַלֶּחֶם וַיְבָרֵךְ וַיִּבְצֹעַ וַיִּתֵּן לָהֶם לֵאמֹר: זֶה גוֹפִי הַנֶּתֶן בְּעֵדְכֶם; זֹאת עֲשׂוּ לְזִכְרוֹנִי: **20** וְכֹן גַּם-אֶת-הַכּוֹס אַחֵר הִסְעִידָהּ, לֵאמֹר: זֹאת הַכּוֹס הִיא הַבְּרִית הַחֲדָשָׁה בְּדְמִי הַנִּשְׁפָּךְ בְּעֵדְכֶם: **קור' א יא 23-26** כִּי-כֹה קִבַּלְתִּי אֹנְכִי מִן-הָאֲדוֹן אֶת-אֲשֶׁר גַּם-מִסְרִיתִי לָכֶם, כִּי הָאֲדוֹן יֵשׁוּעַ, בְּלִילָה הַהוּא אֲשֶׁר-נִמְסַר בּוֹ, לָקַח אֶת-הַלֶּחֶם: **24** וַיְבָרֵךְ וַיִּבְצֹעַ וַיֹּאמֶר: קְחוּ, אָכְלוּ, זֶה גוֹפִי הַנִּבְצָע בְּעֵדְכֶם, עֲשׂוּ-זֹאת לְזִכְרוֹנִי: **25** וְכֹן גַּם-אֶת-הַכּוֹס אַחֵר הִסְעִידָהּ, וַיֹּאמֶר: הַכּוֹס הַזֹּאת הִיא הַבְּרִית הַחֲדָשָׁה בְּדְמִי, עֲשׂוּ-זֹאת לְזִכְרוֹנִי בְּכָל-עֵת שְׁתִּשְׁתּוּ: **26** כִּי בְּכָל-עֵת שְׁתִּאָכְלוּ אֶת-הַלֶּחֶם הַזֶּה וְתִשְׁתּוּ אֶת-הַכּוֹס הַזֹּאת, הַזֵּכֶר תִּזְכִּירוּ אֶת-מוֹת אֲדֹנָי, עַד כִּי יָבֹא:

י' מה"ש כ 7 וַיְהִי בְּאַחַד בִּשְׁבָּת, כַּאֲשֶׁר נֶאֱסָפוּ הַתְּלָמִידִים לְבָצֵעַ הַלֶּחֶם, וַיִּדְבֵּר אֹתָם פּוֹלוֹס, כִּי-אִם לָלֶכֶת מִשָּׁם לְמַחֲרֵת הַיּוֹם; וַיֹּאמֶר: הַדָּבָר עַד-חֲצוֹת הַלַּיְלָה: **קור' א יא 20** וַעֲתָה כַּאֲשֶׁר תִּקְהָלוּ יַחַד, אִין-זֶה לֶאֱכֹל סְעוּדַת הָאֲדוֹן:

4. מִיסוֹת פִּרְטוּיֹת, או קבלת סעודת האדון ביחידות על ידי כומר או כל אחד אחר,¹ כמו גם סירוב לתת מהיין לציבור,² השתחוויה בפני הלחם והיין, הרמתם או נשיאתם להערצת הקהל ושמירתם בטענה לתכלית דתית כלשהי נוגדים את טבעה של התקנה ואת מצוות המשיח.³

קור' א י 16 כּוֹס הַבְּרִיָּה אֲשֶׁר אֶנְחֵנוּ מְבָרְכִים הֵלֵא הִיא הַתְּחַבְּרוּת דָּם הַמְּשִׁיחִים וְהַלֶּחֶם אֲשֶׁר אֶנְחֵנוּ בּוֹצְעִים הֵלֵא הוּא הַתְּחַבְּרוּת גּוֹף הַמְּשִׁיחִים:

מַרְק' יד 23 וַיִּשְׂחַח אֶת-הַכּוֹס, וַיְבָרֵךְ וַיִּתֵּן לָהֶם, וַיִּשְׁתּוּ מִמֶּנָּה כָּלֶם: **קור' א י"א 25-29** וְכֹן גַּם-אֶת-הַכּוֹס אַחֵר הִסְעִידָהּ, וַיֹּאמֶר: הַכּוֹס הַזֹּאת הִיא

הברית החדשה בדמי, עשו-זאת לזכרוני בכל-עת שתשתו: 26 כי בכל-
עת שתאכלו את-הלחם הזה ותשתו את-הכוס הזאת, הזכר תזכירו את-
מות אדנינו, עד כי יבא: 27 לכן מי שיאכל מן-הלחם הזה או-ישתה מכוס
האדון שלא כראוי, יאשם לגוף אדניו ולדמו: 28 יבחן האיש את-נפשו
ואז יאכל מן-הלחם וישתה מן-הכוס: 29 כי האכל והשתה שלא כראוי,
אכל ושתה דין לנפשו, ועו אשור לא-הפלה את-גוף האדון:

^ט **מתי טו 9** ותהו יראתם אתי מצות אנשים מלמדים:

5. לאחר שיוחדו כראוי לתכליות שנקבעו על ידי המשיח, יש ללחם וליין
זיקה מיוחדת למשיח הנצלב. הם אמנם מייצגים את המשיח הנצלב אך
רק כאותות וחזותות. מסיבה זו הם נקראים לפעמים גופו ודמו של
המשיח, אותם הם מייצגים.¹ על אף זאת, במהותם ובטבעם הם נותרים
במציאות אך ורק לחם ויין, כפי שהיו לפני כן.²⁰

¹ **מתי כו 26-28** ובאכלם וישקו ישויע את-הלחם ויברך ויבצע ויתן
לתלמידים ויאמר: קחו ואכלו; זה הוא גופי: 27 וישקו את-הכוס ויברך:
ויתן להם לאמר: שתו ממנה כלכם: 28 כי זה הוא דמי, דם-הברית
החדשה הנשפך בעד רבים לסליחת חטאים:

²⁰ **קור"א יא 26-28** כי בכל-עת שתאכלו את-הלחם הזה ותשתו את-
הכוס הזאת, הזכר תזכירו את-מות אדנינו, עד כי יבא: 27 לכן מי שיאכל
מן-הלחם הזה או-ישתה מכוס האדון שלא כראוי, יאשם לגוף אדניו
ולדמו: 28 יבחן האיש את-נפשו ואז יאכל מן-הלחם וישתה מן-הכוס:
מתי כו 29 ואני אמר לכם, כי מעתה שתה לא אשתה מתנובת הגפן הזאת
עד היום ההוא אשר אשתה אתה עמכם חדשה במלכות אבי:

6. הדוקטרינה השקרית הטוענת לשינוי במהות הלחם והיין והפיכתם
למהות גופו ודמו של המשיח (טרנסובסטנציאציה) מתוקף דברי ההקדשה
של כומר, או בכל דרך אחרת, היא, על-פי הכתובים, תועבה ולכזו תחשב
גם ביחס לכל היגיון ולתבונה. היא נוגדת את אופי התקנה, והייתה
ועודנה סיבה לאמונות תפלות רבות וגם לעבודת אלילים בוטה.²¹

²¹ **מה"ש ג 21** אשר צריך כי יקבלהו השמים עד-ימי שוב כל-הדברים
לתקונם, אשר דבר עליהם האלהים בפי-נביאיו הקדושים מימי עולם:

קור"א יא 24-26 וַיִּבְרָךְ וַיִּבְצַע וַיֹּאמֶר: קָחוּ, אֲכָלוּ, זֶה גּוֹפִי הַנִּבְצָע בְּעֲדָכֶם, עֲשׂוּ-זֹאת לְזִכְרוֹנִי: 25 וְכֵן גַּם-אֶת-הַכּוֹס אַחֵר הִסְעוּדָה, וַיֹּאמֶר: הַכּוֹס הַזֹּאת הִיא הַבְּרִית הַחֲדָשָׁה בְּדָמִי, עֲשׂוּ-זֹאת לְזִכְרוֹנִי בְּכָל-עֵת שֶׁתִּשְׁתּוּ: 26 כִּי בְּכָל-עֵת שֶׁתֹּאכְלוּ אֶת-הַלֶּחֶם הַזֶּה וְתִשְׁתּוּ אֶת-הַכּוֹס הַזֹּאת, הַזִּכָּר תִּזְכְּרוּ אֶת-מוֹת אֲדֹנָי, עַד כִּי יָבֹא: **לוקס כד 6, 39** אֵינָנו פֹּה, כִּי קָם. זִכְרָנָה אֶת אֲשֶׁר-דָּבַר אֲלֵיכֶם בְּעוֹד הַיּוֹתוֹ בְּגָלִיל לֵאמֹר: 39 רְאוּ אֶת-גְּדִי וְאֶת-רֶגְלִי, כִּי אֲנֹכִי הוּא; מְשׁוּנֵי וְרֹא, כִּי רוּחַ אֵין לוֹ בָּשָׂר וְעַצְמוֹת פֶּאֶשָׁר אַתֶּם רְאִים שְׁנֵי-לִי:

7. האוכלים את הלחם ושותים את היין כראוי⁷ מקבלים אותם, על כן, בלבם באמונה. באמת ובתמים, לא במציאות הגשמית והבשרית אלא באופן רוחני, הם מקבלים וניזונים מהמשיח שנצלב ומכל הברכות הנובעות ממותו. מכאן שגוף המשיח ודמו אינם בלחם ויין במציאות הגשמית או הבשרית, אינם מלווים את הלחם והיין ואינם חבויים בהם או נמצאים מתחתם (קונסובסטנציאזה). בסעודת האדון הגוף והדם האמיתיים של המשיח מצויים באמונה אצל המאמינים האמיתיים כפי שהסמלים עצמם נגישים לחוש הראייה, המישוש והטעם שלהם.⁷

קור"א יא 28 יִבְחַן הָאִישׁ אֶת-נַפְשׁוֹ וְאֵץ יֹאכַל מִן-הַלֶּחֶם וַיִּשְׁתֶּה מִן-הַכּוֹס:

קור"א י 16 כּוֹס הַבְּרִיָּה אֲשֶׁר אֲנִינּוּ מִבְּרָכִים הֲלֹא הִיא הַתְּחַבְּרוּת דִּם הַמְּשִׁיחַ וְהַלֶּחֶם אֲשֶׁר אֲנִינּוּ בְּצִעִים הֲלֹא הוּא הַתְּחַבְּרוּת גּוֹף הַמְּשִׁיחַ:

8. גם אם אנשים בורים ורשעים מקבלים את הלחם והיין בסעודת האדון, הם אינם מקבלים את מה שמסומל בסעודה, אבל בכך שהם לוקחים בה חלק באופן לא ראוי הם אשמים לגוף האדון ולדמו, וזאת לאבדנם. אי לכך, כשם שכל האנשים הבורים וחסרי אמונה במשיח אינם ראויים לזכות בהתחברות אתו, כך גם הם אינם ראויים לסעודת האדון, אינם יכולים להשתתף בה בלי לחטוא חטא חמור נגד המשיח כל עוד הם נותרים כאלו,⁸ ואין להתיר להם להשתתף בה.¹⁰

קור"א יא 27-29 לָכֵן מִי שֵׁיֹאכַל מִן-הַלֶּחֶם הַזֶּה או-וַיִּשְׁתֶּה מִכּוֹס הָאֲדוֹן שֶׁלֹּא כְּרֹאִי, יִאָּשֵׁם לְגוֹף אֲדֹנָי וּלְדָמוֹ: 28 יִבְחַן הָאִישׁ אֶת-נַפְשׁוֹ וְאֵץ יֹאכַל מִן-הַלֶּחֶם וַיִּשְׁתֶּה מִן-הַכּוֹס: 29 כִּי הָאֲכָל וְהַשְׁתֶּה שֶׁלֹּא כְּרֹאִי,

אֲכַל וְשָׁתָה דִּין לְנַפְשׁוֹ, יַעַן אֲשֶׁר לֹא-הִפְלָה אֶת-גּוּף הָאָדוֹן: **קור"ב ו - 16**
14 אֶל-תִּהְיוּ מְשָׁכִי עַל זֶר עִם-חֲסָרֵי אֱמוּנָה; כִּי אִי-זֶה שֶׁתַּפּוּת יֵשׁ לַצִּדְקָה
 עִם-הָעוֹלָם? וְאִי-זֶה הַתְּחַבְּרוּת לְאוֹר עִם-הַחֹשֶׁךְ? **15** וְאִי-זֶה הַסִּפְקָמָה
 לַמְּשִׁיחַ עִם-בְּלִיעָל? אוֹ מָה חֶלֶק הַמַּאֲמִין עִם-שְׁאֵינָנוּ מַאֲמִין? **16** וְאִי-זֶה
 דְּבֶק יֵשׁ לְהִיכַל אֱלֹהִים עִם-הָאֱלִילִים? כִּי-אַתֶּם הֵיכַל אֱלֹהִים חַיִּים; כְּמוֹ
 שְׁאֵמַר הָאֱלֹהִים: וְשִׁכְנָתִי וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם; וְהִיִּיתִי לָהֶם לֵאלֹהִים וְהֵם
 יִהְיוּ-לִי לְעָם:

^{טו} **קור"א ה 6-7, 13** לֹא-טוֹב הַתְּהַלֵּלְכֶם. הֲלֹא יִדְעֶתֶם כִּי מַעַט שְׂאֵר
 מִחֲמַץ אֶת-כָּל-הָעֵסָה? **7** בַּעֲרוּ אֶת-הַשְּׂאוֹר הַיֵּשׁוּן, לְמַעַן תִּהְיוּ עֹסֶה חֲדָשָׁה.
 הֲלֹא לָחֵם מִצּוֹת אַתֶּם, כִּי גַם-לָנוּ פִּסְחָנוּ הַנִּזְבָּח בַּעֲדָנוּ הוּא הַמְּשִׁיחַ: **13**
 וְאֲשֶׁר בַּחוּץ הָאֱלֹהִים יִשְׁפֹּט. וְאַתֶּם תִּבְעֲרוּ אֶת-הָרַע מִקִּרְבְּכֶם: **תסל"ב**
ג 6, 14-15 וְהִנֵּנוּ מִצּוֹים אֶתְכֶם, אַחִים, בְּשֵׁם אֲדֹנָנוּ יֵשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ, אֲשֶׁר
 תִּבְדְּלוּ מִכָּל-אֶח מַעֲקוֹשׁ דְּרָכָיו וְאֵינָנוּ מִתְהַלֵּךְ עַל-פִּי הַסִּבְלָה אֲשֶׁר קִבַּל
 מֵאַתָּנוּ: **14** אִם מִיִּשְׁהוּ לֹא יֵצִית לְדַבָּרִים שֶׁכִּתְּבֵנוּ בְּאַגְרָת, צִיְנוּ לָכֶם אֶת
 הָאִישׁ הַזֶּה וְאֵל תִּתְעָרְבוּ עִמּוֹ, לְמַעַן יָבוֹשׁ: **15** אֲדָּ לֹא-כְאִיב תַּחֲשָׁבְהוּ, כִּי
 אִם-תּוֹכִיחֻהוּ כְּאֵח: **מתי ז 6** אֶל-תִּתְּנוּ אֶת-הַקֹּדֶשׁ לְכִלְבִּים וְאֶל-תִּשְׁלִיכוּ
 פְּגִינֵיכֶם לִפְנֵי הַחֲזִירִים, פֶּן-יִרְמָסוּם בְּרִגְלֵיהֶם וּפְנֵינוּ וְטָרְפוּ אֶתְכֶם:

פרק ל

משמעת קהילתית

1. האדון ישוע המשיח, כראש קהילתו ומלכה, קבע לה ממשל המנוהל על ידי בעלי משרות בקהילה, והוא נבדל מרשויות הממשל האזרחיות. א

^א ישע' ט 5-6 כי-יָלֵד יָלֵד-לָנוּ בֶן נָתַן-לָנוּ וְנָתַי הַמְשָׁרָה עַל-שְׁכָמוֹ וַיִּקְרָא שְׁמוֹ פֶּלֶא יוֹעֵץ אֶל גִּבּוֹר אֲבִי-עַד שֶׁר-שְׁלוֹם: 6 לְמַרְבֵּה הַמְשָׁרָה וּלְשְׁלוֹם אֵין-קֶץ עַל-כִּסֵּא דָּוִד וְעַל-מַמְלַכְתּוֹ לְהַכִּין אֹתָהּ וּלְסַעֲדָהּ בְּמִשְׁפָּט וּבַצְדִּיקָה מַעֲתָה וְעַד-עוֹלָם קִנְיָתָהּ וְהָיָה צָבָאוֹת תַּעֲשֶׂה-זֹּאת: **טימ"א ה** 17 הַזְקֵנִים הַמִּיטִיבִים לְנַהֵל רָאוּיִם הֵם לְמִשְׁנָה כְּבוֹד, וּבִיּוֹתֵר הָעֲמִלִּים בַּדָּבָר וּבַהוֹרָאָה: **תסל"א ה 12** וְהִנְנוּ מְבַקְשִׁים מִכֶּם, אַחִי, לְהַכִּיר אֶת-הָעֲמִלִּים בְּכֶם וְאֲשֶׁר הֵם-נֶצְבִּים עֲלֵיכֶם בְּאֲדוֹן וּמוֹכִיחִים אֶתְכֶם: **מה"ש כ 17, 28** וּמִמִּילִּטּוֹס שְׁלַח אֶל-אַפְסוֹס וַיִּקְרָא אֶת-זִקְנֵי הַקְהֵלָה: 28 לָכֵן שִׁמְרוּ אֶת-נַפְשׁוֹתֵיכֶם וְאֶת-כָּל-הָעֵדֶר אֲשֶׁר בּוֹ הַקִּים אֶתְכֶם רוּחַ הַקֹּדֶשׁ לְפַקִּידִים לְרַעוּת אֶת-עֲדַת הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר קָנָה-לוֹ בְּדָמוֹ שְׁלוֹ: **עבר' יג 7, 17, 24** זָכְרוּ אֶת-מִנְהִיגֵיכֶם, אֲשֶׁר-הִגִּידוּ לָכֶם אֶת-דְּבַר הָאֱלֹהִים, בֵּינוּ לְאַחֲרִית דִּרְכָם וּלְכוּ בְּאַמוּנָתָם: 17 שִׁמְעוּ אֶל-מִנְהִיגֵיכֶם וְהַכְנַעוּ מִפְּנֵיהֶם, כִּי-שִׁקְדִים הֵם עַל-נַפְשֵׁיכֶם כַּעֲתִידִים לְתֵת חֹשֶׁבֶן, לְמַעַן יַעֲשׂוּ-זֹאת בְּשִׂמְחָה וְלֹא בְּאַנְחָה, כִּי זֹאת לֹא-לְהוֹעִיל לָכֶם: 24 שִׁאֲלוּ לְשְׁלוֹם כָּל-מִנְהִיגֵיכֶם וּלְשְׁלוֹם כָּל-הַקְדָּשִׁים. בְּנֵי אֶרֶץ אִיטָלְיָא שִׁאֲלִים לְשְׁלוֹמְכֶם: **קור"א יב 28** וּמֵהֶם שֵׁם הָאֱלֹהִים בְּקֵהֶל - רִאשׁוֹנָה לְשִׁלְחִים וְשֵׁנִית לְנִבְיָאִים וְשִׁלְיִישִׁית לְמַלְמָדִים, וַיִּתֵּן גִּבּוֹרוֹת, אַף-מִתְּנוּת הַרְפָּאוֹת וְעוֹזִירִים וּמִנְהִיגִים וּמִינֵי לְשִׁנּוֹת: **מתי כח 18-20** וַיֵּגֶשׁ יֵשׁוּעַ וַיְדַבֵּר אֲלֵיהֶם לֵאמֹר: נָתַן-לִי כָל-שְׁלֶטֶן בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ: 19 לָכֵן וַעֲשׂוּ לְתַלְמִידֵיכֶם אֶת-כָּל-הַגּוֹיִם, וּטְבִלְתֶּם אֹתָם לְשֵׁם-הָאֵב וְהַבּוֹ וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ: 20 וְלִמְדַתְּם אֹתָם לְשִׁמּוֹר אֶת-כָּל-אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶתְכֶם; וְהָיָה אֲנֹכִי אִתְּכֶם כָּל-הַיָּמִים עַד-קֶץ הָעוֹלָם. אָמֵן:

2. לנושאים במשרות אלה נמסרו מפתחות מלכות השמים, שמכוחם יש לנושאי המשרות סמכות להצהיר בהתאם לכתובים אם חטא נסלח או לא, לסגור את המלכות בפני מי שאינם חוזרים בתשובה הן באמצעות הכרזת דבר אלוהים והן בכך שינקטו בצעדי משמעת. יש להם גם סמכות לפתוח אותה בפני מי שחזרו בתשובה באמצעות הכרזת הבשורה ובאמצעות ביטולם של אמצעי משמעת שננקטו, בהתאם לנסיבות.²

³ **מתי טז 19** וְאַתֶּן לָךְ אֶת-מַפְתֵּיחַת מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם וְכָל-אֲשֶׁר תִּשְׁמָר עַל-הָאָרֶץ אֲסוּר יִהְיֶה בַּשָּׁמַיִם, וְכָל-אֲשֶׁר תִּתִּיר עַל-הָאָרֶץ מֵתֵר יִהְיֶה בַּשָּׁמַיִם: **מתי יח 17-18** וְאִם-לֹא יִשְׁמַע אֲלֵיהֶם, הִגֵּד אֶל-הַקֹּהֵל; וְאִם-לֹא יִשְׁמַע גַּם-אֶל-הַקֹּהֵל, וְהָיָה לָךְ כְּגוֹי וְכַמוֹכָס: **18** אָמֵן אֹמֵר אֲנִי לָכֶם, כֹּל אֲשֶׁר-תִּשְׁמָר עַל-הָאָרֶץ אֲסוּר יִהְיֶה בַּשָּׁמַיִם וְכָל אֲשֶׁר-תִּתִּיר עַל-הָאָרֶץ מֵתֵר יִהְיֶה בַּשָּׁמַיִם: **יוח' כ 21-23** וַיֹּסֶף יֵשׁוּעַ לְדַבֵּר אֲלֵיהֶם: שְׁלוֹם לָכֶם; כֹּאֲשֶׁר שָׁלַח אֹתִי הָאֵב, כֹּן אֲנִי שָׁלַח אֲתֶכֶם: **22** וַיְהִי בַדְּבָרוֹ זֹאת וַיִּפַּח בָּהֶם וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם: קָחוּ לָכֶם אֶת-רוּחַ הַקֹּדֶשׁ: **23** וְהָיָה כָּל-אֲשֶׁר תִּסְלְחוּ אֶת-חַטָּאתָם, וְנִסְלַח לָהֶם; וְאֲשֶׁר תִּשְׁמָרוּ, וְאֲשֶׁר תִּתִּירוּ: **קור' ב 6-8** וְדִי לְאִישׁ כְּמֹהוּ הַתּוֹכָחָה הַהִיא מֵאֵת הָרַבִּים: **7** וְעַתָּה לְהַפִּיךְ, תִּסְלְחוּ וְתִתְנַחֲמוּ, כְּדִי שֶׁלֹא יִתְבַּלֵּעַ הָאִישׁ בְּגִדְלֵי הָעֶצְבוֹן: **8** עַל-כֵּן אֲבַקֶּשֶׁה מִכֶּם לְגַמֵּל עָלַי גְּמוּלַת אֲהָבָה:

3. אמצעי משמעת קהילתיים דרושים כדי להשיב ולרכוש את לבם של אחים ואחיות חוטאים, להרתיע אחרים מחטאים דומים, לבער את החמץ העלול להחמיץ את העיסה כולה, להגן על כבוד המשיח ועל עדותם הקדושה של המאמינים אודות הבשורה, ולמנוע את זעם אלוהים. זעם אלוהים עלול לבוא בצדק על הקהילה אם תתיר לאנשים ידועים-לשמצה ועיקשים הפועלים בניגוד לתורת אלוהים לחלל את בריתו ואת חותמיה.⁴

⁵ **קור' א ה. טימ"א ה 20** אֶת-הַחֲטָאִים תּוֹכִיחַ בְּפָנַי כָּל, לְמַעַן יִירָאוּ גַם-הַאֲחֵרִים: **מתי ז 6** אַל-תִּתְּנוּ אֶת-הַקֹּדֶשׁ לְכֶלְבִּים וְאֶל-תִּשְׁלִיכוּ פְּנִינֵיכֶם לְפָנֵי הַחֲזִירִים, כִּי-יִרְמְסוּם בְּרַגְלֵיהֶם וַיְכַנּוּ וְטָרְפוּ אֶתְכֶם: **טימ"א א 20** וּמֵהֶם הוֹמִינִיּוֹס וְאֶלְכִּסְנִדֵּר, אֲשֶׁר מְסַרְתִּים לְשָׁטָן, לְמַעַן יִוָּסְרוּ לְבַלְתִּי גִדֵּף עוֹד: **קור' א יא 27-34. יהו' 23** וְאֶת-אֵלֶּה תּוֹשִׁיעוּ בְּאִימָה וְחִלְצָתָם אֲתֶם מִתּוֹךְ הָאֵשׁ וּגְעַלְתֶּם גַּם-אֶת-הַלְבוּשׁ הַמְּגָלָל בְּחִלָּאת הַבָּשָׂר:

4. כדי להיטיב להשיג מטרות אלה, הנושאים במשרות בקהילה יפתחו בהפצרה והזהרה, יעברו לאיסור להשתתף בסעודת האדון לתקופה מוגדרת, ויסיימו בהחרמה מהקהילה, בהתאם לאופיו של החטא ולאשמתו של האדם.¹

¹ **תסל"א ה 12** וְהִנְנוּ מְבַקְשִׁים מִכֶּם, אַחִי, לְהַכִּיר אֶת-הָעֲמִלִּים בְּכֶם וְאֲשֶׁר הֵם-נֹצְבִים עֲלֵיכֶם בְּאֲדוֹן וּמוֹכִיחִים אֶתְכֶם: **תסל"ב ג 6, -15** **14** וְהִנְנוּ מְצוּיִם אֶתְכֶם, אַחִים, בְּשֵׁם אֲדֹנָנוּ יֵשׁוּעַ הַמָּשִׁיחַ, אֲשֶׁר תִּבְדְּלוּ מִכָּל-אֶח מְעַקֵּשׁ דְּרָכָיו וְאִינְנוּ מִתְחַלְּזִים עַל-פִּי הַקְּבֻלָּה אֲשֶׁר קִבַּל מֵאֲתָנוּ: **14** וְאִם לֹא-יִשְׁמָע אִישׁ אֶל-דְּבָרֵנוּ בְּאַגְרֵת הַזֹּאת, אֹתוֹ תִּרְשְׁמוּ לָכֶם וְאֶל-תִּתְעַרְבוּ עִמּוֹ לְמַעַן יָבוֹשׁ: **15** אֲךָ לֹא-כֹאֵיב תִּחְשָׁבְהוּ, כִּי אִם-תִּזְכִּיחֻהוּ כָּאֵח: **קור"א ה 4-5, 13** בְּשֵׁם אֲדֹנָנוּ יֵשׁוּעַ הַמָּשִׁיחַ, בְּהַקְהִלְכֶם יַחַד, וְרוּחִי אֶתְכֶם עִם-גְּבוּרַת אֲדֹנָנוּ יֵשׁוּעַ הַמָּשִׁיחַ: **5** לְמִסֹּר אֶת-הָאִישׁ הַהוּא לְשָׁטָן לְאַבֵּד אֶת-הַבָּשָׂר לְמַעַן יִשְׁעַ הָרוּחַ בְּיוֹם הָאֲדוֹן יֵשׁוּעַ: **13** וְאֲשֶׁר בַּחוּץ הָאֱלֹהִים יִשְׁפֹּט. וְאַתֶּם תִּבְעֲרוּ אֶת-הָרַע מִקִּרְבְּכֶם: **מתי יח 17** וְאִם-לֹא יִשְׁמָע אֲלֵיהֶם, הִגֵּד אֶל-הַקְּהָל; וְאִם-לֹא יִשְׁמָע גַּם-אֶל-הַקְּהָל, וְהָיָה לָךְ כְּגוֹי וְכְמוֹכֶם: **טיט' ג 10** וְאִישׁ הַחוּלֵק עַל-הָאֱמוּנָה, אִם-הוֹכֵחַ פְּעַם וּשְׁתַּיִם, שְׁטָה מֵעָלָיו:

פרק לא

ועידות ומועצות

1. לממשל טוב יותר ולמען טיפוחה הרב יותר של הקהילה, מן הראוי שיהיו כינוסים הנקראים לרוב "ועידות" או "מועצות".^א

^א **מה"ש טו 2, 4, 6** ויהי על-זאת ריב ומחלוקת לא-קלה לפולוס ולבר-נבא עמיהם, ויגזרו כי-פולוס ובר-נבא ואחרים מהם יעלו ירושלים אל-השליחים והזקנים על-אדות השאלה הזאת: **4** ויהי כבאם ירושלים ויסקבלו אתם הקהלה והשליחים והזקנים, ויגידו להם את-אשר הגדיל האלהים לעשות עמיהם: **6** ויסקבלו השליחים והזקנים לענין בדבר הזה:

2. כפי שמותר למושלים אזרחיים על-פי חוק לכנס ועידה של רועי קהילות ואנשים ראויים אחרים כדי להיוועץ בהם בענייני אמונה,² כך גם זכאים רועי קהילה, אם המושלים האזרחיים הם אויבים גלויים של הקהילה, לכנס מכוח משרתם ועידות ומועצות, בינם לבין עצמם או עם אחרים ראויים, לאחר שהוסמכו לכך על ידי קהילותיהם.³

³ **ישע' מט 23** והיו מלכים אמניד ושרותיהם מיניקתיד: אפים ארץ ישתחוו לך וצפר רגלך: ילחכו וידעת כי-אני יהוה אשר לא-יבשו קני: **טימ"א ב 1-2** ועתה קדם כל-דבר אבקשה מכם לשאת תפלות ותחנונים ובקשות ותודות בעד כל-בני אדם: **2** בעד המלכים וכל-השליטים, למען נחיה חיי השקט ונבטח בכל-חסידות וישר: **דהי"ב יט 8-11. דהי"ב כט-ל. מתי ב 4-5** ויקהל את-כל-ראשי הכהנים וסופרי העם ויודש מאתם לאמור איפה יגלד המשוח: **5** ויאמרו לו בבית-לחם יהודה כי-כן כתוב בגיד הנביא: **משלי יא 14** באין תחבולות יפל-עם ותשועה ברב יועץ:

⁴ **מה"ש טו 2, 4, 22-23, 25** ויהי על-זאת ריב ומחלוקת לא-קלה לפולוס ולבר-נבא עמיהם, ויגזרו כי-פולוס ובר-נבא ואחרים מהם יעלו ירושלים אל-השליחים והזקנים על-אדות השאלה הזאת: **4** ויהי כבאם ירושלים ויסקבלו אתם הקהלה והשליחים והזקנים, ויגידו להם את-אשר הגדיל

הָאֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת עִמָּהֶם: 22 וַיֵּיטֵב בְּעֵינֵי הַשְּׁלִיחִים וְהַזְקֵנִים עִם-כָּל-
הַקֹּהֵל לְבַחֵר מֵהֶם אֲנָשִׁים וְלִשְׁלַח אֹתָם אֶל-אֲנָטִיּוֹכָא עִם-פּוֹלוֹס וְבַר-
נְבָא, אֶת-יְהוּדָה - הַמְּכֻנָּה בַר-שִׁבְאָ - וְאֶת-סִילָא, אֲנָשִׁי-שָׁם בֵּין הָאֲחִים:
23 וַיִּכְתְּבוּ וַיִּשְׁלְחוּ עַל-יָדָם לֵאמֹר: אֲנַחְנוּ הַשְּׁלִיחִים וְהַזְקֵנִים וְהָאֲחִים
שְׂאֵלִים לְשָׁלוֹם הָאֲחִים אֲשֶׁר מִן-הַגּוֹיִם בְּאֲנָטִיּוֹכָא וּבְסוּרָא וּבְקָלִיקָא:
25 לָכֵן טוֹב בְּעֵינֵי כָלֵנוּ יַחְדָּו לְבַחֵר אֲנָשִׁים לְשָׁלַח אֲלֵיכֶם עִם-חֲבִיבֵינוּ
בַר-נְבָא וּפּוֹלוֹס:

3. בסמכותן של ועידות ומועצות להכריע במה שנוגע למחלוקות בענייני
אמונה ולשאלות מצפוניות, לקבוע כללים וקווים מנחים להתנהלות טובה
יותר של עבודת אלוהים הפומבית ולממשל על קהילתו, לקבל תלונות
על אודות מקרים של ניהול לא תקין, ולהכריע באלו. צווים והחלטות
אלה, אם הם תואמים את דבר אלוהים, יש לקבל בכבוד ולציית להם;⁷
לא רק כי הצווים וההכרעות מסכימים עם דבר אלוהים אלא גם בגלל
שהועידות והמועצות ממונות ומוסמכות על ידי אלוהים בדברו.⁸

⁷ **מה"ש טז 4** וַיְהִי בְּעֶבְרָם בְּעָרִים, וַיִּמָּסְרוּ לָהֶם לְשֹׁמֵר אֶת-הַפְּקוּדִים
אֲשֶׁר גָּזְרוּ הַשְּׁלִיחִים וְהַזְקֵנִים אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַיִם:

⁸ **מה"ש טו 2, 6** וַיְהִי עַל-זֹאת רִיב וּמַחְלָקָת לֹא-קֵלָה לְפּוֹלוֹס וּלְבַר-
נְבָא עִמָּהֶם, וַיִּגְזְרוּ כִי-פּוֹלוֹס וְבַר-נְבָא וְאַחֲרֵיהֶם מֵהֶם יַעֲלוּ יְרוּשָׁלַיִם
אֶל-הַשְּׁלִיחִים וְהַזְקֵנִים עַל-אֲדוֹת הַשְּׂאֵלָה הַזֹּאת: **6** וַיִּקְהֲלוּ הַשְּׁלִיחִים
וְהַזְקֵנִים לַעֲלֹן בְּדָבָר הַזֶּה: **מתי י"ח 17** וְאִם-לֹא יִשְׁמַע אֲלֵיהֶם, הִגֵּד אֶל-
הַקֹּהֵל; וְאִם-לֹא יִשְׁמַע גַּם-אֶל-הַקֹּהֵל, וַיְהִי לָךְ כְּגוֹי וּכְמוֹכָס:

4. כל הועידות או המועצות, מאז ימי השליחים, כלליות וספציפיות, עלולות
לטעות, ורבות מהן אכן טעו. אי-לכך אין לעשותן קנה מידה לאמונה או
למעשה אלא עזר לשניהם.⁹

⁹ **אפס' ב 20** בְּנוֹיִם עַל-יְסוֹד הַשְּׁלִיחִים וְהַנְּבִיאִים, וַיִּשׁוּעַ הַמָּשִׁיחַ הוּא
אֲבֹן הַפִּנֶּה: **מה"ש יז 11** וְאֵלֶּה הֵיוּ נְדִיבִים מֵאֲנָשֵׁי תַסְלוֹנִיקָי, וַיִּקְבְּלוּ
אֶת-הַדָּבָר בְּכָל-לֵב, וַיִּדְרְשׁוּ בְּכַתּוּבִים יוֹם יוֹם לַדַּעַת אִם-כֵּן הוּא הַדָּבָר:
קור' א ב 5 לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא-תִהְיֶה אֱמוּנַתְכֶם בְּחֻקְמַת בְּנֵי אָדָם, כִּי אִם-
בְּגִבּוֹרַת אֱלֹהִים: **קור' ב א 24** לֹא שֶׁנִּמְשַׁל בְּאֱמוּנַתְכֶם, כִּי אִם-עֲזָרִים
אֲנַחְנוּ לְשִׁמְחַתְכֶם, כִּי בְּאֱמוּנָה עֲמַדְתֶּם:

5. אל לוועידות ולמועצות לעסוק ולהכריע בכל דבר אחר חוץ ממה שנוגע לקהילה, ואל להן להתערב בעניינים אזרחיים הנוגעים לטובת הכלל או המדינה אלא בדרך של בקשה צנועה, במקרים חריגים, או בדרך של עצה בנושאים מצפוניים, אם הן מתבקשות על ידי המושל האזרחי לייעץ.¹

¹ **לוקס יב 13-14** וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֶחָד מִן-הָעָם: רַבִּי, אֲמַר-נָא אֶל-אַחֵי וַיַּחֲלֵק אֶתִי אֶת-הַיִּרְשָׁה: 14 וַיֹּאמֶר אֵלָיו: בֶּן-אָדָם, מִי שְׂמִי עֲלֵיכֶם לְשַׁפֵּט וְלִמְחֹלֵק? **יח' יח 36** וַיַּעַן יֵשׁוּעַ: מַלְכוּתִי אֵינָהּ מִן-הָעוֹלָם הַזֶּה; אִם-הָיְתָה מַלְכוּתִי מִן-הָעוֹלָם הַזֶּה, כִּי אָז נִלְחַמוּ לִי מִשְׁבְּרֵי, לְבַלְתִּי הַמָּסַר בְּיַד הַיְּהוּדִים; וְעַתָּה מַלְכוּתִי אֵינָהּ מִפֹּה:

פרק לב

מצבם של המתים ותחיית המתים

1. אחרי המוות חוזר גוף האדם לעפר ונרקב,^א אבל נפשות המתים (שאינן מתות ואינן ישנות), בהיותן בהווייתן בנות אלמוות, חוזרות מיד לאלוהים אשר העניק אותן:^ב נפשות הצדיקים, שאז נעשות מושלמות, מתקבלות בשמי השמים, שם הן רואות את פני אלוהים באור ובכבוד, וממתינות לגאולתו השלמה של גופם.^ג נפשות הרשעים מושלכות לגיהנום, שם הן נותרות ומתענות בחושך מוחלט, שמורות למשפט היום הגדול.^ד כתבי הקודש אינם מכירים בקיומם של מקומות אחרים מלבד שני אלו לנפשות המופרדות מהגוף.

^א **ברא' ג 19** בָּצַעַת אֶפְיָהּ תֹאכַל לֶחֶם עַד שׁוֹבֵד אֶל-הָאֲדָמָה כִּי מִמֶּנָּה לָקַחְתָּ כִּי-עֶפֶר אֶתָּה וְאֶל-עֶפֶר תָּשׁוּב: **מה"ש יג 36** כִּי דָוִד גָּזַע אַחֲרֵי שְׁבִיתוֹ בְּדֹרוֹ לַעֲצַת הָאֱלֹהִים, וַיֵּאֱסָף אֶל-אֲבוֹתָיו וַיֵּרָא אֶת-הַשָּׁחַת:

^ב **לוקס כג 43** וַיֹּאמֶר יֵשׁוּעַ אֵלָיו: אָמֵן אֹמֵר אֲנִי לָךְ, כִּי הַיּוֹם תִּהְיֶה עִמָּדִי בְּגֶן-עֵדֶן: **קהלת יב 7** וַיָּשֶׁב הָעֶפֶר עַל-הָאָרֶץ כַּשֶּׁהִיָּה וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל-הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נָתַנָּה:

^ג **עבר' יב 23** וְאֶל-עֲצֶרֶת רַבָּבוֹת הַמְּלָאָכִים וַעֲדַת הַכְּזָרִים הַכְּתוּבִים בְּשָׁמַיִם וְאֶל-אֱלֹהִים שֹׁפֵט הַכֹּל וְאֶל-רוּחוֹת הַצַּדִּיקִים הַנִּשְׁלָמִים: **קור"ב ה 1, 6, 8** הֵן יִדְעֻנוּ כִּי בִהְרֹס בֵּית אֱהֱלֵנוּ אֲשֶׁר בָּאָרֶץ, יֵשׁ-לָנוּ בְּנֵן מֵאֵת הָאֱלֹהִים, בֵּית אֲשֶׁר אֵינָנו מַעֲשֶׂה יָדַיִם וְהוּא לְעוֹלָם בְּשָׁמַיִם: **6** לָכֵן בְּטוֹחִים אֲנַחְנוּ בְּכָל-עֵת וַיִּדְעִים כִּי כָל-עוֹד שְׁמוֹשָׁבֵנוּ בְּגוֹף, רְחוּקִים אֲנַחְנוּ מִן-הָאָדוֹן: **8** אָמֵנָם בְּטוֹחִים אֲנַחְנוּ וְנִבְחָרָה-לָנוּ לְהִתְרַחֵק מִן-הַגּוֹף וְלִהְיוֹת קְרוֹבִים אֶל-הָאָדוֹן: **פיל' א 23** כִּי מְשׁוֹדֵ אֲנִי מִן-הַשָּׁמַיִם, נִפְשִׁי אֲנִיָּה לְהַפְטֹר וְלִהְיוֹת עִם-הַמְּשִׁיחַ, כִּי-זֶה הַמְּבַחֵר: **מה"ש ג 21** אֲשֶׁר צָרִיד כִּי יִקְבְּלוּ הַשָּׁמַיִם עַד-יָמֵי שׁוֹב כָּל-הַדְּבָרִים לְתַקְוָנָם, אֲשֶׁר

דבר עליהם האלהים בפי-נביאיו הקדושים מימי עולם: **אפס' ז 10** היד הוא אשר גם-עלה למעלה מכל-השמים, למען ימלא את-הכל:

לוקס טז 23-24 ובהיותו במכאבות בשאול וישא את-עיניו, וירא את-אברהם מרחוק ואת-לעזר בחיקו: **24** ויצעק ויאמר: אבי אברהם, חנני ושלח-נא את-לעזר ויטבל את-קצה אצבעו במים למען קרר את-לשוני, כי עניתי במוקד הזה: **מה"ש א 25** לקחת את-גורל השרות הזה והשליחות, אשר סר ממנה יהודה להלך אל-מקומו: **יהו' 6-7** והמלאכים, אשר לא-שמרו את-משרתם כי אם-עזבו את-זבלם, שמרם במוסרות עולם ובאפלה למשפט היום הגדול: **7** באשר סדום וצמרה והערים סביבותיהן, אשר הזנו כמוהם וילכו אחרי בשר זר, נהיו כראי, כי-נמסרו למוסר אש עולם: **פטרו"א ג 19** אשר בו הלך ויקרא גם-לרוחות אשר במשמר:

2. כל בני-האדם החיים ביום האחרון לא ימותו אלא ישתנו,^ה וכל המתים יוקמו, עם הגוף שהיה להם ולא בגוף אחר, אף כי יהיו לגופם תכונות אחרות, ויאחדו מחדש עם נפשותיהם לנצח.^ו

תסל"א ז 17 אחרי-כן אנחנו החיים הנשארים נלקח אתם יחדו בעננים לקראת האדון לרקיע; ובכן נהיה תמיד עם-האדון: **קור"א טו 51-52** הנה סוד אגידה לכם: הן לא כלנו נישן המות, אבל כלנו נתחלף: **52** ברגע אחד, כהרף עין, כתקע השופר האחרון; כי יתקע בשופר, והמתים יחיו בלי כליון, ואנחנו נתחלף:

איוב יט 26-27 ואחר עורי נקפו-זאת ומבשרי אחזה אלוה: **27** אשר אני אחזה-לי ועיני ראו ולא-זר כלו כליתי בחקי: **קור"א טו 42-44** וכן גם-בתחית המתים: הן יזרע בכליון ויקום בלא-כליון: **43** יזרע בבזיון ויקום בכבוד; יזרע בחלשה ויקום בגבורה: **44** יזרע גוף נפשי ויקום גוף רוחני אם-יש גוף נפשי גם יש גוף רוחני:

3. גופות הרשעים יוקמו בכוח המשיח לאי-כבוד. גופות הצדיקים יוקמו על ידי רוח המשיח לכבוד וייעשו דומים לגוף כבודו.^ז

מה"ש כד 15 ותקונוי לאלהים, אשר גם-הם יחכו-לה, זאת היא כי עתידה להיות תחית המתים לצדיקים ולרשעים: **יוח' ה 28-29** אל-תתמהו על-זאת, כי הנה שעה באה אשר כל-שכני קבר את-קולו ישמעון:

29 וַיֵּצְאוּ עֲשֵׂי הַטּוֹב לְתַקְוַת הַחַיִּים וְעֲשֵׂי הָרָע לְתַקְוַת הַמְּשֻׁפָּט: **קור"א**
טו 43 יֵאָרֶע בְּבִגְיוֹן וַיָּקוּם בְּכְבוֹד; יֵאָרֶע בְּחֻלְשָׁה וַיָּקוּם בְּגִבּוּרָה: **פיל' ג 21**
אֲשֶׁר יַחֲלִיף אֶת-גּוֹף שְׂפָלוֹתָנוּ לְהִיתּוֹ דּוֹמָה לְגּוֹף כְּבוֹדוֹ, כְּפִי-כֹחַ יִכָּלְתּוּ
לְקַבֵּשׁ הַכֹּל תַּחֲתָיו:

פרק לג

המשפט האחרון

1. אלוהים יעד יום אשר בו ישפוט את העולם בצדק על ידי ישוע המשיח,^א לו מסר האב כל כוח ומשפט.^ב ביום זה יישפטו לא רק המלאכים שחטאו^ג אלא גם כל האנשים שחיו עלי-אדמות יופיעו לפני כס דין המשיח כדי לתת דין וחשבון על מחשבותיהם, מילותיהם ומעשיהם, ולקבל את גמולם הצודק בהתאם למה שעשו בגופם, אם טוב ואם רע.^ד

^א **מה"ש יז 31** יַעַן אֲשֶׁר שָׁת-יּוֹם לְשֹׁפֵט תִּבֶּל בְּצִדָּק עַל-יְדֵי אִישׁ אֶשֶׁר הִפְקִידוֹ, וַיִּתֵּן עֲדוּת נֶאֱמָנָה לְכֻלָּם בְּהִקִּימוֹ אוֹתוֹ מִן-הַמֵּתִים:

^ב **יוח' ה 22, 27** כִּי הָאֵב לֹא-יָדִין אִישׁ כִּי אִם-נִתֵּן הַמִּשְׁפָּט כָּלוּ בְּיַד הַבֶּן: 27 וְאִף-שֶׁלֶטֶן נִתֵּן לוֹ לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט, כִּי בֶן-אָדָם הוּא:

^ג **קור"א ו 3** הֲלֹא יִדְעֶתֶם כִּי נָדִין אֶת-הַמַּלְאָכִים? אִף כִּי-דִבְרֵי מְמוֹנוֹת: **יהו' 6** וְהַמַּלְאָכִים, אֲשֶׁר לֹא-שָׁמְרוּ אֶת-מִשְׁרָתָם כִּי אִם-עָזְבוּ אֶת-זִבְלָם, שָׁמְרָם בְּמוֹסְרוֹת עוֹלָם וּבִאֲפֻלָּה לְמִשְׁפָּט הַיּוֹם הַגָּדוֹל: **פטר"ב ב 4** כִּי לֹא-חָס אֱלֹהִים עַל-הַמַּלְאָכִים אֲשֶׁר חָטְאוּ, כִּי אִם-הוֹרִידָם לְקַצְבֵי הָרִים וַיִּסְגְּרוּם בְּכַבְלֵי אֶפֶל, לְשִׁמְרָם לְמִשְׁפָּט:

^ד **קור"ב ה 10** כִּי כָלְנוּ עֹתִידִים לְהִרְאוֹת לִפְנֵי כִסֵּא-דִין הַמָּשִׁיחַ, לְמַעַן יִקְבֹּל אִישׁ וְאִישׁ כְּפִי פְעָלוֹ בְּחַיֵּי גּוֹפּוֹ, אִם-טוֹב וְאִם-רָע: **קהלת יב 14** כִּי אֶת-כָּל-מַעֲשֵׂה הָאֱלֹהִים יָבֵא בְּמִשְׁפָּט עַל כָּל-נֶעְלָם אִם-טוֹב וְאִם-רָע: **רומ' ב 16** בְּיוֹם אֲשֶׁר יִשְׁפֹּט הָאֱלֹהִים אֶת-כָּל-תַּעֲלָמוֹת בְּנֵי הָאָדָם בְּיַד יֵשׁוּעַ הַמָּשִׁיחַ, כְּפִי בְּשׂוֹרָתִי: **רומ' יד 10, 12** וְאַתָּה, לָמָּה זֶה תִּדְּרִין אֶת-אֲחִידָה? אוֹ אַתָּה, לָמָּה תִּבּוֹז לְאֲחִידָה? הֲלֹא כָלְנוּ עֹתִידִים לַעֲמֹד לִפְנֵי כִסֵּא דִין הַמָּשִׁיחַ: 12 הִנֵּה-נָא כָל-אֶחָד מִמֶּנּוּ עַל-נַפְשׁוֹ יִתֵּן חֲשָׁבוֹן לָאֱלֹהִים: **מתי יב 36-37** וְאֲנִי אֹמֵר לָכֶם, כָּל-מֶלֶךְ בְּטִלָּה אֲשֶׁר יִדְבְּרוּ בְּנֵי הָאָדָם יִתְּנוּ עָלֶיהָ חֲשָׁבוֹן בְּיוֹם הַדִּין: 37 כִּי מִדְּבָרֶיךָ תִּצְדָּק וּמִדְּבָרֶיךָ תִּחָיֵב:

2. יום זה נקבע על ידי אלוהים כדי לגלות את תפארת רחמיו בישועתם הנצחית של הנבחרים, ואת תפארת צדקו באבדנם של החוטאים, שהם רשעים ואינם מצייתים לאלוהים. אז יזכו הצדיקים לחיי נצח ויקבלו את מלוא האושר והרווחה שיבואו מנוכחות האדון. אבל הרשעים, שאינם מכירים את אלוהים ואינם נשמעים לבשורת ישוע המשיח, יושלכו לעינויי נצח וייענשו באבדן נצחי הרחק מנוכחות האדון ומתפארת כוחו.^ה

ה' מתי כה 31-46. רומ' ב 5-6 ובקשי לבבך הממלא לשוב תצבר לך זעם אל-יום חרון האלהים ועת הגלות צדקת משפטו: 6 אשר ישלם לאיש כמעשהו: **רומ' ט' 22-23** ומה אפוא אם-האלהים, ההפך להראות זעמו ולהודיע גבורתו, נשא בכל-ארץ רוחו את-כלי הזעם הנכונים לאבדון? 23 ולהודיע גם-את-עשר כבודו על-כלי החנינה, אשר יעדם לכבוד? **מתי כה 21** ויאמר אליו אדניו הטיבת לעשות עבד טוב ונאמן כי במעט נאמן היית ועל-הרבה אפקידך בוא לשמחת אדניך: **מה"ש ג 19** לכן הנחמו ושובו וימחו חטאיכם: **תסל"ב א 7-10** ולכם, הנלחצים, רוחה אתנו יחד, בהגלות האדון ישוע מן-השמים עם-מלאכי עזו: 8 באש להבה, להשיב נקם לאשר לא-ידעו את-האלהים ולא שמעו לבשורת אדניו ישוע המשיח: 9 אשר ישאו משפט אבדן עולם מאת פני האדון ומהדר גאווה: 10 בבאו ביום ההוא להכבד בקדשיו ולהתפלא בכל-המאמינים, כי האמנתם לעדותנו אליכם:

3. המשיח חפץ שנהיה סמוכים ובטוחים שיהיה יום משפט, גם כדי להרתיע את כל בני האדם מלחטוא וגם כדי לנחם את יראי האלוהים בסבלותם.^ו כך גם חפץ הוא שבני האדם לא ידעו על מועד יום זה כדי שיתנערו מכל סוג של שלוה וביטחון אנושיים, ויהיו ערים תמיד כי אינם יודעים באיזו שעה יבוא האדון, ויהיו מוכנים תמיד להגיד, "בוא, אדון ישוע, בוא מהר, אמן".^ז

י' פטר"ב ג' 11, 14 ועתה, אם-כל-אלה ימיגו, מה-מאד חזקים אתם להתהלך בקדשה ובחסידות: 14 על-כן, אהובים, אשר לאלה חפיתם, שקדו להמצא לפניו בשלום, נקים וזפים מפשע: **קור"ב ה' 10-11** כי קלנו עתידים להראות לפני כסא-דין המשיח, למען יקבל איש ואיש כפי פעלו בחיי גופו, אם-טוב ואם-רע: 11 ועתה יעו אשר ידענו יראת האדון, נדבר על-לב בני אדם, ולא להללים אנחנו גלויים, ואקוה כי-גלויים אנחנו גם במדעכם: **תסל"ב א' 5-7** לאות צדקת משפט אלהים, למען תמצאו

ראוים למלכות האלהים, אשר בעבורה גם-תענו: 6 באשר צדיק האלהים לגמל לחץ ללחציהם: 7 ולכם, הנלחצים, רוחה אתנו יחד, בהגלות האדון ישוע מן-השמים עם-מלאכי עזו: **לוקס כ"א 27-28** ואז יראו את-בן-האדם בא בענן בגבורה ובכבוד רב: 28 וכאשר תחל להיות זאת התעודו וישאו ראשיכם, כי-קרובה גאלתכם לבוא: **רומ' ח' 23-25** ולא-זאת בלבד, כי גם-אנחנו, אשר לנו בכורי הרוח, נאנח אף-אנו בנפשונו ונצפה לאמוצנו, היא פדות גוינתנו: 24 כי נושענו בתקוה. אך התקוה הנראית לעינים איננה תקוה, כי איה: ייחל איש לדבר, אשר-הוא ראה? 25 אבל אם-נקוה לאשר לא ראינהו, נחכה לו בסבלנות:

מתי כד 36, 42-44 אך היום שהוא והשעה ההיא אין איש יודע אותה, גם-לא מלאכי השמים, בלתי אבי לבדו: 42 לכן שקדו, כי אינכם יודעים באי-זו שעה יבא אדנכם: 43 ואת-זאת הבינו, אשר לו-ידע בעל הבית באי-זו אשמורה יבא הנגב, כי עתה שקד ולא הניח לחתר את-ביתו: 44 לכן היו נכונים גם-אתם, כי בשעה אשר לא תדמו יבוא בן-האדם: **מרק' יג 35-37** לכן שקדו; כי לא ידעתם מתי יבוא בעל הבית, אם-לעת ערב או-בתצות הלילה אם-בעת קריאת הגבר או בבקר: 36 פן-יבוא פתאום ומצא אתכם ישנים: 37 ואת אשר אמרתי לכם, אמר אני לכל, שקדו: **לוקס יב 35-36** ואתם היו דמים לאנשים המחכים לאדניהם מתי ישוב מן-החתנה וכאשר יבוא ודפק יפתחו-לו כרגע: 36 אשרי העבדים ההם אשר האדון יבואו ומצאם שקדים אמר אני לכם כי יתאזר ויושיבם והלך ושרת אותם: **חזון כב 20** המעיד את-אלה אמר: אמנם כן, אני בא מהר. אמן. באה-נא האדון ישוע:

הצהרת האמונה של וסטמינסטר
גובשה על ידי רועים וזקני קהילה ובעזרת נציגים מקהילת סקוטלנד
בכנס שנערך בוסטמינסטר
כחלק מברית הסכמה ואחדות באמונה
בין קהילות המשיח במלכויות
סקוטלנד, אנגליה ואירלנד.

ההצהרה אושרה באספה הכללית של הקהילה הסקוטית בשנת 1647
בשנים 1649 ו-1690 ההצהרה אושרה ונחקקה על ידי הפרלמנט הסקוטי
כהצהרה הפומבית והמחייבת,
עם ההוכחות מכתבי הקודש.

מאז פרסומה של ההצהרה ועד היום היא נהפכה לבסיס הצהרת האמונה של
קהילות משיחיות רבות ברחבי העולם.

